

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw Nr 4/2018

Information on socio-economic situation of voivodships No. 4/2018

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw Nr 4/2018

Information on socio-economic situation of voivodships No. 4/2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Przestrzennych i Środowiska
Statistics Poland, Spatial and Environmental Surveys Department

pod kierunkiem

supervised by

Dominiki Rogalińskiej

Zespół autorski

Editorial team

Rafał Brzeziński, Małgorzata Brzostowska, Elżbieta Grobicka, Joanna Hausman-Czerwińska,
Joanna Jelińska-Hryniewicz, Michał Moskalewicz, Joanna Poświata, Krystyna Przepióra

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Michał Moskalewicz, Małgorzata Brzostowska

ISSN 0866-9333

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS – prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Publikacja „Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw” jest kolejną edycją tego opracowania wydawanego z częstotliwością kwartalną od 1996 r. Zawiera szereg informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województw. Wszystkie prezentowane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju w okresach kwartalnych lub okresach narastających.

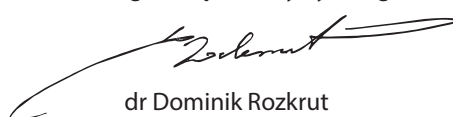
Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono dane statystyczne z zakresu ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, podmiotów gospodarki narodowej, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw, nakładów inwestycyjnych oraz rolnictwa. Dodatkowo, w bieżącej edycji kończącej rok, zaprezentowano charakterystykę poszczególnych województw. Część analityczna opracowania, po sześciu latach przerwy, dostępna jest ponownie w formie książkowej. W Internecie utrzymana jest forma PDF, natomiast tablice z danymi dostępne są w formie Excel. Szerszy zakres danych liczbowych dostępny jest w Banku Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl>.

Dyrektor Departamentu
Badań Przestrzennych i Środowiska

Dominika Rogalińska

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, kwiecień 2019

Preface

The publication "Information on socio-economic situation of voivodships" is the subsequent edition of this elaboration issued on a quarterly basis since 1996. The edition contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of voivodships. All categories have been presented in terms of dynamics and in relation to national aggregates quarterly and cumulatively.

The elaboration consists of analytical part enriched with maps and charts as well as tabular part containing statistical data on population, labour market, wages and salaries, retirement pay and pensions, prices, residential construction, entities of the national economy, sold production of industry and construction, financial results of enterprises, investment outlays as well as agriculture. Additionally, in this edition which is the last one in the current year, the characteristics of voivodships are presented. Analytical part of the current edition, after six years of break is available again as the printed book form. In the Internet it is presented as PDF format, whereas tables with data are accessible in Excel format. Detailed databases can be extracted online from Local Data Bank <https://bdl.stat.gov.pl>.

*Director of Spatial and Environmental Surveys
Department*

Dominika Rogalińska

*President
Statistics Poland*

Dominik Rozkrut, Ph. D.

Warsaw, April 2019

Spis treści

Contents

Przedmowa.....	3
<i>Preface</i>	4
Objaśnienia znaków umownych.....	7
<i>Symbols</i>	
Synteza.....	8
<i>Executive summary</i>	11
Rynek pracy.....	14
<i>Labour Market</i>	
Wynagrodzenia.....	24
<i>Wages and salaries</i>	
Emerytury i renty.....	27
<i>Retirement and other pensions</i>	
Ceny	30
<i>Prices</i>	
Budownictwo mieszkaniowe	36
<i>Residential construction</i>	
Produkcja przemysłu i budownictwa.....	38
<i>Production of industry and construction</i>	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw	40
<i>Financial results of enterprises</i>	
Nakłady inwestycyjne.....	43
<i>Investment expenditures</i>	
Rolnictwo	45
<i>Agriculture</i>	
Województwa.....	57
<i>Voivodships</i>	
Województwo dolnośląskie	57
Województwo kujawsko-pomorskie	63
Województwo lubelskie	69
Województwo lubuskie	75
Województwo łódzkie.....	81
Województwo małopolskie.....	87
Województwo mazowieckie.....	93
Województwo opolskie	100

Województwo podkarpackie.....	107
Województwo podlaskie.....	113
Województwo pomorskie.....	119
Województwo śląskie	125
Województwo świętokrzyskie.....	131
Województwo warmińsko-mazurskie	137
Województwo wielkopolskie.....	143
Województwo zachodniopomorskie.....	149
Uwagi ogólne	155
Uwagi metodologiczne.....	157
<i>General notes</i>	163
<i>Methodological notes</i>	165

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbols</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Synteza

Rachunki narodowe w IV kwartale 2018 r.

produkt krajowy brutto	+4,9% r/r
wartość dodana brutto	+4,8% r/r

Według wstępnego szacunku, w IV kwartale 2018 r. produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 4,9% w porównaniu z IV kwartałem roku poprzedniego. Głównym czynnikiem wzrostu był nadal popyt krajowy (wpływ na tempo wzrostu gospodarczego +4,7 p. proc., wobec +6,0 p. proc. w III kwartale 2018 r.). Złożył się na to pozytywny wpływ spożycia ogółem (+3,0 p. proc.), z tego – spożycia w sektorze gospodarstw domowych (+2,2 p. proc.) oraz spożycia publicznego (+0,8 p. proc.). Dodatni był także wpływ akumulacji (+1,7 p. proc.), przede wszystkim na skutek dodatniego wpływu popytu inwestycyjnego (+1,7 p. proc.), przy neutralnym wpływie zapasów. W IV kwartale 2018 odnotowano pozytywny wpływ eksportu netto na tempo wzrostu gospodarczego (+0,2 p. proc.; wobec negatywnego wpływu w III kwartale 2018 r. wynoszącego -0,9 p. proc.). Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w IV kwartale 2018 r. była większa o 4,8% w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. (podobnie jak przed rokiem). Wzrost szybszy niż przeciętnie w gospodarce wystąpił w budownictwie (13,3%), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (7,8%), transporcie i gospodarce magazynowej (7,6%) i przemyśle (5,3%).

Rynek pracy w 2018 r.

przeciętne zatrudnienie	
w sektorze przedsiębiorstw	+3,5% r/r
stopa bezrobocia rejestrowanego	5,8%

W 2018 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 3,5% większe niż przed rokiem (kiedy notowano zwiększenie o 4,5%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w pomorskim (o 6,3%), opolskim (o 5,1%) i podlaskim (o 4,9%); najmniejszy – w warmińsko-mazurskim (o 1,4%) oraz dolnośląskim i kujawsko-pomorskim (po 1,9%).

W końcu grudnia 2018 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 968,9 tys. osób bezrobotnych, tj. o 10,4% mniej niż przed rokiem. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano we wszystkich województwach, od 15,4% w śląskim do 5,3% w świętokrzyskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2018 r. wyniosła 5,8%, tj. o 0,8 p. proc. mniej niż przed rokiem. W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich województwach, od 1,3 p. proc. w warmińsko-mazurskim do po 0,5 p. proc. w dolnośląskim, pomorskim i świętokrzyskim. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w województwach: wielkopolskim (3,1%), śląskim (4,3%), małopolskim (4,7%), mazowieckim i pomorskim (po 4,9%); najwyższą – w warmińsko-mazurskim (10,4%) oraz kujawsko-pomorskim i podkarpackim (po 8,8%).

Poprawę sytuacji na rynku pracy wskazują również wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za IV kwartał 2018 r. Utrzymała się liczba pracujących, wzrósł wskaźnik zatrudnienia (o 0,3 p. proc. do 54,0%). Według BAEL odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych (o 15,6%),

jak i stopy bezrobocia (o 0,7 p. proc. do poziomu 3,8%). Korzystniejsza niż przed rokiem była relacja liczby osób niepracujących do pracujących – na 1000 osób pracujących przypadały 853 osoby bezrobotne lub bierne zawodowo (wobec 864 osób przed rokiem).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było o 7,1% wyższe niż w 2017 r., kiedy odnotowano wzrost o 5,9%. Wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największy w śląskim (o 8,3%), lubuskim (o 8,2%) i łódzkim (o 7,7%), a najmniejszy w opolskim (o 5,7%), lubelskim (o 6,3%) oraz podlaskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim (po 6,4%). Zwiększyła się rozpiętość w relacji do średniego wynagrodzenia w kraju pomiędzy województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw i wyniosła 38,8 p. proc. (wobec 38,6 p. proc. przed rokiem).

Rolnictwo 2018 r.

globalna produkcja rolnicza

(wstępny szacunek)	-4,1% r/r
produkcja roślinna	-12,4% r/r
produkcja zwierzęca	+3,6% r/r

Wstępne szacunki wskazują, że po dwóch latach wzrostu odnotowano spadek globalnej produkcji rolniczej. Znacznie niższa niż w 2017 r. była produkcja roślinna, utrzymał się natomiast wzrost produkcji zwierzęcej.

Na rynku rolnym, zarówno w skupie, jak i na targowiskach, w grudniu 2018 r. przeciętne ceny zbóż i ziemniaków jadalnych późnych były wyższe niż przed rokiem. Niższe natomiast były ceny skupu żywca wieprzowego i wołowego (bydła bez cieląt), mleka oraz targowiskowe ceny prosiąt na chów.

Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w grudniu 2018 r., wskazują na redukcję w skali roku liczebności trzody chlewnej (7,4%) oraz wzrost pogłowia bydła (2,4%). Spadek pogłowia trzody chlewnej wystąpił w 12 województwach, w granicach od 24,7% w małopolskim do 0,2% w lubuskim. Liczebność trzody zwiększyła się w dolnośląskim (o 18,6%), podlaskim (o 7,5%), warmińsko-mazurskim (o 5,5%) i mazowieckim (o 4,7%). W ujęciu rocznym wzrost pogłowia bydła odnotowano w 12 województwach, w granicach od 0,3% w pomorskim do 15,6% w zachodniopomorskim. Stado bydła zmniejszyło się w podkarpackim (o 5,6%), świętokrzyskim (o 2,3%), kujawsko-pomorskim (o 1,1%) i warmińsko-mazurskim (o 0,1%).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych

w 2018 r.	+1,6% r/r
w IV kwartale 2018 r.	+1,4% r/r

W 2018 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku w mniejszym stopniu niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W województwach wzrost cen kształtował się od 1,2% w dolnośląskim do 2,2% w małopolskim. Obserwowano słabszy niż w 2017 r. wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych (2,6% wobec 4,2%). Zwiększyła się natomiast skala wzrostu cen towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz transportem (najbardziej w województwach świętokrzyskim – o 2,7% oraz wielkopolskim – o 5,9%). W IV kwartale wzrost cen był najwolniejszy od początku 2018 r.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2018 r.

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była o 5,8% większa niż w 2017 r. (kiedy notowano wzrost o 6,6%). Zwiększenie produkcji przemysłowej odnotowano we wszystkich województwach – od 9,8% w podkarpackim do 1,2% w łódzkim.

Produkcja budowlano-montażowa w 2018 r.

Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) zrealizowana na terenie Polski w 2018 r. zwiększyła o 17,9% w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 12,1% w 2017 r.).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2018 r.

wynik finansowy netto	-10,8%
wskaźnik rentowności obrotu:	
brutto	+4,5%
netto	+3,7%

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były słabsze od uzyskanych w roku poprzednim. Dynamika przychodów z całokształtu działalności była wolniejsza niż kosztów ich uzyskania, co wpłynęło na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Pogorszenie większości wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach 15 województw; najbardziej w śląskim, dolnośląskim, świętokrzyskim, a poprawę jedynie w przedsiębiorstwach województwa kujawsko-pomorskiego. W ogólnej liczbie badanych podmiotów zmniejszył się zarówno udział przedsiębiorstw rentownych, jak również ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej.

Executive summary

National accounts in fourth quarter of 2018

gross domestic product	+4.9% y/y
gross value added	+4.8% y/y

By preliminary estimate, in the fourth quarter of 2018, real gross domestic product (GDP) was higher by 4.9% compared with fourth quarter of the previous year. The main factor of GDP growth was still a domestic demand (influenced economic growth by +4.7 percentage points, against +6.0 percentage points in the third quarter of 2018). It was due to the final consumption expenditure (+3.0 percentage points), including household consumption expenditure (+2.2 percentage points) and public consumption expenditure (+0.8 percentage point). There was also a positive influence of gross capital formation (+1.7 percentage points), mainly because of positive impact of the investment demand (+1.7 percentage points) with the neutral impact of changes of inventories). In fourth quarter of 2018, there was a positive influence of net export for the pace of economic growth (+0.2 percentage point, against negative impact in third quarter of 2018 of -9.0 percentage points).

Gross value added in national economy in the fourth quarter of 2018 was higher by 4.8% compared to the same period of 2017 (like a year ago). An increase faster than average in the economy occurred in construction (by 13.3%), financial and insurance activities (by 7.8%), transportation and storage (by 7.6%) and industry (by 5.3%).

Labour market in 2018

average paid employment	
in business enterprise sector	+3.5% y/y
registered unemployment rate	5.8%

In 2018, the average paid employment in non-financial corporations sector was by 3.5% higher than a year before (when an increase was noted by 4.5%). Increase was recorded in all voivodships, the highest in pomorskie (by 6.3%), opolskie (by 5.1%) and podlaskie (by 4.9%); the smallest in warmińsko-mazurskie (by 1.4%) and dolnośląskie and kujawsko-pomorskie (both by 1.9%).

At the end of December 2018 in labour offices 968.9 thousand unemployed persons were registered, i.e. by 10.4% less than a year before. Decrease of the number of unemployed persons was noted in all voivodships, from 15.4% in śląskie up to 5.3% in świętokrzyskie.

Registered unemployment rate at the end of December 2018 was 5.8% i.e. by 0.8 percentage points less than a year before. Unemployment rate on annual basis declined in all voivodships, from 1.3 percentage points in warmińsko-mazurskie to 0.5 percentage points in dolnośląskie, pomorskie and świętokrzyskie. The lowest unemployment rate was noted in: wielkopolskie (3.1%), śląskie (by 4.3%), małopolskie (by 4.7%), mazowieckie and pomorskie (both by 4.9%); the highest – in wamińsko-mazurskie (10.4%) and kujawsko-pomorskie and podkarpackie (both 8.8%).

Improvement in the labour market is also confirmed by the preliminary estimates of The Labour Force Survey (LFS) for the fourth quarter of 2018. Number of employed persons remained,

the rate of employment increased (by 0.3 percentage point up to 54.0%). According to the LFS the number of the unemployed persons decreased (by 15.6%) as well as unemployment rate (by 0.7 percentage point up to level of 3.8%). The relation between the number of persons not working to employed persons was more favorable than a year before – per 1000 working persons were 853 unemployed or economically inactive persons (against 864 persons in the previous year).

Average monthly wages and salaries in business enterprise sector in 2018

Average monthly gross wages and salaries in the business enterprise sector was higher by 7.1% than in 2017, when an increase was noted by 5.9%. The increases of wages and salaries was recorded in all voivodships; the highest – śląskie (by 8.3%), lubuskie (by 8.2%) and łódzkie (by 7.7%), the lowest – in opolskie (by 5.7%), lubelskie (by 6.3%) and podlaskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie (by 6.4%). The range of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in relation to national average between the highest and the lowest result in voivodships increased and achieved 38.8 percentage points (against 38.6 percentage point in the previous year).

Agriculture in 2018

gross agricultural output	
preliminary estimate	-4.1% y/y
crop output	-12.4% y/y
animal output	+3.6% y/y

Preliminary estimates shows that after 2 years of growth, a decline was recorded in gross agricultural output. The crop output was much lower than in 2017 while the growth of animal output was maintained. On the agricultural market of December 2018 in both – procurement and marketplaces the average prices of cereals and late edible potatoes were higher than a year before. The procurement prices of pigs for slaughter and cattle for slaughter (cattle excluding calves), milk and marketplace prices of piglets were lower. Preliminary results of a representative survey of livestock populations conducted in December 2018 show a reduction in the number of pigs per year (by 7.4%) and the increase of livestock of cattle (by 2.4%). Decrease in pig population occur in 12 voivodships in the range from 24.7% in małopolskie up to 0.2% in lubuskie. Number of pigs increased in dolnośląskie (by 18.6%), podlaskie (by 7.5%), warmińsko-mazurskie (by 5.5%) and mazowieckie (by 4.7%). On an annual basis an increase of cattle heads noted in 12 voivodships in the range from 0.3% in pomorskie up to 15.6% in zachodniopomorskie. The number of cattle herd decreased in podkarpackie (by 5.6%), świętokrzyskie (by 2.3%), kujawsko-pomorskie (by 1.1%) and warmińsko-mazurskie (by 0.1%).

Prices of consumer goods and services

in 2018 r.	+1.6% y/y
fourth quarter of 2018	+1.4% y/y

In 2018, prices of consumer goods and services increased to a lesser extent in the year than in the corresponding period of the previous year. In voivodships the increase of the prices ranged from 1.2% in dolnośląskie up to 2.2% in małopolskie. There was noted weaker than in 2017 increase of food and non-alcoholic beverages prices (2.6% to 4.2%). Higher than last year were prices of prices of goods and services related to dwelling and transport (the most in świętokrzyskie – by 2.7% and wielkopolskie – by 5.9%). In the fourth quarter, the price increase was the slowest since the beginning of 2018.

Sold production of industry in 2018

Sold production of industry (in constant prices) was by 5.8% higher than in 2017 (when an increase was noted by 6.6%). Increase of production of industry was observed in all voivodships – from 9.8% in podkarpackie to 1.2% in łódzkie.

Construction and assembly production in 2018

Construction and assembly production (in constant prices) in Poland 2018 increased by 17.9% in comparison to 2017 (against an annual increase by 12.1% in 2017).

Financial results of non-financial enterprises in 2018

net financial result	-10.8% y/y
turnover profitability rate:	
gross	+4.5%
net	+3.7%

Financial results gained by surveyed non-financial enterprises were weaker than those achieved in last year. The indices of revenues from total activity was slower than costs of revenues acquisition, consequently cost level indicator decreased. Profitability rates of gross and net turnover decreased as well as sales profitability rate of products, goods and materials. Decrease of most indicators was observed in enterprises of 15 voivodships; the most in śląskie, dolnośląskie and świętokrzyskie. The improvement noted only in enterprises of kujawsko pomorskie. In total number of surveyed entities the share of profitable enterprises decreased, the same as their share in revenues from total activity.

Rynek pracy

Labour market

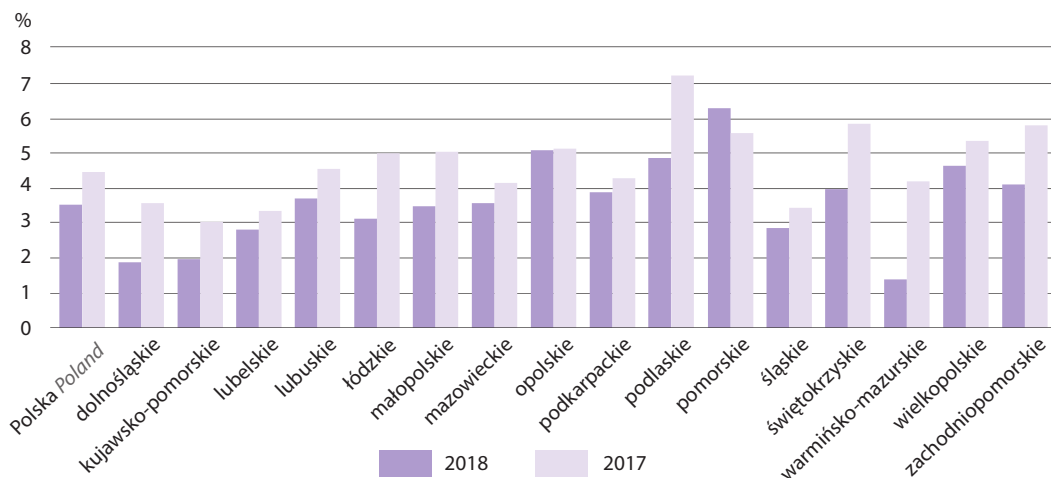
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wzrosło w skali roku. W porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych oraz obniżyła się stopa bezrobocia rejestrowanego.

Wstępne wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** za IV kwartał 2018 r. wskazują na korzystniejszą niż przed rokiem sytuację na rynku pracy – utrzymała się liczba pracujących, odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia. W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba bezrobotnych, obniżyła się stopa bezrobocia. Poprawie uległa relacja niepracujących do pracujących.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wyniosło 6229,6 tys. osób i było o 3,5% większe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 4,5%). Wzrost zatrudnienia odnotowano w większości sekcji – największy w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 7,2%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 6,7%) oraz budownictwie (o 5,3%). Mniejsze niż przed rokiem było zatrudnienie w obsłudze rynku nieruchomości (o 2,1%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,3%). Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło we wszystkich województwach w granicach od 6,3% w pomorskim do 1,4% w warmińsko-mazurskim.

Wykres 1. Zmiany przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w latach 2017–2018 (wzrost w skali roku)

Chart 1. Changes in average paid employment in the business enterprise sector in 2017–2018 (annual increase)

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2018 r. wyniosło 2719,0 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 2,6%. Wzrost wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 4,7% w podlaskim do 1,1% w warmińsko-mazurskim.

Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 5,3% wyższe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 407,5 tys. osób. Wzrost odnotowano w 14 województwach – największy w: dolnośląskim (o 11,2%), lubuskim (o 8,8%) oraz pomorskim (o 8,3%). Spadek wystąpił w województwie opolskim i świętokrzyskim (o 4,3% i o 0,1%).

Przeciętne zatrudnienie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych wyniosło 1278,5 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 3,1%. Wzrost odnotowano w 13 województwach – największy w pomorskim (o 7,6%), opolskim (o 7,0%) i wielkopolskim (o 6,7%), najmniejszy w: małopolskim (o 0,8%), lubelskim i śląskim (po 0,9%). Zatrudnienie spadło o 1,2% w województwie warmińsko-mazurskim i po 0,4% w dolnośląskim i lubelskim.

Przeciętne zatrudnienie w zakwaterowaniu i gastronomii było o 4,5% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 122,0 tys. osób. W 12 województwach wystąpił wzrost – największy w województwach: podlaskim (o 13,0%) i opolskim (o 11,9%), najmniejszy w pomorskim (o 3,0%) i mazowieckim (o 3,7%). W pozostałych województwach odnotowano spadek w granicach od 4,1% w lubelskim do 0,7% w podkarpackim.

Przeciętne zatrudnienie w obsłudze rynku nieruchomości wyniosło 95,2 tys. osób i w skali roku zmniejszyło się o 2,1%. Spadek wystąpił w 12 województwach, najgłębszy w: wielkopolskim (o 7,7%) i łódzkim (o 6,1%). Zatrudnienie wzrosło w województwach: świętokrzyskim (o 2,1%), dolnośląskim (o 1,3%), warmińsko-mazurskim (o 0,4%) i lubuskim (o 0,3%).

Przeciętne zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej ukształtowało się na poziomie 219,0 tys. osób i było o 7,2% większe niż w 2017 r. Wzrost odnotowano w 15 województwach, największy w: podkarpackim (o 14,6%), świętokrzyskim (o 13,1%) i podlaskim (o 12,4%); najmniejszy w kujawsko-pomorskim (o 1,2%) i łódzkim (o 1,5%). W województwie opolskim wystąpił spadek zatrudnienia o 3,5%.

Przeciętne zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej było o 2,8% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 425,3 tys. osób. Wzrost odnotowano w 13 województwach – największy w opolskim (o 42,0%), zachodniopomorskim (o 17,9%), świętokrzyskim (o 9,8%) i łódzkim (o 9,4%). W województwach: lubuskim, dolnośląskim i warmińsko-mazurskim wystąpił spadek odpowiednio o: 7,4%, 6,0% i 1,3%.

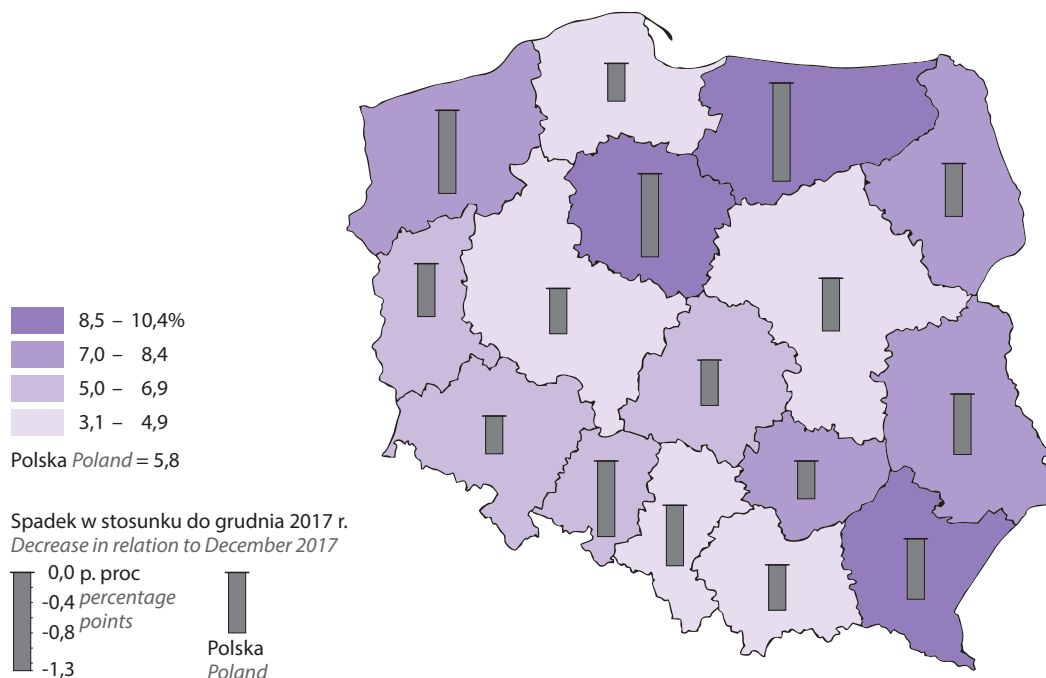
W końcu grudnia 2018 r. w urzędach pracy **zarejestrowanych** było 968,9 tys. **osób bezrobotnych**, tj. o 112,9 tys. (o 10,4%) mniej niż w analogicznym miesiącu 2017 r. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, od 15,4% w śląskim do 5,3% w świętokrzyskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2018 r. wyniosła przeciętnie w kraju 5,8% i była niższa o 0,8 p. proc. w stosunku do grudnia 2017 r. Spadek odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w warmińsko-mazurskim (o 1,3 p. proc.), kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim (po 1,1 p. proc.) oraz opolskim (o 1,0 p. proc.). W najmniejszym stopniu stopa bezrobocia zmniejszyła się w województwach: dolnośląskim, pomorskim i świętokrzyskim (po 0,5 p. proc.) oraz łódzkim, małopolskim i wielkopolskim (po 0,6 p. proc.).

Zmniejszyło się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. W końcu grudnia 2018 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością stopy bezrobocia w województwach wynosiła 7,3 p. proc. (wielkopolskie – 3,1%, warmińsko-mazurskie – 10,4%); w skali roku rozpiętość ta zmniejszyła się o 0,7 p. proc. Podobnie jak przed rokiem, do województw o wysokiej stopie bezrobocia, poza warmińsko-mazurskim, należały: kujawsko-pomorskie, podkarpackie (po 8,8%), świętokrzyskie (8,3%) i lubelskie (8,0%). Najniższą stopę bezrobocia, poza wielkopolskim, odnotowano w województwach: śląskim (4,3%), małopolskim (4,7%), mazowieckim i pomorskim (po 4,9%).

Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2018 r. stan w końcu grudnia

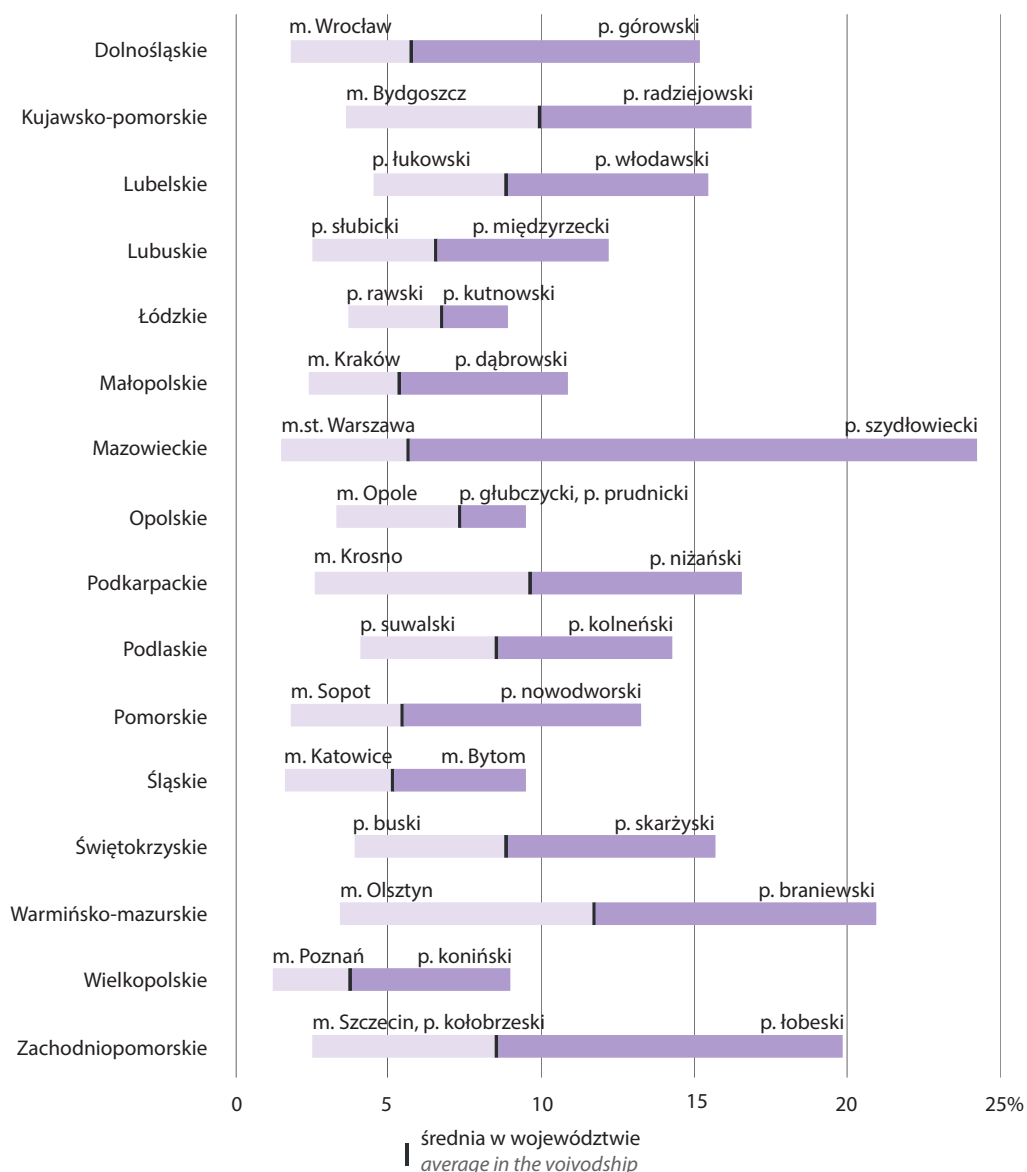
Map 1. Registered unemployment rate in 2018 as of end of December

Analizując stopę bezrobocia na poziomie powiatów w 15 województwach zmniejszeniu uległy różnice pomiędzy skrajnymi wartościami wskaźnika. Najgłębszy spadek zróżnicowania odnotowano w wielkopolskim (7,8 p. proc., wobec 10,0 p. proc. w grudniu 2017 r.), najmniejszy w łódzkim (5,2 p. proc., wobec 5,3 p. proc.) i warmińsko-mazurskim (17,6 p. proc., wobec 17,7 p. proc.). Pogłębienie zróżnicowania odnotowano w województwie świętokrzyskim (11,8 p. proc. w stosunku do 11,0 p. proc. w grudniu 2017 r.). Największa dysproporcja wewnątrzwojewódzka utrzymała się w województwie mazowieckim, gdzie w końcu grudnia 2018 r. różnica pomiędzy najwyższą i najniższą wartością stopy bezrobocia wyniosła 22,8 p. proc. (24,3% w powiecie szydłowieckim i 1,5% w powiecie m.st. Warszawa), wobec 23,7 p. proc. w grudniu 2017 r. Najmniejszą rozpiętość odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w województwie łódzkim (5,2 p. proc.), a wyznaczała je stopa bezrobocia na poziomie 8,9% w powiecie kutnowskim oraz 3,7% w powiecie rawskim.

Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2018 r. stan w końcu grudnia

Chart 2. Registered unemployment rate by powiats in 2018 as of end of December

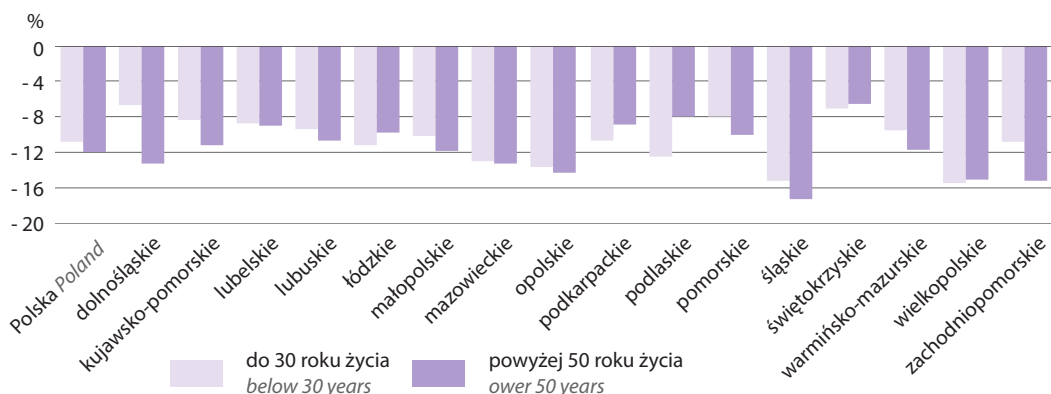
W końcu grudnia 2018 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych było 507,2 tys. osób **długotrwale bezrobotnych**. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 52,4% (spadek o 2,6 p. proc.). Największy udział odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (57,8%), lubelskim i podlaskim (po 57,7%), a najmniejszy w wielkopolskim (42,9%) i pomorskim (43,5%).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 252,0 tys. osób stanowiły osoby **do 30 roku życia**. Udział tej grupy wyniósł 26,0% (o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem) i był największy w województwach lubelskim (30,8%), podkarpackim (29,1%), pomorskim (28,6%) oraz małopolskim i świętokrzyskim (po 28,5%), a najmniejszy w łódzkim (21,0%), dolnośląskim (22,0%) i śląskim (23,0%).

W kategorii **osób powyżej 50 roku życia** liczba bezrobotnych wynosiła 262,7 tys. osób, co stanowiło 27,1% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych (spadek o 0,5 p. proc. w skali roku). Największy udział tej kategorii bezrobotnych odnotowano w województwach opolskim (31,2%), dolnośląskim i łódzkim (po 30,6%) oraz zachodniopomorskim (30,0%), najmniejszy w lubelskim i podkarpackim (odpowiednio 23,0% i 23,9%).

Wykres 3. Bezrobotni zarejestrowani według wybranych grup wieku w 2018 r. stan w końcu grudnia; spadek w skali roku

Chart 3. Registered unemployed persons by selected age groups in 2018 as of the end of December; year-on-year decrease

Liczba bezrobotnych **korzystających ze świadczeń pomocy społecznej** wyniosła 22,2 tys. osób. Najwięcej bezrobotnych pobierało świadczenia w województwie kujawsko-pomorskim (3,2 tys.) oraz dolnośląskim (3,1 tys.); najmniej w lubelskim (0,2 tys.), lubuskim i zachodniopomorskim (po 0,4 tys.). Udział tej grupy bezrobotnych wynosił 2,3% (spadek o 0,2 p. proc. w porównaniu z grudniem 2017 r.) i był największy w województwie dolnośląskim (4,9%) i kujawsko-pomorskim (4,5%), a najmniejszy w lubelskim (0,2%) i zachodniopomorskim (0,9%).

Liczba osób bezrobotnych **posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia** wyniosła 199,5 tys. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 20,6% (wzrost o 1,0 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2017 r.); największy był w województwie pomorskim (23,7%), wielkopolskim (24,4%) i kujawsko-pomorskim (22,1%), najmniejszy w podlaskim (17,1%), mazowieckim (17,4%) i łódzkim (17,6%).

Bezrobotni **posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia** stanowili 0,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w kraju. Ich liczba w końcu grudnia 2018 r. wyniosła 2,4 tys. i była o 0,2% większa niż w roku poprzednim. Wzrost odnotowano w województwach: dolnośląskim, lubelskim, łódzkim, mazowieckim, podkarpackim, śląskim i zachodniopomorskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek – od 1,4% w lubuskim do 20,6% w warmińsko-mazurskim.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 61,1 tys. osób stanowiły osoby **niepełnosprawne** (o 8,5% mniej niż w grudniu 2017 r.). Niepełnosprawni stanowili 6,3% ogółu bezrobotnych w kraju (wzrost o 0,1 p. proc.). Największy udział tej grupy odnotowano w województwach lubuskim (9,1%), łódzkim (8,3%) i pomorskim (8,2%), najmniejszy w kujawsko-pomorskim (4,5%), lubelskim (4,6%) i podkarpackim (4,7%).

W 2018 r. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1662,1 tys. osób i była o 13,2% mniejsza niż przed rokiem (wobec spadku o 11,8% w 2017 r.). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zwiększył się w skali roku (o 0,2 p. proc. do 82,4%). Wzrósł również odsetek osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych oraz zamieszkałych na wsi. Zmniejszeniu uległ odsetek długotrwale bezrobotnych (o 3,4 p. proc. do 26,8%), osób dotychczas niepracujących, absolwentów oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy.

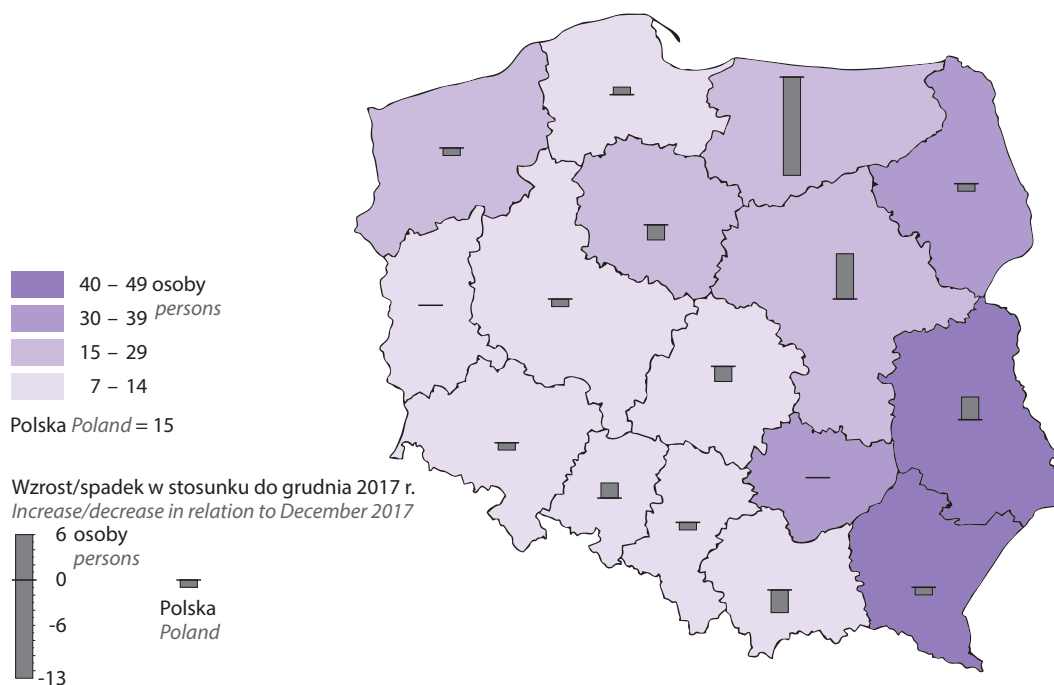
Z ewidencji bezrobotnych w 2018 r. **skreślono** 1774,9 tys. osób, tj. o 18,1% mniej niż przed rokiem (wobec spadku o 9,6% w analogicznym okresie ub. roku). Osoby wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy stanowiły 50,7% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych (wzrost o 1,6 p. proc.).

W końcu grudnia 2018 r. najwyższą **stopę napływu bezrobotnych** odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (1,5%), kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim (po 1,2%), natomiast najniższą w: wielkopolskim (0,5%) oraz małopolskim i mazowieckim (po 0,6%); przy średniej dla kraju 0,8%.

W końcu grudnia 2018 r. **na 1 ofertę pracy** przypadało 15 osób bezrobotnych, wobec 16 osób w grudniu 2017 r. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w województwie śląskim (7 osób na 1 ofertę pracy) oraz dolnośląskim i lubuskim (odpowiednio 8 i 9 osób na 1 ofertę pracy), natomiast najmniej sprzyjająca wystąpiła w podkarpackim (49 osób na 1 ofertę pracy) oraz lubelskim (46 osób na 1 ofertę pracy).

Mapa 2. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1 ofertę pracy w 2018 r. stan w końcu grudnia

Mapa 2. Number of registered unemployed per one job offer in 2018 state at the end of December

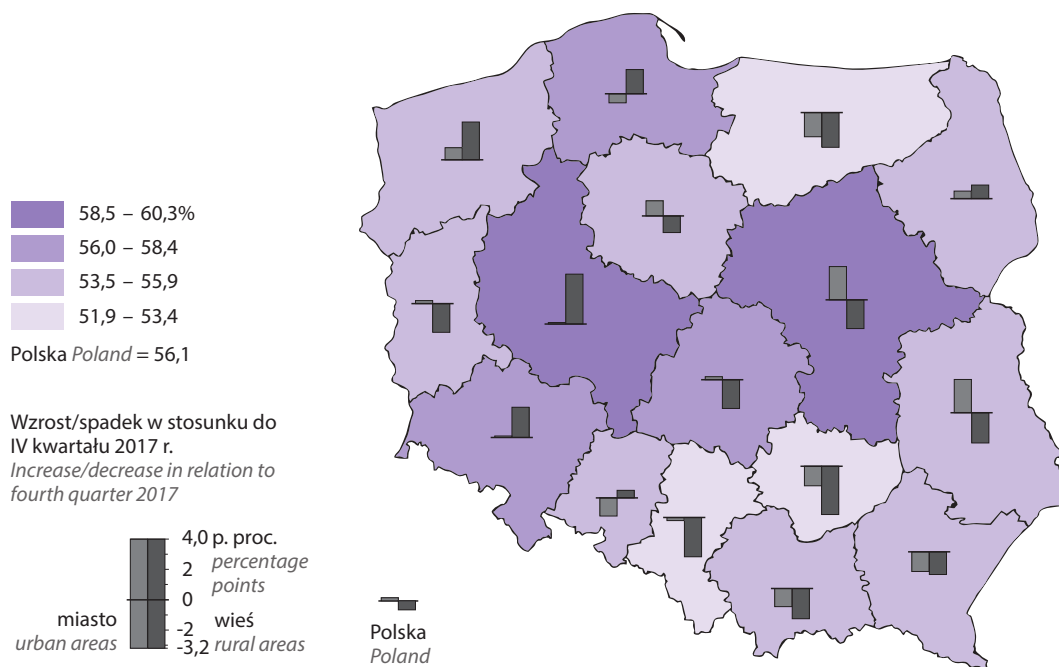

Według wstępnych wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w IV kwartale 2018 r. zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 17058 tys. osób, tj. o 115 tys. mniej w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. Spadek liczby osób aktywnych zawodowo odnotowano w 10 województwach – najgłębszy w świętokrzyskim (o 4,8%) i warmińsko-mazurskim (o 4,4%). Wzrost wystąpił w województwach: wielkopolskim (o 2,4%), zachodniopomorskim (o 1,8%), dolnośląskim (o 1,5%), mazowieckim (o 1,2%) i podlaskim (o 0,2%), natomiast w województwie pomorskim liczba osób aktywnych zawodowo pozostała na poziomie sprzed roku.

Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 56,1% i był nieznacznie (o 0,1 p. proc.) niższy niż w IV kwartale 2017 r. Spadek odnotowano w 9 województwach, najgłębszy w: świętokrzyskim (o 2,2 p. proc.), warmińsko-mazurskim (o 1,9 p. proc.), małopolskim (o 1,6 p. proc.) i podkarpackim (o 1,4 p. proc.). W pozostałych województwach odnotowano wzrost – największy w: wielkopolskim (o 1,5 p. proc.), dolnośląskim i zachodniopomorskim (po 1,3 p. proc.). Najwyższą wartość współczynnika odnotowano w województwach mazowieckim (60,3%) i wielkopolskim (58,7%), a najniższą – w: warmiń-

sko-mazurskim, śląskim i świętokrzyskim (odpowiednio: 51,9%, 52,3% i 52,7%). W podziale na płeć odnotowano spadek współczynnika aktywności mężczyzn (o 0,2 p. proc. do 64,9%), dla kobiet pozostał on na poziomie notowanym w 2017 r. (48,0%). Na wsi wystąpił spadek współczynnika o 0,6 p. proc. do 55,7%, w miastach – wzrost o 0,2 p. proc. do 56,3%.

Mapa 3. Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2018 r.
Map 3. Activity rate in the fourth quarter of 2018

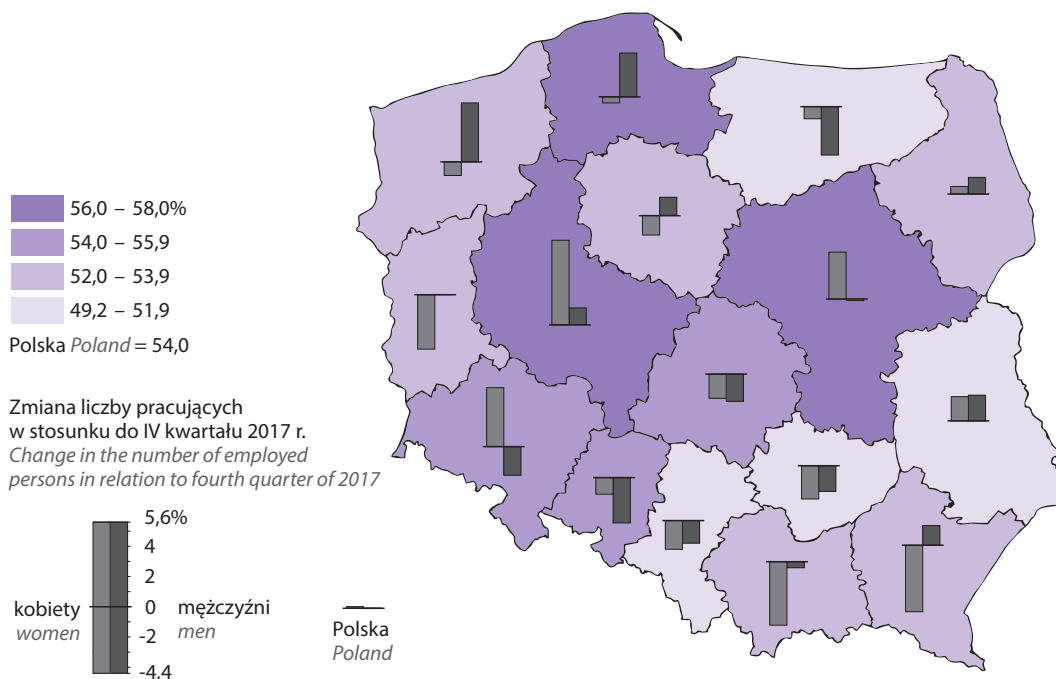
Liczba **pracujących** wyniosła 16409 tys. osób i utrzymała się na poziomie zbliżonym do notowanego w roku poprzednim. Wzrost wystąpił w 8 województwach, największy w: wielkopolskim (o 3,0%), zachodniopomorskim (o 1,7%), lubelskim (o 1,5%) i pomorskim (o 1,4%). W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w: warmińsko-mazurskim (o 2,2%), małopolskim (o 2,1%), opolskim (o 2,0%) oraz świętokrzyskim (o 1,9%). Zwiększyła się liczba pracujących kobiet (o 8 tys., tj. 0,1%). Liczba pracujących mężczyzn utrzymała się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego. Wzrost liczby pracujących kobiet wystąpił w 5 województwach, największy – w: wielkopolskim (o 5,6%), dolnośląskim (o 3,9%) i mazowieckim (o 3,1%). W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w podkarpackim (o 4,4%) i małopolskim (o 4,2%). Udział kobiet w liczbie pracujących ogółem nie zmienił się w skali roku (44,6%). Wzrost odnotowano w 5 województwach – największy w dolnośląskim (o 1,4 p. proc.) i wielkopolskim (o 1,1 p. proc.); w 9 – wystąpił spadek – najgłębszy w: podkarpackim (o 1,4 p. proc.), zachodniopomorskim (o 1,2 p. proc.) i lubuskim (o 1,1 p. proc.). W województwach lubelskim i łódzkim nie zmienił się. Największy udział kobiet wśród pracujących ogółem odnotowano w województwach: mazowieckim (46,9%), dolnośląskim (46,2%) i śląskim (o 45,1%), najmniejszy – w: kujawsko-pomorskim i opolskim (po 42,9%) oraz podlaskim (43,1%).

Wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale 2018 r. wyniósł 54,0% (wzrost o 0,3 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2017 r.). Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwach: mazowieckim (58,0%), wielkopolskim (57,0%) i pomorskim (56,4%), najniższy – w: warmińsko-mazurskim (49,2%), świętokrzyskim (50,2%) i śląskim (50,8%). Wzrost wskaźnika odnotowano w 8 województwach, największy – w: wielkopolskim (o 1,8 p. proc.), zachodniopomorskim (o 1,3 p. proc.), lubelskim (o 1,2 p. proc.)

i podlaskim (o 1,0 p. proc.). W pozostałych województwach wystąpił spadek, najgłębszy w: małopolskim, warmińsko-mazurskim oraz łódzkim i świętokrzyskim (odpowiednio o: 1,0 p. proc., 0,7 p. proc. i po 0,6 p. proc.). Poprawę wskaźnika odnotowano w miastach (o 0,5 p. proc. do 54,3%), na wsi wskaźnik zatrudnienia – utrzymał się na poziomie sprzed roku (53,4%). Utrzymała się przewaga pracujących mężczyzn nad kobietami (wskaźnik zatrudnienia mężczyzn – 62,6%; kobiet – 46,1%).

Mapa 4.
Map 4.

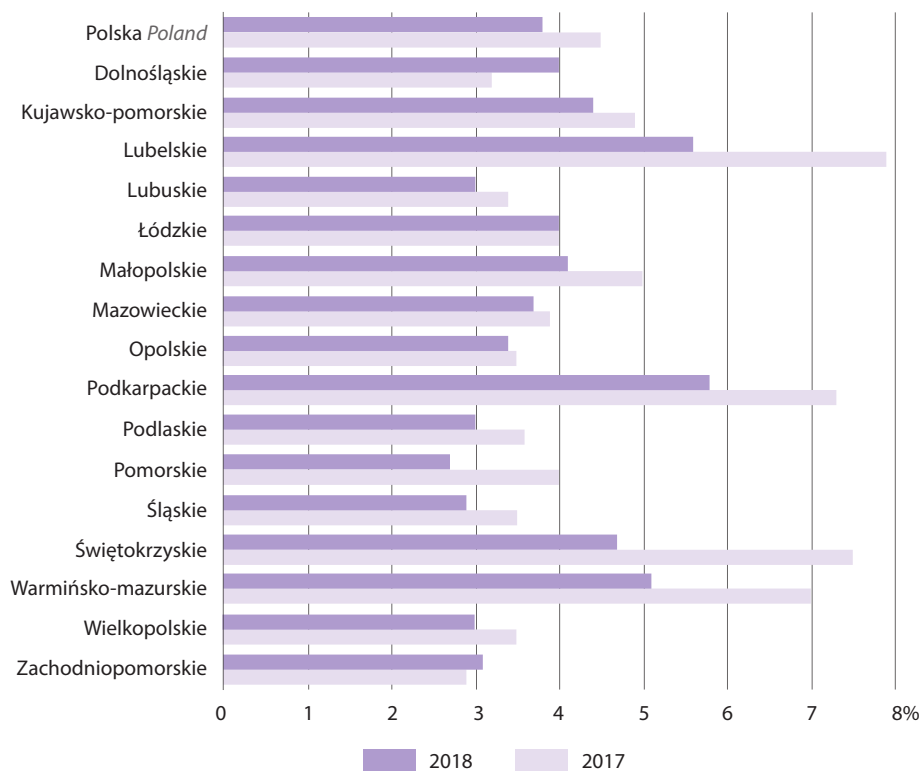
Wskaźnik zatrudnienia i zmiana liczby pracujących według płci w IV kwartale 2018 r.
Employment rate and change in the number of employed persons by sex in the fourth quarter of 2018

W IV kwartale 2018 r. liczba **bezrobotnych** według BAEL wyniosła 649 tys. osób i w skali roku zmniejszyła się o 120 tys. osób (tj. o 15,6%). Liczba bezrobotnych spadła w 14 województwach – najgłębszy spadek odnotowano w: świętokrzyskim (o 40,5%), pomorskim (o 33,3%) i warmińsko-mazurskim (o 31,0%), najmniejszy – w mazowieckim (o 2,0%) i łódzkim (o 2,1%). Liczba osób bezrobotnych wzrosła w województwach dolnośląskim (o 23,8%) i zachodniopomorskim (o 9,5%).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. wyniosła średnio 3,8% i w porównaniu z poprzednim rokiem obniżyła się o 0,7 p. proc. Spadek stopy wystąpił w 13 województwach, najgłębszy – w: świętokrzyskim (o 2,8 p. proc.), lubelskim (o 2,3 p. proc.) i warmińsko-mazurskim (o 1,9 p. proc.). Wzrost wskaźnika odnotowano w województwach dolnośląskim (o 0,8 p. proc.) i zachodniopomorskim (o 0,2 p. proc.). Najniższa wartość stopy wystąpiła w województwie pomorskim (2,7%), najwyższa – w podkarpackim (5,8%). W województwie łódzkim stopa bezrobocia według BAEL pozostała na poziomie sprzed roku.

Wykres 4. Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale
 Chart 4. Unemployment rate according to LFS basis in fourth quarter

Stopa bezrobocia **kobiet** wyniosła 4,0% (spadek o 0,6 p. proc. w stosunku do IV kwartału 2017 r.). W podziale na województwa ukształtowała się w granicach od 2,6% w śląskim do 6,3% w podkarpackim. W skali roku stopa bezrobocia kobiet spadała w 11 województwach, najgłębiej w warmińsko-mazurskim (o 3,3 p. proc.) i świętokrzyskim (o 3,0 p. proc.), najmniej – w kujawsko-pomorskim i łódzkim (po 0,1 p. proc.). W pozostałych województwach odnotowano wzrost wskaźnika, największy – w małopolskim (o 1,0 p. proc.). Stopa bezrobocia mężczyzn była niższa niż kobiet i wyniosła 3,6% (spadek o 0,8 p. proc. w stosunku do analogicznego kwartału poprzedniego roku). Najniższą wartość wskaźnika wystąpiła w województwie pomorskim i opolskim (odpowiednio 2,0% i 2,1%), a najwyższą – w: lubelskim (5,5%), podkarpackim (5,1%) i warmińsko-mazurskim (5,0%). W 10 województwach stopa bezrobocia **mężczyzn** spadła, najgłębiej w: lubelskim i podkarpackim (po 2,7 p. proc.) oraz świętokrzyskim (o 2,6 p. proc.). Wzrost odnotowano w województwach: dolnośląskim (o 0,6 p. proc.), mazowieckim, podlaskim (po 0,4 p. proc.) oraz zachodniopomorskim (o 0,1 p. proc.). W województwach lubuskim i łódzkim stopa bezrobocia mężczyzn nie zmieniła się.

W IV kwartale 2018 r. stopa bezrobocia na **wsł** ukształtowała się na poziomie 4,2% i zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 1,0 p. proc. Rozpiętość stopy bezrobocia kształtowała się w od 1,6% w województwie pomorskim do 6,5% w podkarpackim. W 12 województwach wystąpił spadek wskaźnika, najgłębszy w warmińsko-mazurskim (o 3,0 p. proc.) i świętokrzyskim (o 2,5 p. proc.). W województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, mazowieckim i śląskim odnotowano wzrost w granicach od 0,2 p. proc. do 1,0 p. proc. Wśród bezrobotnych zamieszkałych w **miastach** stopa bezrobocia wyniosła 3,5% i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 0,5 p. proc. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miastach województw: lubuskiego (2,8%), podlaskiego, śląskiego i wielkopolskiego (po 2,9%), najwyższą – łódzkiego (4,9%) oraz lubelskiego i podkarpackiego (po 4,7%). Spadek stopy bezrobocia odnotowano w 10 województwach, najgłębszy w miastach: świętokrzyskiego (o 3,7 p. proc.) i lubelskiego (o 3,1 p. proc.). W pozostałych województwach wystąpił wzrost, największy – w zachodniopomorskim (0,8 p. proc.).

Populacja **biernych zawodowo** zmniejszyła się w skali roku o 0,4% i wyniosła 13353 tys. osób, co stanowiło 43,9% ogółu ludności w wieku powyżej 15 lat. Liczba osób biernych zawodowo spadła w 8 województwach, najgłębiej w: zachodniopomorskim (o 3,8%), dolnośląskim i wielkopolskim (po 3,7%). W 7 województwach odnotowano wzrost w granicach od 4,2% w świętokrzyskim do 0,3% w lubuskim. W województwie opolskim liczba biernych zawodowo utrzymała się na poziomie sprzed roku.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w IV kwartale 2018 r. wyniosła 853 osoby (przed rokiem 864 osób). Spadek odnotowano w 8 województwach, najgłębszy w: wielkopolskim (z 812 do 756 osób), zachodniopomorskim (z 915 do 869 osób) i lubelskim (z 987 do 942 osób). W pozostałych województwach relacja pogorszyła się, najbardziej w małopolskim (z 863 do 899 osób) i warmińsko-mazurskim (z 1004 do 1033 osób). Najkorzystniejsza relacja osób niepracujących do pracujących wystąpiła w województwie mazowieckim (na 1000 pracujących przypadają tu 723 osoby niepracujące); natomiast najgorsza – w warmińsko-mazurskim (1033 osoby niepracujące na 1000 pracujących).

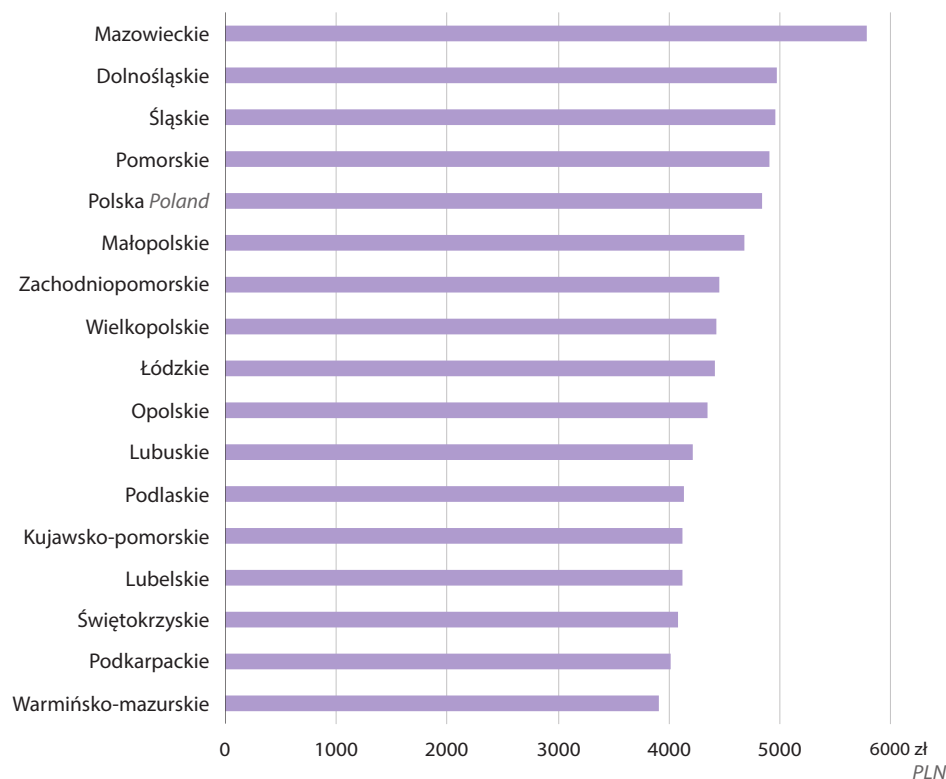
Wynagrodzenia Wages and salaries

W 2018 r. tempo wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw było większe niż w latach poprzednich. Wzrost płac odnotowano zarówno w przemyśle, jak i w budownictwie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wyniosło 4852,29 zł i było o 7,1% wyższe niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 5,9% w 2017 r.). Zwiększenie wynagrodzeń wystąpiło we wszystkich województwach, w tym w 5 powyżej średniej krajowej – w: śląskim (o 8,3%), lubuskim (o 8,2%), łódzkim (o 7,7%) oraz małopolskim i podkarpackim (po 7,3%); najmniejszy wzrost odnotowano w województwie opolskim (o 5,7%).

Najwyższy poziom wynagrodzeń, podobnie jak w latach poprzednich, wystąpił w województwie mazowieckim (119,5% średniego wynagrodzenia w Polsce), a następnie w: dolnośląskim, śląskim i pomorskim (więcej odpowiednio o: 2,8%, 2,4% i 1,3%). Najniższe wynagrodzenie notowano nadal w województwie warmińsko-mazurskim (o 19,3% mniej niż średnio w kraju). W grupie województw o najniższym wynagrodzeniu znalazły się także: podkarpackie, świętokrzyskie i lubelskie – odpowiednio o: 17,0%; 15,7% oraz 15,0% mniej niż średnia krajowa.

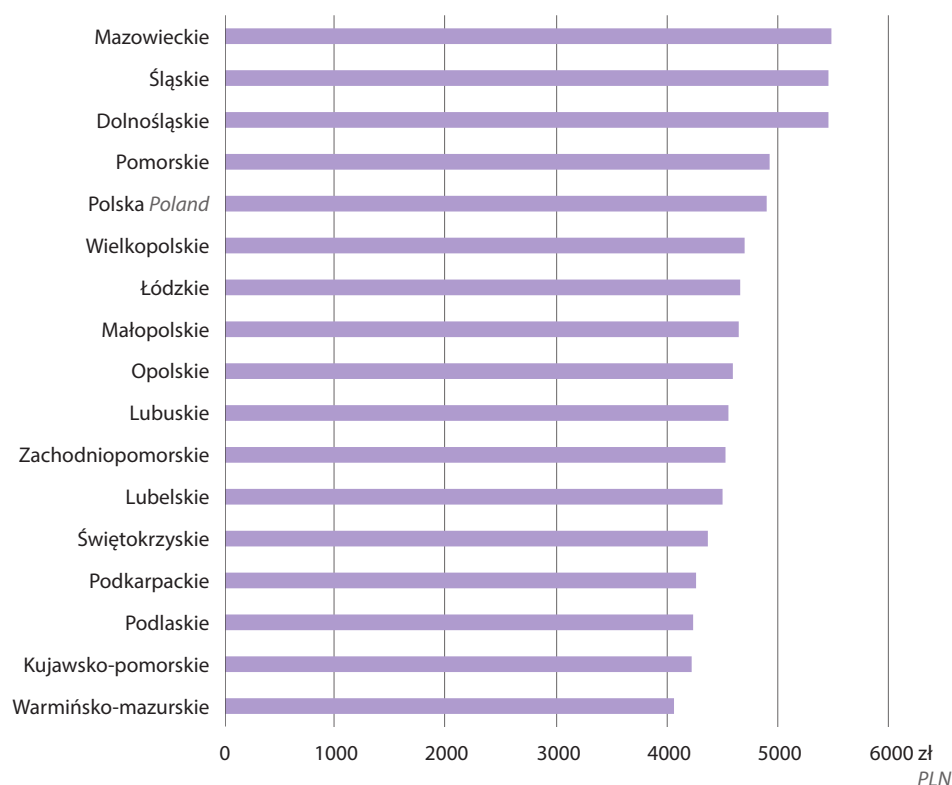
Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r.
Chart 5. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2018

Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw do średniej krajowej w porównaniu z 2017 r. poprawiła się w 5 województwach: śląskim (o 1,1 p. proc.), lubuskim (o 0,9 p. proc.), łódzkim (o 0,5 p. proc.) oraz małopolskim i podkarpackim (po 0,2 p. proc.). W województwach świętokrzyskim i zachodniopomorskim relacja utrzymała się na poziomie roku poprzedniego. W pozostałych – odnotowano pogorszenie: od 1,1 p. proc. w opolskim do 0,1 p. proc. w dolnośląskim. Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw wzrosła o 0,2 p. proc. i wyniosła 38,8 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle w 2018 r. wyniosło 4904,44 zł i było o 7,3% wyższe niż w 2017 r. (przed rokiem zwiększyło się o 5,6%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w: lubuskim (o 9,0%), śląskim (o 8,4%) i podkarpackim (o 7,9%). Najmniej wynagrodzenia w przemyśle zwiększyły się w województwach: lubelskim (o 5,8%), opolskim (o 6,0%), oraz kujawsko-pomorskim i małopolskim (po 6,4%).

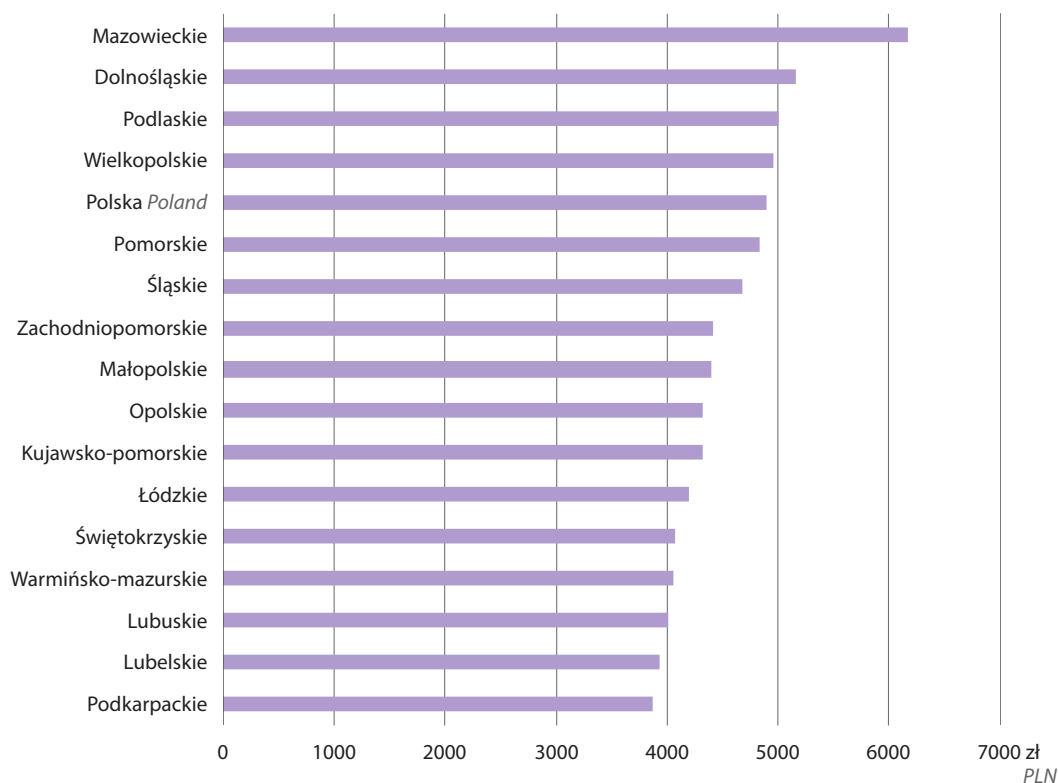
Wykres 6. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle w 2018 r.
Chart 6. Average monthly gross wages in industry in 2018

Wynagrodzenia w przemyśle były wyższe niż średnie w kraju w 4 województwach: mazowieckim (o 12,0%), śląskim (o 11,4%), dolnośląskim (o 11,3%) oraz pomorskim (o 0,6%). W pozostałych województwach wynagrodzenia w przemyśle kształtowały się poniżej średniej krajowej: najniższe notowano w warmińsko-mazurskim, kujawsko-pomorskim, podlaskim i podkarpackim (odpowiednio o: 17,2%, 13,8%, 13,5%, 13,0% poniżej średniej w kraju).

Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w przemyśle do średniej krajowej poprawiła się w 6 województwach (od 1,4 p. proc. w lubuskim do 0,1 p. proc. w wielkopolskim). W pozostałych – pogorszyła się, najbardziej w lubelskim (o 1,4 p. proc.) i opolskim (o 1,2 p. proc.). Rozpiętość relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w przemyśle zmniejszyła się o 0,1 p. proc. i wyniosła 29,2 p. proc.

Wykres 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie w 2018 r.
 Chart 7. Average monthly gross wages and salaries in construction in 2018

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w **budownictwie** wyniosło 4904,64 zł i było wyższe o 8,1% niż w 2017 r. (przed rokiem wzrost wynagrodzeń w budownictwie wyniósł 6,7%). Zwiększenie wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, w tym w 8 powyżej średniej krajowej. Największy wzrost wystąpił w: lubuskim (o 13,6%), śląskim (o 13,4%), świętokrzyskim (o 10,7%) oraz wielkopolskim (o 10,4%); najmniejszy – w województwie zachodniopomorskim (o 4,4%).

Najwyższym poziomem przeciętnych wynagrodzeń w budownictwie nadal charakteryzowało się województwo mazowieckie (o 26,0% wyższym niż średnio w kraju). W kolejnych pod względem wysokości wynagrodzeń województwach: dolnośląskim, podlaskim i wielkopolskim płace w budownictwie były wyższe niż przeciętnie w kraju odpowiednio o: 5,4%, 1,9% i 1,1%. W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej – najniższe odnotowano w podkarpackim i lubelskim (odpowiednio o 21,2% i 19,6% mniej od średniej krajowej).

W porównaniu z rokiem poprzednim relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w budownictwie do średniej krajowej poprawiła się w 8 województwach, najbardziej w: śląskim (o 4,4 p. proc.), lubuskim (o 3,9 p. proc.) i wielkopolskim (o 2,2 p. proc.) W pozostałych województwach relacja pogorszyła się – najbardziej w mazowieckim (o 3,7 p. proc.) i zachodniopomorskim (o 3,2 p. proc.).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w budownictwie wyniosła 47,2 p. proc. i w porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się o 4,8 p. proc.

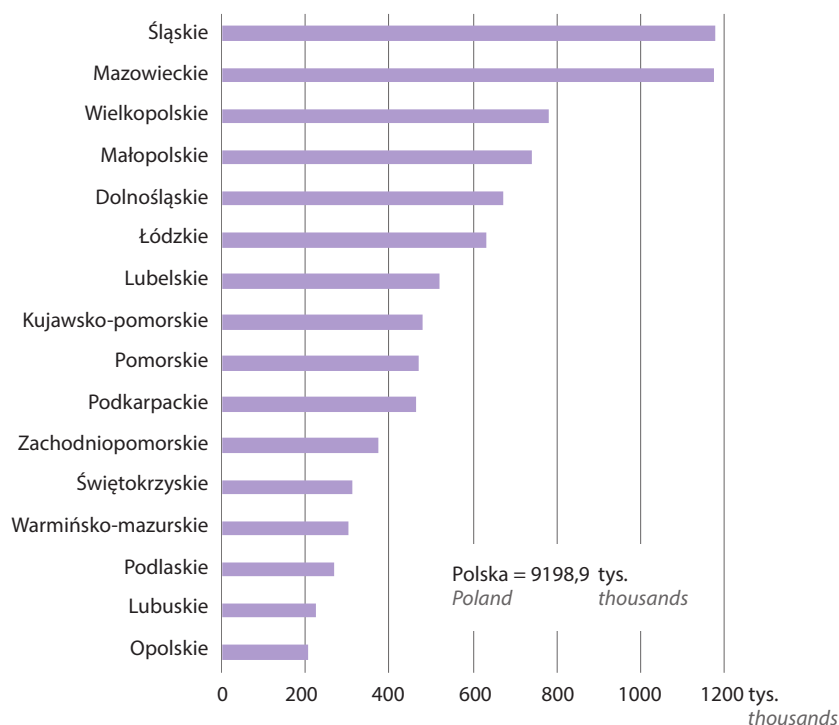
Emerytury i renty

Retirement and other pensions

W 2018 r. odnotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów, przy wzroście przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych i spadku liczby osób pobierających świadczenia dla rolników indywidualnych. Utrzymał się wzrost przeciętnej emerytury i rent brutto w obu systemach; był on szybszy niż przed rokiem.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w 2018 r. wyniosła 9198,9 tys. osób i była większa (o 3,0%) niż przed rokiem. Wzrost liczby emerytów i rencistów wystąpił we wszystkich województwach (od 2,4% w lubelskim do 3,9% w zachodniopomorskim).

Wykres 8. Przeciętna liczba emerytów i rencistów w 2018 r.
Chart 8. The average number of retirees and pensioners in 2018

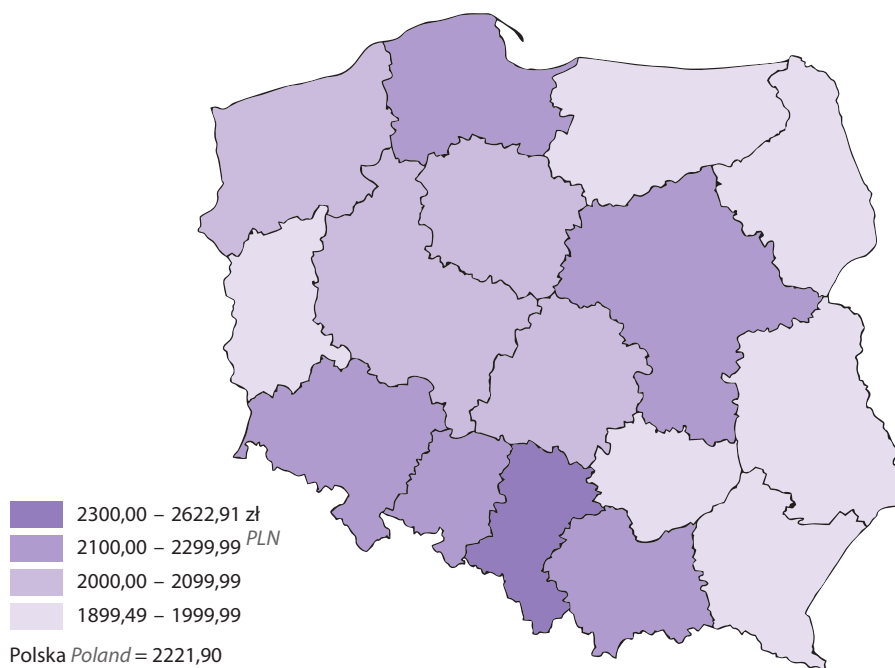

Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 8041,5 tys. osób (o 3,6% więcej niż w 2017 r.). Wzrost liczby pobierających te świadczenia odnotowano we wszystkich województwach, w tym największy w podlaskim (5,7%). Emerytury i renty rolnicze pobierało 1157,4 tys. osób (o 1,5% mniej niż przed rokiem). Liczba rolników indywidualnych pobierających emerytury i renty zmniejszyła się w skali roku w 15 województwach, w granicach od 0,3% w kujawsko-pomorskim do 3,5% w lubuskim, a w wielkopolskim pozostała na tym samym poziomie.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2018 r. wyniosła 2221,90 zł i była o 3,9% wyższa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 3,6% w śląskim do 4,9% w lubuskim i wielkopolskim. Wyższe emerytury i renty niż przeciętnie w kraju wypłacano w śląskim (o 18,0%) oraz w mazowieckim (o 0,8%). Najniższe przeciętne emerytury i renty w tym systemie wypłacano w podkarpackim (o 14,5% mniej niż średnio w kraju), a następnie w świętokrzyskim, lubelskim, warmińsko-mazurskim i podlaskim (odpowiednio mniej o: 12,5%, 12,1%, 11,6% i 11,4%).

Mapa 5. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2018 r.

Map 5. Average gross monthly retirement and pension from non-agricultural social security system in 2018

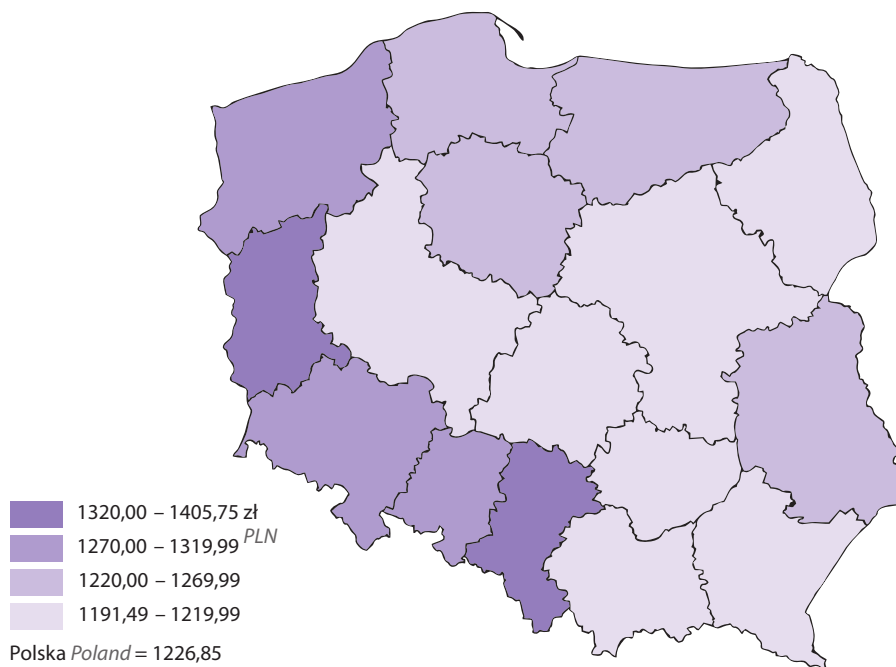

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zmniejszyła się w skali roku i wyniosła 32,5 p. proc. (wobec 33,8 p. proc. w 2017 r.).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w 2018 r. ukształtowała się na poziomie 1226,85 zł i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 2,2%. Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 1,1% w śląskim do 2,7% w podlaskim i świętokrzyskim. W 9 województwach przeciętna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych była wyższa niż przeciętnie w kraju, w tym najwyższa, podobnie jak w poprzednich latach, w województwie śląskim (o 14,6%). Najniższe emerytury i renty rolnicze wypłacono w małopolskim i mazowieckim (odpowiednio o 2,9% i 2,3% mniejsze niż średnio w kraju).

Mapa 6.
Map 6.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w 2018 r.
Average gross monthly retirement and pension for farmers in 2018

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto rolników indywidualnych zmniejszyła się w skali roku i wyniosła 17,5 p. proc. (wobec 19,0 p. proc. w 2017 r.).

Ceny Prices

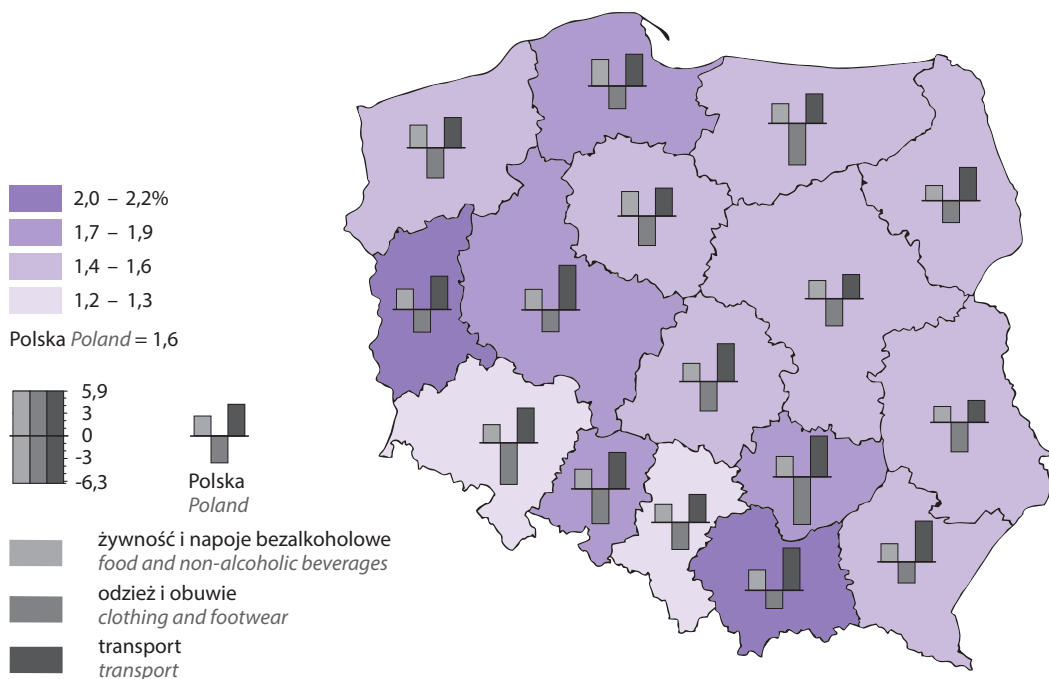
W 2018 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku w mniejszym stopniu niż w roku poprzednim. Słabszy niż w 2017 r. był wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych. Bardziej niż w roku poprzednim wzrosły natomiast ceny m.in. towarów i usług w zakresie mieszkania oraz w zakresie transportu. W IV kwartale odnotowano najwolniejszy wzrost cen od początku 2018 r.

W 2018 r. **ceny towarów i usług konsumpcyjnych** były wyższe niż w roku poprzednim o 1,6% (wobec 2,0% w 2017 r.). Największy wpływ na poziom wskaźnika ogółem miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług w zakresie mieszkania, które wpłynęły na podwyższenie tego wskaźnika odpowiednio o 0,64 p. proc. oraz 0,46 p. proc. Spadek cen odzieży i obuwia obniżył wskaźnik ogółem o 0,19 p. proc.

W 2018 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwach kształtował się od 1,2% w dolnośląskim do 2,2% w małopolskim, przy czym w 6 województwach ceny wzrosły w większym stopniu niż średnio w kraju.

Mapa 7. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w 2018 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 7. Prices of consumer goods and services in 2018 change to the same period of the previous year

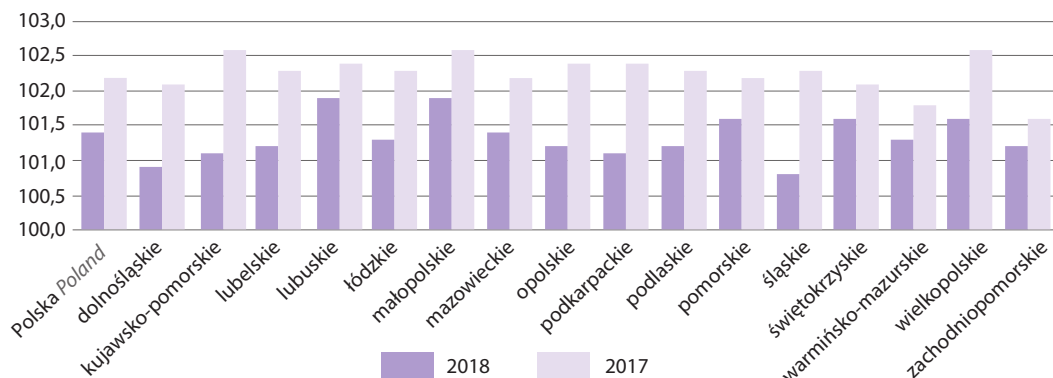

W IV kwartale 2018 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły **w skali roku** o 1,4%. Wzrosty cen towarów i usług w zakresie transportu oraz związanych z mieszkaniem podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 0,51 p. proc. i 0,46 p. proc. Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych podwyższył wskaźnik cen ogółem o 0,28 p. proc. Spadek cen odzieży i obuwia obniżył wskaźnik cen konsumpcyjnych ogółem o 0,15 p. proc. Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych odnotowano we wszystkich województwach, w tym najwyższy w lubuskim i małopolskim (po 1,9%).

Wykres 9. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w IV kwartale analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 9. Price index of consumer goods and services in the fourth quarter corresponding period of the previous year = 100

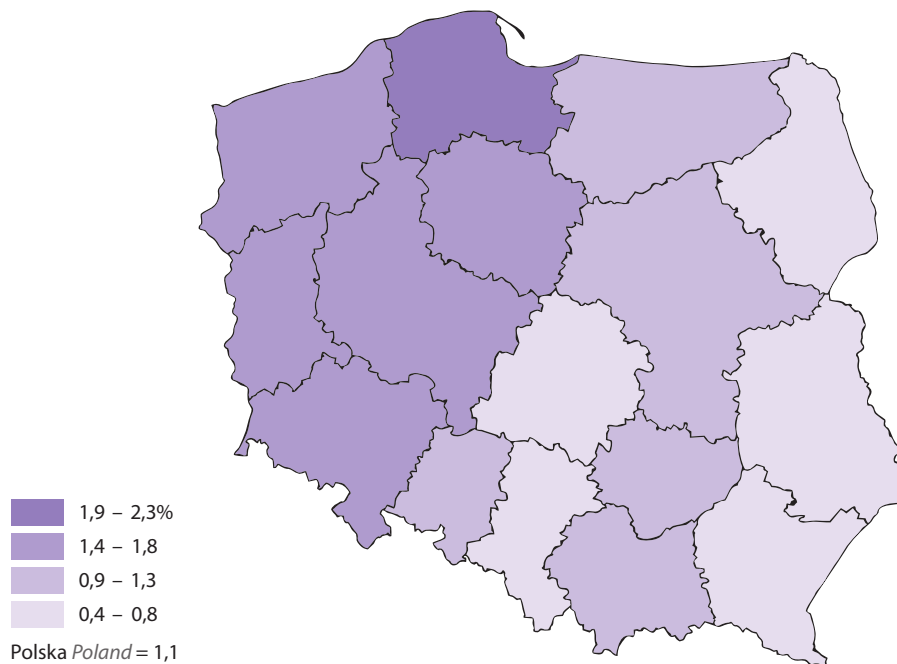
W porównaniu z IV kwartałem 2017 r. **cenę żywności i napojów bezalkoholowych** wzrosły o 1,1%, przy czym żywność podrożała o 1,1%, a napoje bezalkoholowe – o 1,5%. Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych obserwowano we wszystkich województwach, w tym w stopniu wyższym niż średnio w kraju w: pomorskim (2,3%), kujawsko-pomorskim (1,8%), wielkopolskim i zachodniopomorskim (po 1,6%), lubuskim (1,5%), dolnośląskim (1,4%), małopolskim oraz warmińsko-mazurskim (po 1,2%).

Znacznie więcej niż w IV kwartale 2017 r. płacono za warzywa (o 9,8%), zwłaszcza w województwach: małopolskim (o 14,3%), podlaskim (o 12,9%) oraz lubuskim i mazowieckim (po 11,3%). Podrożało również pieczywo (o 8,4%), najbardziej w województwie opolskim (o 14,5%). Wzrost cen mąki pszennej wyniósł średnio 4,3%; w województwach wahał się od 0,2% w lubuskim do 12,6% w lubuskim, przy spadku cen w świętokrzyskim (0,8%) i mazowieckim (0,1%). Kasze i ziarna zbóż były droższe średnio o 2,6%, zwłaszcza w województwie lubelskim (o 6,7%); jedyne obniżki odnotowano w śląskim (o 0,6%). Wzrost cen ryb i owoców morza wahał się od 0,6% w podlaskim do 3,5% w śląskim (wobec 2,0% w kraju). Więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego należało zapłacić także za makarony i produkty makaronowe (średnio o 1,6%), przy czym ceny wzrosły w 12 województwach (najbardziej w dolnośląskim – o 3,7%). W województwie lubelskim ceny makaronów pozostały na poziomie sprzed roku, natomiast obniżono je w: opolskim, zachodniopomorskim oraz świętokrzyskim. Obserwowano wyższe ceny mięsa, które w skali roku wzrosły o średnio 0,2%. Mięso wołowe najbardziej podrożało w województwie lubelskim (o 4,5% wobec 2,2% w kraju). Droższe były również wędliny (średnio o 1,0%); w województwach wzrost cen kształtował się od 0,4% w małopolskim do 2,8% w kujawsko-pomorskim, przy spadku cen w podlaskim, dolnośląskim, opolskim, podkarpackim i łódzkim. Mięso drobiowe natomiast podrożało w 11 województwach, najbardziej w opolskim (o 5,5% wobec 0,9% w kraju). W województwie małopolskim ceny mięsa drobiowego nie zmieniły się skali roku, natomiast tańsze były w: podlaskim, łódzkim, pomorskim i śląskim. Mniej natomiast konsumenci płacili za mięso wieprzowe (od 4,6% w podlaskim do 0,7% w kujawsko-pomorskim, wobec 3,3% w kraju). W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego podrożały artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,1%). Najbardziej podniesiono ceny jogurtów (o 3,3%), szczególnie w województwie łódzkim (o 6,4%), przy czym w podlaskim i lubuskim notowano obniżki cen. Ceny śmietany wzrosły we wszystkich województwach (poza podlaskim), w tym w lubelskim o 6,1% wobec 2,0% w kraju. Sery i twarogi były droższe przeciętnie o 0,5%, a wzrost cen obserwowano w 9 województwach. Obniżono natomiast ceny jaj najbardziej w województwie łódzkim (o 13,9% wobec 4,6% – w kraju), przy czym w: świętokrzyskim, zachodniopomorskim, pomorskim i lubuskim ceny wzrosły odpowiednio o: 6,8%, 4,5%, 3,3% i 0,9%. Tańsze było również mleko pełne świeże (przeciętnie o 0,5%), w tym najgłębszy spadek cen notowano w województwie opolskim i świętokrzyskim (po 3,7%). Więcej natomiast należało zapłacić za mleko w województwach: zachodniopomorskim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim, mazowieckim oraz pomorskim (w granicach od 0,5% do 4,6%). W porównaniu z IV kwarta-

łem roku poprzedniego konsumenci znacznie mniej płacili za cukier (o 23,3%), w województwach spadek cen kształtował się od 28,5% w podkarpackim do 17,3% w pomorskim. Tańsze były też owoce (o 12,4%), zwłaszcza w województwach: łódzkim i świętokrzyskim (po 14,4%) oraz małopolskim (o 14,3%). Obniżono także ceny olejów i tłuszczów (przeciętnie o 1,2%), w tym ceny masła, które najbardziej spadły w województwie podkarpackim – o 4,0% (wobec 1,1% w kraju). Masło natomiast podrożało w województwach: lubuskim, zachodniopomorskim, wielkopolskim i małopolskim (w granicach od 0,4% do 2,5%).

Mapa 8. Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w IV kwartale 2018 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 8. Prices of food and non-alcoholic beverages in the fourth quarter of 2018 change to the same period of the previous year

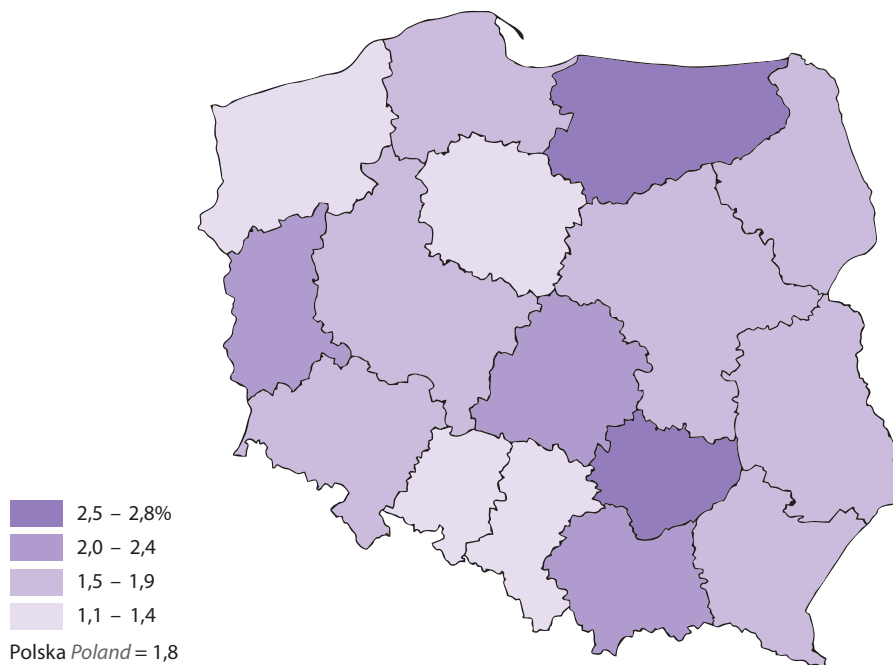
Ceny odzieży i obuwia spadły w skali roku średnio o 2,7%, przy czym większe obniżki dotyczyły odzieży (o 3,3%) niż obuwia (o 1,7%). Spadek cen odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w dolnośląskim, świętokrzyskim, zachodniopomorskim oraz opolskim (odpowiednio: 5,7%, 5,0%, 4,2% i 4,0%). Najmniej natomiast obniżono ceny w województwie małopolskim (o 1,1%).

Mapa 9.

Ceny towarów i usług w zakresie mieszkania w IV kwartale 2018 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Mapa 9.

Prices of goods and services in the field of housing in the fourth quarter of 2018 change to the same period of the previous year

Ceny towarów i usług w zakresie mieszkania¹ wzrosły średnio o 1,8% (wobec 2,1% w IV kwartale 2017 r.). Wzrost cen dotyczył wszystkich województw i wahał się w granicach od 1,1% w opolskim do 2,8% w świętokrzyskim.

Wzrosły ceny za wywóz śmieci (o 3,5%), najbardziej w województwie lubuskim (o 14,0%), przy czym w podlaskim, pomorskim i wielkopolskim ceny nie zmieniły się w skali roku. Podrożały usługi kanalizacyjne średnio o 2,3%; w województwach wzrost cen kształtował się od 0,9% w świętokrzyskim do 6,3% w opolskim, przy spadku cen w mazowieckim (o 0,5%). Wyższe ceny zaopatrzenia w wodę obserwowano we wszystkich województwach poza mazowieckim i lubelskim (spadek odpowiednio o – 2,5% i 0,7%). Przeciętny wzrost cen zaopatrzenia w wodę wyniósł 1,7%, w tym najwyższy w województwie warmińsko-mazurskim (4,9%). Więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego konsumenci płacili za nośniki energii (średnio o 1,3%). Gaz podrożał o 2,6%, zwłaszcza w województwach: podlaskim (o 7,0%), świętokrzyskim (o 6,6%) oraz łódzkim (o 5,7%). Ceny energii ciepłej wzrosły przeciętnie o 1,0%, przy czym wyższe ceny w skali roku notowano w 11 województwach od 0,4% w dolnośląskim do 4,7% w łódzkim. Obniżono natomiast ceny energii ciepłej w województwach: opolskim, kujawsko-pomorskim, pomorskim, podlaskim i świętokrzyskim (w granicach od 2,1% do 0,7%). Ceny energii elektrycznej w województwie świętokrzyskim nie uległy zmianie, podobnie jak średnio w kraju. Mniej za energię elektryczną płacono w 10 województwach, natomiast podniesiono ceny w: dolnośląskim, opolskim (po 0,7%) oraz w lubelskim, łódzkim i podlaskim (po 0,1%). Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były wyższe w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego średnio o 1,1%.

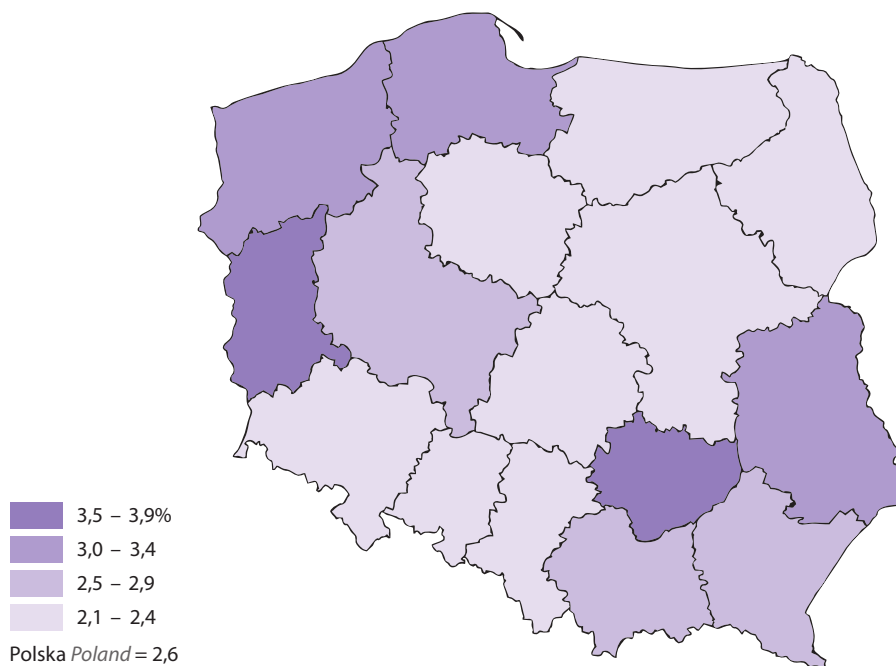
¹ Opłaty obejmują wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośnikami energii oraz wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Ceny związane ze **zdrowieniem** w IV kwartale 2018 r. były o 2,6% wyższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. We wszystkich województwach obserwowano wzrost cen, w tym w 7 województwach w skali większej niż przeciętnie w kraju (najwyższy w lubuskim – 3,9%).

Podniesiono opłaty za usługi stomatologiczne (o 3,7%), najbardziej w województwie lubuskim (o 12,2%). Więcej należało zapłacić za wyroby farmaceutyczne (o 2,3%). Wzrost cen wyrobów farmaceutycznych w 9 województwach był wyższy niż przeciętnie (najwyższy w zachodniopomorskim – 3,6%). Usługi szpitalne podrożały o 2,2%, a w województwach wzrost cen kształtował się od 0,2% w podkarpackim do 5,1% w kujawsko-pomorskim, przy spadku cen w podlaskim (o 0,2%). Odnotowano również wyższe w skali roku ceny usług sanatoryjnych (o 1,1%).

Mapa 10. Ceny towarów i usług związanych ze zdrowiem w IV kwartale 2018 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 10. Prices of goods and services related to health in the fourth quarter of 2018 change to the same period of the previous year

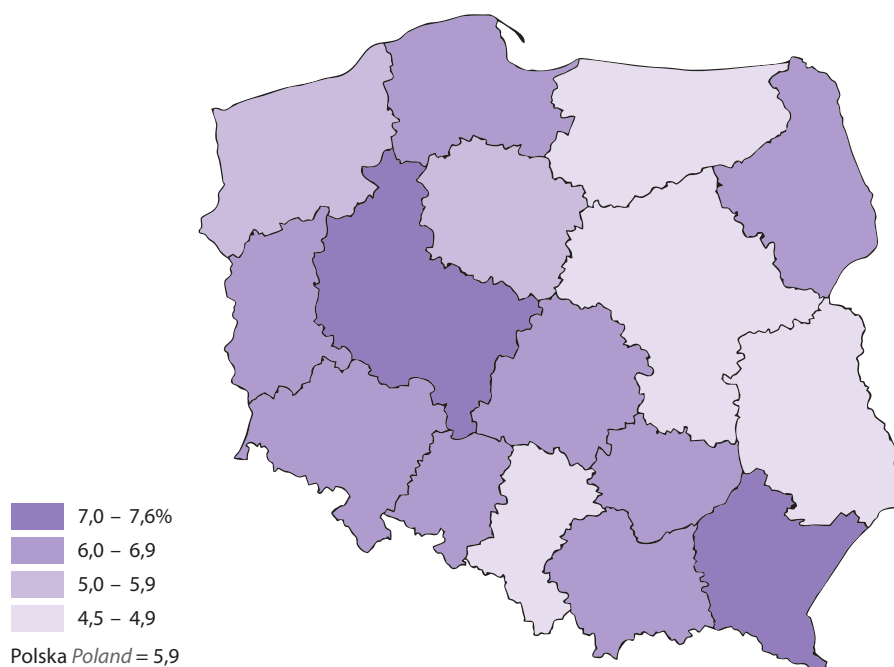

W IV kwartale 2018 r. **ceny towarów i usług w zakresie transportu** wzrosły średnio o 5,9% (wobec 0,6% w analogicznym okresie roku poprzedniego). Podwyżki cen obserwowano we wszystkich województwach, w tym w 10 województwach w skali większej niż przeciętnie w kraju (w granicach od 6,4% w dolnośląskim, podlaskim i pomorskim do 7,6% w wielkopolskim).

Wzrosły ceny paliw i smarów do prywatnych środków transportu (o 10,2%). Więcej należało zapłacić za gaz ciekły (o 15,1%), najwięcej w podlaskim i pomorskim (po 16,8%). Olej napędowy podrożał o 14,6%, zwłaszcza w województwach: lubuskim (o 15,7%), pomorskim (o 15,6%) i podlaskim (o 15,0%). Wzrost cen benzyny wyniósł 7,5%, a w województwach kształtował się od 6,5% w podkarpackim do 8,9% w łódzkim. Tańsze były samochody osobowe (o 4,3%), a spadek cen głębszy niż przeciętnie obserwowano w 8 województwach. Odnotowano również spadek cen usług transportowych (średnio o 0,3%).

Mapa 11. Ceny towarów i usług w zakresie transportu w IV kwartał 2018 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 11. *Prices of goods and services in the field of transport in the fourth quarter of 2018 change to the same period of the previous year*

Ceny związane z rekreacją i kulturą w IV kwartale 2018 r. wzrosły średnio o 1,2% (wobec 1,6% w analogicznym okresie roku poprzedniego), najbardziej w województwie małopolskim (o 3,0%). Wzrost cen obserwowano w 13 województwach, natomiast obniżki cen obserwowano w: warmińsko-mazurskim, dolnośląskim i podlaskim (odpowiednio: 0,4%, 0,3% i 0,1%).

Podrożały m.in. gazety i czasopisma (o 4,9%), zwłaszcza w województwach: świętokrzyskim (o 6,1%), lubuskim (o 6,0%), małopolskim (o 5,9%) oraz kujawsko-pomorskim i podlaskim (po 5,3%). Książki były droższe średnio o 2,2%. W województwach kujawsko-pomorskim i łódzkim ceny książek wzrosły najbardziej w kraju (po 3,9%), a w dolnośląskim nie zmieniły się w skali roku. Wzrost cen biletów do kin, teatrów i na koncerty obserwowano w 13 województwach (najwyższy w podkarpackim – o 6,3% wobec 1,8% średnio w kraju). Ceny biletów w województwie zachodniopomorskim nie zmieniły się w skali roku, natomiast tańsze były w śląskim oraz lubelskim (odpowiednio o 2,2% i 0,4%). Usługi w zakresie turystyki zorganizowanej podrożały o 0,8%, zwłaszcza w województwach małopolskim (o 4,8%) oraz mazowieckim (o 3,8%). Niższe ceny w skali roku w zakresie turystyki zorganizowanej obserwowano w 5 województwach w granicach od 5,4% w warmińsko-mazurskim do 0,1% w śląskim. W porównaniu z IV kwartałem 2017 r. we wszystkich województwach odnotowano spadek cen sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (4,2%), w tym najgłębszy w warmińsko-mazurskim (6,1%).

W IV kwartale 2018 r. **opłaty w zakresie edukacji** wzrosły w skali roku o 2,9% (wobec 1,8% w analogicznym okresie roku poprzedniego). Wzrost cen obserwowano we wszystkich województwach, w tym najwyższy w lubuskim (5,3%).

W porównaniu z poprzednim kwartałem ceny towarów i usług konsumpcyjnych w IV kwartale 2018 r. były wyższe o 0,5%. Wzrost cen wyższy niż przeciętnie w kraju obserwowano w województwach: lubuskim i wielkopolskim (po 0,7%) oraz w kujawsko-pomorskim, lubelskim, łódzkim, mazowieckim, podkarpackim i świętokrzyskim (po 0,6%). W porównaniu z poprzednim kwartałem odnotowano wzrost cen odzieży i obuwia (4,4%), związanych z edukacją (1,8%), żywności i napojów bezalkoholowych (0,8%), artykułów i usług w związanych ze zdrowiem (0,8%), towarów i usług w zakresie mieszkania (0,6%) oraz w zakresie transportu (0,3%). Odnotowano natomiast spadek cen w zakresie rekreacji i kultury (1,3%) oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (0,1%).

Budownictwo mieszkaniowe

Residential construction

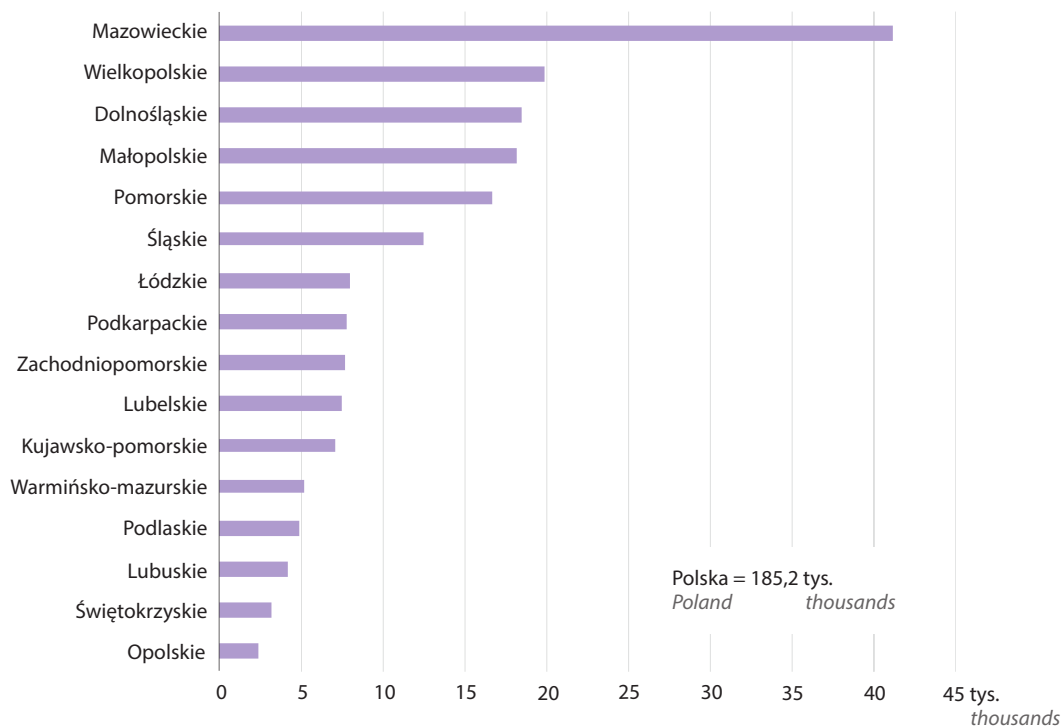
W 2018 r. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż w roku poprzednim. Wzrost odnotowano w budownictwie spółdzielczym oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem; spadek wystąpił w budownictwie indywidualnym.

Większa niż przed rokiem była liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia.

W 2018 r. **oddano do użytkowania** 185,2 tys. mieszkań, tj. o 3,8% więcej niż w 2017 r. (przed rokiem wzrost o 9,2%). Wzrost wystąpił w 12 województwach, największy w opolskim (19,3%), a wysoki również w mazowieckim (10,4%), warmińsko-mazurskim (8,8%) i dolnośląskim (8,6%). Najmniejszy wzrost zanotowano w lubelskim i śląski (po 2,1%) i zachodniopomorskim (3,2%). W skali roku liczba mieszkań oddanych do użytkowania zmniejszyła się w województwach: małopolskim, kujawsko-pomorskim, podkarpackim i podlaskim (odpowiednio o: 8,7%, 8,3%, 4,4% i 1,3%). Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w województwach: mazowieckim, wielkopolskim, dolnośląskim, małopolskim i pomorskim, co stanowiło łącznie blisko 62% ogółu oddanych mieszkań w kraju.

Wykres 10. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.

Chart 10. Dwellings completed in 2018

Na wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania wpłynął wzrost mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 7,0% do 112,4 tys.) oraz spółdzielczym (3007, wobec 2311 przed rokiem). Mniej mieszkań w ujęciu rocznym oddano w budownictwie indywidualnym (o 2,0% do 66,3 tys.).

W porównaniu z 2017 r. w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania zwiększył się udział budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (z 58,9% do 60,7%). Nieznacznie zwiększył się udział budownictwa spółdzielczego (z 1,3% do 1,6%). Zmniejszył się natomiast udział budownictwa indywidualnego (z 37,9% do 35,8%).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 90,2 m² (przed rokiem 92,7 m²). Największe mieszkania budowano w województwach: śląskim (112,0 m²), świętokrzyskim (111,2 m²), podkarpackim (108,1 m²), opolskim (106,9 m²), łódzkim (104,9 m²) i podlaskim (101,7 m²), a najmniejsze w: mazowieckim (78,9 m²), zachodniopomorskim (79,1 m²), dolnośląskim (80,2 m²) i pomorskim (80,6 m²). W budownictwie spółdzielczym średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 55,6 m², a w budownictwie indywidualnym – 144,2 m².

W 2018 r. **wydano pozwolenia na budowę** 257,6 tys. mieszkań, tj. o 2,7% więcej niż w 2017 r. Wzrost odnotowano w 9 województwach, największy w podlaskim (37,6%), a następnie w opolskim (31,9%), warmińsko-mazurskim (29,9%) i świętokrzyskim (25,0%), a najmniejszy w śląskim (2,2%) i pomorskim (7,2%). W pozostałych województwach wystąpił spadek liczby pozwoleń na budowę, najgłębszy w województwie dolnośląskim. W 2018 r. w budownictwie realizowanym przez inwestorów indywidualnych wydano pozwolenia na budowę 91,4 tys. mieszkań; najwięcej w województwie mazowieckim, a najmniej w opolskim.

Produkcja przemysłu i budownictwa

Production of industry and construction

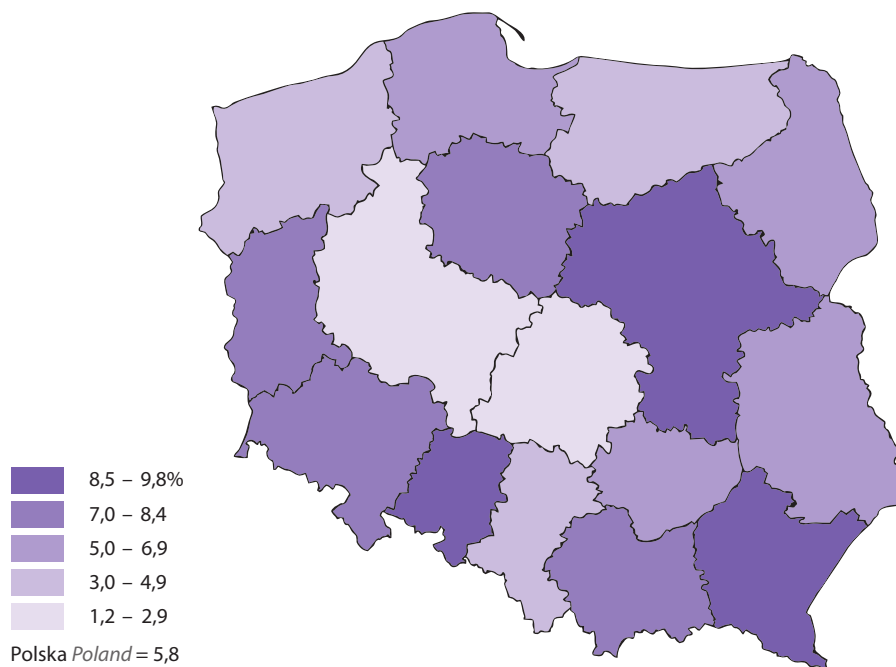
Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w 2018 r. była o 5,8% większa niż w 2017 r. (przed rokiem odnotowano wzrost o 6,6%).

W 2018 r. **produkcja sprzedana budownictwa** (w cenach bieżących) zwiększyła się w skali roku o 25,2% (wobec wzrostu o 11,8% w 2017 r.).

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w 2018 r. była o 5,8% wyższa niż w 2017 r. (przed rokiem wzrost o 6,6%). Zwiększenie produkcji odnotowano we wszystkich województwach; w 10 było większe niż średnio w kraju. Największy wzrost wystąpił w województwie podkarpackim (o 9,8%), a następnie mazowieckim (o 9,2%), opolskim (o 8,8%) i małopolskim (o 7,9%). Najmniej produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się w województwie łódzkim (o 1,2%).

Mapa 12. Produkcja sprzedana przemysłu w 2018 r. (ceny stałe) 2017=100

Map 12. Sold production of industry in 2018 (constant prices) 2017=100

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (średnio w kraju o 2,6%) obserwowane również we wszystkich województwach. Największy wzrost zatrudnienia w przemyśle wystąpił w województwie podlaskim (o 4,7%), w którym odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu na poziomie średniej krajowej.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** (w cenach bieżących) w 2018 r. była o 25,2% wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim (kiedy odnotowano wzrost o 11,8%). Wzrost wystąpił we wszystkich województwach, największy w wielkopolskim (o 47,8%, wobec wzrostu o 7,5% przed rokiem), a następnie w pomorskim, małopolskim i warmińsko-mazurskim (odpowiednio o: 39,4%, 37,2% i 30,7% wobec wzrostu o: 14,2%, 10,0% i 34,7%). Najmniejszy wzrost odnotowano w podlaskim (o 10,8%, przed rokiem wzrost o 28,4%).

Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w budownictwie (przeciętnie o 5,3%), notowane w 14 województwach. Największy wzrost wystąpił w województwie dolnośląskim (o 11,2%), w którym odnotowano również większy niż średnio w kraju wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (28,2%). Spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie wystąpił w województwach opolskim (o 4,3%) i świętokrzyskim (o 0,1%), w których wzrost produkcji wyniósł odpowiednio 25,3% i 15,3%.

Blisko połowę produkcji sprzedanej przemysłu (48,1%) oraz ponad połowę budownictwa (53,8%) nadal realizowały przedsiębiorstwa mające siedzibę w 3 województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

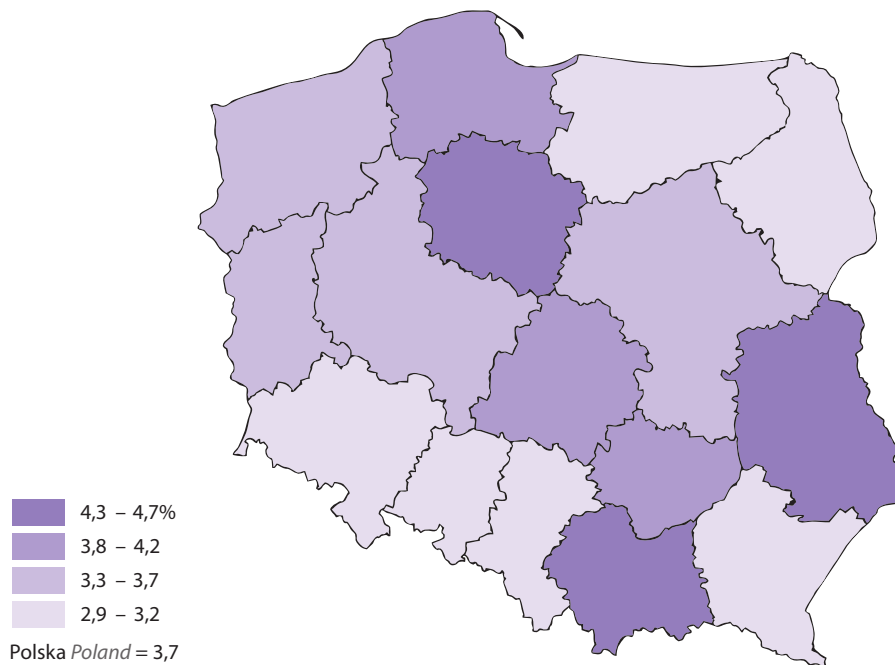
Wyniki finansowe przedsiębiorstw

Financial results of enterprises

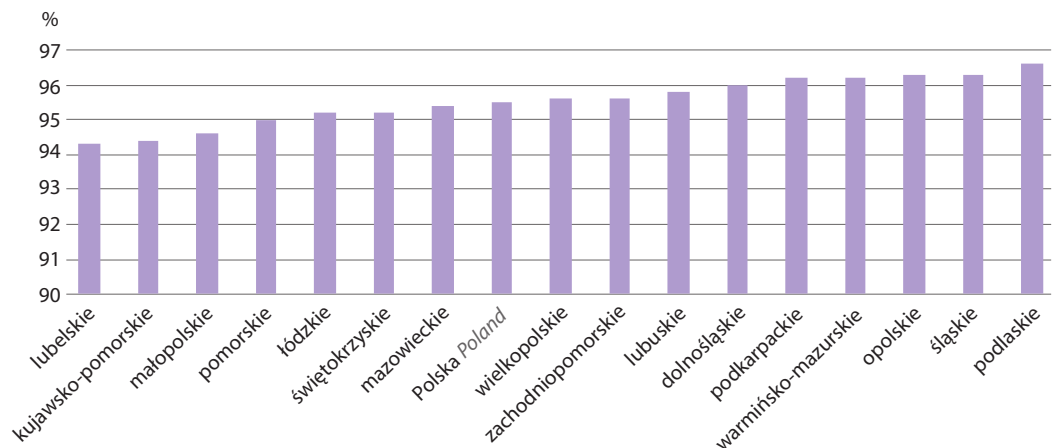
W 2018 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były słabsze od uzyskanych w poprzednim roku. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.

Wzrost przychodów z całokształtu działalności (6,7%) był wolniejszy niż kosztów ich uzyskania (7,5%), w rezultacie pogorszył się wskaźnik poziomu kosztów z 94,8% przed rokiem do 95,5%. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 5,2% do 4,5%) oraz netto (z 4,4% do 3,7%). Pogorszył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,9% do 4,6%). Wynik finansowy netto był niższy o 10,8% (spadek zysku netto o 5,1% i wzrost straty netto o 33,0%), przy wzroście o 5,7% kwoty obciążeń wyniku finansowego brutto. Odnotowano mniejszy udział jednostek rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów (spadek o 0,2 p. proc. do 80,8%). Zmniejszył się również ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej (o 1,4 p. proc. do 86,0%).

Mapa 13. Wskaźnik rentowności obrotu netto w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych w 2018 r.
Map 13. Net turnover profitability rate in the surveyed non-financial enterprises in 2018

Wykres 11. Wskaźnik poziomu kosztów w 2018 r.
 Chart 11. Cost level indicator in 2018

Wskaźnik poziomu kosztów pogorszył się w 15 województwach – najgłębszy spadek odnotowano w śląskim (1,5 p. proc. do 96,3%), dolnośląskim (1,2 p. proc. do 96,0%) oraz lubelskim, podkarpackim i świętokrzyskim (po 1,0 p. proc. odpowiednio do: 94,3%, 96,2% i 95,2%). Było to wynikiem wolniejszego wzrostu **przychodów z całokształtu działalności** niż **kosztów ich uzyskania**. W województwie wielkopolskim zarówno przychody, jak i koszty wzrosły o 6,3%, co wpłynęło na utrzymanie się wskaźnika poziomu kosztów na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego (odpowiednio 95,6% w 2018 r. i 95,5% w 2017 r.). Wskaźnik korzystniejszy niż przed rokiem odnotowano jedynie w województwie kujawsko-pomorskim w wyniku wzrostu przychodów o 4,9%, przy wzroście kosztów ich uzyskania o 3,6% (wzrost o 1,2 p. proc. do 94,4%).

Wynik finansowy brutto badanych przedsiębiorstw zmniejszył się w skali roku o 8,2% do 137717,6 mln zł (zysk brutto – 162744,6 mln zł, strata brutto – 25027,0 mln zł). **Obciążenia wyniku finansowego brutto** w wysokości 25021,3 mln zł wzrosły w skali roku o 1343,1 mln zł.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 112696,3 mln zł (zysk netto – 137829,1 mln zł, strata netto – 25132,8 mln zł), wobec 126395,9 mln zł przed rokiem.

Wartość wyniku finansowego brutto i netto w porównaniu z 2017 r. pogorszyła się w 11 województwach. W województwach: kujawsko-pomorskim, małopolskim, opolskim i wielkopolskim wartość polepszyła się (w województwach: małopolskim i opolskim wzrost wyniku finansowego netto był wyższy niż wyniku finansowego brutto), natomiast w województwie lubuskim polepszył się wynik finansowy netto, a pogorszył – wynik finansowy brutto.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów nieznacznie spadł w ciągu roku (z 4,9% do 4,6%). Pogorszenie wskaźnika obserwowano w 10 województwach, a najgłębszy spadek odnotowano w dolnośląskim (z 5,2% do 3,9%). W województwach: kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim, małopolskim, podkarpackim i wielkopolskim wskaźnik poprawił się, a w opolskim pozostał na poziomie z roku poprzedniego. Rozpiętość wskaźnika rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w województwach wynosiła 3,1 p. proc. – najwyższy poziom odnotowały przedsiębiorstwa w lubelskim (6,4%), a najniższy – w podlaskim (3,3%).

W badanych podmiotach, w skali roku, zmniejszyły się (po 0,7 p. proc.) wskaźniki zarówno **rentowności obrotu brutto**, jak i **netto** (odpowiednio z 5,2% do 4,5% oraz z 4,4% do 3,7%). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu brutto wyniosła 2,3 p. proc. (od 5,7% w lubelskim do 3,4% w podlaskim) i była mniejsza niż przed rokiem (3,0 p. proc.). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu netto wyniosła 1,8 p. proc. (wobec 2,5 p. proc. w 2017 r.) i wyznaczona była przez województwo kujawsko-pomorskie (4,7%) oraz podlaskie (2,9%).

Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów oraz udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności w 2018 r. kształtował się następująco:

Województwa <i>Voivodships</i>	Udział jednostek rentownych w % <i>Share of profitable units in %</i>		Województwa <i>Voivodships</i>	Udział jednostek rentownych w % <i>Share of profitable units in %</i>	
	W liczbie jednostek ogółem <i>In the total number of units</i>	W przychodach z całokształtu działalności <i>In revenues from total activity</i>		W liczbie jednostek ogółem <i>In the total number of units</i>	W przychodach z całokształtu działalności <i>In revenues from total activity</i>
Polska	80,8	86,0			
Podlaskie	87,1	93,9	Mazowieckie	79,8	85,9
Pomorskie	81,5	91,9	Dolnośląskie	77,4	85,3
Warmińsko-mazurskie	82,0	91,6	Podkarpackie	84,5	85,0
Świętokrzyskie	84,5	91,3	Lubelskie	79,9	84,4
Wielkopolskie	81,3	88,5	Śląskie	79,9	82,8
Małopolskie	84,0	86,9	Łódzkie	79,7	80,9
Lubuskie	78,7	86,7	Opolskie	76,9	79,0
Zachodniopomorskie	79,9	86,3	Kujawsko-pomorskie	80,2	78,7

Udział podmiotów rentownych w przychodach z całokształtu działalności zmniejszył się w skali roku (z 87,4% do 86,0%). Najgłębszy spadek odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim, a wzrost w lubuskim. Zmniejszył się również udział podmiotów rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów gospodarczych z 81,0% do 80,8%; najgłębiej w województwach: wielkopolskim, warmińsko-mazurskim oraz dolnośląskim. Największy wzrost natomiast wystąpił w województwach: zachodniopomorskim, łódzkim i podlaskim.

Nakłady inwestycyjne

Investment expenditures

W 2018 roku odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych w porównaniu do 2017 roku. Wzrosły nakłady zarówno na budynki i budowle, jak i nakłady na zakupy. Zwiększyła się liczba nowo rozpoczętych inwestycji, natomiast ich wartość kosztorysowa była niższa niż przed rokiem.

Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw¹ w 2018 r. wyniosły 142,0 mld zł i były (w cenach stałych) o 12,2% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,4% w 2017 r.). Nakłady na budynki i budowle wzrosły o 15,3%, natomiast na zakupy² o 10,7%. Udział zakupów w nakładach ogółem zmniejszył się do 62,6% z 64,3% przed rokiem. Nakłady realizowało 83,7% badanych podmiotów (wobec 85,5% przed rokiem).

W większości województw odnotowano wyższy niż średnio w kraju udział zakupów w nakładach inwestycyjnych ogółem. Natomiast niższy udział zakupów w nakładach ogółem wykazały jednostki w województwach: wielkopolskim, małopolskim, mazowieckim, pomorskim i lubelskim.

Uszeregowanie województw pod względem dynamiki zrealizowanych nakładów inwestycyjnych w 2017 r. i 2018 r. przedstawiało się następująco:

2017		2018	
Analogiczny okres roku poprzedniego=100 (ceny bieżące)			
Corresponding period of the previous year=100 (current prices)			
Polska	104,4	Polska	112,5
Kujawsko-pomorskie	126,8	Warmińsko-mazurskie	124,7
Podlaskie	122,8	Lubuskie	123,1
Zachodniopomorskie	118,9	Świętokrzyskie	118,9
Podkarpackie	110,9	Śląskie	118,4
Lubelskie	110,8	Wielkopolskie	115,8
Świętokrzyskie	109,3	Lubelskie	115,4
Mazowieckie	108,3	Mazowieckie	114,9
Wielkopolskie	108,0	Dolnośląskie	114,5
Opolskie	106,0	Zachodniopomorskie	112,9
Dolnośląskie	105,5	Łódzkie	112,7
Pomorskie	104,5	Podkarpackie	110,8
Małopolskie	103,1	Małopolskie	110,7
Śląskie	96,6	Podlaskie	103,5
Warmińsko-mazurskie	96,2	Opolskie	97,4
Łódzkie	85,9	Pomorskie	90,8
Lubuskie	79,4	Kujawsko-pomorskie	84,3

¹ Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

² Maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu.

Największy udział w zrealizowanych nakładach inwestycyjnych w 2018 r. miały jednostki z województw: mazowieckiego, dolnośląskiego, śląskiego i wielkopolskiego – łącznie 66,6% (przed rokiem 64,7%). W kolejnych województwach: łódzkim, małopolskim, pomorskim, lubelskim, podkarpackim, kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim zrealizowano 27,5% nakładów (przed rokiem 29,4%). Na pozostałe województwa przypadało tak jak przed rokiem – 5,9%.

W strukturze nakładów inwestycyjnych największy udział miały nakłady jednostek przetwórstwa przemysłowego – 37,5% (w 2017 r. – 39,5%). Jednostki mające siedzibę na terenie województw: mazowieckiego, śląskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, łódzkiego, małopolskiego i podkarpackiego realizowały 75,4% nakładów związanych z przetwórstwem przemysłowym (w 2017 r. – 72,9%).

W 2018 r. **rozpoczęto** 230,9 tys. **inwestycji**, tj. o 8,8% więcej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 2,2% w 2017 r.). Około 63% rozpoczętych inwestycji stanowiły przyłącza energetyczne i gazowe o niewielkiej jednostkowej wartości kosztorysowej. Łączna **wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych** wyniosła 58,8 mld zł i była o 8,1% niższa niż w 2017 r. (kiedy notowano wzrost o 10,2%). Największy udział w liczbie rozpoczętych inwestycji miały jednostki z województw: mazowieckiego, małopolskiego, wielkopolskiego i pomorskiego (łącznie 89,7%). Największy udział w wartości kosztorysowej rozpoczętych inwestycji przypadało na jednostki mające siedzibę na terenie województw: mazowieckiego (42,2%), śląskiego i wielkopolskiego (po 8,5%), dolnośląskiego (7,8%), małopolskiego (6,2%) i łódzkiego (5,2%).

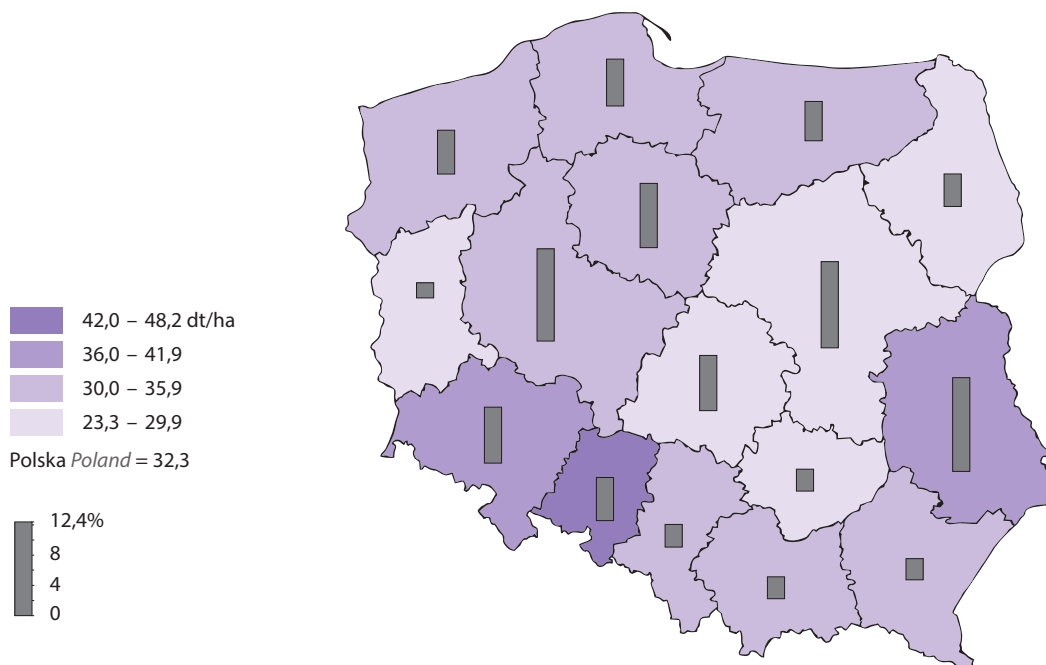
Wstępnie szacuje się, że **globalna produkcja rolnicza** w 2018 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 4,1%. Spadek ten wynikał ze znacznie niższej **produkcji roślinnej** – o 12,4%, przy wzroście **produkcji zwierzęcej** o 3,6%.

Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w grudniu 2018 r., wskazują na ograniczenie pogłowia trzody chlewnej oraz zwiększenie liczebności bydła w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r.

W grudniu 2018 r. na rynku rolnym, zarówno w skupie, jak i na targowiskach, przeciętne ceny zbóż i ziemniaków jadalnych późnych były wyższe niż przed rokiem. Niższe natomiast były ceny skupu żywa wieprzowego i wołowego (bydła bez cieląt), mleka oraz targowiskowe ceny prosiąt na chów.

Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2018 r. wyniosła 7064,7 tys. ha i była o 1,8% większa niż przed rokiem. W skali roku zwiększenie powierzchni zasiewów zbóż odnotowano w 8 województwach, w granicach od 0,4% w śląskim i wielkopolskim do 15,2% w mazowieckim. W pozostałych województwach wystąpił spadek powierzchni uprawy zbóż podstawowych, w tym najgłębszy w dolnośląskim (8,6%). Podobnie jak w poprzednich latach, największą powierzchnię uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi odnotowano w województwach: mazowieckim (13,8% krajowej uprawy), wielkopolskim (13,1%) i lubelskim (10,5%), a najmniejszą w lubuskim (2,4%), małopolskim i śląskim (po 2,7%) oraz podkarpackim (2,8%).

Mapa 14. Plony oraz udział województw w zbiorach zbóż podstawowych^a w 2018 r.
Map 14. Yields and share of voivodships in basic grain production^a in 2018

a Z mieszankami zbożowymi.
a Including cereal mixed.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych ziemiopłodów rolnych w 2018 r. oszacowano, że **plonowanie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** w 2018 r. wyniosło 32,3 dt z 1 ha i było znacznie niższe niż przed rokiem (o 19,2%). Spadek plonów zbóż z 1 ha odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 36,4% w lubuskim do 6,3% w podkarpackim. W 9 województwach plony z 1 ha przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju. Najwyższe plony zbóż z 1 ha notowano w opolskim (48,2 dt, o 49,2% wyższe od przeciętnych w kraju) i dolnośląskim (41,2 dt, o 27,6%), a najniższe – w podlaskim (23,3 dt, o 27,9% niższe od przeciętnych w kraju), mazowieckim (26,6 dt, o 17,6%) i lubuskim (26,7 dt, o 17,3%).

Szacuje się, że przy nieco większej powierzchni uprawy, ale znacznie niższym plonowaniu, **zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** w 2018 r. były o 17,9% niższe od uzyskanych w poprzednim roku i wyniosły prawie 22,8 mln ton. Spadek produkcji zbóż obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 36,5% w lubuskim do 0,6% w mazowieckim. Największe zbiory zbóż uzyskały województwa: lubelskie (12,4% krajowej produkcji zbóż), wielkopolskie (12,2%) i mazowieckie (11,4%). Najmniej zbóż zebrano w lubuskim (2,0% krajowych zbiorów), podkarpackim (2,8%), świętokrzyskim i małopolskim (po 2,9%).

Ocenia się, że **powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku** w 2018 r. wyniosła 845,1 tys. ha i w skali roku była niższa (o 7,6%). Zmniejszenie powierzchni zasiewów obserwowano w 8 województwach, przy czym spadek w 5 był bardzo znaczący (od 35,7% w kujawsko-pomorskim do 23,3% w pomorskim). W pozostałych województwach odnotowano wzrost powierzchni uprawy w granicach od 3,4% w dolnośląskim do 60,6% w świętokrzyskim. Największą powierzchnię uprawy rzepaku i rzepiku odnotowano w województwach: dolnośląskim (14,9% krajowej uprawy), lubelskim (13,3%) i wielkopolskim (11,7%), a najmniejszą w: małopolskim, świętokrzyskim, podlaskim i łódzkim (odpowiednio: 1,3%, 1,4%, 2,1% i 2,5%).

Według wstępnych wyników ocenia się, że średnie **plony rzepaku i rzepiku** (dane nieostateczne) w ujęciu rocznym, były niższe o 12,2% i ukształtowały się na poziomie 25,8 dt z 1 ha. Spadek plonów obserwowano w 14 województwach, w granicach od 28,4% w kujawsko-pomorskim do 5,6% w małopolskim. Większe plony w skali roku odnotowano w podkarpackim (o 7,4%) i opolskim (o 1,9%). W 8 województwach plony z 1 ha przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju. Najwyższe plony z 1 ha rzepaku i rzepiku uzyskano w: opolskim (32,0 dt), małopolskim (30,2 dt) i lubelskim (30,0 dt), a najniższe – w lubuskim (20,8 dt) i mazowieckim (21,5 dt).

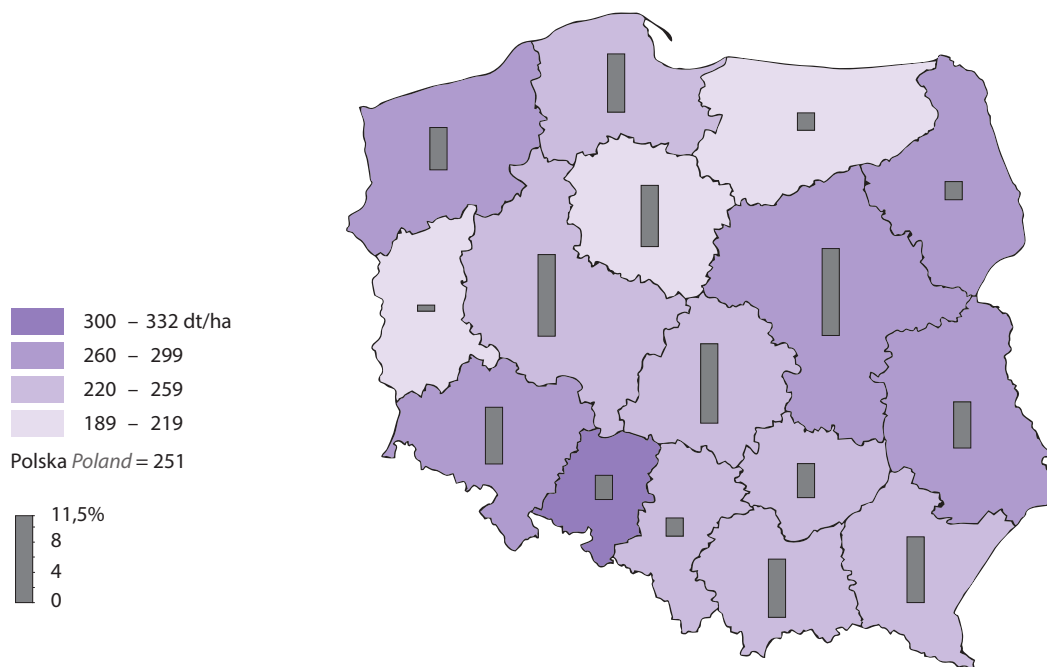
Szacuje się, że **zbiory rzepaku i rzepiku** w 2018 r. (dane nieostateczne), w wyniku niższego plonowania niż przed rokiem i mniejszej powierzchni uprawy były niższe w skali roku o 18,9% i wyniosły prawie 2,2 mln ton. Niższe zbiory rzepaku i rzepiku odnotowano w 10 województwach, w granicach od 53,9% w kujawsko-pomorskim do 6,4% w podlaskim. W pozostałych województwach odnotowano wzrost zbiorów rzepaku od 6,8% w małopolskim do 50,6% w świętokrzyskim. Ponad 53% krajowych zbiorów rzepaku i rzepiku uzyskały województwa: dolnośląskie (16,1% krajowej produkcji), lubelskie (15,4%), opolskie (11,4%), wielkopolskie (10,5%). Najmniej rzepaku i rzepiku zebrano w małopolskim (1,5% produkcji krajowej), świętokrzyskim (1,6%) i podlaskim (2,2%).

Powierzchnia uprawy ziemniaków (bez uprawy w ogrodach przydomowych) w 2018 r. wyniosła 291,0 tys. ha i była o 9,4% mniejsza niż przed rokiem. W 8 województwach obserwowano spadek powierzchni uprawy ziemniaków, w granicach od 60,5% w podlaskim do 0,7% w małopolskim. W pozostałych województwach notowano zwiększenie powierzchni uprawy ziemniaków (od 0,1% w podkarpackim do 48,2% w zachodniopomorskim). Największą powierzchnię uprawy ziemniaków odnotowano w województwach: mazowieckim (11,1% krajowej uprawy), wielkopolskim (10,9%) i łódzkim (10,4%), a najmniejszą w: lubuskim (1,0%), podlaskim (2,3%), opolskim i śląskim (po 2,5%).

Szacuje się, że **plony ziemniaków** w 2018 r. (bez uprawy w ogrodach przydomowych; dane nieostateczne) wyniosły 251 dt z 1 ha i były niższe o 9,9% od uzyskanych w 2017 r. Spadek plonów ziemniaków obserwowano w 12 województwach w granicach od 37,0% w lubuskim do 3,1% w lubelskim. W skali roku wyższe plony z 1 ha uzyskano w województwach: małopolskim (o 11,4%), świętokrzyskim (o 8,5%), śląskim (o 6,8%) i podlaskim (o 3,7%). W 8 województwach plony z 1 ha ziemniaków przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju. Najwyższe plony z 1 ha uzyskano w opolskim (332 dt), dolnośląskim (284 dt) i lubelskim (280 dt), a najniższe w: warmińsko-mazurskim (189 dt), lubuskim (200 dt) i kujawsko-pomorskim (214 dt).

Mapa 15. Plony oraz udział województw w zbiorach ziemniaków w 2018 r.
 Map 15. Yields and share of voivodships in potato production in 2018

Ocenia się, że **zbiory ziemniaków** w 2018 r. (bez uprawy w ogrodach przydomowych; dane nieostateczne), w wyniku niższego plonowania niż przed rokiem i mniejszej powierzchni uprawy, były niższe w skali roku o 18,4% i wyniosły 7,3 mln ton. W skali roku mniejsze zbiory odnotowano w 12 województwach, w granicach od 59,0% w podlaskim do 1,7% w dolnośląskim. W ujęciu rocznym większe zbiory ziemniaków obserwowano w zachodniopomorskim (o 28,7%), opolskim (o 14,5%), małopolskim (o 10,6%) i pomorskim (o 6,7%). Największe zbiory ziemniaków uzyskały województwa: mazowieckie (11,5% krajowej produkcji ziemniaków), wielkopolskie (10,8%) i łódzkie (10,5%). Najmniej ziemniaków zebrano w lubuskim (0,8% krajowej produkcji), warmińsko-mazurskim (2,3%), śląskim i podlaskim (po 2,4%).

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2018 r. (dane nieostateczne) wyniosła 235,8 tys. ha i była o 5,0% większa niż w 2017 r. Zwiększenie powierzchni uprawy buraków obserwowano w 8 województwach, w granicach od 1,2% w wielkopolskim do 39,1% w warmińsko-mazurskim. W skali roku najgłębszy spadek powierzchni uprawy buraków wystąpił w łódzkim (33,2%). Największą powierzchnię uprawy buraków notowano: w kujawsko-pomorskim (20,4% krajowej uprawy), wielkopolskim (19,3%) i lubelskim (16,4%).

Szacuje się, że **plony buraków cukrowych** w 2018 r. (dane nieostateczne) wyniosły 584 dt z 1 ha i były mniejsze o 6,7% od uzyskanych w 2017 r. Spadek plonów wystąpił w 11 województwach, w granicach od 25,3% w lubuskim do 2,8% w mazowieckim. W 10 województwach plony przekroczyły przeciętną wielkość dla kraju. Najwyższe plony buraków z 1 ha uzyskano w lubelskim (667 dt), a najniższe w lubuskim (468 dt), kujawsko-pomorskim (488 dt) i warmińsko-mazurskim (490 dt).

Ocenia się, że **zbiory buraków cukrowych** w 2018 r. (dane nieostateczne), mimo wyższej niż przed rokiem powierzchni uprawy, ale przy niższym plonowaniu, były mniejsze (o 2,0%) od notowanych przed rokiem i wyniosły blisko 13,8 mln ton. Spadek zbiorów odnotowano w 11 województwach, w granicach od 32,4% w łódzkim do 1,5% w opolskim. W ujęciu rocznym, w wyniku znacznego zwiększenia areału uprawy (przy słabszym plonowaniu), największy wzrost zbiorów buraków cukrowych obserwowano w województwie warmińsko-mazurskim (24,7%) i mazowieckim (23,1%).

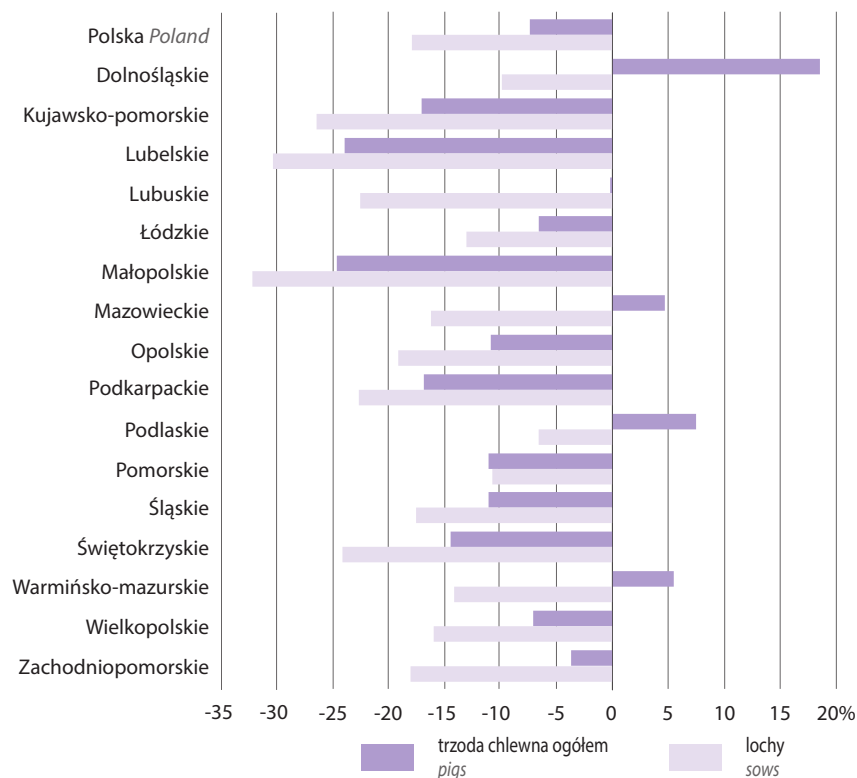
Największe zbiory buraków cukrowych uzyskano w województwach: wielkopolskim (19,7% krajowej produkcji), lubelskim (18,8%), kujawsko-pomorskim (17,1%) i mazowieckim (10,0%). Udział pozostałych województw w krajowych zbiorach buraków cukrowych kształtował się od 0,0% w podlaskim do 9,3% w dolnośląskim.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania przeprowadzonego w grudniu 2018 r., **pogłowie trzody chlewnej** liczyło 11027,7 tys. szt., wykazując w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. spadek o 7,4%. Zmniejszyła się liczebność większości grup użytkowych trzody chlewnej: trzody na chów o wadze 50 kg i więcej – o 18,0%, prosiąt – o 16,3%, warchlaków – o 8,0%. Niewielki wzrost odnotowano w grupie trzody na ubój o wadze 50 kg i więcej – o 0,2%.

W strukturze stada trzody chlewnej ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w grudniu 2018 r. wynosił: prosięta o wadze do 20 kg – 20,7%, warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg – 29,3%, trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na ubój – 43,2%, trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na chów – 6,9%.

Wykres 12. Zmiany w pogłowie trzody chlewnej w 2018 r. stan w dniu 1 grudnia; wzrost/spadek w skali roku w %

Chart 12. *Changes in livestock of pigs in 2018 as of December 1; increase/decrease in a year in %*

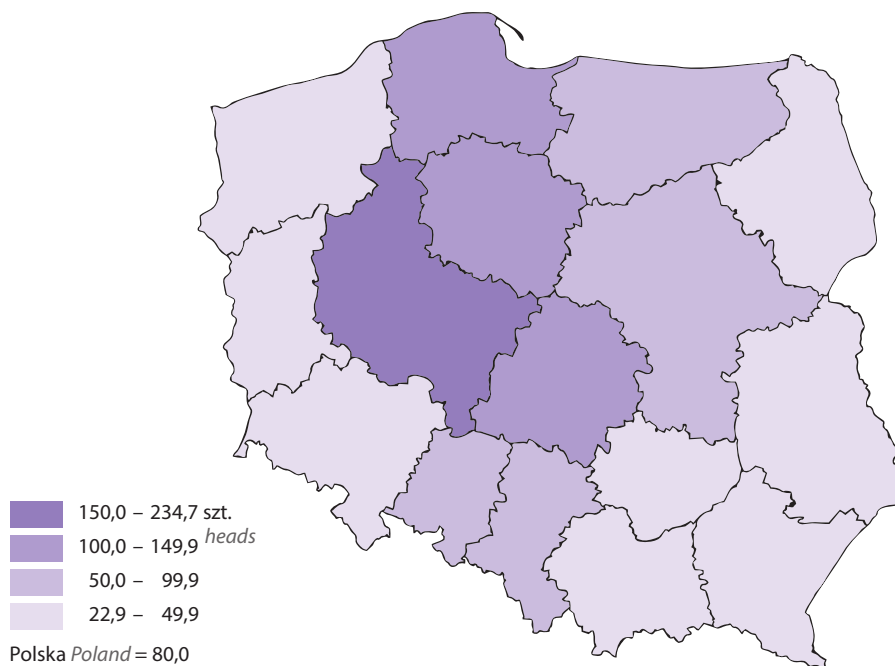

Spadek pogłowia trzody chlewnej ogółem wystąpił w 12 województwach, w granicach od 24,7% w małopolskim do 0,2% w lubuskim. W ujęciu rocznym liczebność trzody zwiększyła się w dolnośląskim (o 18,6%), podlaskim (o 7,5%), warmińsko-mazurskim (o 5,5%) i mazowieckim (o 4,7%). Ponad 66% krajowego pogłowia trzody chlewnej znajdowała się na terenach czterech województw: wielkopolskiego (36,0%), mazowieckiego (10,5%), łódzkiego (10,1%) i kujawsko-pomorskiego (9,9%). Najmniej trzody chlewnej notowano w: podkarpackim (1,2%), małopolskim i lubuskim (po 1,3%), świętokrzyskim (1,8%) i śląskim (1,9%). W pozostałych województwach udział w krajowym pogłowie kształtował się od 2,1% w dolnośląskim do 6,2% w pomorskim.

W grudniu 2018 r., w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, stado loch na chów zmniejszyło się do poziomu 744,6 tys. szt. (o 18,0%). Spadek pogłowia loch odnotowano we wszystkich województwach w granicach od 32,3% w małopolskim do 6,7% w podlaskim.

Mapa 16. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych^a w 2018 r. stan w dniu 1 grudnia

Map 16. *Stocking of pigs per 100 ha of agricultural land^a in 2018 as of 1 December*

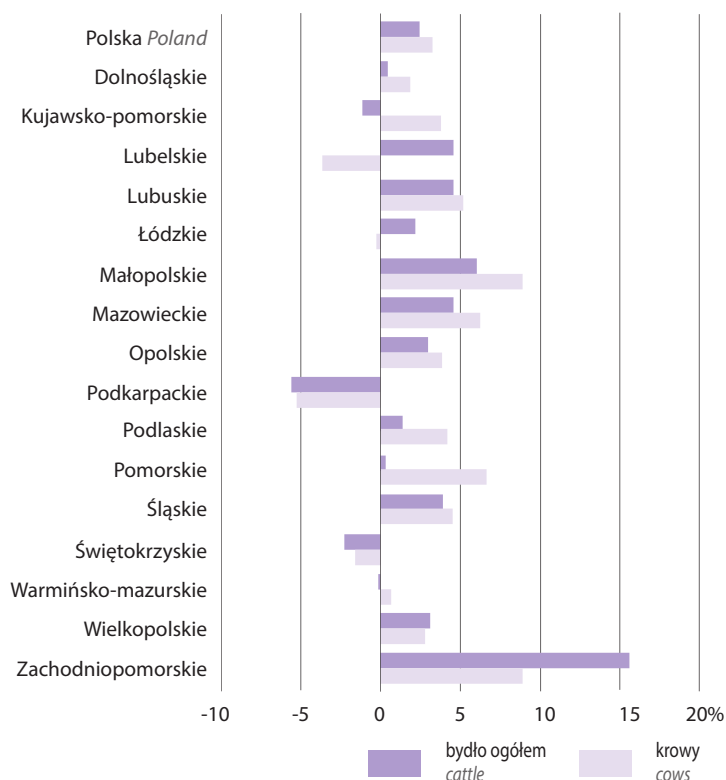

a Dane nieostateczne.
a Preliminary data.

Według wstępnych wyników w grudniu 2018 r. **pogłowie bydła** ogółem liczyło 6183,3 tys. szt., wykazując wzrost w skali roku o 2,4%. Zwiększenie liczebności stada bydła wynikało ze wzrostu pogłowia młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 3,8%) i bydła dorosłego (o 3,3%). Pogłowie cieląt nieznacznie zmniejszyło się (o 0,2%). Wzrost pogłowia bydła odnotowano w 12 województwach, w granicach od 0,3% w pomorskim do 15,6% w zachodniopomorskim. Liczebność bydła zmniejszyła się w podkarpackim (o 5,6%), świętokrzyskim (o 2,3%), kujawsko-pomorskim (o 1,1%) i warmińsko-mazurskim (o 0,1%).

Wykres 13. Zmiany w pogłowie bydła w 2018 r. stan w dniu 1 grudnia; wzrost/spadek w skali roku w %

Chart 13. Livestock of cattle in 2018 as of 1 December; increase/decrease in annual terms in %

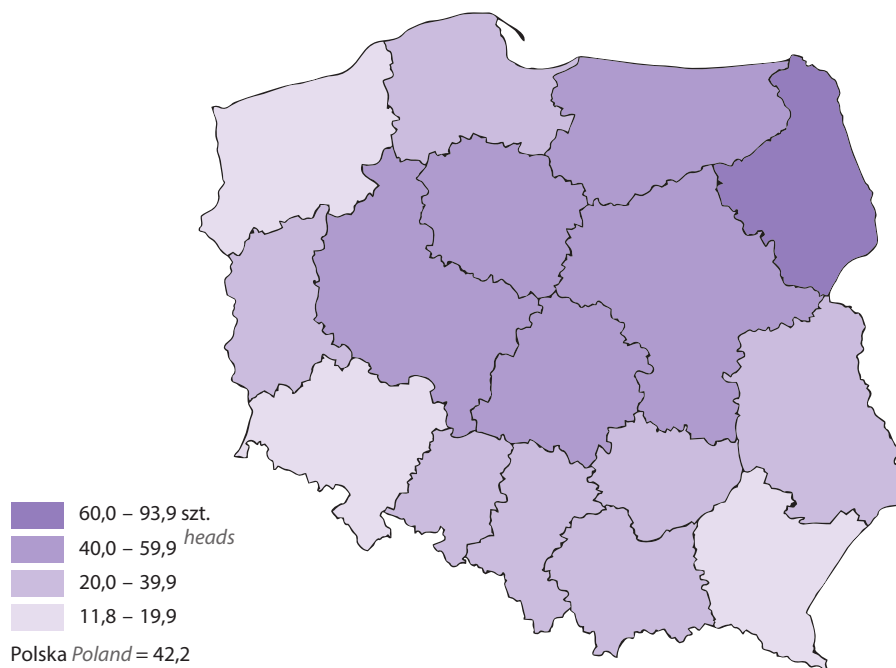
W strukturze stada bydła ogółem udział poszczególnych grup wiekowo-użytkowych w grudniu 2018 r. wynosił: cielęta w wieku poniżej 1 roku – 27,6%, młode bydło hodowlane i rzeźne w wieku 1–2 lat – 28,0%, krowy – 39,1%, pozostałe bydło dorosłe hodowlane i rzeźne w wieku 2 lat i więcej – 5,3%.

Podobnie jak w poprzednich okresach, ponad połowa krajowego pogłowia bydła ogółem znajdowała się na terenach trzech województw: mazowieckiego (19,0%), wielkopolskiego (16,7%) i podlaskiego (16,3%). Najmniej bydła notowano w: podkarpackim (1,2% pogłowia bydła w kraju), lubuskim (1,3%), dolnośląskim (1,6%) i zachodniopomorskim (1,7%). W pozostałych województwach udział w krajowym pogłowie kształtował się od 2,0% w opolskim i śląskim do 8,3% w kujawsko-pomorskim.

W skali roku liczba krów zwiększyła się do poziomu 2417,4 tys. szt. (o 3,3%). Wzrost stada krów obserwowano w 12 województwach, w granicach od 0,7% w warmińsko-mazurskim do 8,9% w małopolskim i zachodniopomorskim. Liczebność stada krów zmniejszyła się w podkarpackim (o 5,2%), lubelskim (o 3,6%), świętokrzyskim (o 1,6%) i łódzkim (o 0,3%).

Mapa 17. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych^a w 2018 r. stan w dniu 1 grudnia

Map 17. *Stocking of cattle per 100 ha of agricultural land^a in 2018 as of 1 December*

a Dane nieostateczne.
a Preliminary data.

Według wstępnych wyników **pogłowie owiec** ogółem w grudniu 2018 r. wyniosło 266,9 tys. szt. i było niższe o 0,6% od stanu notowanego w analogicznym okresie poprzedniego roku. W skali roku spadek populacji owiec odnotowano w 8 województwach, w granicach od 42,7% w śląskim do 0,4% w wielkopolskim. Największy wzrost populacji owiec w ujęciu rocznym odnotowano w: warmińsko-mazurskim (94,9%, wobec spadku przed rokiem o 28,4%), świętokrzyskim (60,9%, wobec 10,4%) i kujawsko-pomorskim (57,3%, wobec 35,9%). Największym udziałem w krajowym pogłowie owiec charakteryzowały się województwa: małopolskie (29,9%), podlaskie (9,9%) i wielkopolskie (8,5%). Najmniej owiec notowano w: opolskim (0,9%), lubuskim (2,2%) i zachodniopomorskim (2,5%). W pozostałych województwach udział w krajowym pogłowie kształtował się od 2,6% w mazowieckim i świętokrzyskim do 7,6% w lubelskim. Populacja maciorek owczych w skali roku zwiększyła się o 7,6% do poziomu 179,4 tys. szt. Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych kształtowała się od 0,3 szt. w mazowieckim do 14,3 szt. w małopolskim, przy średniej w kraju 1,8 szt.

Według wstępnych danych w 2018 r. **skupiono** w kraju 8568,6 tys. ton **zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), tj. o 17,7% mniej niż w 2017 r. W skali roku spadek skupu zbóż wystąpił w 13 województwach, w granicach od 40,7% w dolnośląskim do 2,0% w łódzkim. W ujęciu rocznym więcej zbóż skupiono w warmińsko-mazurskim (o 13,9%), lubelskim (o 11,5%) i świętokrzyskim (o 4,9%).

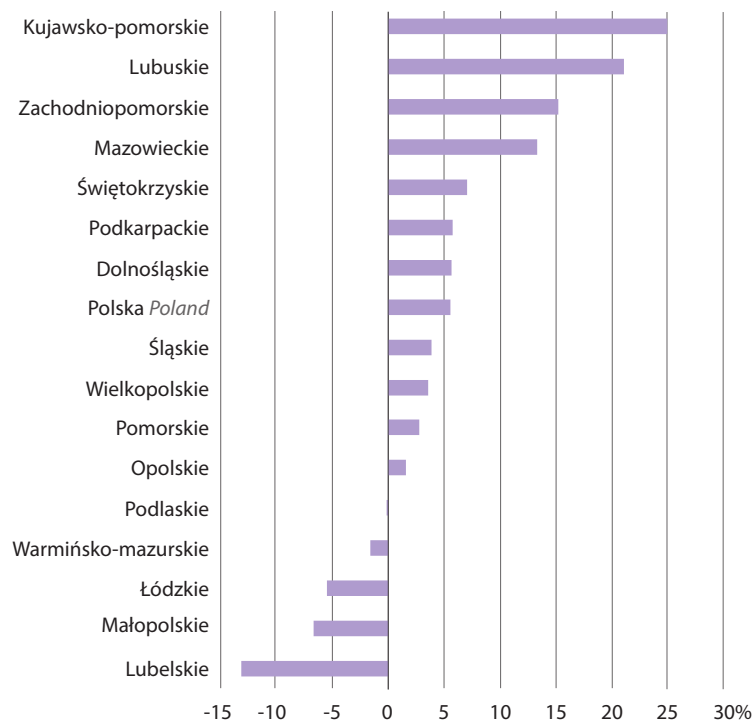
Skup ziemiaków w 2018 r. (dane nieostateczne) ukształtował się na poziomie 1727,2 tys. ton i był o 5,0% mniejszy niż przed rokiem. Spadek skupu wystąpił w 4 województwach: podlaskim (82,7%), wielkopolskim (16,5%), lubuskim (10,5%) i zachodniopomorskim (7,5%). Największy wzrost skupu ziemiaków w ujęciu rocznym odnotowano w mazowieckim, warmińsko-mazurskim i lubelskim.

W 2018 r. według wstępnych danych **skup żywca rzeźnego ogółem** (w wadze poubojowej ciepłej) wyniósł 4706,2 tys. ton i był o 5,6% większy niż przed rokiem. W porównaniu z 2017 r. więcej skupiono żywca wieprzowego i drobiowego, mniej natomiast żywca wołowego. Wzrost skupu żywca rzeźnego odnotowano w 11 województwach, w granicach od 1,6% w opolskim do 25,1% w kujawsko-pomorskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek skupu, w tym najgłębszy w lubelskim (13,2%).

Wykres 14. Zmiany w skupie żywca rzeźnego w 2018 r.

Chart 14. wzrost/spadek w skali roku w %

*Changes in procurement of pigs for slaughter in 2018
increase/decrease in annual terms in %*

Skup żywca wieprzowego (w wbc) w 2018 r. wyniósł 1852,2 tys. ton i w porównaniu z rokiem poprzednim był większy o 5,3%. Wzrost skupu obserwowano w 8 województwach, w granicach od 4,2% w warmińsko-mazurskim do 47,0% w kujawsko-pomorskim. W pozostałych województwach w skali roku wystąpił spadek skupu żywca wieprzowego, w tym najgłębszy w lubuskim (19,6%), zachodniopomorskim (18,8%) i lubelskim (10,6%).

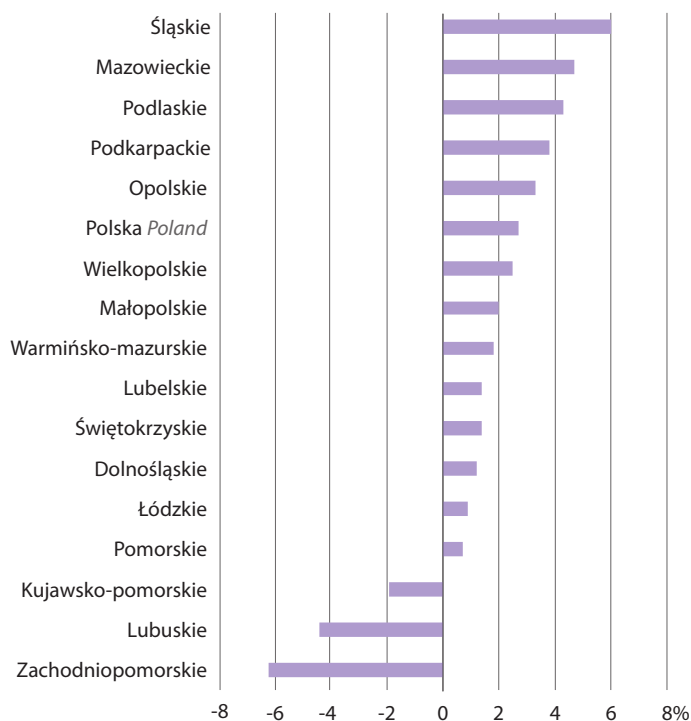
Skup żywca wołowego (w wbc) w 2018 r. był o 3,5% mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 471,3 tys. ton. Spadek skupu wystąpił w 10 województwach, w granicach od 26,9% w małopolskim do 1,2% w pomorskim. W pozostałych województwach w skali roku obserwowano wzrost skupu żywca wołowego, w tym największy w śląskim (58,0%) i zachodniopomorskim (19,9%).

Skup żywca drobiowego (w wbc) wyniósł 2373,3 tys. ton i był większy w skali roku o 7,8%. Wzrost skupu odnotowano w 9 województwach, w granicach od 2,7% w dolnośląskim do 35,8% w lubuskim. W województwie opolskim skup żywca drobiowego pozostał na poziomie roku poprzedniego. W pozostałych województwach wystąpił spadek skupu żywca drobiowego, w tym najgłębszy w lubelskim (19,1%) i łódzkim (11,8%).

Według wstępnych danych **skup mleka krowiego** w 2018 r. wyniósł 11614,1 mln l i w skali roku był większy o 2,7%. Wzrost skupu obserwowano w 13 województwach, w granicach od 0,7% w pomorskim do 6,0% w śląskim. W ujęciu rocznym mniejszy skup mleka odnotowano w zachodniopomorskim (o 6,2%), lubuskim (o 4,4%) i kujawsko-pomorskim (o 1,9%).

Wykres 15. Zmiany w skupie mleka krowiego w 2018 r. wzrost/spadek w skali roku w %

Chart 15. Changes in procurement of cows' milk in 2018 increase/decrease in annual terms in %

W grudniu 2018 r. na **targowiskach** za 1 dt **pszenicy** płacono średnio 90,60 zł, tj. o 12,3% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano we wszystkich 15 badanych województwach, w granicach od 4,8% w mazowieckim do 24,7% w pomorskim. W 10 województwach za 1 dt pszenicy płacono więcej niż przeciętnie w kraju. Najwyższe ceny notowano na targowiskach w opolskim (99,33 zł) i warmińsko-mazurskim (99,00 zł), a najniższe w świętokrzyskim (84,55 zł), lubelskim (87,10 zł) i małopolskim (87,51 zł).

W grudniu 2018 r. średnia cena **skupu pszenicy** za 1 dt była wyższa niż przed rokiem (o 23,5%) i wyniosła 83,11 zł. Wzrost cen odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 17,7% w mazowieckim do 27,1% w dolnośląskim. W 7 województwach średnie ceny skupu za 1 dt pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższe notowano w łódzkim (85,02 zł). Najmniej za pszenicę płacono w mazowieckim (79,94 zł za 1 dt) i podkarpackim (79,99 zł za 1 dt).

Według wstępnych danych przeciętna cena skupu pszenicy w 2018 r. wyniosła 72,62 zł za 1 dt i była o 9,3% wyższa niż w 2017 r. W skali roku wzrost cen obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 3,5% w kujawsko-pomorskim do 12,3% w małopolskim. Przeciętna cena skupu pszenicy w 5 województwach była wyższa od średniej krajowej. Rozpiętość cen skupu pszenicy za 1 dt wynosiła od 68,44 zł w podkarpackim do 76,27 zł w pomorskim.

Za 1 dt **żyta** na **targowiskach** w grudniu 2018 r. płacono średnio 71,62 zł, tj. o 9,9% więcej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Więcej za żyto płacono we wszystkich 10 badanych województwach, w granicach od 5,0% w mazowieckim do 25,6% w lubuskim. W 6 województwach przeciętne ceny żyta były wyższe od przeciętnej w kraju, w tym najwyższą notowano w śląskim (82,31 zł za 1 dt). Najmniej za 1 dt żyta płacono w świętokrzyskim (66,04 zł).

W grudniu 2018 r. średnia cena **skupu żyta** w skali roku była wyższa o 24,7% i wynosiła 70,88 zł za 1 dt. Wzrost cen odnotowano we wszystkich 15 badanych województwach, w granicach od 12,6% w lubuskim

---

do 48,1% w małopolskim. W 6 województwach średnie ceny skupu żyta były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższą zanotowano w wielkopolskim (73,54 zł za 1 dt) i zachodniopomorskim (73,10 zł). Najmniej za 1 dt żyta w skupie płacono w podkarpackim (60,47 zł) i świętokrzyskim (60,59 zł).

Według wstępnych danych przeciętna cena skupu żyta w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. wzrosła o 9,1% i wyniosła 59,67 zł za 1 dt, przy czym w województwach kształtowała się od 54,30 zł w wielkopolskim do 62,84 zł w zachodniopomorskim. W skali roku przeciętna cena skupu żyta wzrosła w 15 województwach, w granicach od 5,7% w łódzkim do 15,9% w zachodniopomorskim, w województwie wielkopolskim – była nieco niższa (o 0,8%).

W grudniu 2018 r. przeciętna cena **ziemniaków jadalnych późnych na targowiskach** była o 35,9% wyższa niż w grudniu 2017 r. i wynosiła 116,99 zł za 1 dt. W skali roku wzrost cen odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 26,4% w podkarpackim do 58,8% w lubuskim. W 10 województwach przeciętne ceny ziemniaków na targowiskach były wyższe od przeciętnej w kraju, w tym najwięcej za ziemniaki płacono w lubuskim (161,48 zł za 1 dt). Najmniej za 1 dt ziemniaków płacono w świętokrzyskim (88,37 zł za 1 dt).

Według wstępnych danych w 2018 r. przeciętna cena skupu ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) wyniosła 42,58 zł za 1 dt i była o 14,9% wyższa niż w 2017 r. Ceny wyższe od przeciętnej krajowej obserwowano w 9 województwach, a najwyższe notowano w śląskim (68,56 zł za 1 dt). Najmniej za 1 dt ziemniaków płacono w lubelskim (25,16 zł) i podlaskim (27,17 zł). W skali roku przeciętne ceny skupu ziemniaków były wyższe w 12 województwach, w granicach od 0,8% w lubelskim do 26,7% w wielkopolskim. Mniej niż przed rokiem za ziemniaki płacono w warmińsko-mazurskim (o 40,7%, wobec spadku o 27,1% przed rokiem), mazowieckim (o 30,1%), świętokrzyskim (o 4,0%) i pomorskim (o 0,8%).

W grudniu 2018 r. średnia cena **skupu żywca rzeźnego wołowego** (bydła bez cieląt) wyniosła 6,54 zł za 1 kg i była o 2,0% niższa niż w grudniu 2017 r. Spadek cen obserwowano w 10 województwach, w granicach od 6,9% w pomorskim do 0,5% w warmińsko-mazurskim. W pozostałych województwach wzrost cen za żywca wołowego kształtował się od 0,3% w podkarpackim do 2,8% w zachodniopomorskim. W 11 województwach cena skupu była wyższa od średniej krajowej, najwyższą zanotowano w zachodniopomorskim (7,76 zł za 1 kg), a najniższą – w mazowieckim (5,74 zł za 1 kg).

Według wstępnych danych w 2018 r. przeciętna cena skupu żywca rzeźnego wołowego (bydła bez cieląt) wyniosła 6,58 zł za 1 kg (tj. o 3,6% więcej niż w 2017 r.), przy czym w 7 województwach cena była wyższa od średniej krajowej. Najwięcej za żywca wołowego płacono w dolnośląskim (7,63 zł za 1 kg), a najmniej w śląskim (5,08 zł za 1 kg); w łódzkim cena żywca kształtowała się na poziomie przeciętnej krajowej. W ujęciu rocznym wzrost cen obserwowano w 13 województwach, w granicach od 0,6% w pomorskim do 20,9% w dolnośląskim. Niższe ceny żywca wołowego notowano w śląskim (o 15,5%), małopolskim (o 5,4%) i lubuskim (o 0,5%).

W grudniu 2018 r. średnia cena **skupu żywca rzeźnego wieprzowego** wynosiła 4,19 zł za 1 kg i była o 8,0% niższa od notowanej w grudniu 2017 r. (wobec spadku o 9,4% przed rokiem). W 9 województwach cena skupu była wyższa od średniej krajowej, najwyższą zanotowano w lubuskim (4,54 zł za 1 kg). Najmniej za 1 kg żywca wieprzowego płacono w śląskim (4,00 zł), pomorskim (4,05 zł) i lubelskim (4,08 zł). W ujęciu rocznym ceny żywca wieprzowego w skupie były niższe we wszystkich województwach, w granicach od 12,1% w dolnośląskim do 5,8% w pomorskim.

W 2018 r., według wstępnych danych, przeciętna cena skupu żywca rzeźnego wieprzowego kształtowała się na poziomie niższym niż przed rokiem (o 11,4%) i wynosiła 4,48 zł za 1 kg. Spadek cen wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 15,1% w lubelskim do 2,9% w lubuskim. Ceny wyższe od przeciętnej w kraju za żywca wieprzowego notowano w 8 województwach. Rozpiętość przeciętnych cen skupu za 1 kg żywca wieprzowego wynosiła od 4,28 zł w lubelskim do 4,84 zł w lubuskim.

Ceny targowiskowe **prosiąt na chów na targowiskach** w grudniu 2018 r. badane były w 5 województwach. W ujęciu rocznym średnie ceny prosiąt zmniejszyły się we wszystkich badanych województwach: kujawsko-pomorskim (o 25,3% do 140,00 zł), wielkopolskim (o 12,1% do 134,00 zł), mazowieckim (o 8,3% do 139,00 zł), małopolskim (o 6,9% do 207,50 zł) i świętokrzyskim (o 5,4% do 183,33 zł).

W grudniu 2018 r. w **skupie** średnia cena **mleka krowiego** za 1 l wyniosła 1,40 zł i była niższa niż przed rokiem (o 8,1%). Spadek cen skupu mleka obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 11,5% w warmińsko-mazurskim do 4,1% w lubelskim. Rozpiętość cen skupu za 1 l mleka wynosiła od 1,26 zł w małopolskim do 1,47 zł w podlaskim.

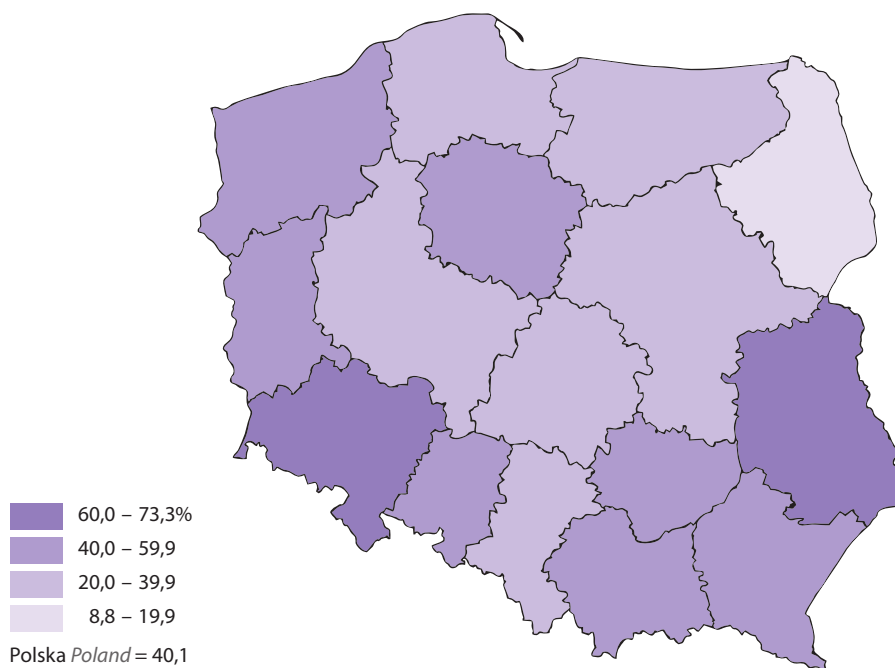
Według wstępnych danych przeciętna cena skupu mleka w 2018 r. ukształtowała się na poziomie niższym (o 3,2%) niż w 2017 r. i wyniosła 1,35 zł za 1 l. Spadek cen obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 5,5% w pomorskim do 0,4% w podkarpackim. Rozpiętość przeciętnych cen skupu za 1 l mleka wynosiła od 1,21 zł w łódzkim do 1,42 zł w podlaskim.

W 2017 r.¹ w strukturze **towarowej produkcji rolniczej** produkcja zwierzęca stanowiła średnio w kraju 59,9%. W 11 województwach przekraczała 50,0%, w tym w 7 jej udział był wyższy niż średnio w kraju (najwyższy w województwie podlaskim – 91,2%). Największy udział produkcji roślinnej w towarowej produkcji rolniczej odnotowano w województwie dolnośląskim – 73,3%.

Mapa 18. Udział produkcji roślinnej w towarowej produkcji rolniczej w 2017 r. (ceny stałe 2016 r.)

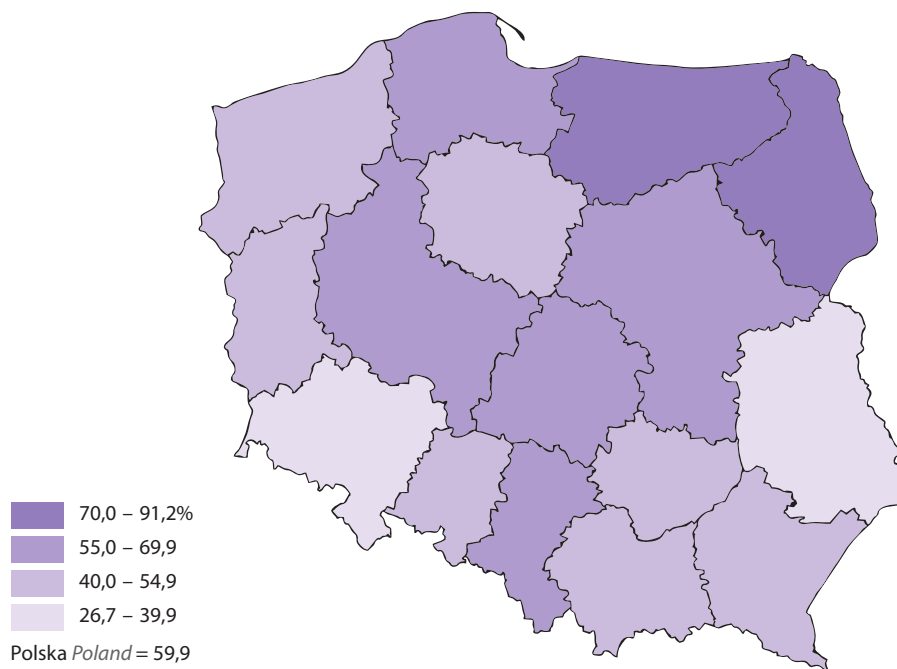
Map 18.

Share of crop output in agricultural market output in 2017 (constant prices 2016)

¹ Dane dotyczące towarowej produkcji rolniczej za 2018 r. będą dostępne na początku 2020 r.

Mapa 19. Udział produkcji zwierzęcej w towarowej produkcji rolniczej w 2017 r. (ceny stałe 2016 r.)
 Map 19. Share of animal output in agricultural market output in 2017 (constant prices 2016)

Województwa

Voivodships

Województwo dolnośląskie

Dolnośląskie voivodship

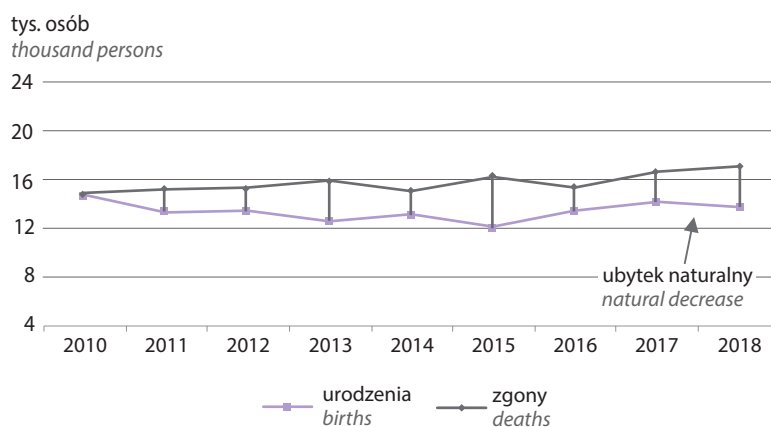

Powiaty	– 26
Miasta na prawach powiatu	– 4
Miasta ogółem	– 91
Gminy	– 169

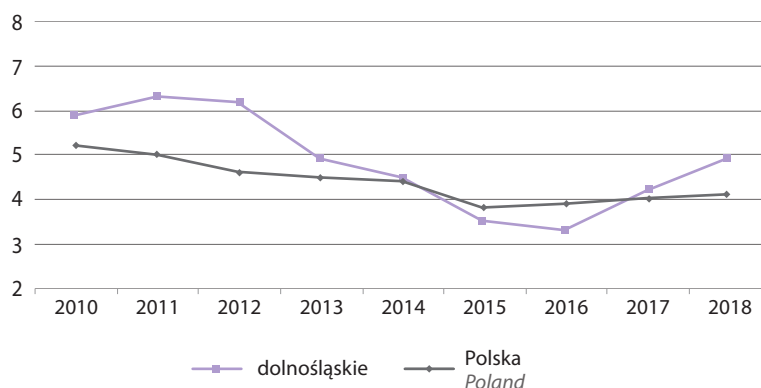
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	19,9 tys. km ² <i>19.9 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	2,9 mln mieszkańców <i>2.9 million inhabitants</i>
	7 lokata <i>7th position</i>		5 lokata <i>5th position</i>
	6,4% powierzchni kraju <i>6.4% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 68,8% (2 lokata) <i>urbanization rate:</i> <i>68.8% (2nd position)</i>

Liczba **ludności** województwa dolnośląskiego w I półroczu 2018 r. zmniejszyła się o 1,4 tys. osób w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. Ubytek ludności spowodowała większa liczba zgonów niż urodzeń żywych, w wyniku czego przyrost naturalny osiągnął wartość ujemną (minus 3,3 tys. osób). Wskaźnik przyrostu naturalnego w ciągu roku zmniejszył się z minus 1,8‰ do minus 2,3‰. Współczynnik urodzeń spadł o 0,3 pkt i – podobnie jak w roku poprzednim – był niższy niż średnio w kraju (9,5‰ wobec 10,1‰). Współczynnik zgonów ukształtował się na poziomie 11,8‰, co oznacza wzrost o 0,3 pkt. Był on nadal wyższy od wartości średniej dla kraju, która wyniosła 11,2‰. Województwo dolnośląskie było jednym z pięciu w kraju, w których odnotowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (1,2‰ wobec 0,1‰ w kraju). Współczynnik zgonów niemowląt liczony na 1000 urodzeń żywych wyniósł 4,9‰ (wobec 4,1‰ średnio w kraju), co oznacza wzrost o 0,7 pkt w skali roku. Wartość tego wskaźnika była wyższa niż średnia w kraju, która wyniosła 4,1‰.

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

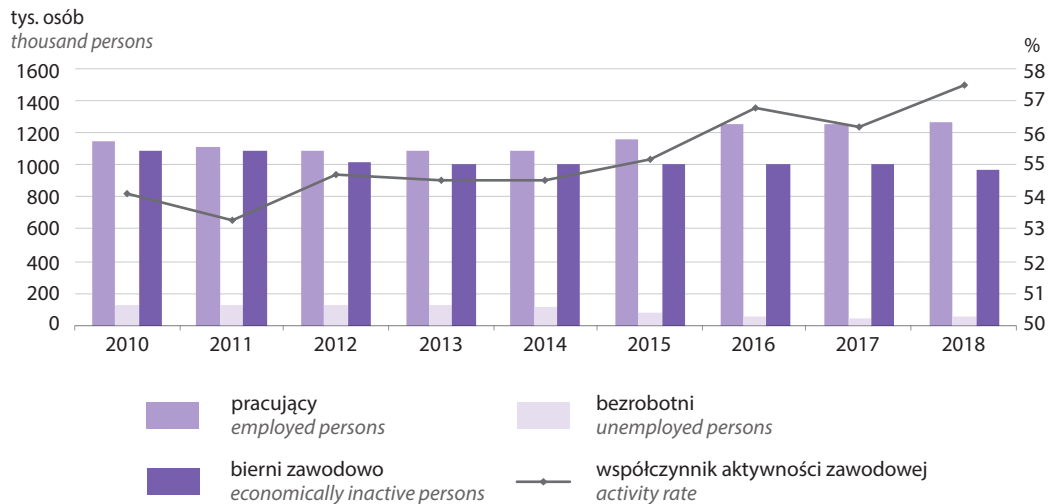

Wykres 17. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
Chart 17. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie dolnośląskim wyniosła 1315 tys. i była o 1,5% większa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. **Współczynnik aktywności zawodowej** wzrósł o 1,3 p. proc. w porównaniu z IV kwartałem 2017 r., do poziomu 57,5%.

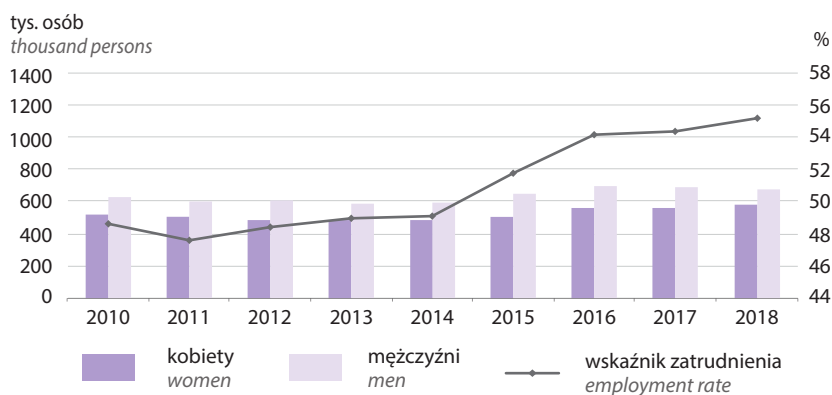
Wykres 18. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
 Chart 18. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Liczba osób **pracujących**, w ujęciu rocznym, wzrosła o 0,7% do poziomu 1263 tys. Wzrosła liczba pracujących kobiet (o 3,9%), natomiast spadła mężczyzn (o 1,9%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 55,2% (wzrost o 0,8 p. proc.). Poprawę wskaźnika odnotowano na wsi o 3,3 p. proc. do poziomu 55,5%; w mieście wystąpiło pogorszenie o 0,3 p. proc. do poziomu 55,1%.

Wykres 19. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
 Chart 19. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

W IV kwartale 2018 r. liczba **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 52 tys. (w ujęciu rocznym wzrost o 23,8%). Wzrosła zarówno liczba bezrobotnych kobiet (o 25,0%), jak i mężczyzn (o 22,2%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 23,1% wszystkich bezrobotnych (wobec 28,6% w kraju) i w odniesieniu do analogicznego okresu poprzedniego roku ich udział zmniejszył się o 5,5 p. proc. (wobec spadku w kraju o 1,3 p. proc.).

W IV kwartale 2018 r. **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 4,0% (wobec średniej krajowej 3,8%) i była wyższa niż przed rokiem (o 0,8 p. proc.). Wskaźnik ten w mieście kształtował się na poziomie 3,5% (wzrost o 0,6 p. proc. w skali roku), na wsi i wyniósł 5,0% (wzrost o 0,9 p. proc.). Odnotowano zwiększenie stopy bezrobocia zarówno wśród mężczyzn (o 0,6 p. proc. do poziomu 3,1%), jak i kobiet (o 0,8 p. proc. do 4,9%).

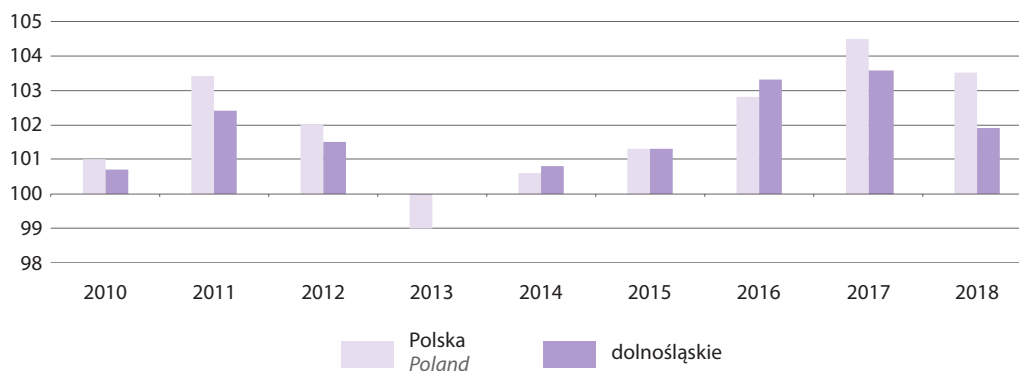
Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 972 tys. osób, co stanowiło 42,5% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z IV kwartałem 2017 r. ich liczba zmniejszyła się o 3,7%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,8%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących zmniejszyła się w skali roku. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 811 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (838 – przed rokiem).

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 487,8 tys. osób i było o 1,9% większe niż w roku poprzednim (najmniej w kraju po warmińsko-mazurskim). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4988 zł (o 7,0% więcej niż 2017 r.) i stanowiło 102,8% średniego wynagrodzenia w kraju.

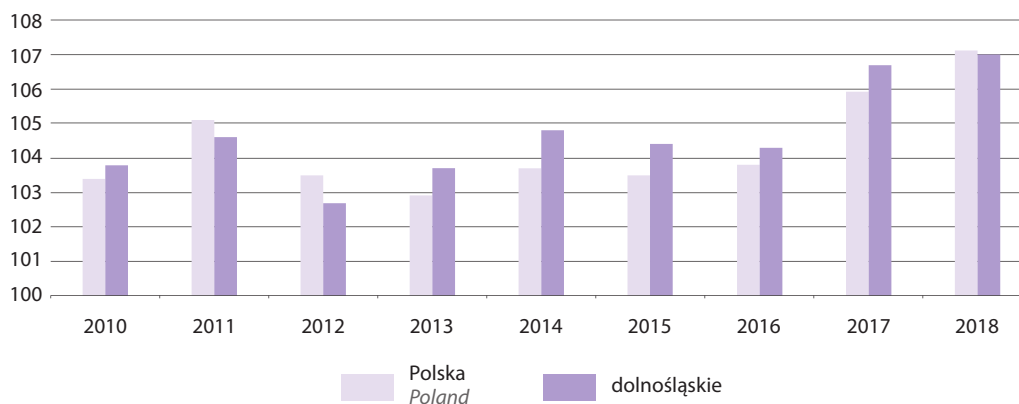
Wykres 20. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 20. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 21. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

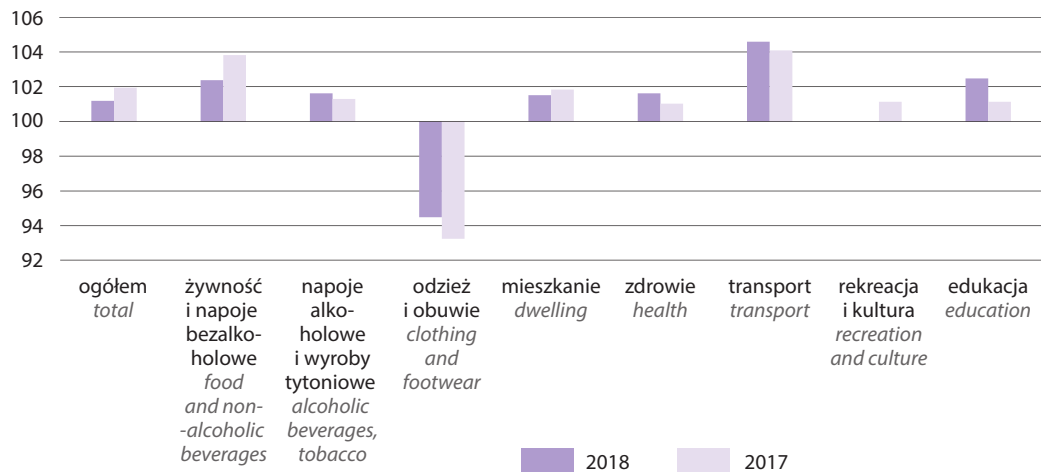
Chart 21. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2188 zł (o 1,5% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1297 zł (o 5,7% więcej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. w województwie dolnośląskim odnotowano najniższy w skali roku wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych**, tj. 1,2% wobec 1,6% średnio w kraju.

Wykres 22. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)
 Chart 22. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu mniejszym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m.in. żywności i napojów bezalkoholowych, artykułów i usług związanych ze zdrowiem oraz towarów i usług w zakresie mieszkania (odpowiednio o: 2,4%, 1,6% i 1,5% wobec 2,6%, 2,0% i 1,8%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 5,5% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo dolnośląskie w 2018 r. wytworzyło 8,6% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** (4 lokata) i 6,3% produkcji sprzedanej **budownictwa** (6 lokata). W skali roku odnotowano większy niż średnio w kraju wzrost zarówno produkcji sprzedanej przemysłu (o 7,2%, wobec wzrostu o 5,8% w Polsce), jak i produkcji sprzedanej budownictwa – o 28,2%, wobec wzrostu o 25,2%.

W 2018 r. w województwie dolnośląskim **oddano do użytkowania** 18,5 tys. **mieszkań**, co stanowiło 10,0% mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2017 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 8,6% (w kraju wzrost o 3,8%). Najbardziej zwiększyła się liczba mieszkań spółdzielczych (o 30,7%). W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem oddano do użytkowania o 14,5% więcej niż w 2017 r. mieszkań, a w budownictwie indywidualnym wystąpił wzrost o 4,1%. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 80,2 m² i była jedną z mniejszych w kraju (90,2 m²).

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa dolnośląskiego w 2018 r. były gorsze od uzyskanych rok wcześniej. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zwiększył się wskaźnik poziomu kosztów – z 94,8% do 96,0%. Zaobserwowano spadek wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 5,2% do 4,0%) oraz netto (z 4,2% do 3,0%). Zmniejszył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,2% do 3,9%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 77,4%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 85,3% (wobec odpowiednio 79,2% i 86,9% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** zrealizowane w badanych przedsiębiorstwach województwa dolnośląskiego wyniosły 16150,0 mln zł, co stanowiło 11,4% nakładów w kraju. W skali roku odnotowano zwiększenie nakładów o 14,5%, wobec wzrostu w kraju o 12,5%. Największy wzrost wystąpił w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 32,0%), a następnie w budownictwie (o 17,4%) oraz przemyśle (o 16,6%). Spadek odnotowano w sekcjach obsługa rynku nieruchomości (o 28,8%) oraz transport, gospodarka ma-

gazynowa (o 6,6%). Największy udział w zrealizowanych nakładach według sekcji PKD stanowił przemysł (50,1%, najmniej po mazowieckim). Na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia przeznaczono 48,8% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe w województwie, na środki transportu – 30,3% (najwyższy udział w kraju), a na budynki i budowlę – 19,0% (najniższy udział w kraju).

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 849,7 tys. ha (o 6,8% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 94,5% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	410,0	91,4	5,8	41,2	83,9	127,6	1687,5	76,6	7,4
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	125,5	103,4	14,9	28,0	90,0	108,5	351,0	93,0	16,1
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	19,4	121,4	6,7	284	80,9	113,1	551,5	98,3	7,5
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	22,6	117,3	9,6	566	92,6	96,9	1278,0	108,7	9,3

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

Województwo dolnośląskie w 2018 r. zajmowało 1 lokatę w kraju pod względem wielkości areału uprawy rzepaku i rzepiku (14,9% krajowej powierzchni uprawy), w uprawie buraków cukrowych (9,6%) – 4, w uprawie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (5,8%) – 7, a w uprawie ziemniaków (6,7%) – 8 lokatę. Zbiory rzepaku i rzepiku stanowiły 16,1% produkcji krajowej (1 lokata), buraków cukrowych – 9,3% (5 lokata), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 7,4% (5 lokata), a ziemniaków – 7,5% (8 lokata). Uzyskane zbiory były niższe niż przed rokiem (z wyjątkiem buraków cukrowych). Pod względem uzyskanych plonów z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi i ziemniaków województwo zajmowało 2 lokatę w kraju, rzepaku i rzepiku – 5, a buraków cukrowych – 12 lokatę. Uzyskane plony z 1 ha były słabsze niż przed rokiem, ale wyższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem buraków cukrowych).

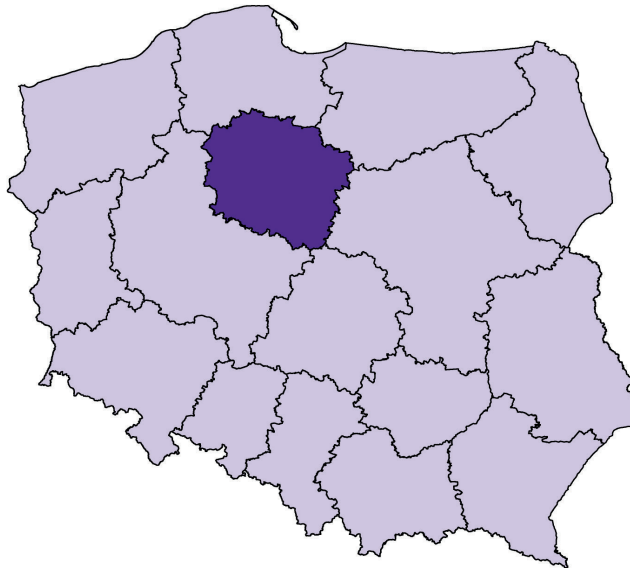
Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 229,9 tys. szt. (2,1% krajowego pogłowia), bydła – 100,8 tys. szt. (1,6%), owiec – 12,2 tys. szt. (4,6%). W skali roku odnotowano wzrost pogłowia trzody chlewnej (18,6% – największy w kraju) i bydła (0,5%). Natomiast populacja owiec w skali roku zmniejszyła się o 17,4%. Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była najniższa w kraju i wynosiła odpowiednio: 22,9 szt. (w kraju 80,0 szt.) i 11,8 szt. (42,2 szt.), a obsada owiec wynosiła – 1,4 szt. (1,8 szt.).

W województwie dolnośląskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 4,2%, towarowej – 4,3%, a końcowej – 4,1%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych osiągnęła jedną z najniższych (po województwie podkarpackim i zachodniopomorskim) wartości w kraju (66,3% średniej krajowej).

Województwo kujawsko-pomorskie

Kujawsko-pomorskie voivodship

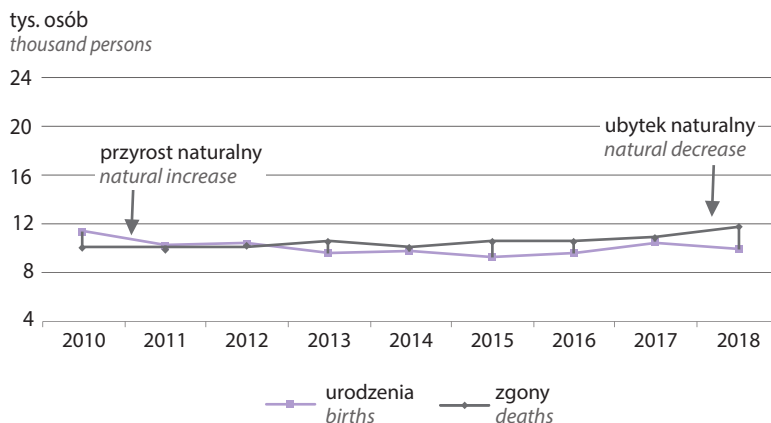

Powiaty	- 19
Miasta na prawach powiatu	- 4
Miasta ogółem	- 52
Gminy	- 144

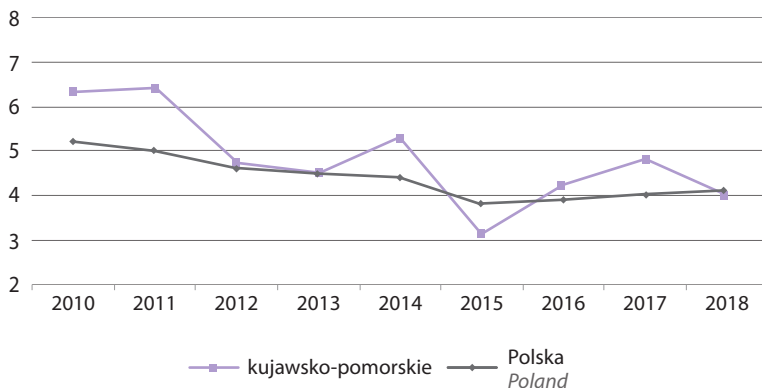
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	18,0 tys. km ² <i>18.0 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	2,1 mln mieszkańców <i>2.1 million inhabitants</i>
	10 lokata <i>10th position</i>		10 lokata <i>10th position</i>
	5,8% powierzchni kraju <i>5.8% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 59,3% (9 lokata) <i>urbanization rate:</i> <i>59.3% (9th position)</i>

W województwie kujawsko-pomorskim w I półroczu 2018 r. odnotowano spadek liczby **ludności** o 3,0 tys. osób. Ubytek spowodowany był odpływem migracyjnym oraz większą liczbą zgonów niż urodzeń żywych. Współczynnik urodzeń żywych obniżył się w skali roku o 0,5 pkt i wciąż był niższy niż średnio w kraju (9,5‰ wobec 10,1‰). Wzrósł natomiast współczynnik zgonów z 10,5‰ do 11,3‰ i tym samym przewyższył wartość średnią dla kraju (11,2‰). Współczynnik przyrostu naturalnego spadł o 1,3 pkt do poziomu minus 1,8‰. Pogorszeniu uległo także ogólne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały. W przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło ono minus 1,1‰, wobec minus 0,5‰ w analogicznym okresie 2017 r. Współczynnik zgonów niemowląt ukształtował się na poziomie 4,0‰ (średnio w kraju 4,1‰), co oznacza poprawę o 0,8 pkt w skali roku.

Wykres 23. Ruch naturalny ludności
 Chart 23. Vital statistics of population

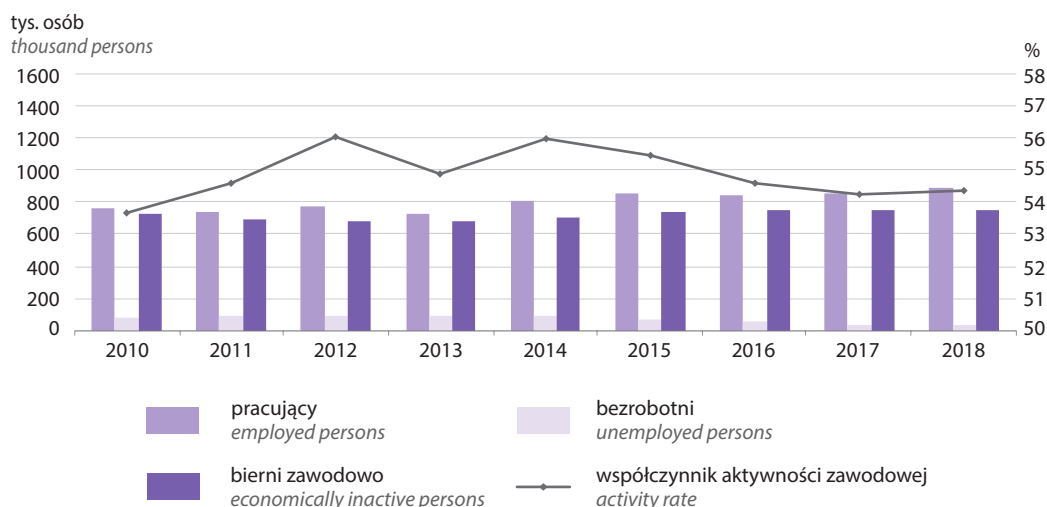

Wykres 24. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
 Chart 24. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 899 tys. i była o 0,4% mniejsza niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 54,4% (wzrost o 0,1 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2017 r.), przy średniej dla kraju równej 56,1%.

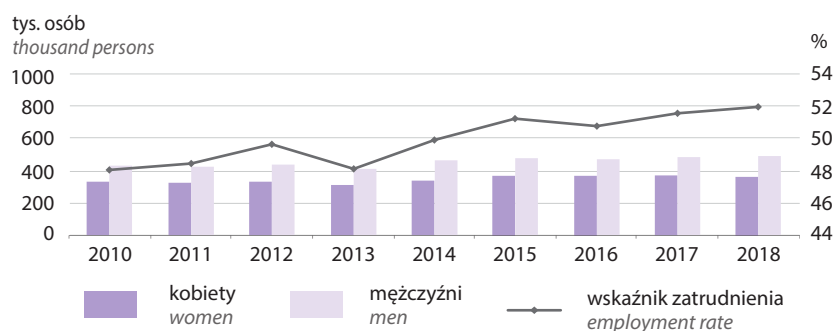
Wykres 25. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
Chart 25. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Liczba osób **pracujących**, w porównaniu z IV kwartałem 2017 r., wzrosła nieznacznie (o 0,1%) i wyniosła 860 tys. osób. Wzrosła liczba pracujących mężczyzn (o 1,2%), natomiast kobiet spadła (o 1,3%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 52,0% i był o 0,4 p. proc. wyższy niż w analogicznym okresie 2017 r., przy czym w mieście wzrósł o 1,6 p. proc. do 52,8% (największy wzrost po województwach lubelskim i mazowieckim), a na wsi zmniejszył się o 1,4 p. proc. do 50,8%.

Wykres 26. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
Chart 26. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

W IV kwartale 2018 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 40 tys. i w skali roku zmniejszyła się o 9,1%. Liczba bezrobotnych mężczyzn spadła o 13,0%, a kobiet – o 4,8%. Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 27,5% wszystkich bezrobotnych (wobec 23,9% w kraju) i w odniesieniu do analogicznego okresu poprzedniego roku ich udział wzrósł o 4,8 p. proc.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. wyniosła 4,4% i w stosunku do analogicznego okresu 2016 r. obniżyła się o 0,5 p. proc. Wskaźnik ten był wyższy na wsi (5,8%) niż w mieście (3,6%), przy czym

w skali roku na wsi wzrósł o 1,0 p. proc., a w mieście spadł o 1,3 p. proc. Stopa bezrobocia mężczyzn spadła o 0,6 p. proc. do 3,9%, wśród kobiet również zanotowano spadek wskaźnika – o 0,1 p. proc. do 5,2%.

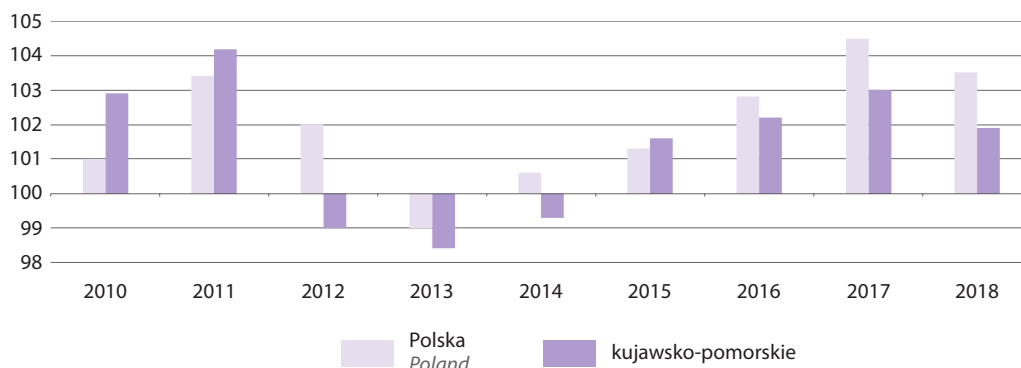
Liczba osób **biernych zawodowo** w województwie wynosiła 755 tys., co stanowiło 45,6% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z IV kwartałem 2017 r. ich liczba zmniejszyła się o 0,8%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,6%.

Relacja osób niepracujących do pracujących w skali roku uległa poprawie. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadają 924 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne wobec 937 osób przed rokiem.

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** ukształtowało się na poziomie 260,9 tys. osób, tj. o 1,9% wyższym niż w 2017 r. (najmniejszy, po warmińsko-mazurskim, wzrost w kraju), a **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wyniosło 4135 zł (o 6,9% więcej niż przed rokiem) i było mniejsze o 14,8% od średniego w kraju.

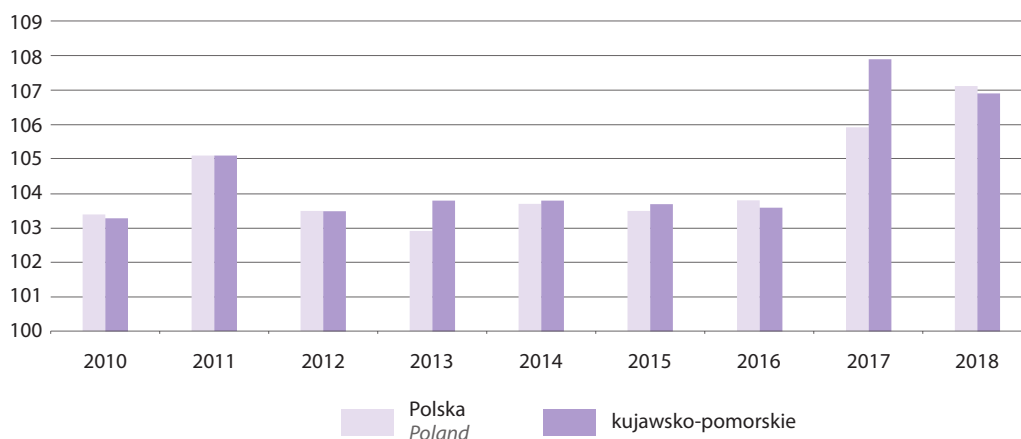
Wykres 27. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 27. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 28. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

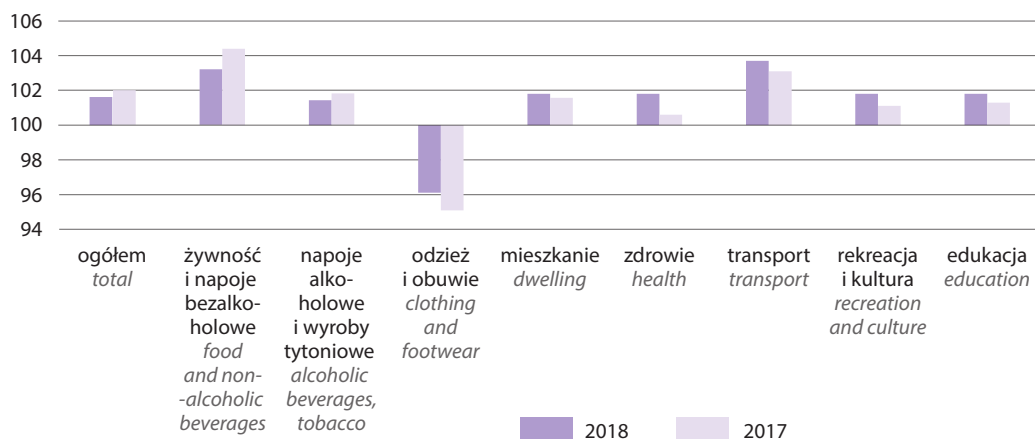

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2000 zł (o 10,0% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1235 zł (o 0,6% więcej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim był na podobnym poziomie jak przeciętnie w kraju i wyniósł 1,6%.

Wykres 29. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 29. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż średnio w kraju wzrosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (o 3,2% i 1,8% wobec 2,6% i 1,3%). Odnotowano natomiast mniejszy niż przeciętnie wzrost cen m.in. towarów i usług w zakresie transportu (3,7% wobec 4,2%) oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem, a także edukacją (po 1,8% wobec odpowiednio – 2,0% i 2,4%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 3,9% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo kujawsko-pomorskie w 2018 r. wytworzyło 4,3% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 3,3% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost zarówno produkcji sprzedanej przemysłu (o 7,0%), jak i budownictwa (o 27,0%), w obu przypadkach wzrost był powyżej średniego w kraju (odpowiednio 5,8% i 25,2%).

W 2018 r. w województwie **oddano do użytkowania** 7,1 tys. **mieszkań**, co stanowiło 3,8% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w Polsce. W porównaniu z 2017 r. odnotowano największy w kraju (po małopolskim) spadek liczby mieszkań o 8,3% (wobec wzrostu o 3,8% w Polsce). Odnotowano najgłębszy spadek w kraju (o 17,1%) w przypadku mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem i drugi, po śląskim spadek mieszkań spółdzielczych (o 49,3%). Zwiększyła się liczba mieszkań w budownictwie indywidualnym (o 6,5%). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 97,5 m², wobec 90,2 m² w kraju.

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw w 2018 r. były lepsze od uzyskanych rok wcześniej. Poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zmniejszył się wskaźnik poziomu kosztów – z 95,6% do 94,4%. Zaobserwowano wzrost wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 4,4% do 5,6%) oraz wskaźnika rentowności obrotu netto (z 3,8% do 4,7%). Odnotowano zwiększenie wskaźnika rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,7% do 5,6%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem wyniósł 80,2%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 78,7% (wobec odpowiednio 81,2% i 89,2% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** badanych przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego wyniosły 3203,1 mln zł, co stanowiło 2,3% nakładów w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano najgłębszy w Polsce spadek nakładów o 15,7%, wobec wzrostu w kraju o 12,5%. Spadek odnotowano w przemyśle

(o 22,7%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 13,5%). Wzrost wystąpił w: transporcie, gospodarce magazynowej (o 101,6%), obsłudze rynku nieruchomości (o 33,0%) oraz budownictwie (o 15,1%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (74,2% ogółu nakładów w województwie). Z nakładów inwestycyjnych na środki trwałe, największe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 58,9%, a na budynki i budowlę przeznaczono 26,9% nakładów.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1093,5 tys. ha (o 3,2% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 92,4% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony Yields			Zbiory Production		
	w tys. ha in thousand ha	2017= =100	Polska= =100 Poland= =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2017= =100	Polska= =100 ^a Poland= =100 ^a	w tys. t in thousand tonnes	2017= =100	Polska= =100 Poland= =100
Zboża podstawowe ^b Basic cereals ^b	585,9	107,5	8,3	33,0	76,4	102,2	1932,3	82,0	8,5
Rzepak i rzepik ^c Rape and turnip rape ^c	63,7	64,3	7,5	22,2	71,6	86,0	141,4	46,1	6,5
Ziemniaki ^d Potatoes ^d	27,8	116,7	9,5	214	73,8	85,3	593,3	86,1	8,1
Buraki cukrowe ^c Sugar beets ^c	48,2	110,9	20,4	488	80,2	83,6	2351,9	89,0	17,1

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

W 2018 r. województwo zajmowało 1 lokatę w kraju pod względem wielkości areálu uprawy buraków cukrowych, zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi i ziemniaków – 4, a w uprawie rzepaku i rzepiku – 6. Udział województwa w krajowej produkcji buraków cukrowych (17,1%) lokował je na 3 pozycji w kraju. W produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi województwo zajmowało 4 lokatę (8,5%), ziemniaków – 5 (8,1%), a rzepaku i rzepiku – 7 pozycję (6,5%). Uzyskane zbiory były znacznie niższe niż przed rokiem. Plony z 1 ha były słabsze niż przed rokiem i niższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 1089,7 tys. szt. (9,9% krajowego pogłowia), bydła – 512,8 tys. szt. (8,3%) i owiec – 10,6 tys. szt. (4,0%). W skali roku odnotowano spadek pogłowia trzody chlewnej (o 17,1%) i bydła (o 1,1%). Natomiast populacja owiec zwiększyła się o 57,3% (wobec spadku przed rokiem o 35,9%). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była wyższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 106,3 szt. wobec 80,0 szt. (3 lokata) i 46,7 szt. wobec 42,2 szt. (6 lokata), a obsada owiec była niższa i wynosiła 1,0 szt. wobec 1,8 szt. w kraju.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) końcowej i towarowej produkcji rolniczej. Natomiast produkcja globalna była nieco niższa. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 7,4%, końcowej – 7,5% i towarowej – 7,7%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych ukształtowała się na poziomie wyższym o 2,9% niż przeciętnie w kraju.

Województwo lubelskie

Lubelskie Voivodship

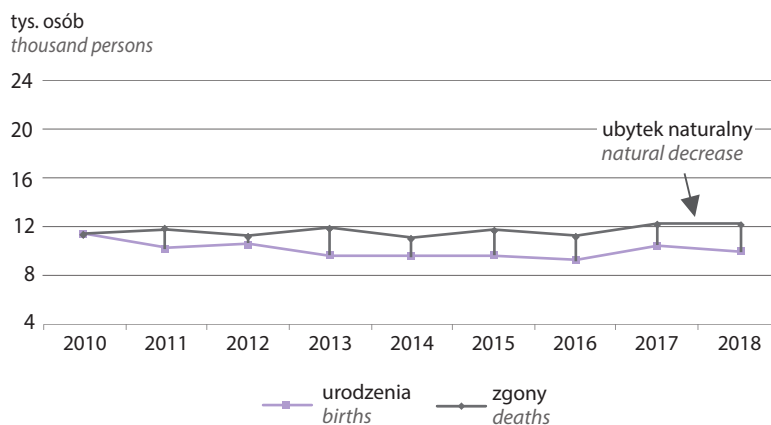

Powiaty	- 20
Miasta na prawach powiatu	- 4
Miasta ogółem	- 48
Gminy	- 213

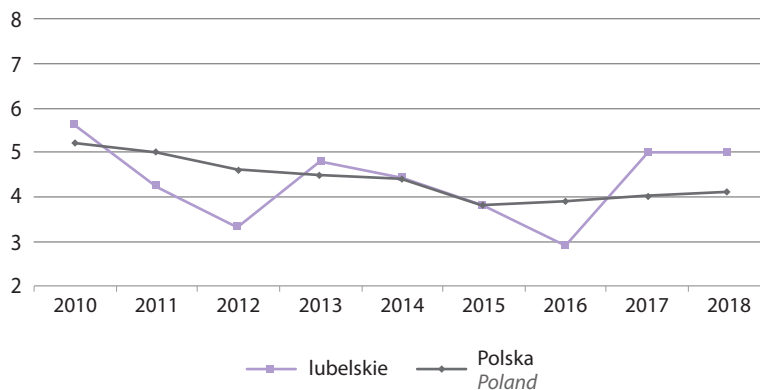
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area (as of 31 XII 2018)</i>	25,1 tys. km ² <i>25.1 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population (as of 31 XII 2017)</i>	2,1 mln mieszkańców <i>2.1 million inhabitants</i>
	3 lokata <i>3rd position</i>		9 lokata <i>9th position</i>
	8,0% powierzchni kraju <i>8.0% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 46,5% (14 lokata) <i>urbanization rate: 46.5% (14th position)</i>

W województwie lubelskim obserwuje się utrzymanie niekorzystnych zmian demograficznych. Spadek liczby **ludności** w I półroczu 2018 r. w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. wyniósł 7,6 tys. osób. Ubytek spowodowany był zarówno odpływem ludności, jak i przewagą liczby zgonów nad urodzeniami. Lubelskie, obok warmińsko-mazurskiego, odnotowało najniższy współczynnik ogólnego salda migracji (w obu województwach po minus 2,2‰ wobec 0,1‰ w kraju). Współczynnik urodzeń żywych spadł w skali roku z 9,8‰ do 9,4‰. Jednocześnie odnotowano pogorszenie współczynnika zgonów (z 11,5‰ do 11,6‰). Przyrost naturalny wyniósł minus 2,2‰ (wobec minus 1,7‰ w analogicznym okresie 2017 r.). W województwie odnotowano najwyższy w kraju współczynnik zgonów niemowląt, który wyniósł 5,0‰ (wobec 4,1 ‰ średnio w kraju).

Wykres 30. Ruch naturalny ludności
Chart 30. Vital statistics of population

Wykres 31. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
Chart 31. Infant deaths per 1000 live births

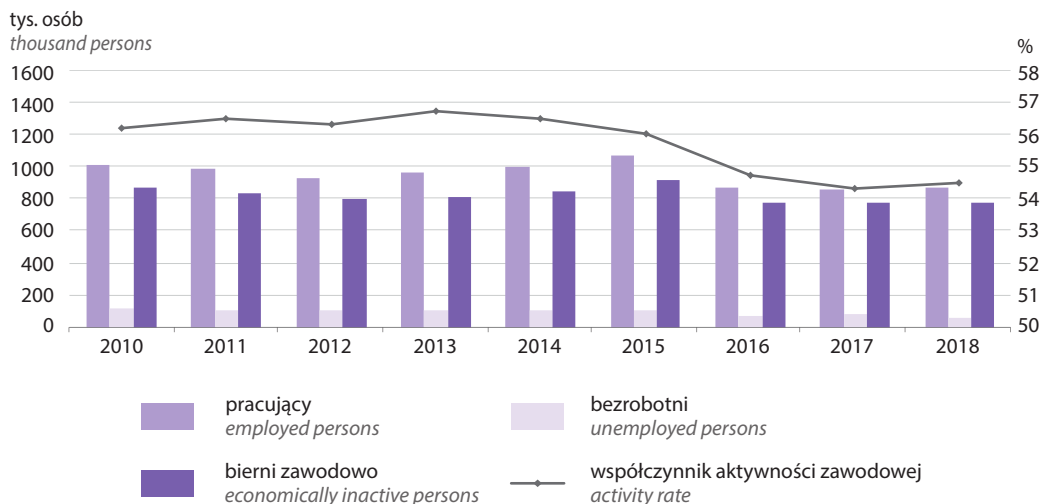

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie lubelskim wyniosła 918 tys. i była o 1,0% mniejsza niż w IV kwartale 2017 r. **Współczynnik aktywności zawodowej** osiągnął wartość 54,5% (spadek o 0,1 p. proc. w skali roku), przy średniej dla kraju na poziomie 56,1%.

Wykres 32. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 32. Economic activity of population in the fourth quarter

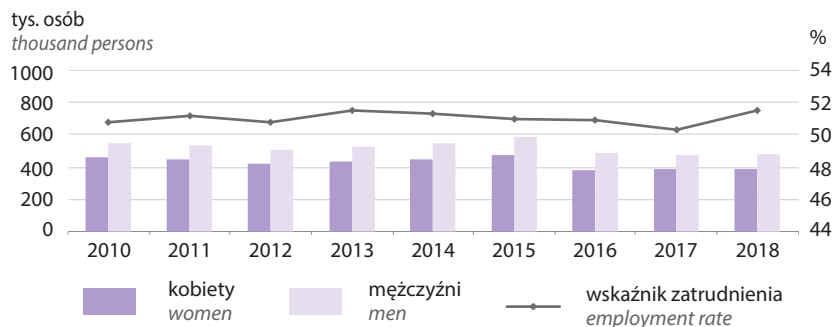

Liczba osób **pracujących** wyniosła 867 tys. i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. wzrosła o 1,5% (najwięcej w kraju, po wielkopolskim i zachodniopomorskim). Wzrosła zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 1,7%), jak i kobiet (o 1,6%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. był o 1,2 p. proc. wyższy niż przed rokiem i wyniósł 51,5%. W miastach województwa lubelskiego odnotowano największy w Polsce wzrost wskaźnika zatrudnienia (o 3,9 p. proc. – po najgłębszym spadku w roku poprzednim) do poziomu 52,7%. Natomiast na wsi wystąpił spadek (o 1,1 p. proc. do 50,5%).

Wykres 33. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 33. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2018 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 51 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła o 30,1%. Spadła zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn (o 33,3%), jak i kobiet (o 25,8%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 25,5% wszystkich bezrobotnych (wobec 23,9% w kraju) i w odniesieniu do analogicznego okresu 2017 r. ich udział zmniejszył się o 4,6 p. proc. (w kraju spadek średnio o 1,3 p. proc.).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. wyniosła 5,6% i w skali roku spadła o 2,3 p. proc. (najwyższa, po podkarpackim, wartość wskaźnika i najgłębszy, po świętokrzyskim, spadek w kraju.). Wskaźnik ten był wyższy na wsi (6,3%, najwyższa, po podkarpackim, wartość wskaźnika w kraju) niż w mieście (4,7%, najwyższa, po łódzkim, wartość wśród województw), przy czym w mieście spadł o 3,1 p. proc., a na wsi o 1,7 p. proc. Odnotowano zmniejszenie stopy bezrobocia zarówno wśród kobiet (o 1,9 p. proc. do 5,6%), jak i wśród mężczyzn (o 2,7 p. proc. do 5,5%).

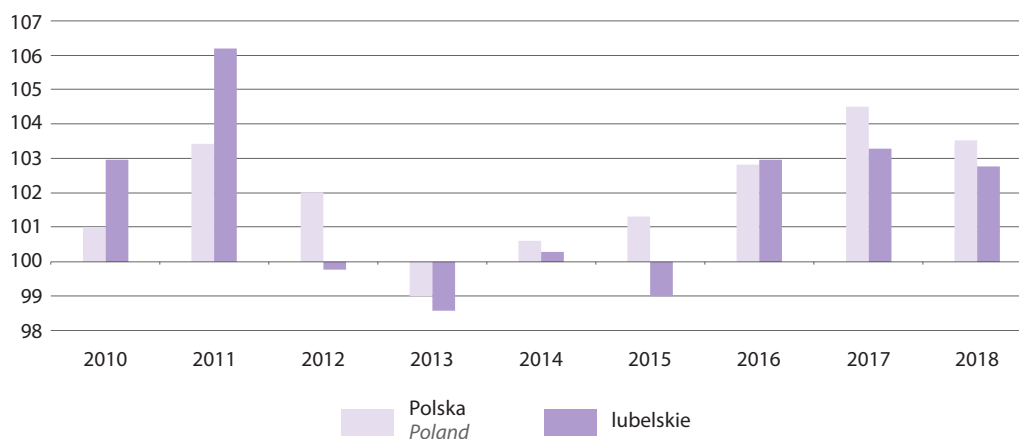
Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 766 tys. osób, co stanowiło 45,5% ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba spadła o 0,5%, wobec spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,8%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w województwie lubelskim poprawiła się w skali roku (3 lokata w kraju, po wielkopolskim i zachodniopomorskim). W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadały 942 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (987 osób przed rokiem).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wyniosło 194,8 tys. osób (2,8% więcej niż w roku poprzednim). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4127 zł (wzrost o 6,3% w skali roku) i było o 15,0% niższe od średniego w kraju.

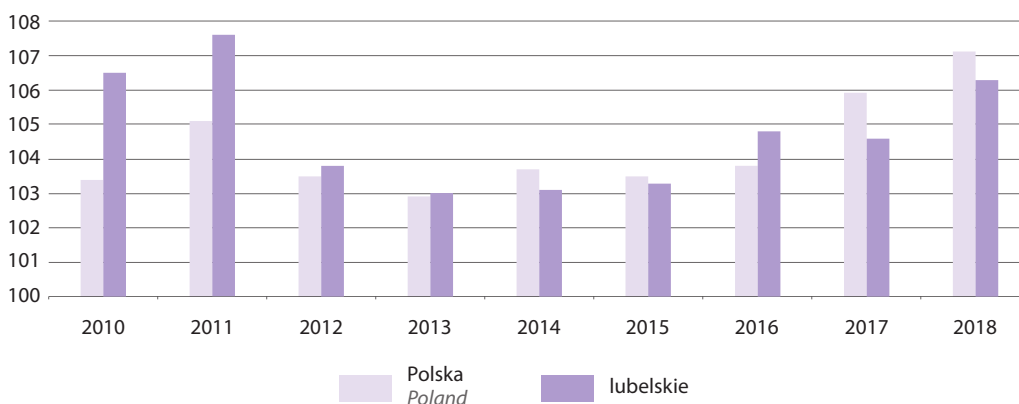
Wykres 34. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 34. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 35. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 35. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

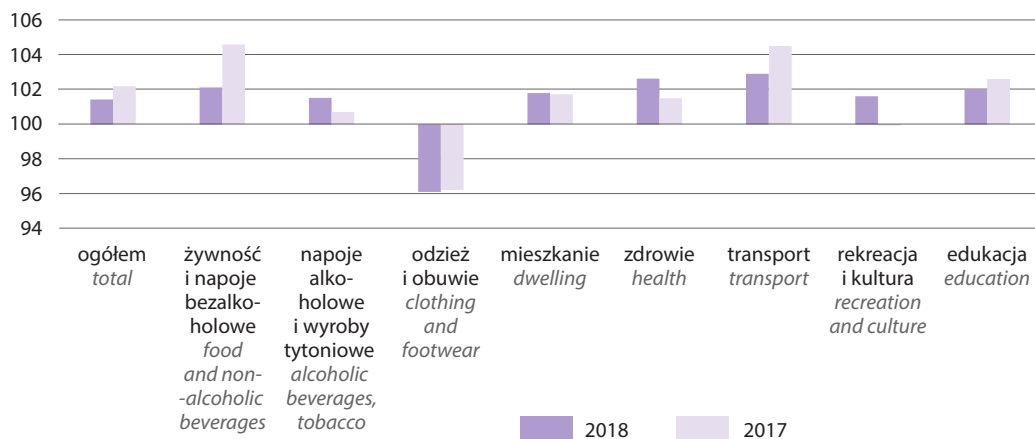

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1954 zł (o 12,1% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1229 zł (o 0,2% więcej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie lubelskim był o 0,2 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 36. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 36. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano najmniejszy w kraju wzrost cen towarów i usług w zakresie transportu (2,9% wobec 4,2%). W mniejszym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz związanych z edukacją (o 2,1% i 2,0% wobec 2,6% i 2,4%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 3,9% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo lubelskie w 2018 r. wytworzyło 2,5% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 2,1% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 6,0%, wobec wzrostu średnio w kraju o 5,8%) oraz produkcji sprzedanej budownictwa (o 14,1%, przy wzroście o 25,2% średnio w Polsce).

W 2018 r. w województwie lubelskim **oddano do użytkowania** 7,5 tys. **mieszkań**, co stanowiło 4,1% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W skali roku odnotowano wzrost o 2,1% liczby oddanych mieszkań (w kraju wzrost o 3,8%). Zwiększenie wystąpiło w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 5,5%) oraz spółdzielczym (421 mieszkań – blisko dwukrotnie więcej niż w 2017 r.). Natomiast w budownictwie indywidualnym odnotowano spadek (o 3,6%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 94,9 m² (przy średniej krajowej 90,2 m²).

Badane przedsiębiorstwa województwa lubelskiego w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. uzyskały gorsze **wyniki finansowe**. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów – z 93,3% do 94,3%. Zmniejszył się zarówno wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 6,7% do 5,7%), jak i netto (z 5,6% do 4,6%). Zmniejszył się również wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 6,7% do 6,4%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 79,9%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 84,4% (wobec odpowiednio 81,1% i 90,8% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** zrealizowane przez badane przedsiębiorstwa województwa lubelskiego wyniosły 4463,4 mln zł, co stanowiło 3,1% wartości krajowej. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost nakładów o 15,4%, wobec wzrostu w kraju o 12,5%. Zwiększenie odnotowano w sekcjach: transport, gospodarka magazynowa (o 99,2%), budownictwo (o 42,8%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 19,4%) oraz przemysł (o 11,8%). Spadek wystąpił w sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 6,5%). Naj-

większy udział w zrealizowanych nakładach według sekcji PKD osiągnął przemysł – 86,3% (2 lokata w kraju po warmińsko-mazurskim). Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na budynki i budowle – 55,6% (najwyższy udział w kraju), a następnie na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 35,7% (najniższy udział w kraju).

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1405,1 tys. ha (o 2,8% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 87,0% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	744,6	94,9	10,5	38,1	87,8	118,0	2834,8	83,3	12,4
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	112,2	133,3	13,3	30,0	91,7	116,3	336,0	122,1	15,4
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	16,1	75,4	5,5	280	96,9	111,6	449,6	73,0	6,1
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	38,7	102,7	16,4	667	106,5	114,2	2585,7	109,3	18,8

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

W 2018 r. województwo lubelskie zajmowało 2 lokatę w kraju pod względem wielkości areali uprawy rzepaku i rzepiku, 3 – buraków cukrowych oraz zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, a 9 – w uprawie ziemniaków. Udział województwa w krajowej produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (12,4%) lokował je na 1 pozycji w kraju. W produkcji buraków cukrowych oraz rzepaku i rzepiku województwo zajmowało 2 lokatę, a ziemniaków – 9. Uzyskane plony z 1 ha były wyższe niż przeciętne w kraju, ale słabsze niż przed rokiem (z wyjątkiem buraków cukrowych).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 447,0 tys. szt. (4,0% krajowego pogłowia), bydła – 378,3 tys. szt. (6,1%), owiec – 20,2 tys. szt. (7,6%). W skali roku pogłowie trzody chlewnej zmniejszyło się (o 23,9%), a wzrosło bydła (o 4,6%) i owiec (o 10,3%). Obsada trzody chlewnej, bydła i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: – 40,2 szt. (w kraju 80,0 szt.), 26,8 szt. (42,2 szt.) i 1,4 szt. (1,8 szt.).

W województwie lubelskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano niewielki wzrost (w cenach stałych) globalnej produkcji rolniczej, przy spadku końcowej i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 9,1%, końcowej – 8,6% i towarowej – 8,5%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 13,2% niższa od średniej w kraju.

Województwo lubuskie

Lubuskie voivodship

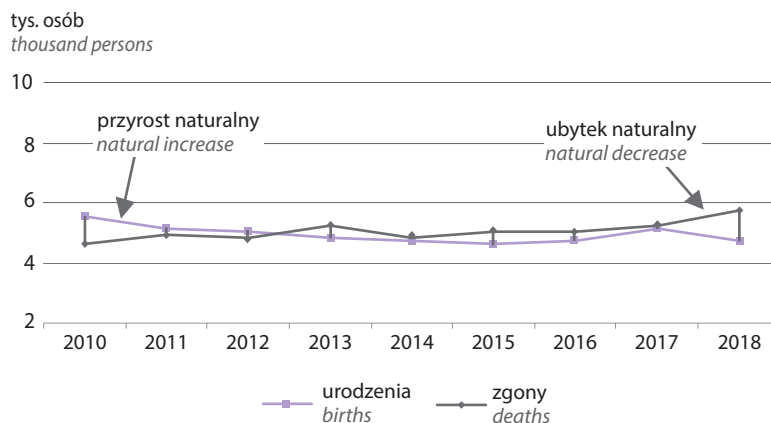
Powiaty	- 12
Miasta na prawach powiatu	- 2
Miasta ogółem	- 43
Gminy	- 82

Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	14,0 tys. km ² <i>14.0 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	1,0 mln mieszkańców <i>1.0 million inhabitants</i>
	13 lokata <i>13th position</i>		15 lokata <i>15th position</i>
	4,5% powierzchni kraju <i>4.5% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 64,9% (4 position) <i>urbanization rate:</i> 64.9% (4th place)

W I półroczu 2018 r. liczba **ludności** województwa lubuskiego zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 1,2 tys. osób. Wyraźnemu obniżeniu uległ współczynnik przyrostu naturalnego, który wyniósł minus 2,0‰ wobec minus 0,2‰ w I półroczu 2017 r. Pogorszeniu uległy także współczynnik urodzeń żywych (z 10,1‰ do 9,3‰) oraz współczynnik zgonów (z 10,3‰ do 11,3‰). Ogólne saldo migracji na pobyt stały wyniosło minus 0,7‰ wobec minus 1,2‰ w analogicznym okresie roku poprzedniego. W województwie odnotowano poprawę współczynnika zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych (4,8‰ wobec 4,1‰ średnio w kraju) – rok wcześniej osiągał on wartość najwyższą w kraju (5,1‰).

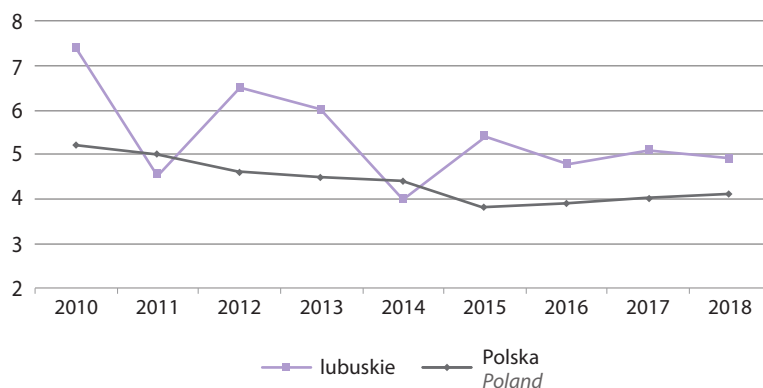
Wykres 37. Ruch naturalny ludności

Chart 37. Vital statistics of population

Wykres 38. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych

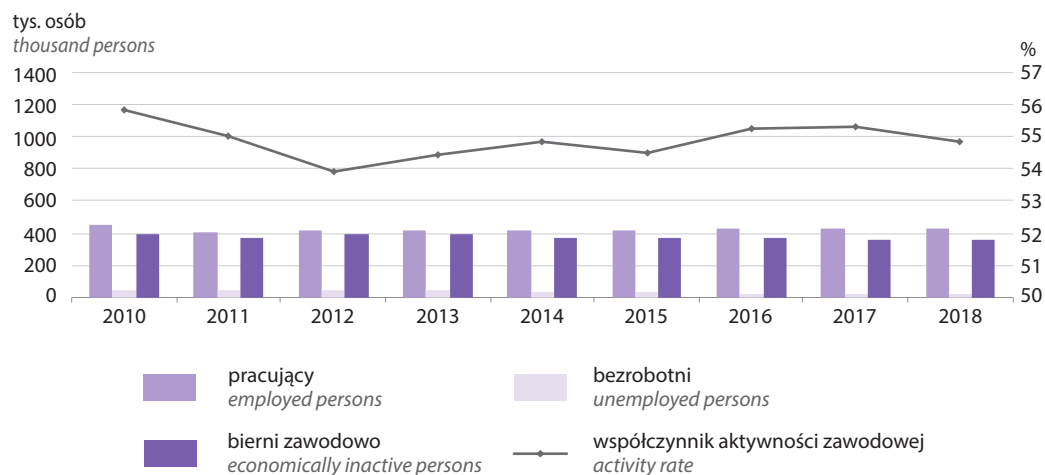
Chart 38. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, w IV kwartale 2018 r., liczba **aktywnych zawodowo** województwa lubuskiego zmniejszyła się w skali roku o 1,6% i wyniosła 436 tys. osób. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 54,8% (spadek o 0,5 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2017 r.), przy średniej dla kraju 56,1%.

Wykres 39. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 39. Economic activity of population in the fourth quarter

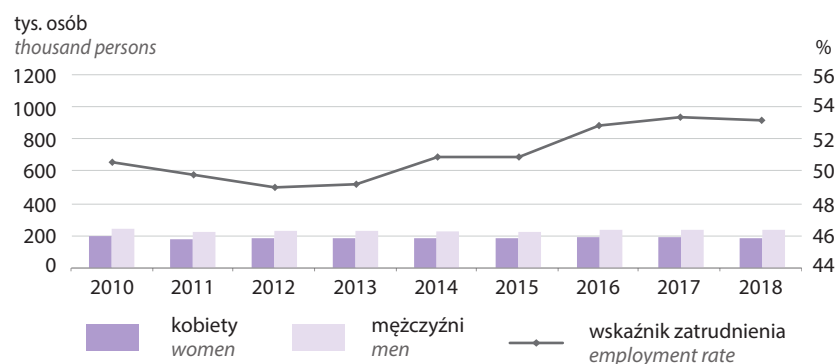

Liczba osób pracujących w IV kwartale 2018 r. zmniejszyła się o 1,2% i wyniosła 423 tys. osób. Zmniejszyła się liczba pracujących kobiet (o 3,6%), przy utrzymaniu się liczby pracujących mężczyzn na poziomie sprzed roku.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 53,2% (spadek o 0,2 p. proc.). Pogorszenie wskaźnika zaobserwowano na wsi – o 1,2 p. proc. do 52,2%. Poprawę o 0,2 p. proc. odnotowano w mieście do 53,7%.

Wykres 40. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 40. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 13 tys. osób i w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku zmniejszyła się o 13,3%. Zarówno liczba bezrobotnych kobiet, jak i mężczyzn utrzymały się na poziomie zbliżonym do analogicznego okresu 2017 r.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. wyniosła 3,0% (3 lokata, podobnie jak podlaskie i wielkopolskie). W porównaniu z IV kwartałem 2017 r. obniżyła się o 0,4 p. proc. W ujęciu rocznym wskaźnik na wsi obniżył się o 1,2 p. proc. do 3,3%, natomiast w mieście wzrósł o 0,4 p. proc. do 2,8%). Zwiększenie stopy bezrobocia odnotowano wśród kobiet (o 0,1 p. proc. do 3,1%), wśród mężczyzn utrzymała się ona na poziomie sprzed roku (3,3%).

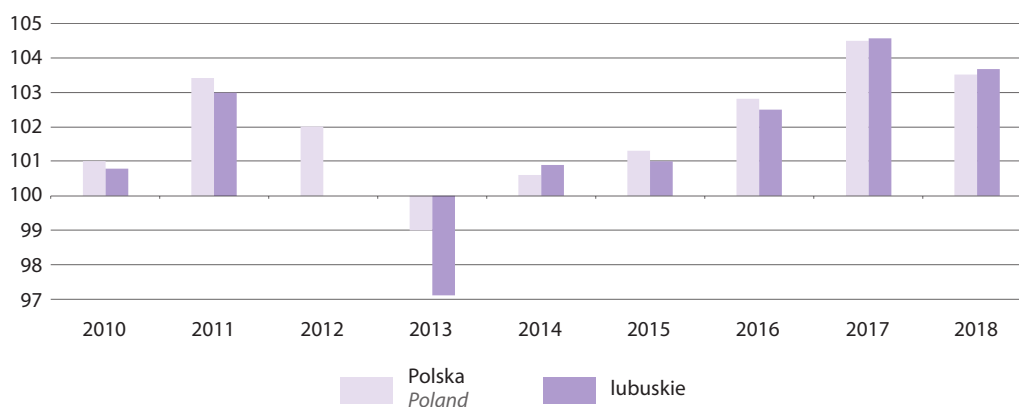
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 359 tys. osób, co stanowiło 45,2% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W skali roku ich liczba wzrosła o 0,3%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,7%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących zwiększyła się w skali roku. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 879 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (871 osób przed rokiem).

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 130,1 tys. osób i w stosunku do 2017 r. zwiększyło się o 3,7%. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4221 zł, wzrosło w skali roku o 8,2% (najwyższy, po śląskim, wzrost w kraju) i było o 13,0% mniejsze od średniego w Polsce.

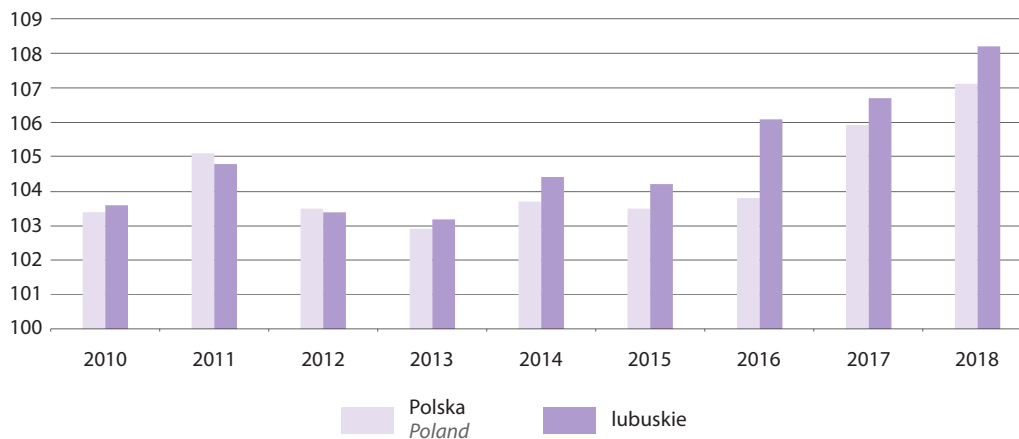
Wykres 41. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 41. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 42. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 42. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

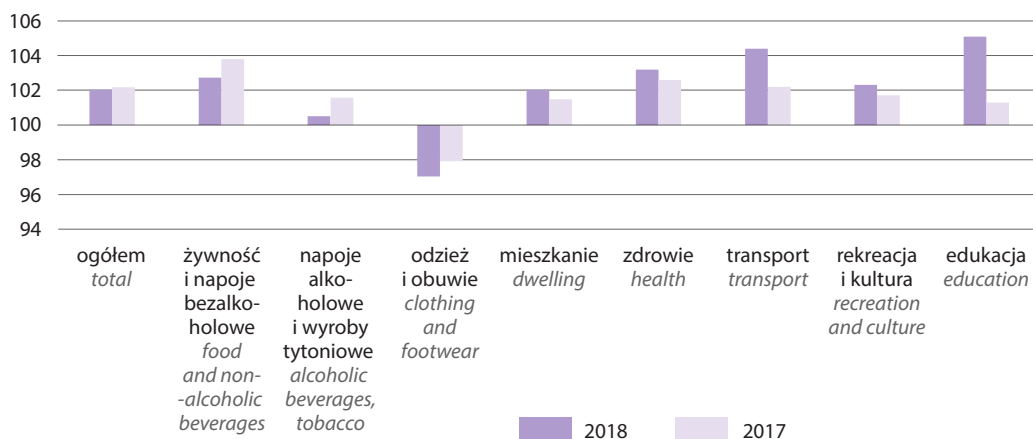

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1998 zł (o 10,1% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1364 zł (o 11,2% więcej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie lubuskim był o 0,4 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 43. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 43. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen związanych z edukacją oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem (odpowiednio 5,1% i 3,2% wobec 2,4% i 2,0%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny towarów i usług w zakresie transportu, żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (odpowiednio o: 4,4%, 2,7% i 2,3% wobec 4,2%, 2,6% i 1,3%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 3,0% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo lubuskie w 2018 r. wytworzyło 2,6% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 1,1% (najmniej w kraju) produkcji sprzedanej budownictwa. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 7,3%) oraz produkcji sprzedanej **budownictwa** (o 24,5%, po jedynym w Polsce spadku o 0,4% w roku poprzednim).

W 2018 r. w województwie lubuskim **oddano do użytkowania** 4,3 tys. **mieszkań** (wzrost w ujęciu rocznym o 6,4%, wobec wzrostu w kraju o 3,8%). Stanowiło to 2,3% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w Polsce. Wzrost dotyczył wszystkich form budownictwa: przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (o 8,1%), indywidualnego (o 3,0%) oraz spółdzielczego (172 mieszkania, wobec 105 przed rokiem). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 87,4 m² i była mniejsza od średniej krajowej o 2,8 m².

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa lubuskiego w 2018 r. były słabsze od uzyskanych rok wcześniej. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe pogorszyły się. Wskaźnik poziomu kosztów zwiększył się (z 95,3% do 95,8%). Odnotowano spadek wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 4,7% do 4,2%) oraz netto (z 4,0% do 3,7%). Zmniejszył się również wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,5% do 4,0%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 78,7%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 86,7% (wobec odpowiednio 79,2% i 82,7% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** zrealizowane w badanych przedsiębiorstwach województwa lubuskiego wyniosły 1811,6 mln zł, co stanowiło 1,3% wartości krajowej. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost nakładów o 23,1%, wobec wzrostu w kraju o 12,5%. Zwiększenie nakładów wystąpiło we wszystkich sekcjach: handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 32,3%), budownictwie (o 31,0%), przemyśle (o 25,0%), transporcie, gospodarce magazynowej (o 19,8%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 5,1%).

W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (79,0% ogółu nakładów w województwie). W badanych przedsiębiorstwach przeważały nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia, które stanowiły 58,0% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 385,0 tys. ha (o 0,8% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 94,1% powierzchni ogólnej gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	170,2	99,8	2,4	26,7	63,6	82,7	454,8	63,5	2,0
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	31,5	93,3	3,7	20,8	78,8	80,6	65,7	73,7	3,0
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	3,0	104,9	1,0	200	63,0	79,7	60,6	66,1	0,8
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	1,6	110,9	0,7	468	74,7	80,1	73,2	82,8	0,5

a Relacje do średniej krajowej. *b* Z mieszankami zbożowymi. *c* Dane nieostateczne. *d* Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. *b* With cereal mixes. *c* Non-final data. *d* Without kitchen gardens

W 2018 r. w województwie lubuskim w skali roku zwiększono powierzchnię uprawy buraków cukrowych i ziemniaków. Uzyskane plony z 1 ha były słabsze niż przed rokiem i niższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 148,2 tys. szt. (1,3% krajowego pogłowia), bydła – 81,2 tys. szt. (1,3%), owiec – 5,8 tys. szt. (2,2%). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 0,2%) i owiec (o 3,6%), natomiast wzrosło pogłowie bydła (o 4,6%). Obsada trzody chlewnej, bydła i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: – 41,4 szt. (w kraju 80,0 szt.), 20,9 szt. (42,2 szt.) i 1,5 szt. (1,8 szt.).

W województwie lubuskim w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,0%, końcowej – 1,9% i towarowej – 1,9%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 27,4% niższa od średniej w kraju.

Województwo łódzkie

Łódzkie voivodship

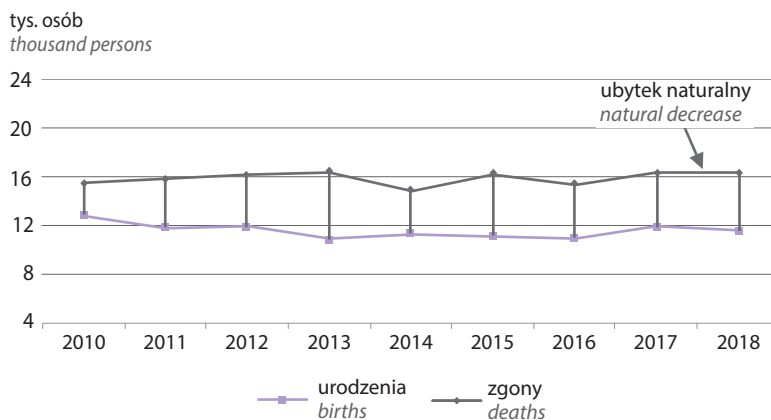

Powiaty	- 21
Miasta na prawach powiatu	- 3
Miasta ogółem	- 44
Gminy	- 177

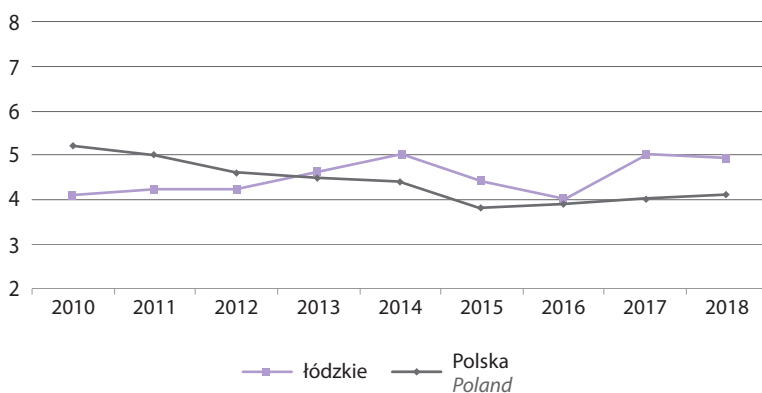
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area (as of 31 XII 2018)</i>	18,2 tys. km ² <i>18.2 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population (as of 31 XII 2017)</i>	2,5 mln mieszkańców <i>2.5 million inhabitants</i>
	9 lokata <i>9th position</i>		6 lokata <i>6th position</i>
	5,8% powierzchni kraju <i>5.8% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 62,7% (7 lokata) <i>urbanization rate: 62.7% (7th position)</i>

W województwie łódzkim liczba **ludności** w I półroczu 2018 r. zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. o 9,4 tys. osób. Obserwowany od wielu lat spadek liczby ludności spowodowany był w dużej mierze ubytkiem naturalnym ludności, który wyniósł minus 4,9 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego był najniższy w kraju i ukształtował się na poziomie minus 4,0‰ (wobec minus 3,7‰ w I półroczu 2017 r.). Współczynnik urodzeń żywych w skali roku obniżył się o 0,2 pkt i wyniósł 9,4‰. Współczynnik zgonów pogorszył się o 0,1 pkt do 13,3‰, co po raz kolejny lokowało województwo łódzkie na ostatnim miejscu w kraju. Na spadek liczby mieszkańców województwa wpłynął także odpływ ludności. Współczynnik salda migracji na pobyt stały wyniósł minus 0,6‰ (wobec minus 0,7‰ w analogicznym okresie 2017 r.). Współczynnik zgonów niemowląt obniżył się o 0,1 pkt i osiągnął poziom 4,9‰ (wobec 4,1‰ średnio w kraju).

Wykres 44. Ruch naturalny ludności
 Chart 44. Vital statistics of population

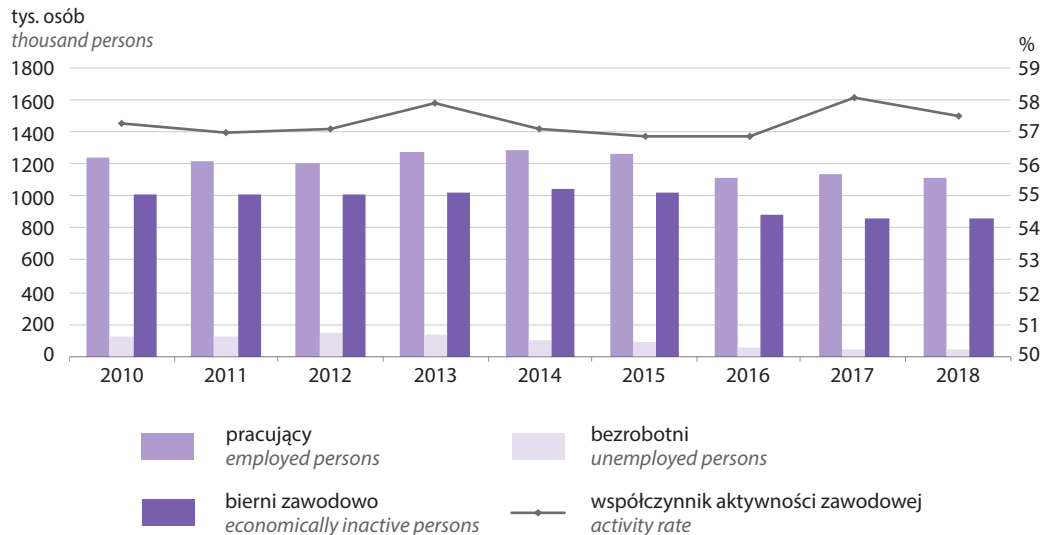

Wykres 45. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
 Chart 45. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie łódzkim wyniosła 1168 tys. i była o 1,8% mniejsza niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. **Współczynnik aktywności zawodowej** zmalał o 0,6 p. proc. do 57,5% przy średniej dla kraju na poziomie 56,1%.

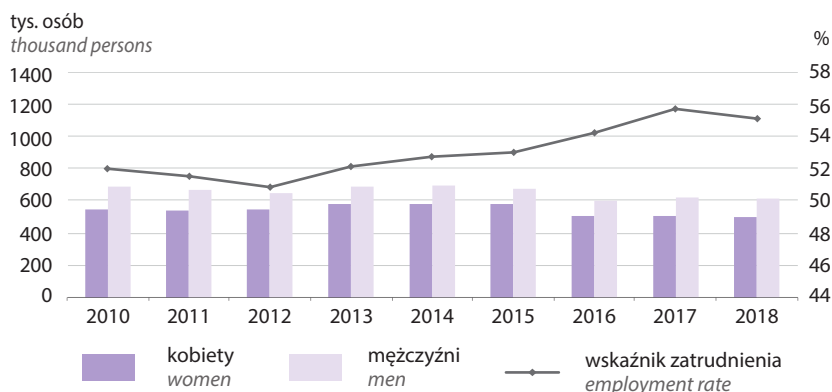
Wykres 46. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
Chart 46. Economic activity of population in the fourth quarter

Liczba osób **pracujących** w województwie łódzkim wyniosła 1122 tys. osób i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. spadła o 1,7%. Zmniejszyła się zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 1,8%), jak i liczba pracujących kobiet (o 1,6%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. zmniejszył się w ujęciu rocznym o 0,6 p. proc. i wyniósł 55,2%. Spadek odnotowano na wsi (o 1,5 p. proc. do 57,6%), natomiast w mieście wzrósł (o 0,1 p. proc. do 53,9%).

Wykres 47. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
Chart 47. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2018 r. w województwie łódzkim w ujęciu rocznym odnotowano spadek liczby **bezrobotnych** o 2,1% do poziomu 47 tys. osób. Zmniejszyła się liczba bezrobotnych kobiet (o 4,2%). Liczba bezrobotnych mężczyzn pozostała na poziomie sprzed roku. Udział osób w wieku poniżej 25 lat wyniósł 17,0% wszystkich bezrobotnych (wobec 23,9% w Polsce), w skali roku ich udział zmniejszył się o 8,0 p. proc. wobec spadku o 1,3 p. proc. średnio w kraju.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. utrzymała się na poziomie analogicznego okresu poprzedniego roku i wyniosła 4,0%. Wskaźnik ten był niższy na wsi (2,7% – najniższa wartość podobnie jak w śląskim, po pomorskim i zachodniopomorskim; spadek o 0,3 p. proc.) niż w mieście (4,9%; wzrost o 0,2 p. proc.). Stopa bezrobocia mężczyzn wyniosła 3,7% i była niższa niż kobiet – 4,4%.

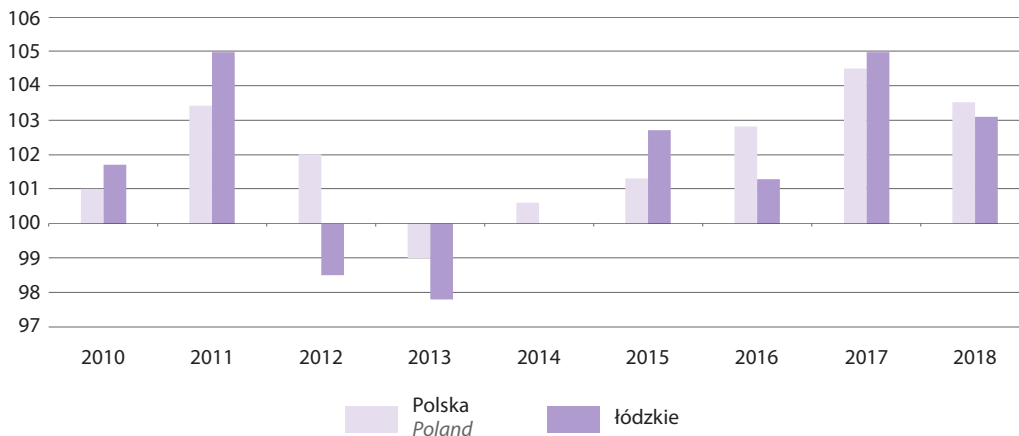
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 862 tys., co stanowiło 42,4% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat, a w skali roku ich liczba zwiększyła się o 0,5%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,7%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących zwiększyła się w skali roku. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 810 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (794 osoby rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 353,8 tys. osób i w porównaniu z 2017 r. zwiększyło się o 3,1%. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** zwiększyło się w ujęciu rocznym o 7,7% (najwięcej po śląskim i lubuskim) i wyniosło 4419 zł; było o 8,9% niższe niż średnie w kraju.

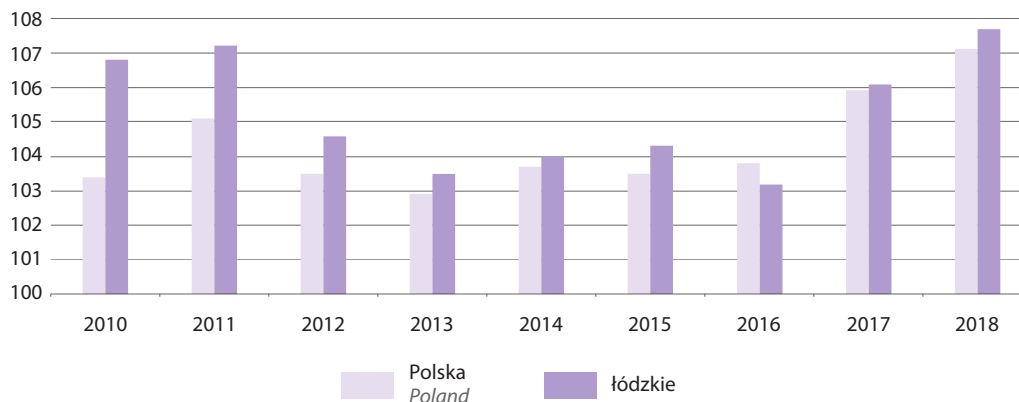
Wykres 48. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 48. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 49. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

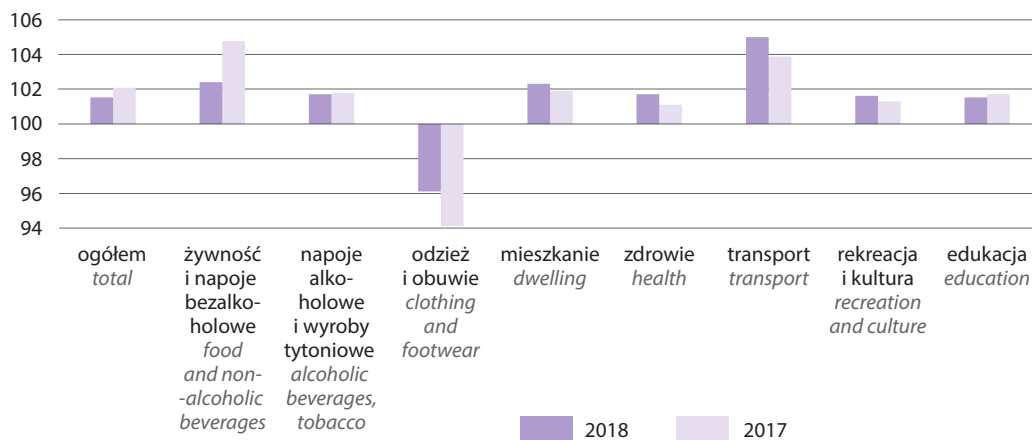
Chart 49. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2014 zł (o 9,3% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1216 zł (o 0,9% mniej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie łódzkim był o 0,1 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 50. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)
Chart 50. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano najmniejszy w kraju wzrost cen w zakresie edukacji (1,5% wobec 2,4%). W mniejszym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem (odpowiednio o 2,4% i 1,7% wobec 2,6% i 2,0%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 3,9% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo łódzkie w 2018 r. wytworzyło 5,7% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 3,8% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano najmniejszy w Polsce wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 1,2%) oraz wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (o 14,6%).

W 2018 r. w województwie łódzkim **oddano do użytkowania** 8,0 tys. **mieszkań**, co stanowiło 4,3% mieszkań oddanych w kraju. W porównaniu z 2017 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 7,7% (wobec wzrostu w kraju o 3,8%). Znacznie wzrosła liczba mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 27,5%; drugi, po świętokrzyskim, wzrost w kraju). Spadek odnotowano w budownictwie indywidualnym (o 5,0%) oraz spółdzielczym (o 2,0%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 104,9 m² i była większa od średniej w kraju o 14,7 m².

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa łódzkiego w 2018 r. były słabsze niż w 2017 r. Odnotowano pogorszenie podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Zwiększył się wskaźnik poziomu kosztów z 94,5% do 95,2%. Zmniejszył się zarówno wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,5% do 4,8%), jak i netto (z 4,5% do 3,9%). Pogorszył się też wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,9% do 5,3%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 79,7%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 80,9% (wobec odpowiednio 78,1% i 88,1% w 2017 r.).

W 2018 r. przedsiębiorstwa województwa łódzkiego zrealizowały 7,1% **nakładów inwestycyjnych** w kraju o wartości 10118,6 mln zł. W porównaniu do 2017 r. nakłady zwiększyły się o 12,7% (w kraju wzrost o 12,5%). Wzrost odnotowano w transporcie, gospodarce magazynowej (o 150,1%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 25,4%) oraz przemyśle (o 7,2%). Spadek wystąpił w budownictwie (o 37,6%) oraz w obsłudze rynku nieruchomości (o 36,2%). Spośród sekcji PKD najwięcej nakładów inwestycyjnych przeznaczono na przemysł – 82,4%. Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (61,0%), a najmniejsze – na środki transportu (8,8%).

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 985,9 tys. ha (o 2,8% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 86,9% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	582,0	97,0	8,2	28,7	81,5	88,9	1668,6	79,0	7,3
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	21,2	98,3	2,5	24,3	83,5	94,2	51,6	82,0	2,4
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	30,4	73,8	10,4	252	92,4	100,4	764,6	68,2	10,5
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	3,9	66,8	1,7	601	101,1	102,9	237,0	67,6	1,7

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

W 2018 r. województwo łódzkie zajmowało 3 lokatę w kraju pod względem wielkości arealu uprawy ziemniaków, a 5 – w uprawie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi. Zbiory ziemniaków w 2018r. stanowiły 10,5% produkcji krajowej (3 lokata w kraju po mazowieckim i wielkopolskim), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 7,3% (6 lokata). Uzyskane plony z 1 ha były niższe niż przed rokiem (z wyjątkiem buraków cukrowych). Plony ziemniaków i buraków cukrowych były wyższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 1110,8 tys. szt. (10,1% krajowego pogłowia), bydła – 475,3 tys. szt. (7,7%), owiec – 14,3 tys. szt. (5,3%). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 6,6%), natomiast zwiększyła się liczebność bydła (o 2,2%) i owiec (o 1,6%). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była wyższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 119,6 szt. (w kraju 80,0 szt.) i 47,8 szt. (42,2 szt.). Natomiast obsada owiec była niższa i wynosiła 1,4 szt. (wobec 1,8 szt.).

W województwie łódzkim w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 7,8%, a końcowej i towarowej po 7,6%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 10,1% wyższa niż średnia w kraju (4 lokata po województwie wielkopolskim, mazowieckim i świętokrzyskim).

Województwo małopolskie

Małopolskie voivodship

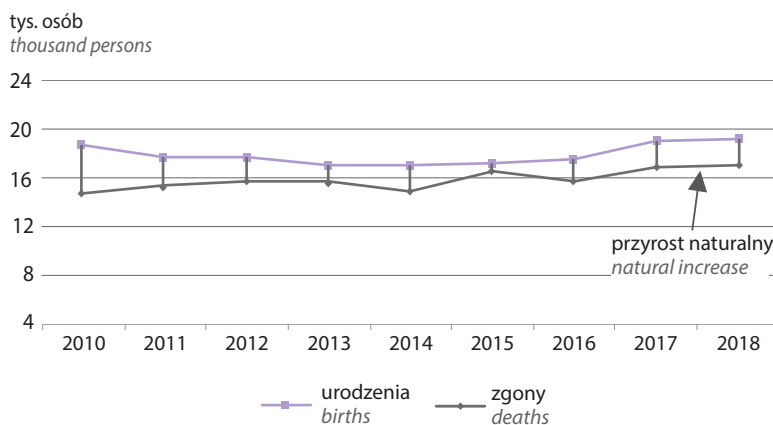
Powiaty	- 19
Miasta na prawach powiatu	- 3
Miasta ogółem	- 61
Gminy	- 182

Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	15,2 tys. km ² <i>15.2 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	3,4 mln mieszkańców <i>3.4 million inhabitants</i>
	12 lokata <i>12th position</i>		4 lokata <i>4th position</i>
	4,9% powierzchni kraju <i>4.9% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 48,3% (13 lokata) <i>urbanization rate:</i> 48.3% (13th position)

W województwie małopolskim od wielu lat obserwuje się wzrost liczby **ludności**. Dodatni przyrost rzeczywisty w przeliczeniu na 1000 ludności był jednym z wyższych w kraju i – podobnie jak w mazowieckim – wyniósł 1,3‰. Wyższą wartość tego wskaźnika zanotowano jedynie w województwie pomorskim (1,7‰). Współczynnik ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł 1,3‰ (wobec 0,1‰ średnio w kraju). Współczynnik przyrostu naturalnego utrzymał dodatnią wartość 1,3‰, podobnie jak w analogicznym okresie roku 2017. Nie zmienił się także współczynnik urodzeń na 1000 ludności, który wyniósł 11,2‰. Współczynnik zgonów wzrósł o 0,1 pkt i osiągnął wartość 10,0‰. Poprawił się natomiast współczynnik zgonów niemowląt – o 0,3 pkt do wartości 3,4‰.

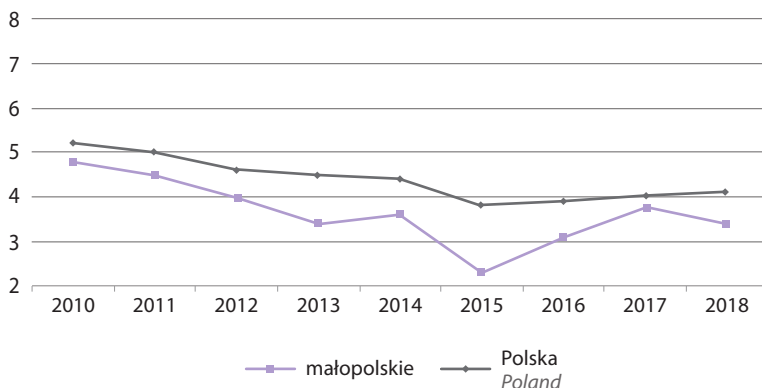
Wykres 51. Ruch naturalny ludności

Chart 51. Vital statistics of population

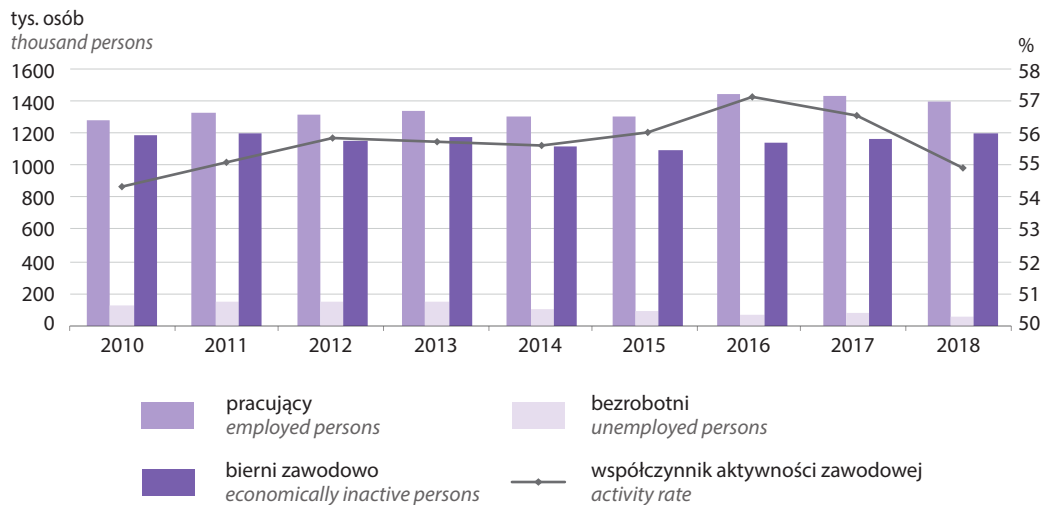
Wykres 52. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych

Chart 52. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w województwie małopolskim w IV kwartale 2018 r. wyniosła 1454 tys. i była o 3,0% mniejsza niż w roku poprzednim. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 54,9% (spadek o 1,6 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2017 r.), przy średniej dla kraju 56,1%.

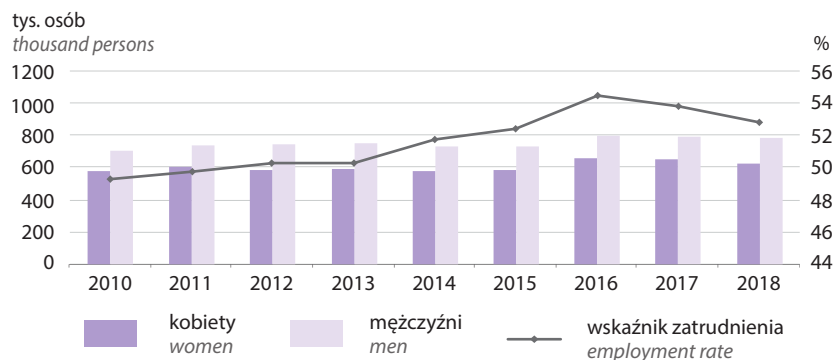
Wykres 53. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
Chart 53. Economic activity of population in the fourth quarter

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1395 tys. (8,5% pracujących w kraju) i spadła o 2,1% w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. (głębszy spadek odnotowano tylko w warmińsko-mazurskim). Liczba pracujących kobiet spadła o 4,2% (najgłębszy spadek po podkarpackim), a mężczyzn o 0,4%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 52,7% i w skali roku spadł o 1,0 p. proc. (najgłębszy spadek w kraju). W podziale terytorialnym wskaźnik zmniejszył się zarówno w miastach (o 1,4 p. proc. do 53,9%), jak i na wsi (o 0,7 p. proc. do 51,5%).

Wykres 54. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
Chart 54. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba osób **bezrobotnych** w województwie małopolskim w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 20,0% do 60 tys. Spadła liczba bezrobotnych mężczyzn (o 37,7%, najgłębszy, po pomorskim i świętokrzyskim, spadek w kraju); liczba bezrobotnych kobiet zwiększyła się (o 28,6%, największy wzrost wśród województw). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 30,0% wszystkich bezrobotnych (spadek w ujęciu rocznym o 0,7 p. proc.).

W IV kwartale 2018 r. **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 4,1% i w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku spadła o 0,9 p. proc. Wskaźnik na wsi osiągnął wartość 4,3%, a w mieście 3,9% przy czym stopa bezrobocia na wsi zmniejszyła się o 2,1 p. proc., a w mieście wzrosła o 1,0 p. proc. Odnotowano wzrost stopy bezrobocia wśród kobiet (o 1,0 p. proc.) do 4,2%, stopa bezrobocia mężczyzn spadła (o 2,3 p. proc.) do 4,1%.

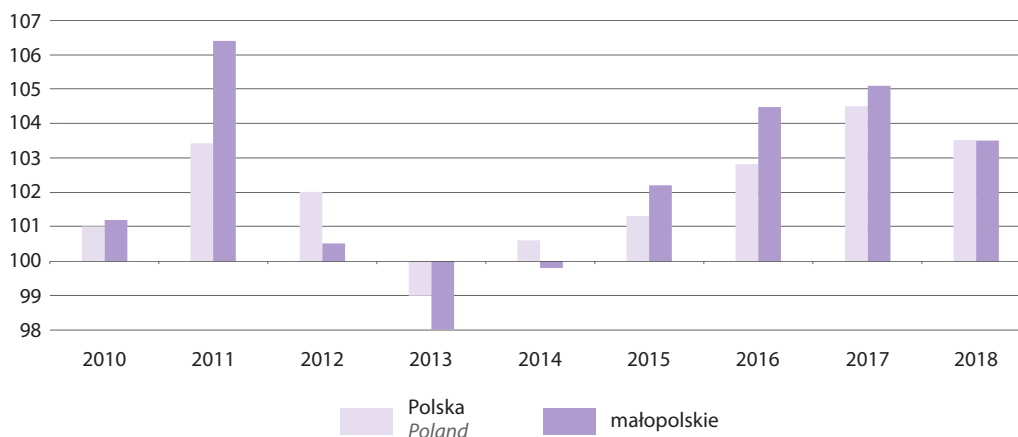
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 1194 tys. osób, co stanowiło 45,1% ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba wzrosła o 3,4% (największy wzrost, po świętokrzyskim), przy jednoczesnym spadku o 0,2% liczby ludności powyżej 15 roku życia.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących zwiększyła się w skali roku (największy wzrost w skali kraju). W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 899 osób biernych zawodowo lub bezrobotne (863 rok wcześniej).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wyniosło 500,6 tys. osób i było wyższe o 3,5% w porównaniu do 2017 r. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło w skali roku o 7,3% (4 lokata, podobnie jak w podkarpackim) i ukształtowało się na poziomie 4697 zł (o 3,2% mniej niż średnio w kraju).

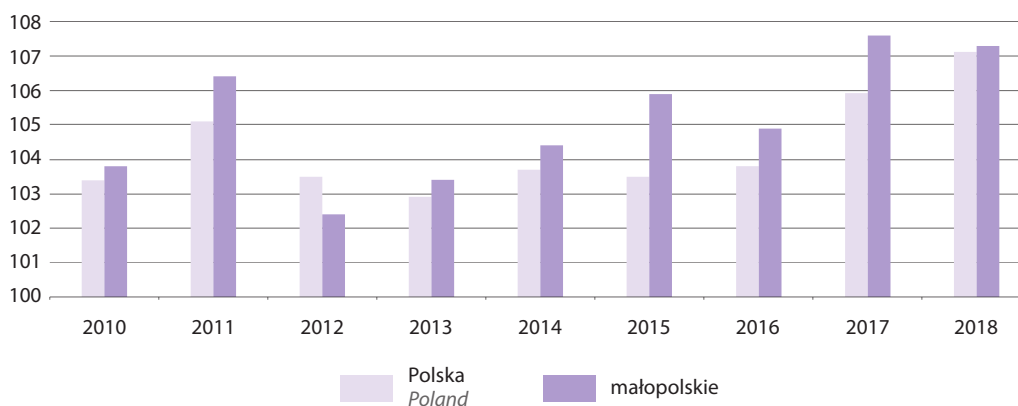
Wykres 55. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 55. *Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)*

Wykres 56. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 56. *Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)*

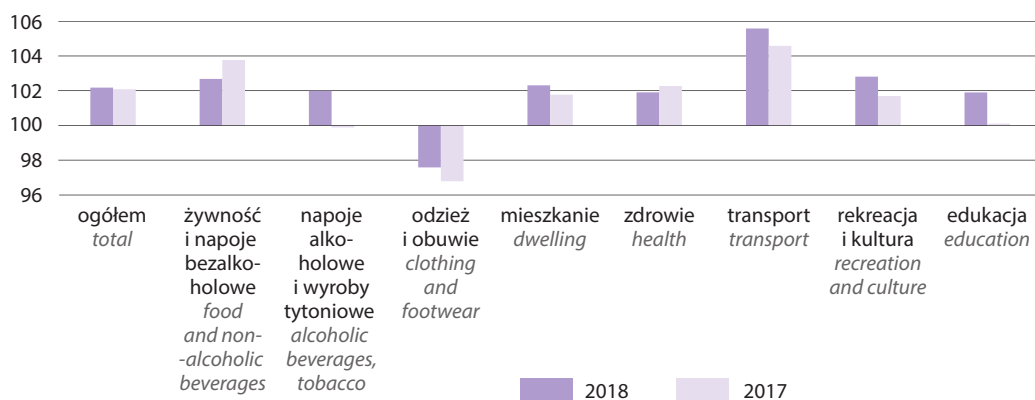

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2122 zł (o 4,5% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1192 zł i była najniższa w kraju (o 2,9% mniej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. w województwie małopolskim odnotowano najwyższy w skali roku wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych**, tj. 2,2% wobec 1,6% średnio w kraju.

Wykres 57. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 57. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (2,8% wobec 1,3%). W stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły również ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu, żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług w zakresie mieszkania (odpowiednio o: 5,6%, 2,7% i 2,3%, wobec 4,2%, 2,6% i 1,8%). Obserwowano największy w kraju spadek cen odzieży i obuwia (2,4% wobec 3,6%).

Województwo małopolskie w 2018 r. wytworzyło 7,1% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 8,7% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu o 7,9% (4 lokata), wobec wzrostu w kraju o 5,8% oraz produkcji sprzedanej budownictwa o 37,2% (3 lokata po wielkopolskim i pomorskim), wobec wzrostu o 25,2% w kraju.

W 2018 r. w województwie małopolskim **oddano do użytkowania** 18,2 tys. **mieszkań**, co stanowiło 9,8% mieszkań oddanych w Polsce. W porównaniu z 2017 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania zmniejszyła się o 8,7% i był to najgłębszy spadek w kraju. Odnotowano spadek zarówno liczby mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 8,5%), jak i zrealizowanych przez inwestorów indywidualnych (o 6,7%). Nie oddano mieszkań spółdzielczych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była większa niż średnia w kraju i wynosiła 94,5 m² (wobec 90,2 m² w Polsce).

Badane przedsiębiorstwa województwa małopolskiego w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. uzyskały niekorzystne **wyniki finansowe**. Pogorszyły się w większości podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów – z 94,5% do 94,6%. Zmniejszył się zarówno wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,5% do 5,4%), jak i netto (z 4,6% do 4,5%). Zwiększył się natomiast wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,1% do 5,4%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 84,0%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 86,9% (wobec odpowiednio 83,4% i 86,3% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** zrealizowane w badanych przedsiębiorstwach województwa małopolskiego wyniosły 8774,1 mln zł, co stanowiło 6,2% wartości krajowej. W skali roku odnotowano zwiększenie nakładów inwestycyjnych o 10,7% (w kraju wzrost o 12,5%). Wzrost wystąpił w sekcjach: budownictwo (o 64,3%), transport, gospodarka magazynowa (o 16,9%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 13,0%), przemysł (o 10,3%). Spadek odnotowano w sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 3,4%). Według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (74,2% ogółu nakładów poniesionych w województwie).

Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 49,9%, a nakłady na budynki i budowlę 39,3% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe w województwie.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 550,2 tys. ha (o 1,3% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 82,2% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony Yelds			Zbiory Production		
	w tys. ha in thousand ha	2017= =100	Polska= =100 Poland= =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2017= =100	Polska= =100 ^a Poland= =100 ^a	w tys. t in thousand tonnes	2017= =100	Polska= =100 Poland= =100
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	190,9	97,5	2,7	34,3	93,5	106,2	655,2	91,1	2,9
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	10,8	113,1	1,3	30,2	94,4	117,1	32,6	106,8	1,5
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	23,1	99,3	7,9	245	111,4	97,6	565,3	110,6	7,7
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	2,1	93,9	0,9	619	92,6	106,0	127,0	87,0	0,9

^a Relacje do średniej krajowej. ^b Z mieszankami zbożowymi. ^c Dane nieostateczne. ^d Bez ogrodów przydomowych.
^a Relations to the average in the country. ^b With cereal mixes. ^c Non-final data. ^d Without kitchen gardens

W 2018 r. województwo małopolskie pod względem wielkości areálu uprawy ziemniaków i ich zbiorów zajmowało 6 pozycję w kraju. W skali roku zwiększyła się powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku (o 13,1%). Wyższe niż przed rokiem były zbiory ziemniaków oraz rzepaku i rzepiku. Uzyskane plony z 1 ha były niższe niż przed rokiem, ale wyższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem ziemniaków).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 143,5 tys. szt. (1,3% krajowego pogłowia), bydła – 172,5 tys. szt. (2,8%), owiec – 79,9 tys. szt. (29,9%, najwięcej w kraju). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 24,7%, najgłębszy spadek w kraju) i owiec (o 6,8%), natomiast pogłowie bydła wzrosło (o 6,0%). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 28,1 szt. (w kraju 80,0 szt.) i 31,0 szt. (42,2 szt.). Natomiast obsada owiec była najwyższa w kraju i wynosiła 14,3 szt. (1,8 szt.).

W województwie małopolskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,6%, końcowej – 3,4% i towarowej – 3,2%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 12,5% niższa niż średnia w kraju.

Województwo mazowieckie

Mazowieckie voivodship

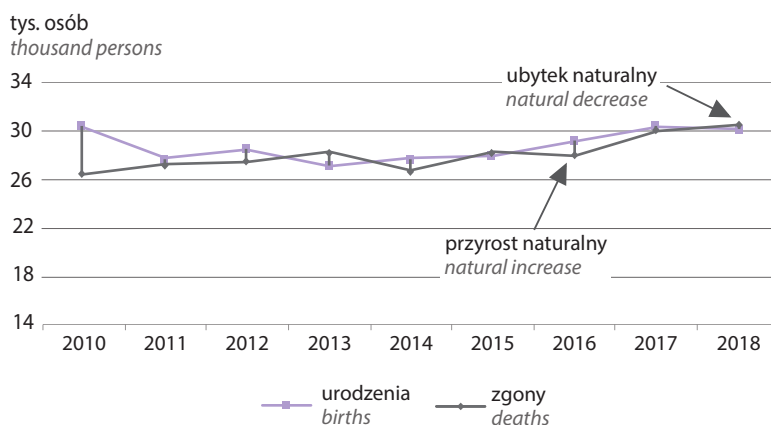
Powiaty	– 37
Miasta na prawach powiatu	– 5
Miasta ogółem	– 87
Gminy	– 314

Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area (as of 31 XII 2018)</i>	35,6 tys. km ² 35.6 thousand km ²	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population (as of 31 XII 2017)</i>	5,4 mln mieszkańców 5.4 million inhabitants
	1 lokata 1st position		1 lokata 1st position
	11,4% powierzchni kraju 11.4% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 64,3% (5 lokata) urbanization rate: 64.3% (5th position)

Mazowieckie jest województwem o największej liczbie **ludności**. Mieszka tu 14,0% ludności kraju. Liczba mieszkańców w I półroczu 2018 r. zwiększyła się o 19,2 tys. osób (wobec wzrostu o 15,7 tys. osób w analogicznym okresie roku poprzedniego). Istotnym czynnikiem powodującym wzrost liczby mieszkańców był najwyższy w kraju napływ ludności do województwa. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł 2,8‰, co oznacza wzrost o 0,4 pkt w porównaniu z I półroczem 2017 r. W skali roku obniżył się natomiast współczynnik przyrostu naturalnego (z 0,1‰ do minus 0,1‰). Zarejestrowano spadek liczby urodzeń żywych na 1000 ludności (z 11,3‰ w I półroczu 2017 do 11,2‰). Współczynnik zgonów w województwie mazowieckim w I półroczu 2018 r. był wyższy niż średnio w kraju (11,3‰ wobec 11,2‰). Współczynnik zgonów niemowląt wyniósł 3,8‰ i był o 0,3 pkt niższy niż średnio w kraju.

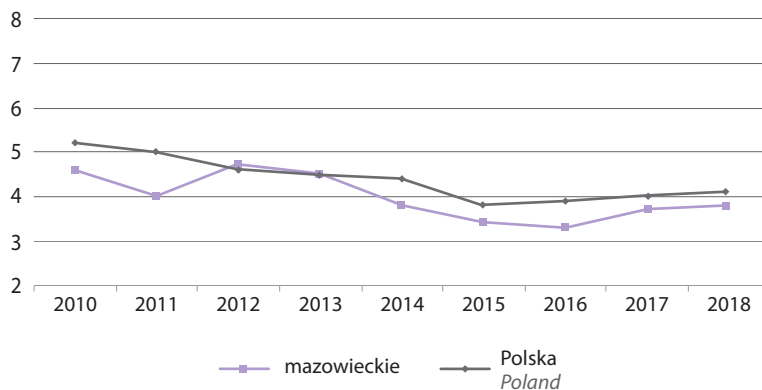
Wykres 58. Ruch naturalny ludności

Chart 58. Vital statistics of population

Wykres 59. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych

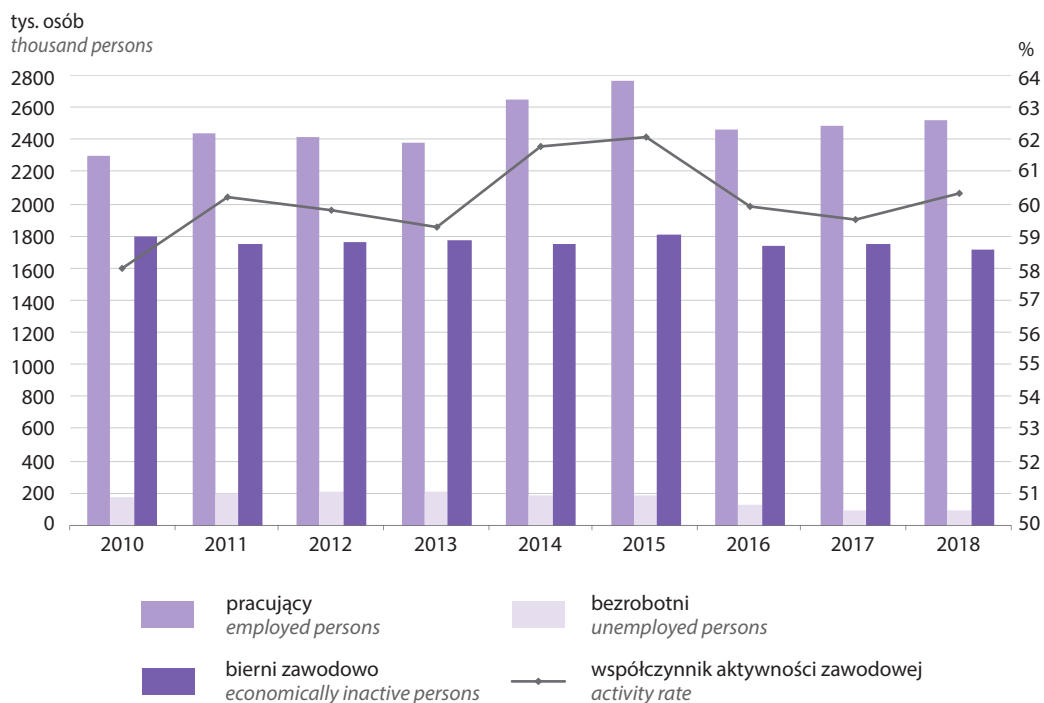
Chart 59. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, w IV kwartale 2018 r. liczba **aktywnych zawodowo** w województwie mazowieckim była najwyższa w kraju i wyniosła 2620 tys. osób (co stanowiło 15,4% ogółu aktywnych zawodowo). W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost liczby aktywnych zawodowo o 1,2%, wobec spadku w kraju o 0,7%. **Współczynnik aktywności zawodowej** wzrósł się w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. o 0,8 p. proc. i ukształtował się na najwyższym poziomie w Polsce 60,3% (wobec 56,1% w kraju).

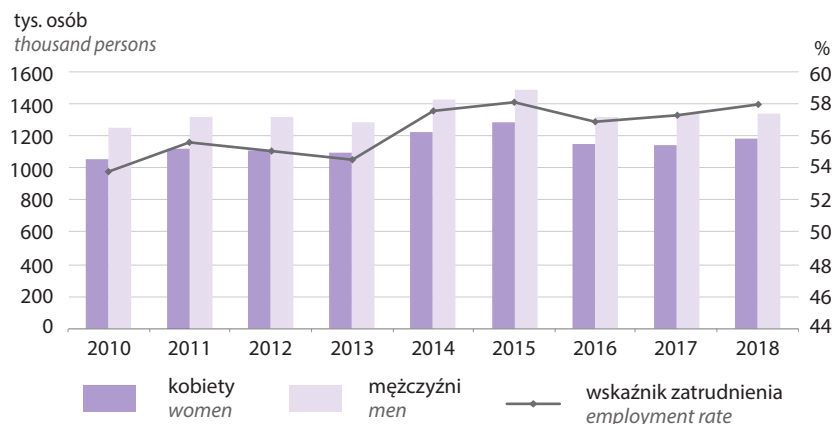
Wykres 60. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
Chart 60. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Mazowieckie to województwo o największej w kraju liczbie **pracujących** (15,4% ogółu pracujących). W IV kwartale 2018 r. liczba pracujących wzrosła w ujęciu rocznym (o 1,3%) i wyniosła 2522 tys. osób. Odnotowano wzrost liczby pracujących kobiet o 3,1% i spadek liczby pracujących mężczyzn o 0,1%. W województwie mazowieckim odnotowano największy udział pracujących kobiet (46,9% przy średniej dla kraju 44,6%).

Wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 0,7 p. proc. w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. i wyniósł 58,0% (największa wartość w kraju). Poprawę wskaźnika obserwowano w mieście (o 2,2 p. proc.; największy wzrost po lubelskim) do 59,9% (najwyższa wartość w kraju), natomiast na wsi zmniejszył się (o 1,9 p. proc.) do poziomu 54,6%.

Wykres 61. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
 Chart 61. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

W IV kwartale 2018 r. liczba **bezrobotnych** wyniosła 98 tys. i była o 2,0% mniejsza niż przed rokiem. Spadła liczba bezrobotnych kobiet (o 16,3%), wzrosła mężczyzn (o 11,8%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 21,4% wszystkich bezrobotnych w województwie (najmniejszy udział w kraju po śląskim i wielkopolskim), a ich liczba spadła w skali roku o 0,6 p. proc.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. wyniosła 3,7% (wobec 3,8 % w kraju) i spadła w skali roku o 0,2 p. proc. Wskaźnik ten był niższy w mieście niż na wsi (odpowiednio 3,2% i 4,7%), przy czym w mieście zmniejszył się o 0,2 p. proc., a na wsi wzrósł o 0,2 p. proc. W województwie obserwowano również spadek stopy bezrobocia wśród kobiet o 0,7 p. proc. do 3,4%, a wzrost wśród mężczyzn o 0,4 p. proc. do 4,1%.

Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 1725 tys. osób, co stanowiło 39,7% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat (najmniejszy udział w kraju). Liczba biernych zawodowo w województwie, w porównaniu z IV kwartałem 2017 r., zmniejszyła się o 1,9%, przy liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej pozostającej na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego.

Poprawiła się **relacja osób niepracujących do pracujących**. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadają 723 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (najmniej w kraju), wobec 746 w analogicznym okresie roku poprzedniego.

W 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 1499,8 tys. osób (najwięcej w Polsce – 24,1%) i było o 3,6% wyższe niż w roku poprzednim. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wyniosło 5797 zł i choć wzrosło w mniejszym stopniu niż średnio w kraju (o 6,8%, wobec 7,1%), utrzymywało się na najwyższym poziomie w Polsce – 119,5% przeciętnego wynagrodzenia w kraju.

Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 62. Indices of average emplyment in business enterprise sector (previous year=100)

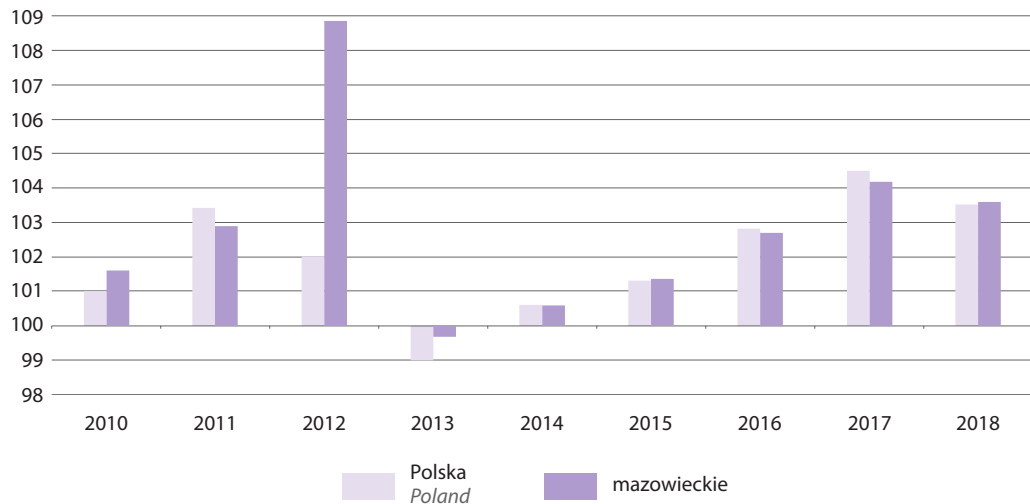
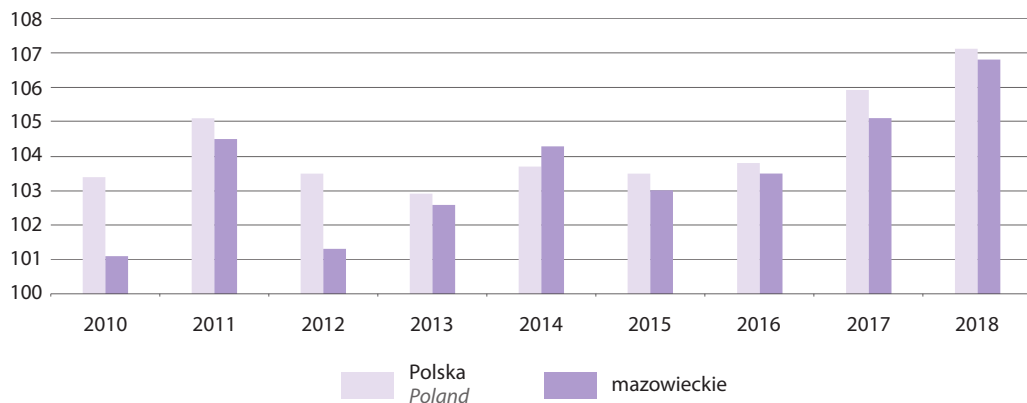

Wykres 63. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 63. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

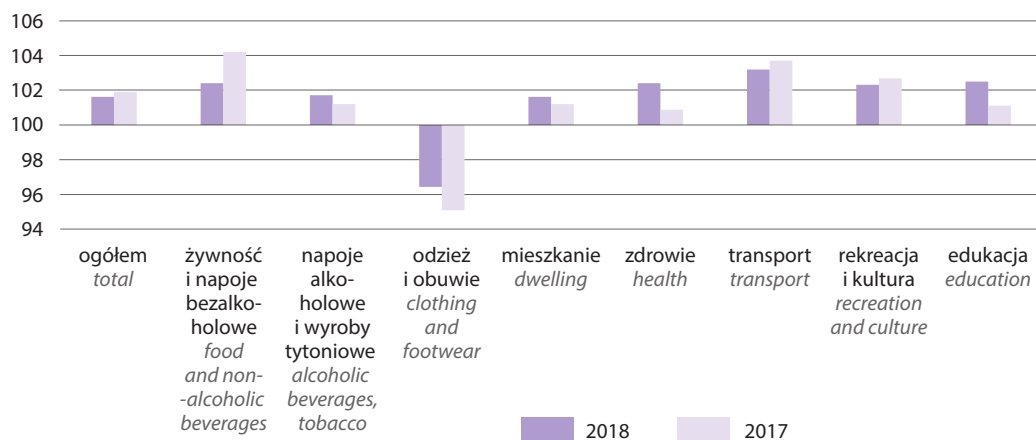

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2239 zł, przekraczając przeciętną krajową o 0,8%, a rolników indywidualnych – 1198 zł (o 2,3% mniej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie mazowieckim był na podobnym poziomie jak przeciętnie w kraju i wyniósł 1,6%.

Wykres 64. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 64. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż średnio w kraju wzrosły ceny m.in. związane z edukacją oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem (odpowiednio o 2,5% i 2,4% wobec 2,4% i 2,0%). Odnotowano natomiast mniejszy niż przeciętnie wzrost cen m.in. towarów i usług w zakresie transportu oraz żywności i napojów bezalkoholowych (3,2% i 2,4% wobec 4,2% i 2,6%). Spadek cen odzieży i obuwia podobnie jak średnio w kraju wyniósł 3,6%.

Przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie mazowieckim wytworzyły w 2018 r. 20,0% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** (1 lokata) oraz 31,1% produkcji sprzedanej **budownictwa** (1 lokata). Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w ujęciu rocznym wyniósł 9,2%, a produkcji sprzedanej budownictwa 20,5%.

W 2018 r. w województwie mazowieckim **oddano do użytkowania** 41,2 tys. **mieszkań**, o 10,4% więcej w skali roku (największy wzrost, po opolskim, w Polsce – 3,8%). Stanowiło to 22,2% mieszkań oddanych do użytkowania w kraju (1 lokata). W 2018 r. zwiększyła się liczba mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 17,4%, stanowiły 76,3% mieszkań); zmniejszyła – w budownictwie indywidualnym (o 10,1%) oraz w budownictwie spółdzielczym (o 9,6%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 78,9 m² (najmniej w kraju, wobec 90,2 m² średnio w Polsce).

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa mazowieckiego w 2018 r. były słabsze od uzyskanych w roku poprzednim. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów – z 94,5% do 95,4%. Zaobserwowano spadek wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 5,5% do 4,6%) oraz netto (z 4,7% do 3,7%). Zmniejszył się również wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,8% do 4,5%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 79,8%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 85,9% (wobec odpowiednio 78,8% i 86,3% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** zrealizowane w badanych przedsiębiorstwach województwa mazowieckiego wyniosły 46896,0 mln zł, co stanowiło 33,0% wartości krajowej (1 lokata). W skali roku odnotowano zwiększenie nakładów inwestycyjnych o 14,9% (w kraju wzrost o 12,5%). Wzrost odnotowano w sekcjach: transport, gospodarka magazynowa (o 42,9%), budownictwo (o 36,5%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 13,8%). Spadek wystąpił w sekcjach obsługa rynku nieruchomości (o 5,9%) oraz przemysł (o 0,2%). W strukturze nakładów województwa według sekcji PKD udział przemysłu wyniósł 34,8% – najmniej w kraju, natomiast transportu i gospodarki magazynowej 29,6% – najwięcej w kraju. Nakłady na budynki i budowle wyniosły 46,0% nakładów na środki trwałe ogółem, na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 40,2%, a na środki transportu 13,5%.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 2131,2 tys. ha (o 10,5% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 86,1% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b <i>Basic cereals^b</i>	973,8	115,2	13,8	26,6	86,4	82,4	2587,9	99,4	11,4
Rzepak i rzepik ^c <i>Rape and turnip rape^c</i>	34,1	73,8	4,0	21,5	92,3	83,3	73,2	68,0	3,4
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	32,3	81,2	11,1	261	92,9	104,0	841,6	75,4	11,5
Buraki cukrowe ^c <i>Sugar beets^c</i>	22,0	126,7	9,3	628	97,2	107,5	1380,1	123,1	10,0

a Relacje do średniej krajowej. *b* Z mieszankami zbożowymi. *c* Dane nieostateczne. *d* Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. *b* With cereal mixes. *c* Non-final data. *d* Without kitchen gardens

W 2018 r. województwo mazowieckie zajmowało 1 lokatę w kraju pod względem wielkości areálu uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi i ziemniaków, a 5 – w uprawie buraków cukrowych. Udział województwa w krajowej produkcji ziemniaków stanowił 11,5% (1 pozycja), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 11,4% (3 lokata), buraków cukrowych – 10,0% (4 lokata) oraz rzepaku i rzepiku – 3,4% (9 pozycja w kraju). Uzyskane plony z 1 ha były słabsze niż przed rokiem, przy czym plony buraków cukrowych i ziemniaków były wyższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 1163,0 tys. szt. (10,5% krajowego pogłowia, 2 lokata), bydła – 1174,2 tys. szt. (19,0%, 1 lokata), owiec – 6,9 tys. szt. (2,6%). W skali roku zwiększyło się pogłowie trzody chlewnej (o 4,7%), bydła (o 4,6%) i owiec (o 11,4%). Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła – 54,5 szt., a owiec – najniższa (0,3 szt.), wobec odpowiednio: 80,0 szt. i 1,8 szt. w kraju. Obsada bydła (3 lokata po województwie podlaskim i wielkopolskim) wyniosła 54,7 szt. (wobec 42,2 szt. w kraju).

W województwie mazowieckim w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 17,4% (tak jak w wielkopolskim – najwięcej w kraju), towarowej – 18,3% (najwięcej w kraju), a końcowej – 17,8% (2 pozycja po wielkopolskim). Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 38,0% wyższa od średniej w kraju (2 lokata po województwie wielkopolskim).

Województwo opolskie

Opolskie voivodship

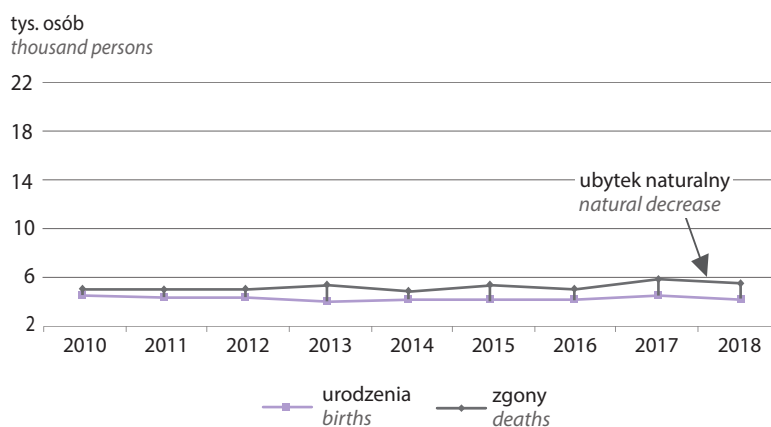

Powiaty	- 11
Miasta na prawach powiatu	- 1
Miasta ogółem	- 36
Gminy	- 71

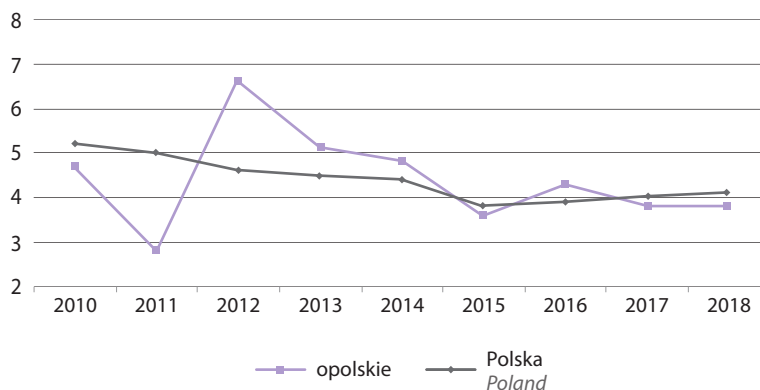
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	9,4 tys. km ² <i>9.4 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	1,0 mln mieszkańców <i>1.0 million inhabitants</i>
	16 lokata <i>16th position</i>		16 lokata <i>16th position</i>
	3,0% powierzchni kraju <i>3.0% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 52,8% (12 lokata) <i>urbanization rate:</i> 52.8% (12th position)

W województwie opolskim w I półroczu 2018 r. liczba **ludności** zmniejszyła się w skali roku o 3,1 tys. Na niekorzystne trendy demograficzne wpłynął ubytek naturalny oraz odpływ ludności z województwa. Współczynnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców – podobnie jak w województwie świętokrzyskim – wyniósł 8,5‰ i był najniższy w kraju (wobec 9,2‰ w analogicznym okresie roku poprzedniego). Współczynnik zgonów wyniósł 11,3‰ (spadek o 0,5 pkt). Pogorszył się współczynnik przyrostu naturalnego z minus 2,6‰ w końcu czerwca 2017 r. do minus 2,9‰ w tym samym okresie roku 2018. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniosło minus 1,3‰ – w stosunku do okresu styczeń–czerwiec 2017 r. w opolskim – odnotowano pogorszenie o 0,2 pkt. Współczynnik zgonów niemowląt był o 0,3 pkt niższy niż średnio w kraju i wyniósł 3,8‰.

Wykres 65. Ruch naturalny ludności
 Chart 65. Vital statistics of population

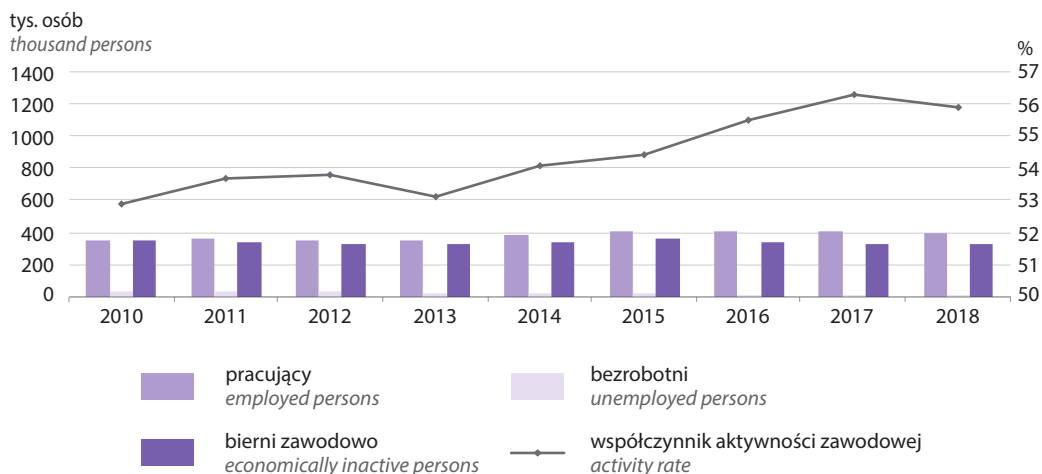
Wykres 66. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
 Chart 66. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie opolskim wyniosła 415 tys. osób i była najmniejsza w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano spadek o 2,1% (wobec spadku w Polsce o 0,7%). **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 55,9% (spadek o 0,4 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2017 r.).

Wykres 67. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 67. Economic activity of population in the fourth quarter

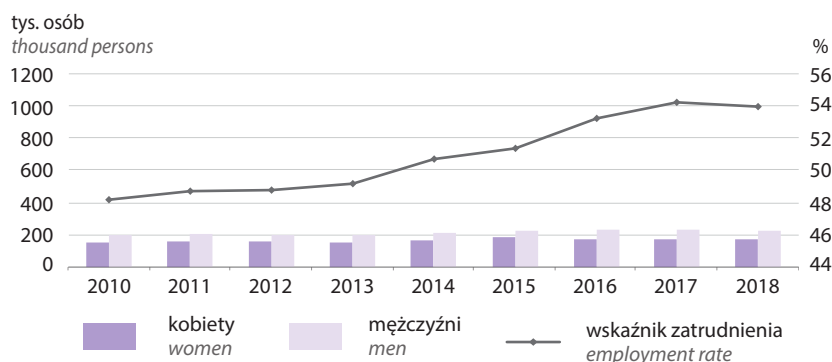

Liczba osób **pracujących** w województwie opolskim wyniosła 401 tys. (2,4% pracujących w Polsce, najmniej w kraju) i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. zmniejszyła się o 2,0% (najgłębszy spadek w kraju po warmińsko-mazurskim i małopolskim). Spadła liczba pracujących kobiet (o 1,1%) i mężczyzn (o 3,0%). Udział pracujących kobiet był najniższy w kraju (42,9%, wobec 44,6%; taki sam udział odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 54,0% i był o 0,3 p. proc. niższy niż rok wcześniej. Spadek wskaźnika odnotowano w miesiące – był najgłębszy w kraju i osiągnął wartość 1,8 p. proc. do 54,3%, na wsi wzrósł o 1,2 p. proc. do 53,5%.

Wykres 68. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 68. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2018 r. liczba osób **bezrobotnych** wyniosła 14 tys. osób i w stosunku do roku poprzedniego była mniejsza o 6,7%. Zmniejszyła się liczba bezrobotnych mężczyzn (o 28,6%), natomiast wzrosła kobiet (o 12,5%).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zmniejszyła się o 0,1 p. proc. do poziomu 3,4%. Wskaźnik ten był niższy w mieście (3,1%) niż na wsi (3,7%), przy czym w mieście wzrósł o 0,5 p. proc., a na wsi zmniejszył się o 1,5 p. proc. Odnotowano wzrost stopy bezrobocia kobiet (o 0,6 p. proc. do 5,0%), spadek – mężczyzn (o 0,8 p. proc. do 2,1%). Województwo opolskie było województwem o największej dysproporcji stopy bezrobocia międzypłciowej.

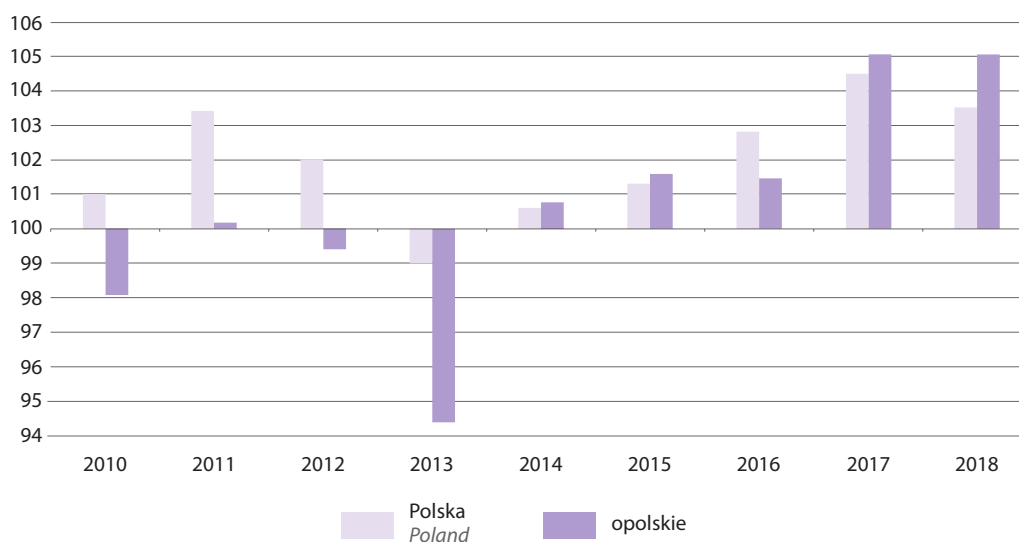
Populacja **biernych zawodowo** pozostała na poziomie sprzed roku i wyniosła 328 tys. osób. Przy spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 1,5% udział biernych zawodowo zwiększył się o 0,6 p. proc. do 44,2%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących zwiększyła się w skali roku. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadały 853 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (839 osób rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 104,4 tys. osób i było o 5,1% wyższe niż w 2017 r. (największy, po pomorskim, wzrost w kraju). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło o 5,7% (najmniejszy wzrost w Polsce) i ukształtowało się na poziomie 4361 zł, co stanowiło 89,9% średniej krajowej.

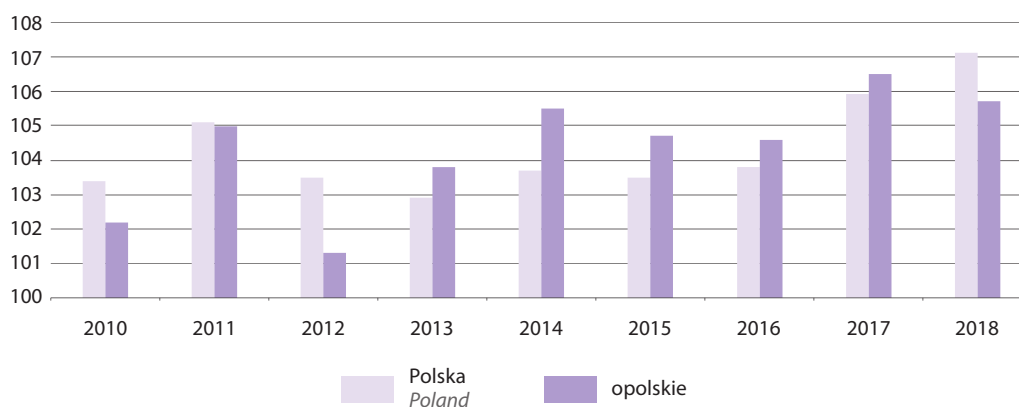
Wykres 69. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 69. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 70. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 70. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

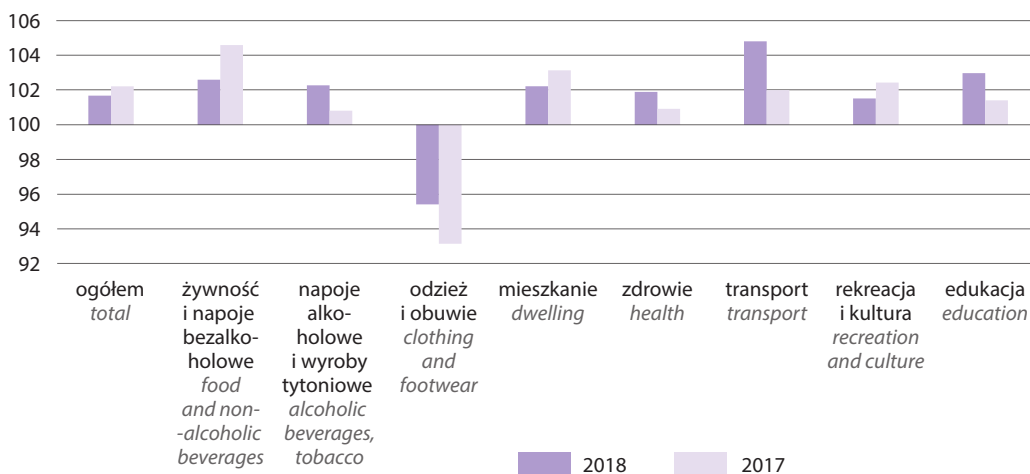

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2109 zł (o 5,1% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1277 zł (o 4,0% więcej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie opolskim był o 0,1 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 71. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 71. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (2,3% wobec 1,5%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu, związanych z edukacją oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem (odpowiednio o: 4,8%, 3,0% i 2,2% wobec 4,2%, 2,4% i 1,8%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 4,6% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo opolskie w 2018 r. wytworzyło 2,1% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu (najmniej w kraju po podlaskim i świętokrzyskim) i 1,9% produkcji sprzedanej budownictwa (najmniej w kraju po lubuskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim). W skali roku odnotowano wzrost **produkcji sprzedanej przemysłu** (o 8,8%, wobec 5,8% w kraju) oraz produkcji sprzedanej **budownictwa** (o 25,3%, wobec wzrostu o 25,2% w Polsce).

W 2018 r. w województwie opolskim **oddano do użytkowania** 2,4 tys. **mieszkań** (najmniej w kraju). W porównaniu z 2017 r. odnotowano największy w Polsce wzrost liczby mieszkań o 19,3% (wobec wzrostu w kraju o 3,8%). Zwiększyła się liczba mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 24,2%, największy wzrost po świętokrzyskim i łódzkim) oraz w budownictwie indywidualnym (o 1,0%). Nie odnotowano mieszkań spółdzielczych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 106,9 m² i była o 16,7 m² większa niż przeciętna w kraju.

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa opolskiego w 2018 r. były mniej korzystne od uzyskanych rok wcześniej. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w większości pogorszyły się. Wskaźnik poziomu kosztów zwiększył się (z 96,1% do 96,3%). Odnotowano spadek wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 3,9% do 3,7%) oraz netto (z 3,2% do 3,1%). Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów pozostał na poziomie sprzed roku (3,8%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 76,9%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 79,0% (wobec odpowiednio 77,7% i 87,0% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** poniesione w przedsiębiorstwach województwa opolskiego wyniosły 1444,9 mln zł, co stanowiło 1,0% wartości krajowej (najmniej w kraju na równi z województwem świętokrzyskim). W ujęciu rocznym odnotowano zmniejszenie nakładów inwestycyjnych o 2,6% (w kraju wzrost o 12,5%). Spadek wystąpił w sekcjach: transport, gospodarka magazynowa (o 14,6%), budownictwo (o 5,6%) oraz przemysł (o 4,8%). Wzrost odnotowano w sekcjach obsługa runku nieruchomości (o 286,4%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 6,9%). Według sekcji PKD nakłady na przemysł stanowiły 80,2% nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie. Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 52,0%, a na budynki i budowle 35,2% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 484,9 tys. ha (o 3,3% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 92,5% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	270,1	93,6	3,8	48,2	86,7	149,2	1301,0	81,1	5,7
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	77,5	108,8	9,2	32,0	101,9	124,0	247,9	110,9	11,4
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	7,1	123,8	2,5	332	92,5	132,3	237,4	114,5	3,2
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	15,4	102,9	6,5	628	95,7	107,5	968,8	98,5	7,0

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszkankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

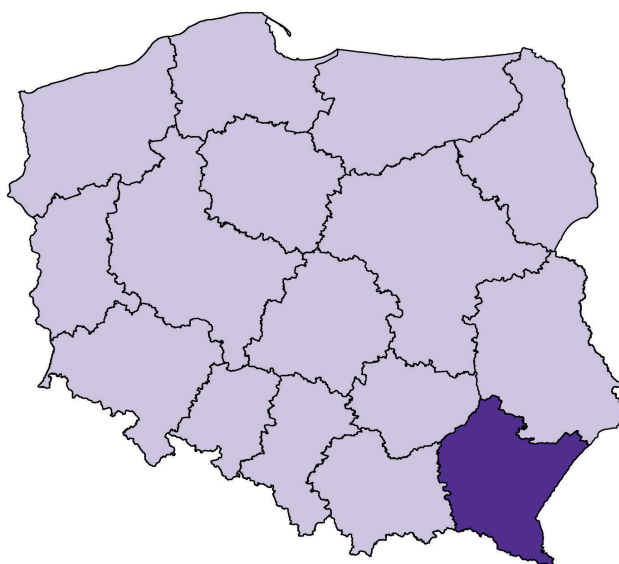
W 2018 r. województwo opolskie zajmowało 5 lokatę w kraju pod względem wielkości areалу uprawy rzepaku i rzepiku, a 6 – w uprawie buraków cukrowych. Udział województwa w krajowych zbiorach rzepaku i rzepiku wyniósł 11,4% (3 lokata), buraków cukrowych – 7,0% (6 lokata w kraju), zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 5,7% (9 lokata), ziemniaków – 3,2% (12 lokata). Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków były najwyższe w kraju, a plony buraków cukrowych plasowały województwo na 4 pozycji. W porównaniu z 2017 r. uzyskane plony z 1 ha były słabsze (z wyjątkiem rzepaku i rzepiku).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 365,5 tys. szt. (3,3% krajowego pogłowia), bydła – 126,6 tys. szt. (2,0%), owiec – 2,5 tys. szt. (0,9%). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 10,9%) i owiec (o 13,5%), natomiast liczebność bydła zwiększyła się (o 3,0%). Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była nieco wyższa niż średnio w kraju i wynosiła 80,4 szt. (w kraju 80,0 szt.). Natomiast obsada bydła i owiec była znacznie niższa i wynosiła odpowiednio 25,9 szt. (42,2 szt.) i 0,5 szt. (1,8 szt.).

W województwie opolskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,8%, końcowej – 2,6%, a towarowej – 2,7%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 24,5% niższa od średniej w kraju.

Województwo podkarpackie

Podkarpackie voivodship

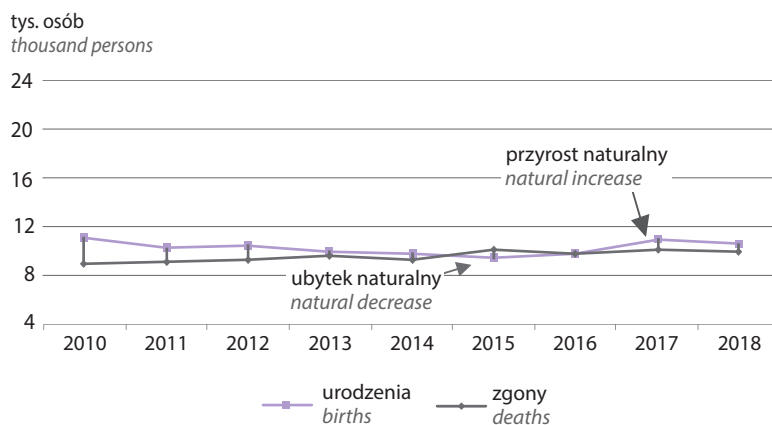

Powiaty	- 21
Miasta na prawach powiatu	- 4
Miasta ogółem	- 51
Gminy	- 160

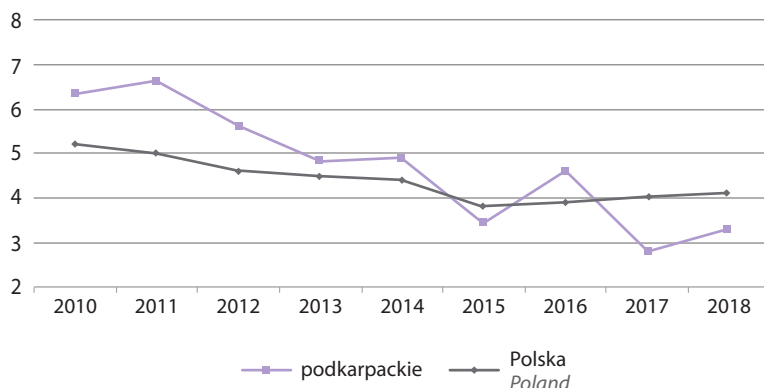
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	17,8 tys. km ² <i>17.8 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	2,1 mln mieszkańców <i>2.1 million inhabitants</i>
	11 lokata <i>11th position</i>		8 lokata <i>8th position</i>
	5,7% powierzchni kraju <i>5.7% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 41,2% (16 lokata) <i>urbanization rate:</i> 41.2% (16th position)

W I półroczu 2018 r. liczba **ludności** województwa podkarpackiego wzrosła o 1,1 tys. osób w stosunku do analogicznego okresu 2017 r. Współczynnik urodzeń żywych ukształtował się na poziomie równym średniej w kraju i wyniósł 10,1‰, co oznacza spadek o 0,3 pkt w porównaniu z okresem styczeń–czerwiec 2017 r. Współczynnik zgonów obniżył się o 0,2 pkt i po raz kolejny osiągnął najniższą wartość w kraju (9,4‰ wobec 11,2‰). Przyrost naturalny osiągnął wartość 0,7‰ i mimo spadku o 0,1 pkt zachował wartość dodatnią, notowaną także w województwach: pomorskim (1,5‰), małopolskim (1,3‰) i wielkopolskim (0,5‰). Pogorszył się współczynnik ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały – minus 1,0‰ wobec minus 0,7‰ w I półroczu 2017 r. Współczynnik zgonów niemowląt utrzymał się na najniższym poziomie w kraju i wyniósł 3,3‰ – mimo wzrostu o 0,5 pkt w skali roku.

Wykres 72. Ruch naturalny ludności
 Chart 72. *Vital statistics of population*

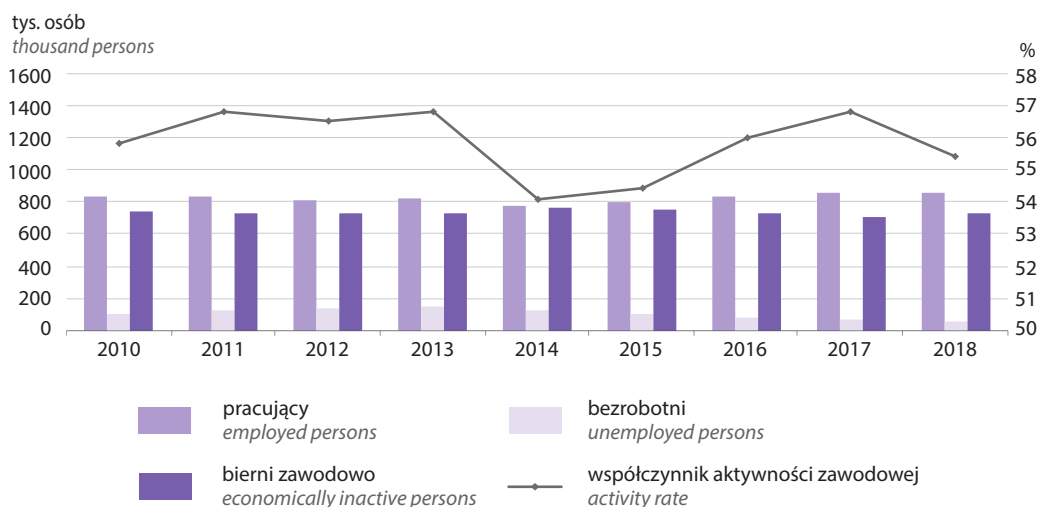
Wykres 73. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
 Chart 73. *Infant deaths per 1000 live births*

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w województwie podkarpackim w IV kwartale 2018 r. wyniosła 903 tys. i była o 2,9% mniejsza niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 55,4% (spadek o 1,4 p. proc.), przy średniej dla Polski – 56,1%.

Wykres 74. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 74. Economic activity of population in the fourth quarter

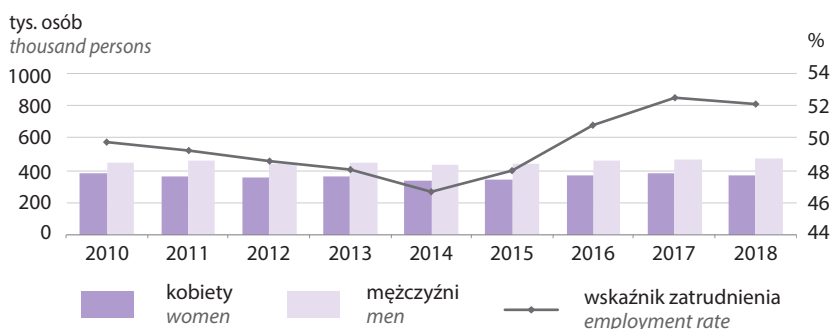

Liczba osób **pracujących** w województwie wyniosła 851 tys. i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. zmniejszyła się o 1,3%. Spadła liczba pracujących kobiet o 4,4% (największy spadek w kraju), natomiast mężczyzn wzrosła o 1,3%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 52,2% i był o 0,4 p. proc. mniejszy niż w roku poprzednim. Pogorszenie wskaźnika wystąpiło na wsi o 0,8 p. proc. do 51,9%, natomiast w mieście odnotowano nieznaczną poprawę (o 0,1 p. proc.) do 52,7%.

Wykres 75. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 75. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2018 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 52 tys. i w ujęciu rocznym spadła o 23,5%. Liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 35,0%, a kobiet o 10,7%. Udział osób w wieku poniżej 25 lat wyniósł 28,8% wszystkich bezrobotnych (wobec 23,9% w kraju), a w skali roku spadł o 0,6 p. proc. (wobec przeciętnego spadku w kraju o 1,3 p. proc.).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. mimo spadku o 1,5 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2017 r. osiągnęła najwyższy poziom w kraju i wyniosła 5,8%. Wskaźnik ten był wyż-

szy na wsi (6,5%, najwyższy w kraju) niż w mieście (4,7%), przy czym na wsi w skali roku zmniejszył się o 1,2 p. proc., a w mieście o 1,9 p. proc. Stopa bezrobocia kobiet wyniosła 6,3% (spadek o 0,4 p. proc.), natomiast mężczyzn – 5,1%, (15 lokata przed lubelskim, spadek o 2,7 p. proc.).

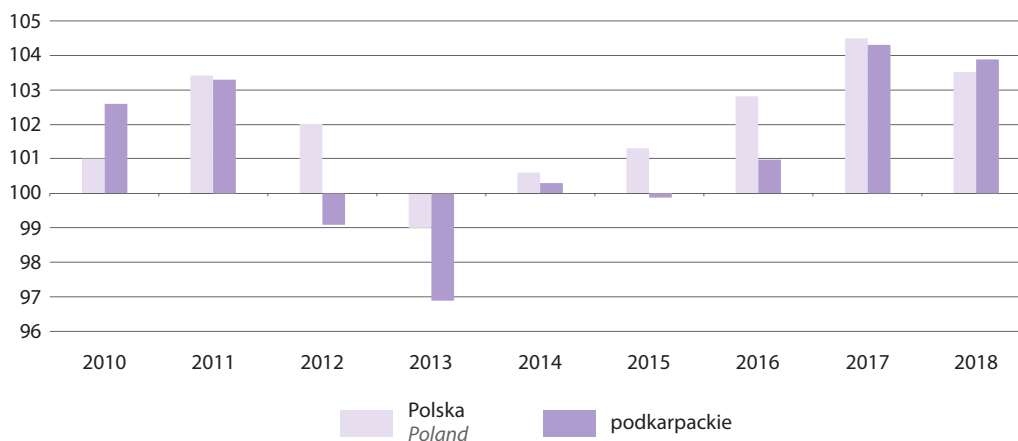
Liczba osób **biernych zawodowo** w województwie wynosiła 726 tys., co stanowiło 44,6% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. ich liczba zwiększyła się o 2,5%, przy spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,5%.

Relacja osób niepracujących do pracujących pogorszyła się w skali roku. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 914 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych, wobec 900 rok wcześniej.

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 245,0 tys. osób i było o 3,9% większe niż w 2017 r. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło w skali roku o 7,3% (4 lokata, podobnie jak w małopolskim) i ukształtowało się na poziomie 4025 zł; stanowiło 83,0% średniego wynagrodzenia w kraju, najmniej po warmińsko-mazurskim.

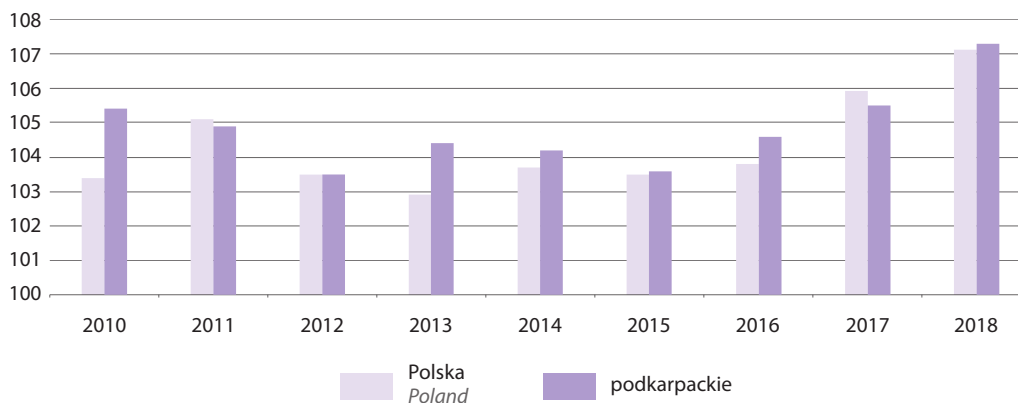
Wykres 76. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 76. *Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)*

Wykres 77. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 77. *Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)*

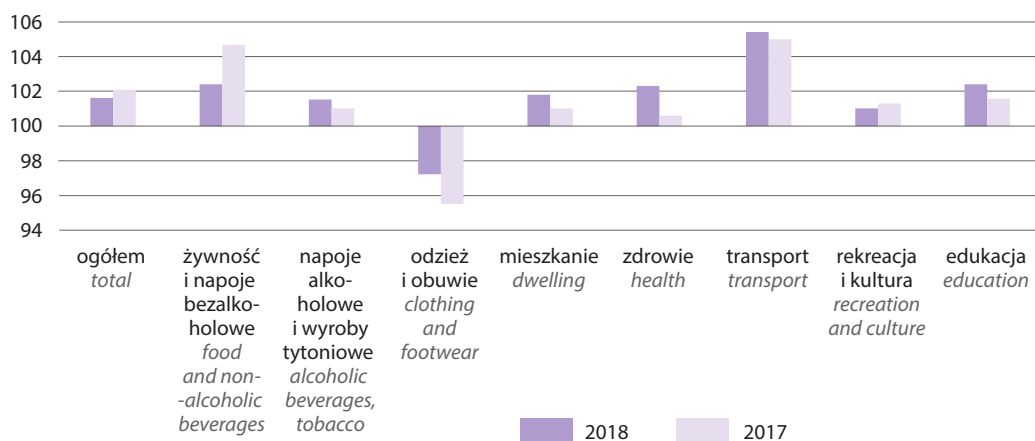

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie była najniższa w kraju i wyniosła 1900 zł (o 14,5% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1203 zł (o 1,9% mniej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie podkarpackim był na podobnym poziomie jak przeciętnie w kraju i wyniósł 1,6%.

Wykres 78. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)
 Chart 78. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu większym niż średnio w kraju wzrosły ceny towarów i usług w zakresie transportu oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem (odpowiednio o 5,4% i 2,3% wobec 4,2% i 2,0%). Odnotowano natomiast mniejszy niż przeciętnie wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (odpowiednio o 2,4% i 1,0% wobec 2,6% i 1,3%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 2,8% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo podkarpackie w 2018 r. wytworzyło 3,4% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 3,1% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano największy w Polsce wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 9,8%, wobec 5,8%) i wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (o 24,8%, wobec wzrostu o 25,2% średnio w kraju).

W 2018 r. w województwie **oddano do użytkowania** 7,8 tys. mieszkań, co stanowiło 4,2% wszystkich **mieszkań** oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2017 r. odnotowano zmniejszenie (o 4,4%) liczby mieszkań oddanych do użytkowania. Spadek wystąpił we wszystkich formach budownictwa – od 2,7% w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem, poprzez 4,1% w budownictwie indywidualnym do 10,7% w budownictwie spółdzielczym. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 108,1 m² (wobec 90,2 m² w kraju).

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw województwa podkarpackiego w 2018 r. były słabsze od notowanych w roku poprzednim. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w większości pogorszyły się. Zaobserwowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów (z 95,2% do 96,2%). Spadł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 4,8% do 3,8%) oraz netto (z 4,3% do 3,2%). Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększył się (z 4,4% do 4,6%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 84,5%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 85,0% (wobec 84,4% i 93,9% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** badanych przedsiębiorstw województwa podkarpackiego wyniosły 3853,8 mln zł, co stanowiło 2,7% nakładów w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano zwiększenie nakładów o 10,8% (wobec wzrostu w kraju o 12,5%). Wzrost wystąpił w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 31,5%), transport, gospodarka magazynowa (o 27,9%) oraz przemysł (o 12,0%). Spadek odnotowa-

no w budownictwie (o 8,8%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 8,3%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (82,7% ogółu nakładów w województwie). Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 67,6% – najwięcej w kraju.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze** rolnej w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 536,5 tys. ha (o 3,4% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 83,1% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	194,3	97,4	2,8	32,7	93,7	101,2	635,0	91,1	2,8
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	26,6	118,0	3,1	26,0	107,4	100,8	69,0	126,5	3,2
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	26,2	100,1	9,0	243	91,7	96,8	637,2	91,8	8,7
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	4,0	89,8	1,7	643	103,4	110,1	254,9	92,8	1,9

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

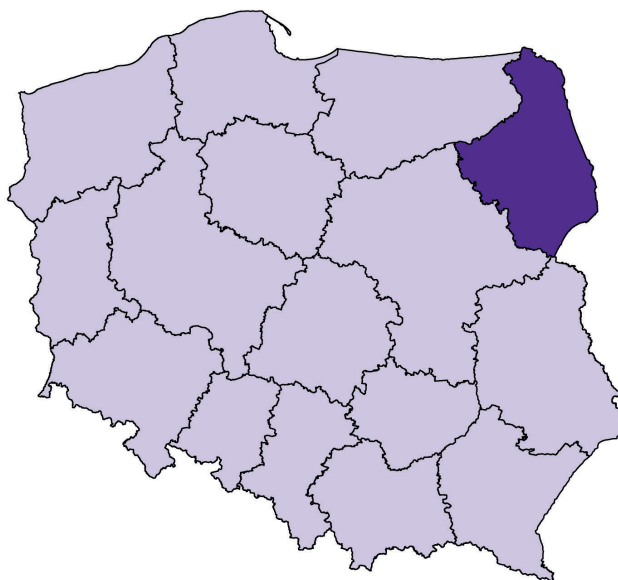
W 2018 r. w województwie podkarpackim w skali roku odnotowano wzrost zbiorów rzepaku i rzepiku, w wyniku zwiększonej powierzchni ich uprawy i większych plonów. Pod względem wielkości areалу uprawy ziemniaków oraz ich zbiorów w 2018 r. województwo zajmowało odpowiednio 5 i 4 lokatę w kraju. Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha buraków cukrowych (643 dt) plasowały województwo na 3 pozycji w kraju. Uzyskane plony rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych były wyższe niż przed rokiem i wyższe niż przeciętne w kraju. Natomiast plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi były wyższe niż przeciętne w kraju, ale słabsze niż w 2017 r.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 134,4 tys. szt. (1,2% krajowego pogłowia), bydła – 76,1 tys. szt. (1,2%), owiec – 16,1 tys. szt. (6,0%, 5 lokata w kraju). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 16,9%), bydła (o 5,6%) i populacji owiec (o 14,5%). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio 28,6 szt. (w kraju 80,0 szt.) i 13,9 szt. (42,2 szt.), natomiast owiec była wyższa (2,9 szt. wobec 1,8 szt.) i lokowała województwo na 2 pozycji w kraju.

W województwie podkarpackim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,4%, końcowej – 2,1% i towarowej – 1,9%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych ukształtowała się na najniższym poziomie w kraju (54,4% średniej krajowej).

Województwo podlaskie

Podlaskie voivodship

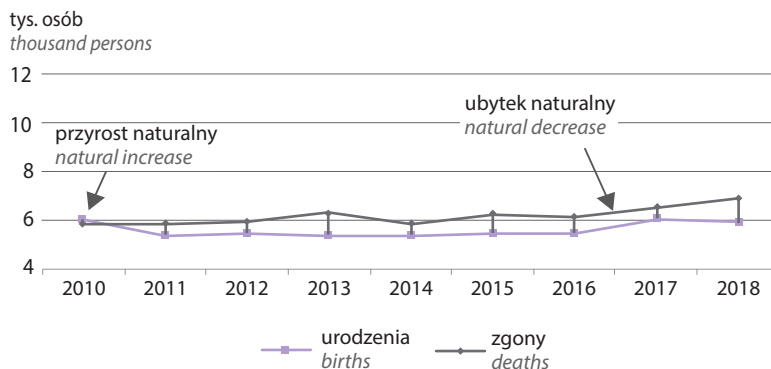

Powiaty	- 14
Miasta na prawach powiatu	- 3
Miasta ogółem	- 40
Gminy	- 118

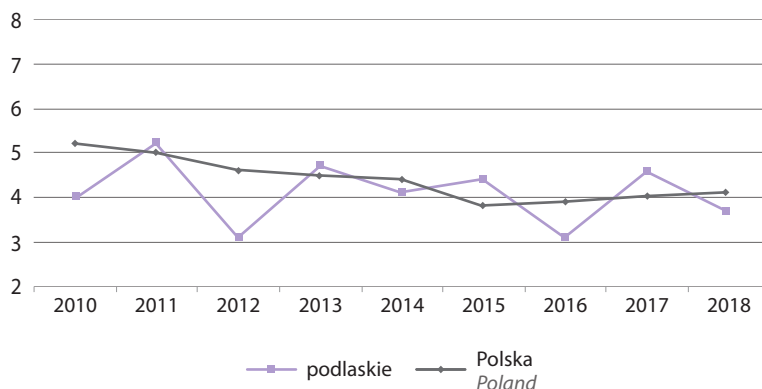
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area (as of 31 XII 2018)</i>	20,2 tys. km ² <i>20.2 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population (as of 31 XII 2017)</i>	1,2 mln mieszkańców <i>1.2 million inhabitants</i>
	6 lokata <i>6th position</i>		14 lokata <i>14th position</i>
	6,5% powierzchni kraju <i>6.5% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 60,7% (8 lokata) <i>urbanization rate: 60.7% (8th position)</i>

W I półroczu 2018 r. liczba **ludności** województwa podlaskiego zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem roku 2017 o 2,5 tys. osób. Duży wpływ na niekorzystne trendy demograficzne miał odpływ ludności z województwa. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały utrzymał się na poziomie minus 1,5‰. Na ujemny współczynnik przyrostu rzeczywistego (minus 1,6‰ wobec minus 1,2‰ w końcu czerwca 2017 r.), wpłynął także ubytek naturalny ludności. W okresie styczeń–czerwiec 2018 r. przyrost naturalny wyniósł minus 1,7‰ (wobec minus 0,9‰ w roku poprzednim). Podobnie jak przeciętnie kraju, również w podlaskim, pogorszyły się: współczynnik urodzeń żywych (o 0,2 pkt do 10,0‰) oraz współczynnik zgonów (o 0,6 pkt do 11,7‰). W odróżnieniu od I półrocza 2017 r. liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych osiągnęła wartość niższą od średniej w kraju (3,7‰ wobec 4,1‰ w Polsce). W skali roku współczynnik zgonów niemowląt w podlaskim obniżył się o 0,9 pkt.

Wykres 79. Ruch naturalny ludności
 Chart 79. *Vital statistics of population*

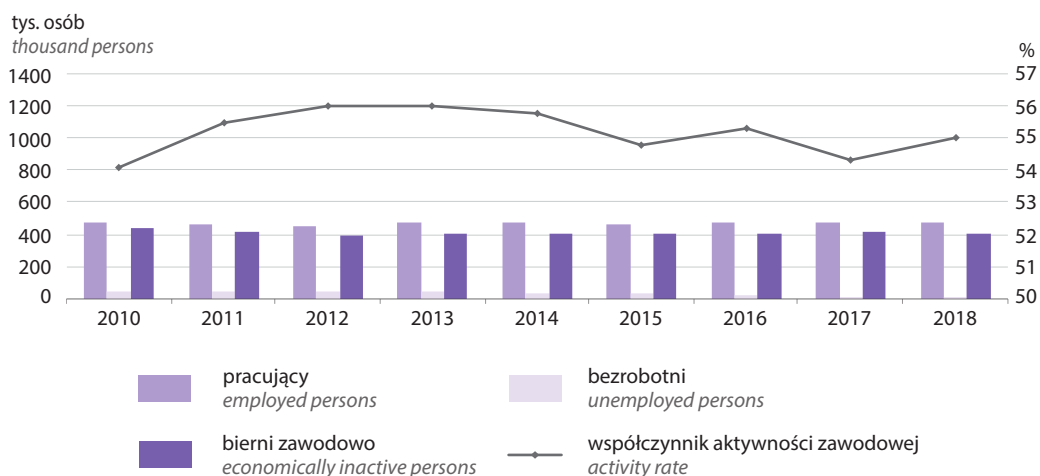
Wykres 80. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
 Chart 80. *Infant deaths per 1000 live births*

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie podlaskim wyniosła 495 tys. i była o 0,2% większa niż przed rokiem (kiedy odnotowano najgłębszy w kraju spadek). **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 55,0% i w odniesieniu do IV kwartału 2017 r. wzrósł o 0,7 p. proc.

Wykres 81. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 81. Economic activity of population in the fourth quarter

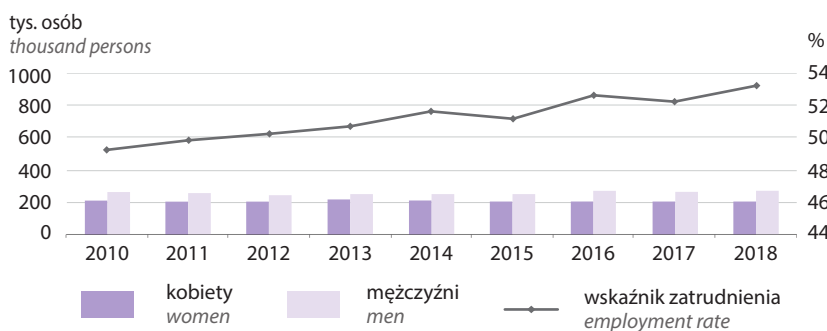

Liczba osób **pracujących** wyniosła 480 tys. i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. wzrosła o 0,8%. Zwiększyła się zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 1,1%), jak i kobiet (o 0,5%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 53,3% i był o 1,0 p. proc. wyższy niż przed rokiem. Wzrost wskaźnika obserwowano zarówno na wsi (o 1,6 p. proc. do poziomu równego 51,0%), jak i w mieście (o 0,4 p. proc. do 54,8%).

Wykres 82. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 82. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2018 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 15 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 16,7%. Spadła liczba bezrobotnych kobiet (o 20,0%), wzrosła mężczyzn (o 14,3%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 33,3% wszystkich bezrobotnych (wobec 23,9% w kraju) i w odniesieniu do analogicznego okresu 2017 r. ich udział wzrósł o 5,6 p. proc.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. wyniosła 3,0% i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. spadła o 0,6 p. proc. W mieście ukształtowała się na poziomie 2,9% (spadek o 0,4 p. proc.), a na wsi wyniosła 3,2% (spadek o 1,1 p. proc.). W ujęciu rocznym obniżyła się stopa bezrobocia kobiet (o 0,9 p. proc. do poziomu 3,7%), wzrosła dla mężczyzn (o 0,4 p. proc. do poziomu 2,9%).

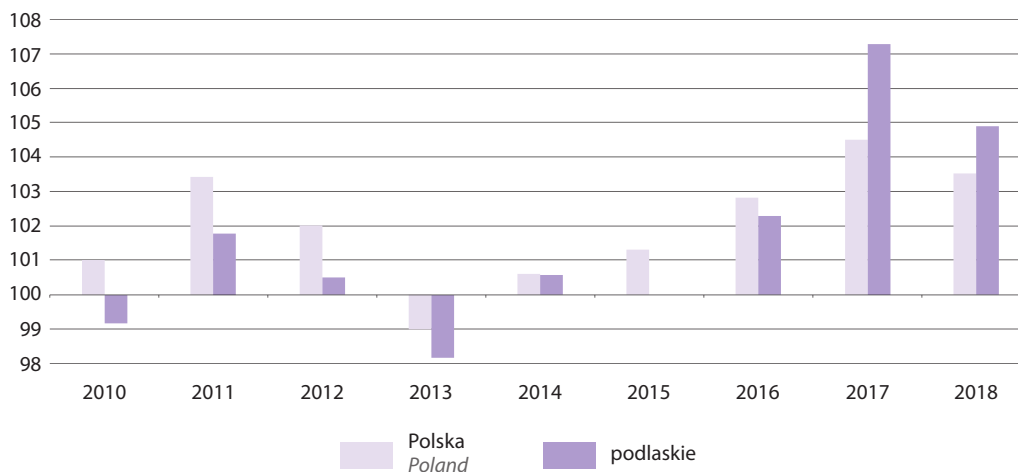
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 405 tys. osób, co stanowiło 45,0% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. ich liczba zmniejszyła się o 2,6%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 1,1%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących zmniejszyła się w skali roku. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 875 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (912 rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 112,6 tys. osób i w skali roku wzrosło o 4,9%. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło w skali roku o 6,4% i ukształtowało się na poziomie 4151 zł, co stanowiło 85,5% średniej krajowej.

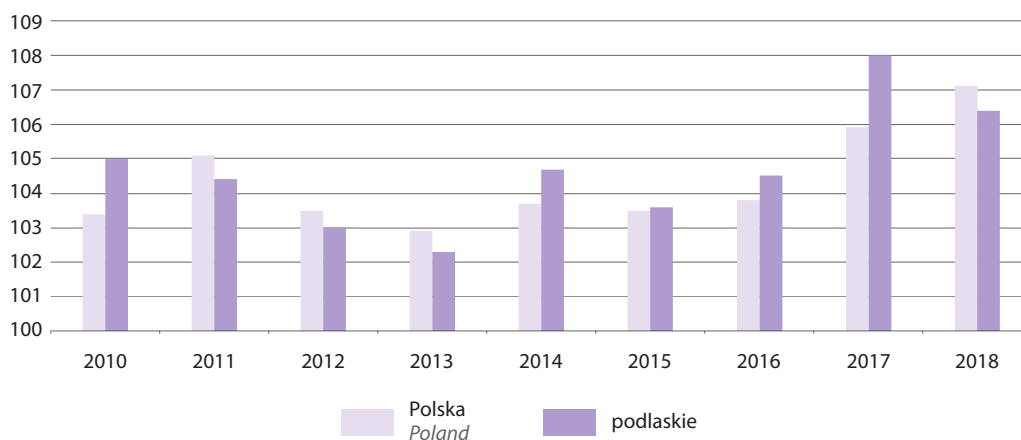
Wykres 83. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 83. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 84. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 84. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

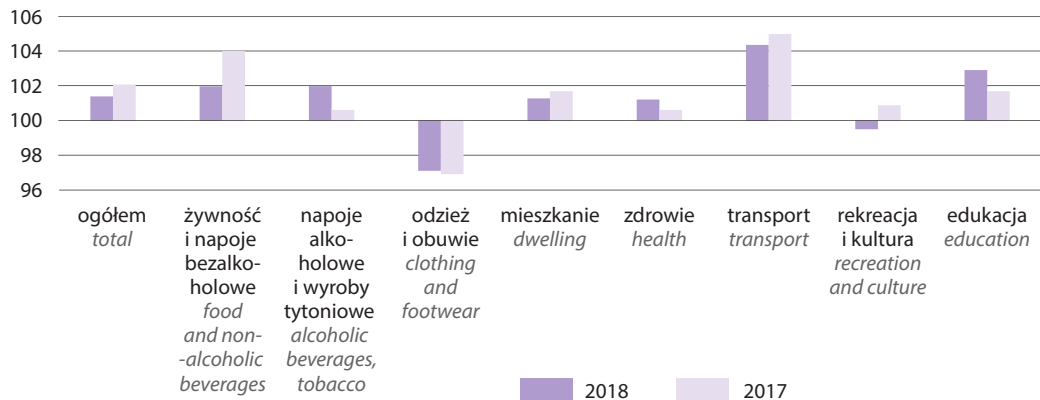

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1969 zł (o 11,4% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1212 zł (o 1,2% mniej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie podlaskim był o 0,2 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 85. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 85. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano najniższy w kraju wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem (2,0% i 1,2% wobec 2,6% i 2,0%). W stopniu mniejszym niż przeciętnie w kraju wzrosły również ceny towarów i usług w zakresie mieszkania (o 1,3% wobec 1,8%). Podlaskie, jako jedyne województwo odnotowało w skali roku niższe ceny towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (o 0,5% wobec wzrostu 1,3% średnio w kraju). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 2,9% (wobec 3,6% w kraju).

W 2018 r. przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa wytworzyły 1,9% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** (najmniej w kraju) i 2,8% produkcji sprzedanej **budownictwa** (10 lokata). W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu na poziomie średniej krajowej (o 5,8%) i mniejszy niż w kraju wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (o 10,8%, po jednym z większych wzrostów w roku poprzednim).

W 2018 r. liczba **mieszkań oddanych do użytkowania** województwa podlaskiego wyniosła 5,0 tys., co stanowiło 2,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2017 r. odnotowano spadek liczby mieszkań o 1,3%. Zmniejszyła się liczba mieszkań w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 9,0%) oraz indywidualnym (o 1,2%). Wzrosła liczba mieszkań w budownictwie spółdzielczym (228 mieszkań, wobec 6 oddanych do użytkowania w 2017 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w podlaskim wynosiła 101,7 m² i była wyższa od średniej w kraju o 11,5 m².

Badane przedsiębiorstwa województwa podlaskiego w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. uzyskały słabsze **wyniki finansowe**. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów (z 96,3% do 96,6%). Zmniejszył się wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 3,7% do 3,4%) i netto (z 3,1% do 2,9%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 3,8% do 3,3%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 87,1%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 93,9% (wobec odpowiednio 85,6% i 93,9% w 2017 r.).

Nakłady inwestycyjne w badanych przedsiębiorstwach województwa podlaskiego w 2018 r. wyniosły 1816,2 mln zł, co stanowiło 1,3% nakładów w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano zwiększenie nakładów o 3,5% (w kraju wzrost o 12,5%). Wzrost wystąpił w sekcjach: transport, gospodarka magazynowa

(o 50,0%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 33,3%) oraz przemysł (o 2,4%). Spadek nakładów odnotowano w sekcjach obsługa rynku nieruchomości (o 65,9%) oraz budownictwo (o 23,1%). Według sekcji PKD, udział nakładów na przemysł stanowił 82,9% nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie. W badanych przedsiębiorstwach przeważały nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia, które stanowiły 64,6% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1070,5 tys. ha (o 1,1% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 86,6% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	424,2	105,9	6,0	23,3	77,9	72,1	990,3	82,7	4,3
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	18,0	115,7	2,1	26,6	80,9	103,1	47,8	93,6	2,2
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	6,6	39,5	2,3	270	103,7	107,6	177,9	41,0	2,4
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	0,0	66,7	0,0	660	167,9	113,0	0,3	120,1	0,0

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

W 2018 r. w województwie podlaskim w skali roku odnotowano wzrost powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi. Pod względem wielkości arealu uprawy zbóż województwo zajmowało 6 lokatę. Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha ziemniaków (270 dt) plasowały województwo na 4 pozycji i były wyższe niż przed rokiem i wyższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania **pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 317,6 tys. szt. (2,9% krajowego pogłowia), bydła – 1006,9 tys. szt. (16,3%, 3 lokata), owiec – 26,4 tys. szt. (9,9%, 2 lokata). W skali roku zwiększyło się pogłowie trzody chlewnej (o 7,5%), bydła (o 1,4%) i owiec (o 1,5%). Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła 31,4 szt. (w kraju 80,0 szt.). Natomiast obsada bydła była najwyższa w kraju (93,9 szt., wobec 42,2 szt. średnio w kraju), a obsada owiec (2,5 szt., wobec 1,8 szt.) lokowała województwo na 3 miejscu (po małopolskim i podkarpackim).

W województwie podlaskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 6,6%, końcowej i towarowej po 6,3%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 13,6% niższa od średniej w kraju.

Województwo pomorskie

Pomorskie voivodship

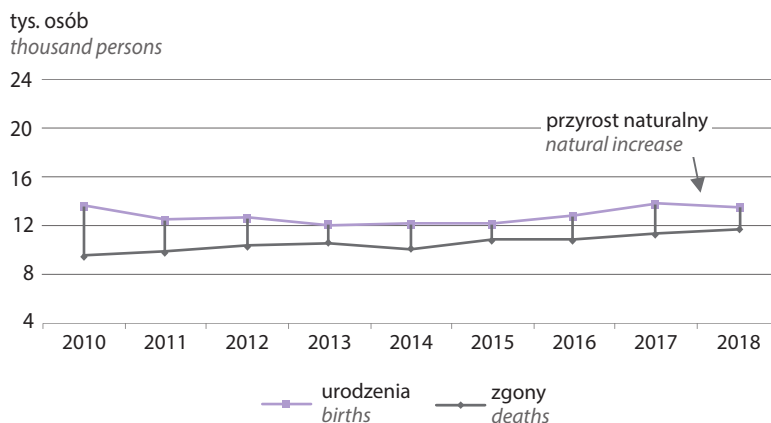
Powiaty	– 16
Miasta na prawach powiatu	– 4
Miasta ogółem	– 42
Gminy	– 123

Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	18,3 tys. km ² <i>18.3 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	2,3 mln mieszkańców <i>2.3 million inhabitants</i>
	8 lokata <i>8th position</i>		7 lokata <i>7th position</i>
	5,9% powierzchni kraju <i>5.9% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 63,9% (6 lokata) <i>urbanization rate:</i> 63.9% (6th position)

W województwie pomorskim od lat notuje się wzrost liczby **ludności** – w I półroczu 2018 r. o 8,5 tys. Współczynnik przyrostu rzeczywistego ukształtował się na poziomie 1,7‰ (1,8‰ w analogicznym okresie roku poprzedniego). W województwie odnotowano najwyższą w kraju wartość przyrostu naturalnego, który w końcu czerwca 2018 r. wyniósł 1,5‰ (mimo spadku o 0,7 pkt w skali roku). Obniżył się współczynnik urodzeń żywych i wyniósł 11,5‰ (spadek o 0,3 pkt), a zgonów – wzrósł z 9,7‰ do 10,0‰. Współczynnik ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł 1,9‰ (wzrost o 0,5 pkt w skali roku). Współczynnik zgonów niemowląt był o 0,2 pkt niższy niż średnio w kraju i wyniósł 3,9‰ (wzrost o 0,1 pkt w porównaniu z okresem styczni–czerwiec 2017 r.).

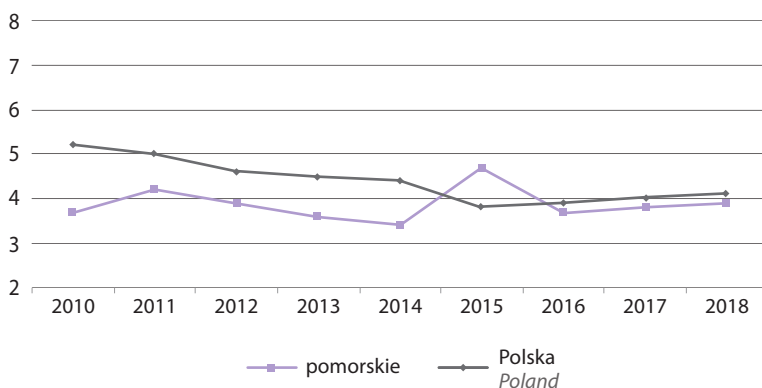
Wykres 86. Ruch naturalny ludności

Chart 86. Vital statistics of population

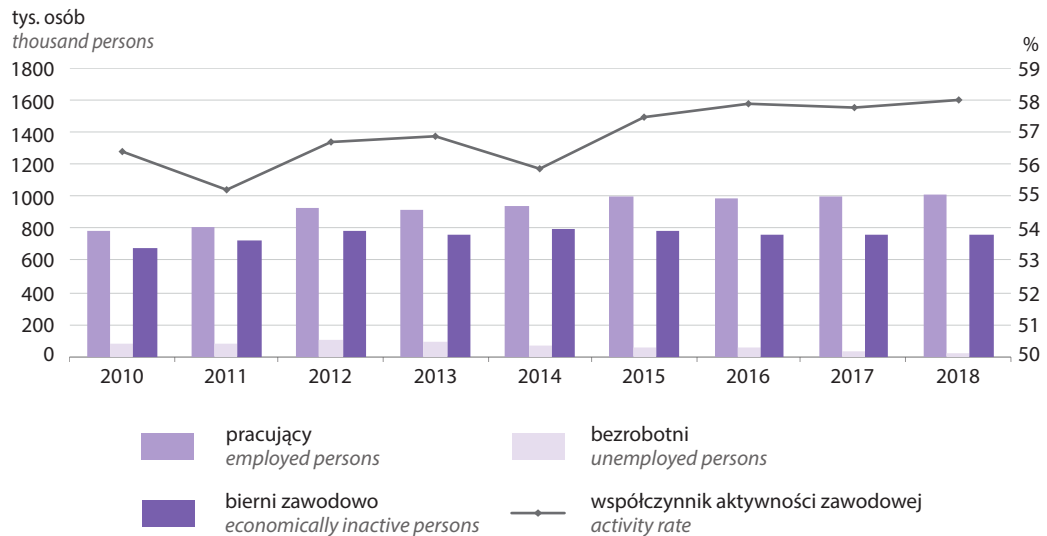
Wykres 87. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych

Chart 87. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie pomorskim utrzymała się na poziomie notowanym przed rokiem i wyniosła 1046 tys. **Współczynnik aktywności zawodowej** osiągnął wartość 58,0% (3 lokata po mazowieckim i wielkopolskim) i wzrósł o 0,2 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2017 r.

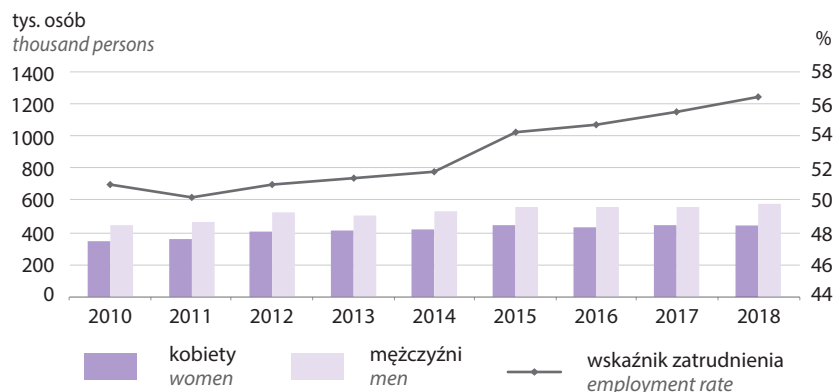
Wykres 88. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
 Chart 88. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1018 tys. (6,2% pracujących w kraju) i wzrosła o 1,4% w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. Liczba pracujących mężczyzn wzrosła o 2,9%, natomiast kobiet spadła o 0,4%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 56,4% (3 lokata w kraju) i był o 0,9 p. proc. wyższy niż w roku poprzednim. Wzrost wskaźnika wystąpił na wsi (o 2,8 p. proc. do 58,3%, najwyższa wartość w kraju), w mieście odnotowano spadek (o 0,1 p. proc. do 55,3%).

Wykres 89. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
 Chart 89. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

Liczba osób **bezrobotnych** w województwie pomorskim ukształtowała się na poziomie 28 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 33,3% (najgłębszy, po świętokrzyskim, spadek w kraju). Odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych mężczyzn o 42,9% (najgłębszy spadek wśród województw), jak i bezrobotnych kobiet o 23,8%. Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 25,0% wszystkich bezrobotnych, wobec średniej krajowej 23,9%. W porównaniu z rokiem poprzednim udział tej grupy spadł o 3,6 p. proc.

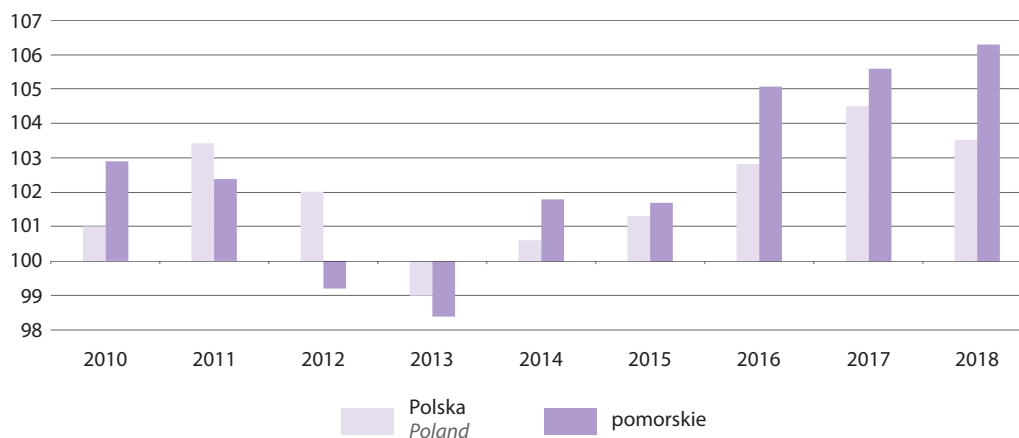
W IV kwartale 2018 r. **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 2,7% i w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zmniejszyła się o 1,3 p. proc. Wskaźnik ten był niższy na wsi (1,6%) niż w mieście (3,3%), przy czym na wsi obniżył się o 2,2 p. proc., a w mieście o 0,8 p. proc. Wśród mężczyzn stopa bezrobocia spadła o 1,6 p. proc. do 2,0%, natomiast wśród kobiet o 1,0 p. proc. do 3,5%.

Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 760 tys. osób, co stanowiło 42,1% ludności w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmniejszyła się o 0,4%, przy spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,2%.

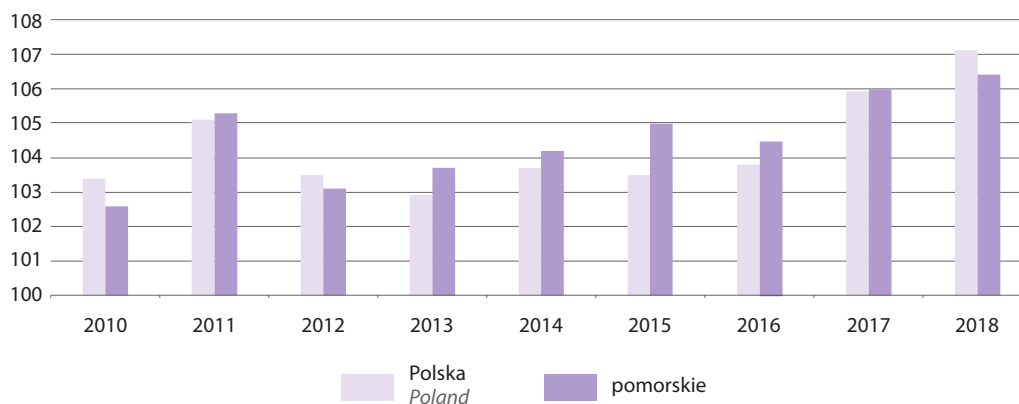
Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących zmniejszyła się w skali roku. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadają 774 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (802 osoby rok wcześniej).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wyniosło 339,0 tys. osób i było wyższe niż przed rokiem o 6,3% (największy wzrost w kraju), a **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** kształtowało się na poziomie 4917 zł (o 1,3% wyższe niż średnio w kraju) i w porównaniu z 2017 r. wzrosło o 6,4%.

Wykres 90. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)
 Chart 90. *Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)*

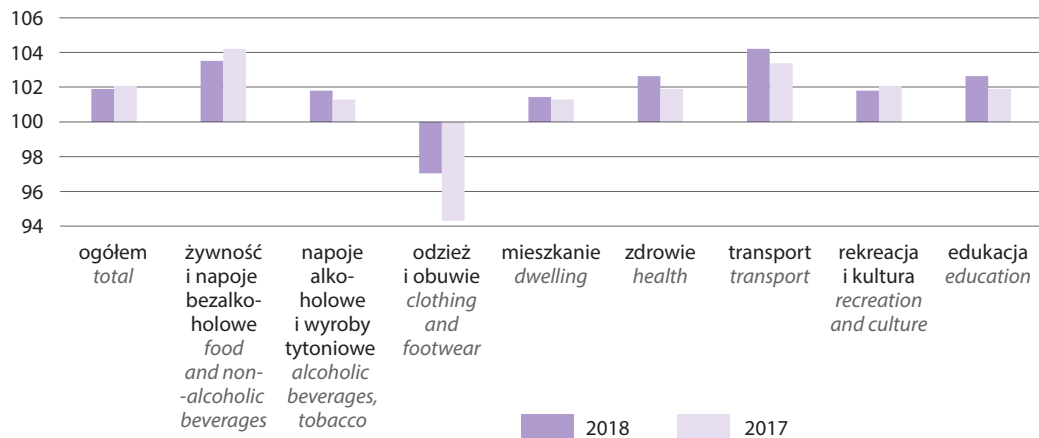
Wykres 91. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)
 Chart 91. *Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)*

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2134 zł (o 4,0% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1239 zł (o 1,0% więcej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie pomorskim był o 0,3 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 92. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)
Chart 92. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych (3,5% wobec 2,6%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny m.in. artykułów i usług związanych ze zdrowiem oraz związanych z edukacją (po 2,6% wobec odpowiednio 2,0% i 2,4%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 3,0% (wobec 3,6% w kraju).

W 2018 r. przedsiębiorstwa województwa pomorskiego wytworzyły 6,5% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 7,1% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost zarówno produkcji sprzedanej przemysłu (o 6,6%, wobec wzrostu o 5,8% w kraju) oraz największy, po wielkopolskim, wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (o 39,4%, wobec wzrostu o 25,2% w Polsce).

W 2018 r. w województwie pomorskim **oddano do użytkowania** 16,7 tys. **mieszkań**, co stanowiło 9,0% mieszkań w kraju. W porównaniu z 2017 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania zwiększyła się o 5,4%. Wzrost odnotowano we wszystkich formach budownictwa: przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 7,0%), indywidualnym (o 0,5%) oraz spółdzielczym (203 mieszkania, wobec 116 przed rokiem). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 80,6 m² (wobec 90,2 m² w kraju).

Badane przedsiębiorstwa województwa pomorskiego w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. uzyskały słabsze **wyniki finansowe**. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe pogorszyły się. Odnotowano zwiększenie wskaźnika poziomu kosztów (z 94,1% do 95,0%). Spadł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,9% do 5,0%) oraz netto (z 5,0% do 4,0%). Pogorszył się również wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,9% do 4,7%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 81,5%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 91,9% i w obu przypadkach był najniższy w kraju (wobec odpowiednio 82,0% i 90,6% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** poniesione w badanych przedsiębiorstwach województwa pomorskiego wyniosły 5823,1 mln zł, tj. 4,1% wartości krajowej. W skali roku nakłady zmniejszyły się o 9,2% (w kraju wzrost o 12,5%). Spadek odnotowano w przemyśle (o 20,0%). Wzrost wystąpił w: transporcie, gospodarce magazynowej (o 80,8%), obsłudze rynku nieruchomości (o 62,1%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 35,8%) oraz budownictwie (o 0,5%). Według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł – 62,2% nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie. Nakłady na budynki i budowlę stanowiły 47,7% nakładów na środki trwałe, a na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 43,0%.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 745,9 tys. ha (o 1,4% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 89,5% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	404,2	106,3	5,7	34,9	80,8	108,0	1409,3	85,9	6,2
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	61,5	76,7	7,3	25,5	78,7	98,8	156,7	60,4	7,2
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	21,8	120,2	7,5	258	88,9	102,8	563,9	106,7	7,7
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	10,1	98,2	4,3	578	96,2	99,0	583,5	94,5	4,2

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

W 2018 r. w województwie pomorskim w skali roku odnotowano wzrost powierzchni uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi i ziemniaków. Województwo w krajowej produkcji rzepaku i rzepiku zajmowało 6 lokatę, w produkcji ziemniaków i zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 7, a w produkcji buraków cukrowych – 8. Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (34,9 dt) plasowały województwo na 5 pozycji w kraju, ziemniaków (258 dt) – 7 pozycji, rzepaku i rzepiku (25,5 dt) – 9 pozycji. W porównaniu z 2017 r. uzyskane plony były słabsze.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania **pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 682,7 tys. szt. (6,2% krajowego pogłowia; 5 lokata), bydła – 210,9 tys. szt. (3,4%, 8 lokata), owiec – 13,8 tys. szt. (5,2%, 8 lokata). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 11,1%) i owiec (o 12,1%), natomiast liczebność stada bydła była nieco większa (o 0,3%). W przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych obsada trzody chlewnej była wyższa niż średnio w kraju i wynosiła 106,2 szt. (w kraju 80,0 szt.), natomiast bydła – niższa (28,1 szt., wobec 42,2 szt. średnio w kraju), a owiec kształtowała się na poziomie krajowym (1,8 szt.).

W województwie pomorskim w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 4,6%, końcowej – 4,8% i towarowej – 4,9%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 6,1% niższa niż średnia w kraju.

Województwo śląskie

Śląskie voivodship

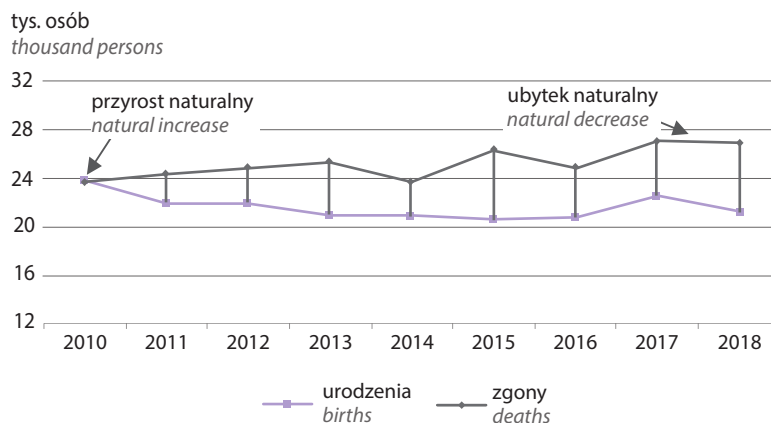
Powiaty	- 17
Miasta na prawach powiatu	- 19
Miasta ogółem	- 71
Gminy	- 167

Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	12,3 tys. km ² <i>12.3 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	4,5 mln mieszkańców <i>4.5 million inhabitants</i>
	14 lokata <i>14th position</i>		2 lokata <i>2nd position</i>
	3,9% powierzchni kraju <i>3.9% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 76,9% (1 lokata) <i>urbanization rate:</i> 76.9% (1st position)

Śląskie pod względem liczby **ludności** jest drugim, po mazowieckim, województwem w kraju (11,8% ludności kraju). W I półroczu 2018 r. liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się w skali roku o 12,5 tys. osób. Zarejestrowano 21,2 tys. urodzeń żywych, tj. o 1,4 tys. mniej niż w I półroczu 2017 r. Współczynnik urodzeń spadł o 0,6 pkt (z 9,9‰ do 9,3‰). Nie zmienił się natomiast współczynnik zgonów – w skali roku i wyniósł 11,9‰. W I półroczu 2018 r., podobnie jak w roku poprzednim, odnotowano ubytek naturalny ludności – różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów wyniosła 5,7 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie minus 2,5‰ (wobec 2,0‰ w I półroczu 2017 r.). Współczynnik zgonów niemowląt obniżył się o 0,1 pkt do wartości przeciętnej dla kraju (4,1‰).

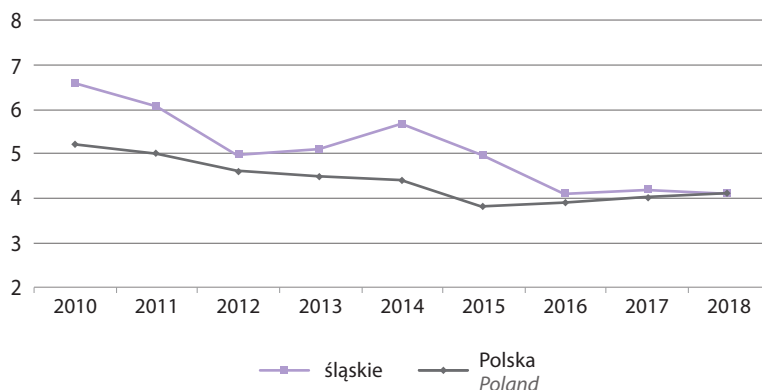
Wykres 93. Ruch naturalny ludności

Chart 93. *Vital statistics of population*

Wykres 94. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych

Chart 94. *Infant deaths per 1000 live births*

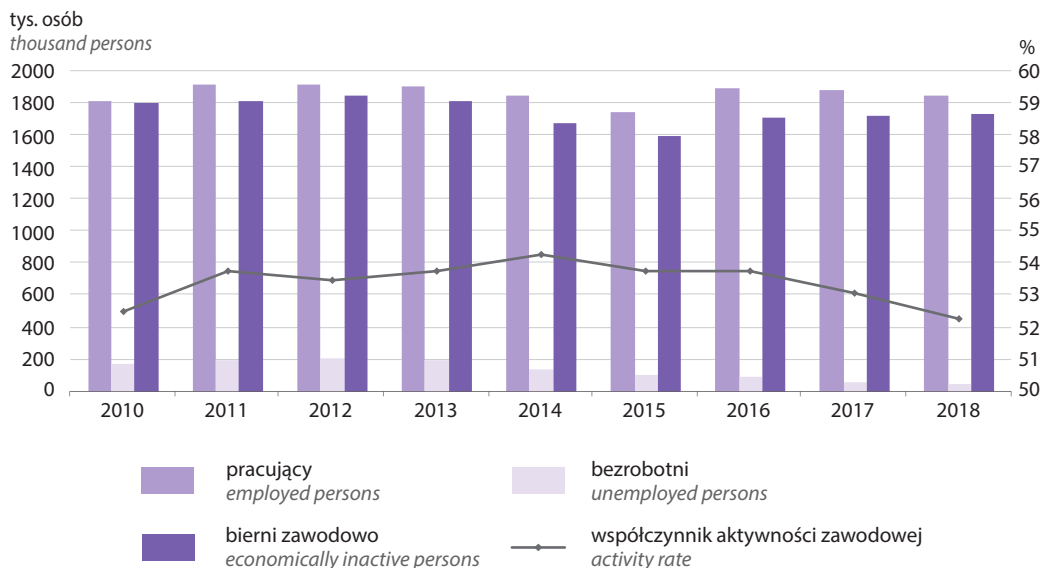

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie śląskim wyniosła 1904 tys. i była o 2,3% mniejsza niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** spadł o 0,8 p. proc do poziomu 52,3% (15 lokata, przed warmińsko-mazurskim).

Wykres 95. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 95. Economic activity of population in the fourth quarter

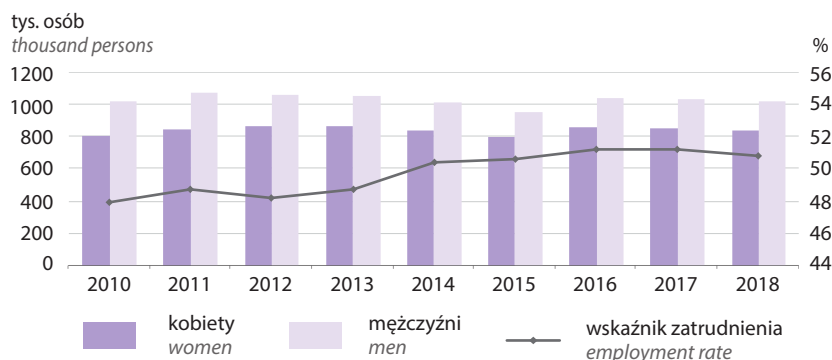

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1849 tys. (11,3% pracujących w kraju) i spadła o 1,6% w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. Spadła zarówno liczba pracujących mężczyzn (o 1,5%), jak i liczba pracujących kobiet (o 1,9%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. skali roku zmniejszył się o 0,4 p. proc. i wyniósł 50,8%. Najgłębszy w kraju spadek o 2,7 p. proc. odnotowano na wsi do 50,7%, w mieście wskaźnik wzrósł (o 0,2 p. proc. do 50,8%).

Wykres 96. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 96. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba osób **bezrobotnych** w województwie śląskim ukształtowała się na poziomie 55 tys. i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 19,1%. W większym stopniu spadła liczba bezrobotnych kobiet (o 35,3%, najgłębszy po warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim spadek w kraju) niż mężczyzn (o 2,9%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowią 20,0% wszystkich bezrobotnych, wobec 13,2% przed rokiem).

W IV kwartale 2018 r. **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 2,9% i w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. zmniejszyła się o 0,6 p. proc. Wskaźnik ten był wyższy w mieście (2,9%) niż na wsi (2,7%), przy czym stopa bezrobocia w mieście spadła o 1,0 p. proc., a na wsi wzrosła o 0,5 p. proc. Odnotowano obniżenie stopy bezrobocia zarówno wśród kobiet (o 1,2 p. proc. do 2,6%), jak i mężczyzn (o 0,1 p. proc. do 3,1%).

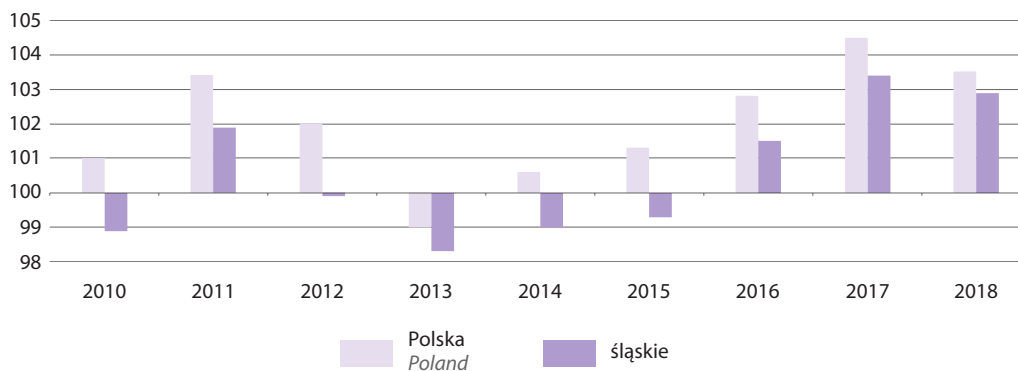
Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 1736 tys. osób, co stanowiło 47,7% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat (najwyższy, po warmińsko-mazurskim, udział w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba wzrosła o 0,9%, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,8%.

Relacja osób niepracujących do pracujących pogorszyła się w skali roku. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 969 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych, wobec 952 rok wcześniej.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wynosiło 778,5 tys. osób (tj. 12,5% zatrudnionych w Polsce, 2 lokata po mazowieckim) i było większe niż przed rokiem o 2,9%. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** zwiększyło się w skali roku najwięcej w kraju – o 8,3% i ukształtowało się na poziomie 4971 zł. Stanowiło to 102,4% średniej krajowej.

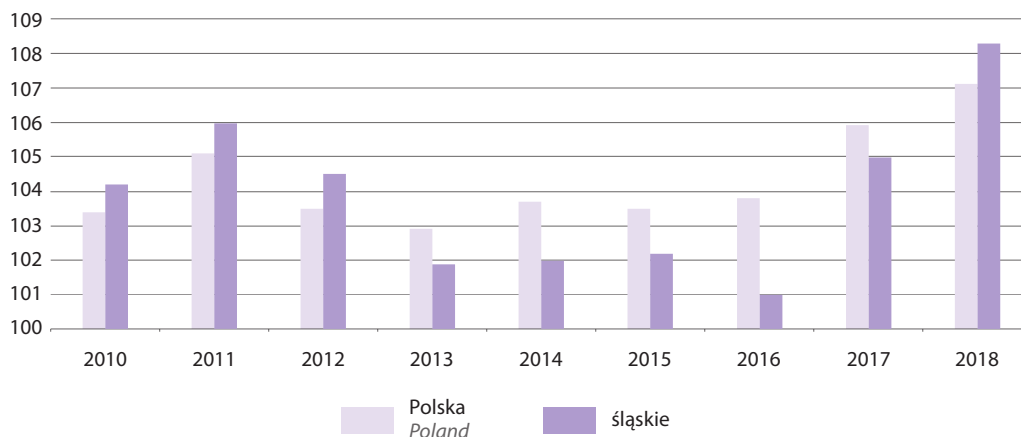
Wykres 97. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 97. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 98. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 98. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

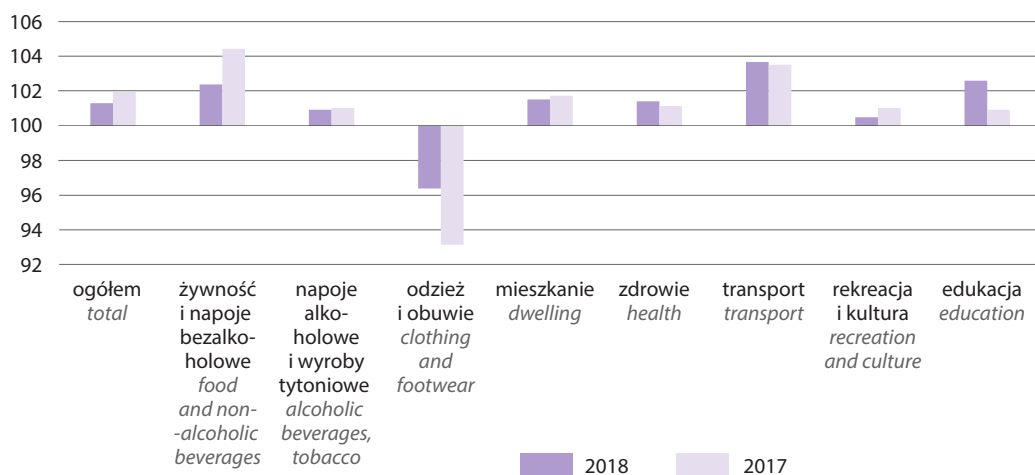

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie śląskim wyniosła 2623 zł i była najwyższa w Polsce, przekraczając przeciętną krajową o 18,0%. Emerytura i renta brutto rolników indywidualnych również była najwyższa w kraju – wynosiła 1406 zł (o 14,6% wyższa od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie śląskim był o 0,3 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 99. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 99. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu mniejszym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu, żywności i napojów bezalkoholowych, towarów i usług w zakresie mieszkania oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem (odpowiednio o: 3,7%, 2,4%, 1,5% i 1,4% wobec 4,2%, 2,6%, 1,8% i 2,0%). Spadek cen odzieży i obuwia podobnie jak przeciętnie wyniósł 3,6%.

Województwo śląskie w 2018 r. wytworzyło 16,2% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 11,2% produkcji sprzedanej **budownictwa** (odpowiednio 2 i 3 lokata w kraju). W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu o 4,2% i wzrost produkcji sprzedanej budownictwa o 13,0%, wobec odpowiednio wzrostu o 5,8% i o 25,2% średnio w Polsce.

W 2018 r. w województwie śląskim **oddano do użytkowania** 12,5 tys. **mieszkań**, co stanowiło 6,7% mieszkań w kraju. W porównaniu z 2017 r. wystąpił wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania o 2,1% (w kraju wzrost o 3,8%). Zwiększyła się liczba oddanych mieszkań budownictwa indywidualnego (o 4,0%). Natomiast zmniejszyła przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 6,3%) oraz spółdzielczych (z 24 mieszkań w 2017 r. do 6 w 2018 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była największa w kraju i wyniosła 112,0 m² (wobec 90,2 m² w Polsce).

Badane przedsiębiorstwa województwa śląskiego w 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim uzyskały słabsze **wyniki finansowe**. Niekorzystne były wszystkie podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zwiększył się wskaźnik poziomu kosztów (z 94,8% do 96,3%). Spadł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,2% do 3,7%), netto (z 4,4% do 3,0%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,6% do 4,2%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 79,9%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 82,8% (wobec odpowiednio 81,3% i 87,1% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** zrealizowane w badanych przedsiębiorstwach województwa śląskiego wyniosły 16763,6 mln zł, co stanowiło 11,8% wartości krajowej (2 lokata w kraju po mazowieckim). W skali roku odnotowano zwiększenie nakładów o 18,4% (w kraju wzrost o 12,5%). Wzrost wystąpił

we wszystkich sekcjach: obsłudze rynku nieruchomości (o 49,0%), budownictwie (o 20,6%), przemyśle (o 19,7%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 10,6%) oraz transporcie, gospodarce magazynowej (o 4,7%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (80,4% ogółu nakładów poniesionych w województwie). Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 60,5%, a na budynki i budowle przeznaczono 30,8% nakładów.

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 365,9 tys. ha (o 0,3% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 86,5% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony Yields			Zbiory Production		
	w tys. ha in thousand ha	2017= =100	Polska= =100 Poland= =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2017= =100	Polska= =100 ^a Poland= =100 ^a	w tys. t in thousand tonnes	2017= =100	Polska= =100 Poland= =100
Zboża podstawowe ^b Basic cereals ^b	191,0	100,4	2,7	35,9	87,1	111,1	685,8	87,5	3,0
Rzepak i rzepik ^c Rape and turnip rape ^c	25,3	126,8	3,0	27,4	93,8	106,2	69,2	118,9	3,2
Ziemniaki ^d Potatoes ^d	7,3	89,0	2,5	236	106,8	94,0	173,1	95,0	2,4
Buraki cukrowe ^c Sugar beets ^c	1,7	88,2	0,7	601	94,0	102,9	103,8	82,8	0,8

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

W 2018 r. w województwie śląskim w skali roku odnotowano wzrost powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi. Udział województwa w krajowej produkcji rzepaku i rzepiku wyniósł 3,2%, zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 3,0%, ziemniaków – 2,4%. W skali roku wyższe były zbiory rzepaku i rzepiku. Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (35,9 dt) plasowały województwo na 4 pozycji w kraju, rzepaku i rzepiku (27,4 dt) – 6, a buraków cukrowych na 7 pozycji. Uzyskane plony z 1 ha były słabsze niż przed rokiem, ale wyższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem ziemniaków).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 214,5 tys. szt. (1,9% krajowego pogłowia), bydła – 124,8 tys. szt. (2,0%), owiec – 7,7 tys. szt. (2,9%). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 11,1%) i owiec (o 42,7%, najgłębszy spadek w kraju), natomiast populacja bydła wzrosła (o 3,9%). Obsada trzody chlewnej i bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 61,8 szt. (w kraju 80,0 szt.) i 33,6 szt. (42,2 szt.), natomiast owiec – wyższa (2,1 szt. wobec 1,8 szt.) i lokowała województwo na 4 pozycji w kraju.

W województwie śląskim w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej i końcowej produkcji rolniczej wyniósł po 2,8%, a towarowej – 2,9%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 9,2% wyższa niż średnia w kraju.

Województwo świętokrzyskie

Świętokrzyskie voivodship

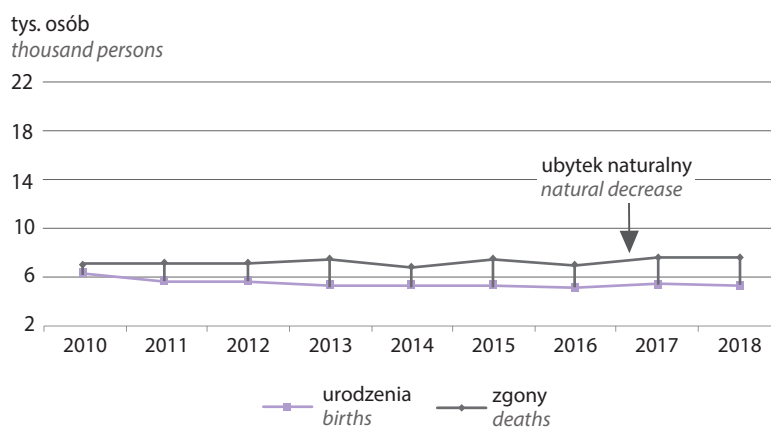

Powiaty	- 13
Miasta na prawach powiatu	- 1
Miasta ogółem	- 36
Gminy	- 102

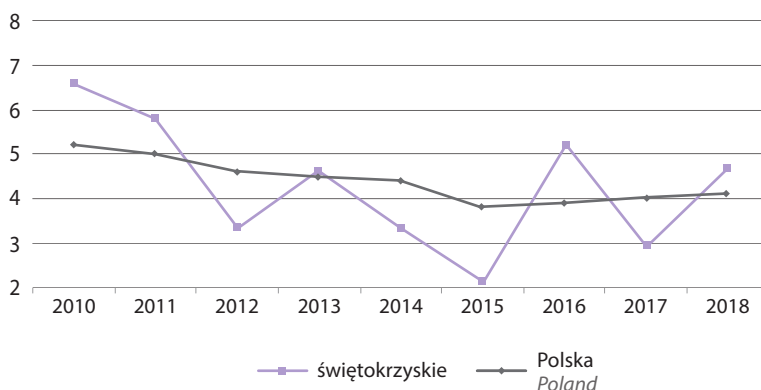
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	11,7 tys. km ² <i>11.7 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	1,2 mln mieszkańców <i>1.2 million inhabitants</i>
	15 lokata <i>15th position</i>		13 lokata <i>13th position</i>
	3,7% powierzchni kraju <i>3.7% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 44,6% (15 lokata) <i>urbanization rate:</i> 44.6% (15th position)

W województwie świętokrzyskim w I półroczu 2018 r., tak jak w latach poprzednich, zanotowano ubytek liczby **ludności**, który w analizowanym okresie wyniósł 5,3 tys. osób. Na niekorzystne zmiany demograficzne wpłynął ubytek naturalny ludności oraz, w mniejszym stopniu, migracyjny. Najniższy w kraju (po województwie łódzkim) współczynnik przyrostu naturalnego obniżył się w skali roku o 0,3 pkt i w końcu czerwca 2018 r. wyniósł minus 3,6‰. Pod względem ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, świętokrzyskie zajmowało 14 lokatę wśród województw. Współczynnik migracji ukształtował się na poziomie minus 1,7‰ (wobec minus 1,8‰ w roku poprzednim). Świętokrzyskie zajęło ostatnią pozycję w kraju pod względem liczby urodzeń żywych oraz przedostatnią (po łódzkim) pod względem liczby zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności. Współczynnik urodzeń wyniósł 8,5‰ wobec 8,7‰ w roku poprzednim; natomiast zgonów – 12,1‰ wobec 12,0‰. Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wzrosła z 2,9 ‰ do 4,7‰ i była o 0,6 pkt wyższa niż przeciętnie w kraju.

Wykres 100. Ruch naturalny ludności
 Chart 100. Vital statistics of population

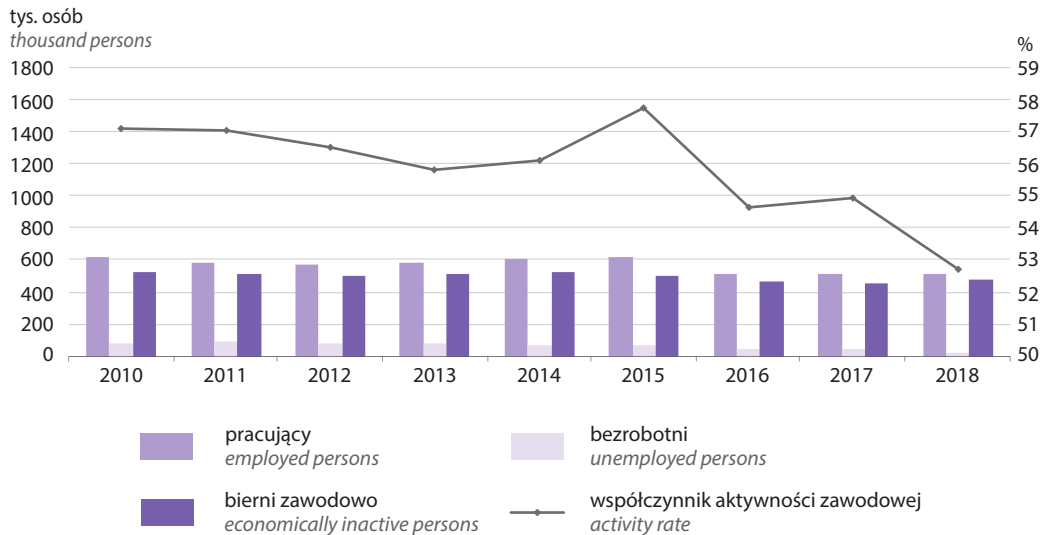

Wykres 101. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
 Chart 101. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w województwie świętokrzyskim w IV kwartale 2018 r. wyniosła 530 tys. osób i była o 4,8% mniejsza niż w roku poprzednim (najgłębszy spadek w kraju). **Współczynnik aktywności zawodowej** zmniejszył się o 2,2 p. proc. i wyniósł 52,7%, wobec 56,1% w kraju.

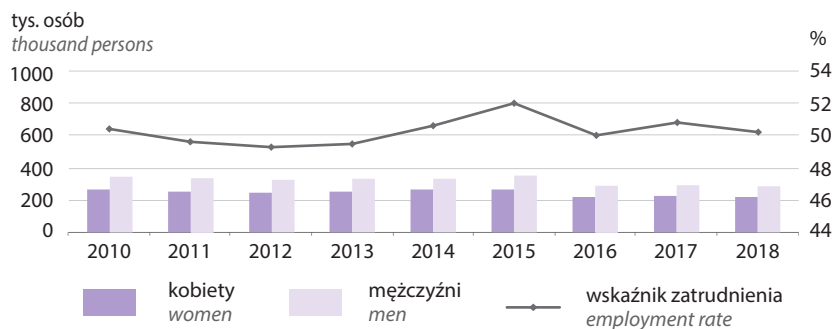
Wykres 102. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
 Chart 102. Economic activity of population in the fourth quarter

Liczba osób **pracujących** wyniosła 505 tys. osób i w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. zmniejszyła się o 1,9%. Spadła zarówno liczba pracujących kobiet (o 2,2%), jak i mężczyzn (o 1,7%).

Wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. (o 0,6 p. proc.) i wyniósł 50,2%. Spadek odnotowano na wsi (o 1,7 p. proc. do 50,4%). Wzrost wystąpił w miastach (o 0,6 p. proc. do 49,9%, najniższa wartość w kraju).

Wykres 103. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
 Chart 103. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

W IV kwartale 2017 r. liczba osób **bezrobotnych** województwa ukształtowała się na poziomie 25 tys. i była o 40,5% mniejsza niż w analogicznym okresie roku poprzedniego (najgłębszy spadek w kraju). Spadła zarówno liczba bezrobotnych kobiet (o 42,1%), jak i mężczyzn (o 39,1%). Odsetek osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat wyniósł 20,0% i w skali roku zmniejszył się o 3,8 p. proc. (wobec spadku o 1,3 p. proc. w kraju).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. spadła o 2,8 p. proc. do 4,7%. W miastach świętokrzyskiego odnotowano stopę bezrobocia na poziomie 3,9%, na wsi wyniosła ona 5,0%. W obu przypadkach stopa była niższa niż przed rokiem, odpowiednio o 3,7 p. proc. i o 2,5 p. proc. Świętokrzyskie odnotowało także spadek stopy bezrobocia wśród mężczyzn o 2,6 p. proc. do 4,7% oraz kobiet o 3,0 p. proc. do 4,8%.

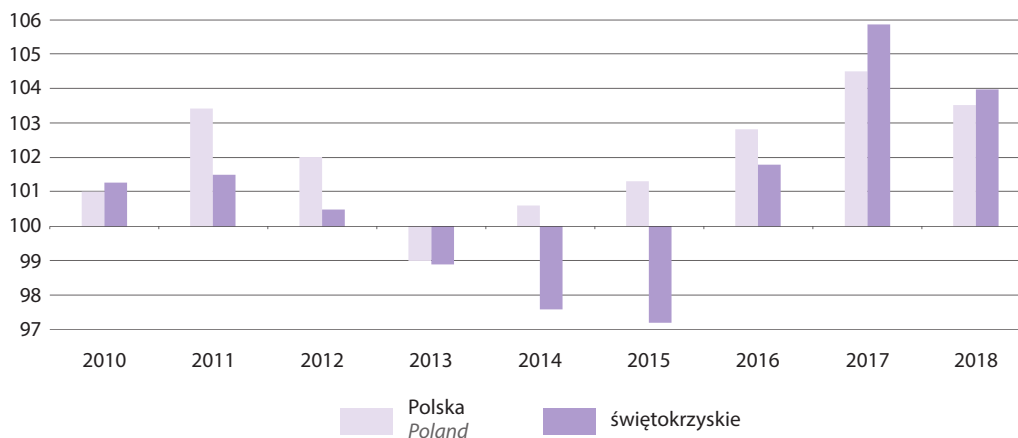
Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 476 tys. osób, co stanowiło 47,3% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z IV kwartałem 2017 r. liczba biernych zawodowo w województwie zwiększyła się o 4,2% (największy wzrost w kraju), przy spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,8%.

Pogorszyła się **relacja osób niepracujących do pracujących**, w IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadają 992 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne, wobec 969 osób w analogicznym okresie roku poprzedniego.

W sektorze przedsiębiorstw **przeciętne zatrudnienie** w 2018 r. wyniosło 123,1 tys. osób i było o 4,0% wyższe niż w roku poprzednim. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wzrosło o 7,0% i ukształtowało się na poziomie 4089 zł (o 15,7% poniżej przeciętnego wynagrodzenia w kraju).

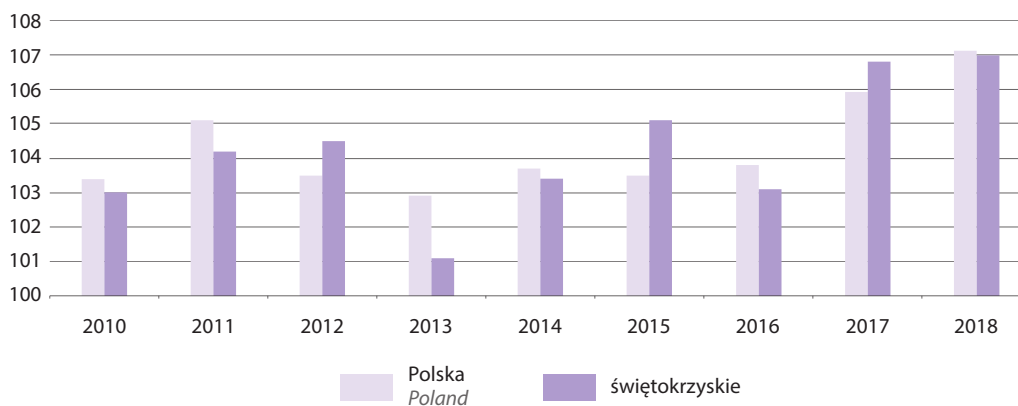
Wykres 104. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 104. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 105. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 105. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

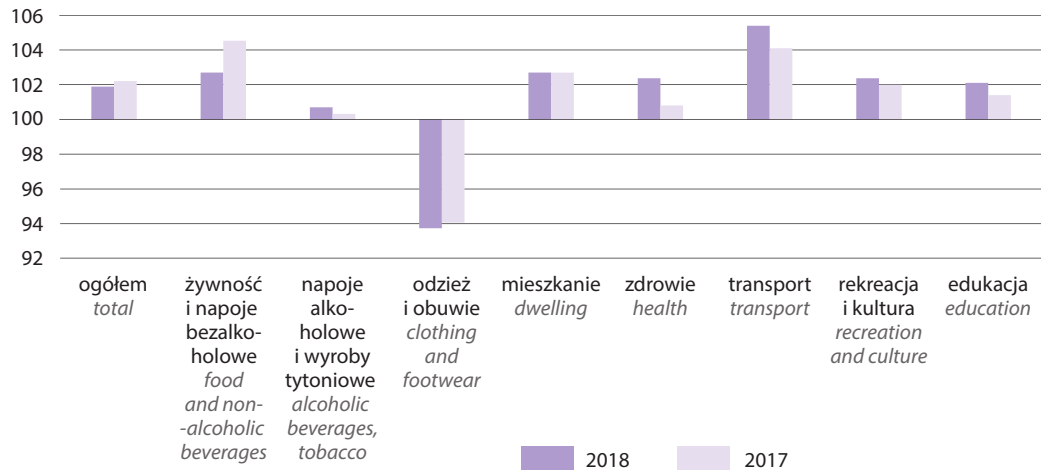

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1943 zł (o 12,5% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1211 zł (o 1,3% mniej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie świętokrzyskim był o 0,3 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 106. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)
Chart 106. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen towarów i usług w zakresie mieszkania (2,7% wobec 1,8%). W większym stopniu niż przeciętnie wzrosły również ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu oraz żywności i napojów bezalkoholowych (odpowiednio o 5,4% i 2,7% wobec 4,2% i 2,6% w kraju). Spadek cen odzieży i obuwia był najgłębszy w kraju i wyniósł 6,3% wobec 3,6%.

W 2018 r. przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego wytworzyły 2,0% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz 1,8% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 6,0%, wobec wzrostu o 5,8% średnio w Polsce) oraz produkcji sprzedanej budownictwa (o 15,3%, wobec wzrostu o 25,2% średnio w kraju).

W 2018 r. liczba **oddanych do użytkowania mieszkań** w województwie świętokrzyskim wyniosła 3,3 tys. i w skali roku wzrosła o 3,4%. Stanowiło to 1,8% mieszkań oddanych ogółem w Polsce (najmniej po opolskim). W województwie świętokrzyskim odnotowano największy w Polsce wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 45,2%). Zwiększyła się również liczba mieszkań spółdzielczych (119, wobec 36 w 2017 r.). Spadek wystąpił w budownictwie indywidualnym (o 10,3%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 111,2 m² i była większa po śląskim (w Polsce 90,2 m²).

Badane przedsiębiorstwa województwa świętokrzyskiego w 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim uzyskały słabsze **wyniki finansowe**. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w większości pogorszyły się. Przedsiębiorstwa odnotowały wzrost wskaźnika poziomu kosztów (z 94,2% do 95,2%). Spadł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,8% do 4,8%) i netto (z 5,6% do 4,0%). Wzrósł wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów (z 4,3% do 4,8%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 84,5%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 91,3% (wobec odpowiednio 83,7% i 90,7% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** poniesione w badanych przedsiębiorstwach województwa świętokrzyskiego wyniosły 1440,0 mln zł, co stanowiło 1,0% nakładów w kraju (najniższy udział w kraju obok wo-

jewództwa opolskiego). W porównaniu do 2017 r. odnotowano zwiększenie nakładów o 18,9%, wobec wzrostu w kraju o 12,5%. Wzrost wystąpił w sekcjach: budownictwo (o 30,5%), transport, gospodarka magazynowa (o 24,2%) oraz przemysł (o 22,9%). Spadek nakładów odnotowano w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 9,4%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 1,3%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (76,5% ogółu nakładów poniesionych w województwie). Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 63,2%, a na budynki i budowlę 28,8% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 464,1 tys. ha (o 3,5% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 85,9% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area			Plony Yields			Zbiory Production		
	w tys. ha in thousand ha	2017= =100	Polska= =100 Poland= =100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	2017= =100	Polska= =100 ^a Poland= =100 ^a	w tys. t in thousand tonnes	2017= =100	Polska= =100 Poland= =100
Zboża podstawowe ^b Basic cereals ^b	219,7	94,6	3,1	29,9	92,9	92,6	657,0	87,7	2,9
Rzepak i rzepik ^c Rape and turnip rape ^c	12,1	160,6	1,4	28,1	93,7	108,9	33,9	150,6	1,6
Ziemniaki ^d Potatoes ^d	13,7	78,3	4,7	242	108,5	96,4	331,2	85,0	4,5
Buraki cukrowe ^c Sugar beets ^c	3,2	80,4	1,3	585	101,8	100,2	184,8	81,8	1,3

a Relacje do średniej krajowej. *b* Z mieszkankami zbożowymi. *c* Dane nieostateczne. *d* Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. *b* With cereal mixes. *c* Non-final data. *d* Without kitchen gardens

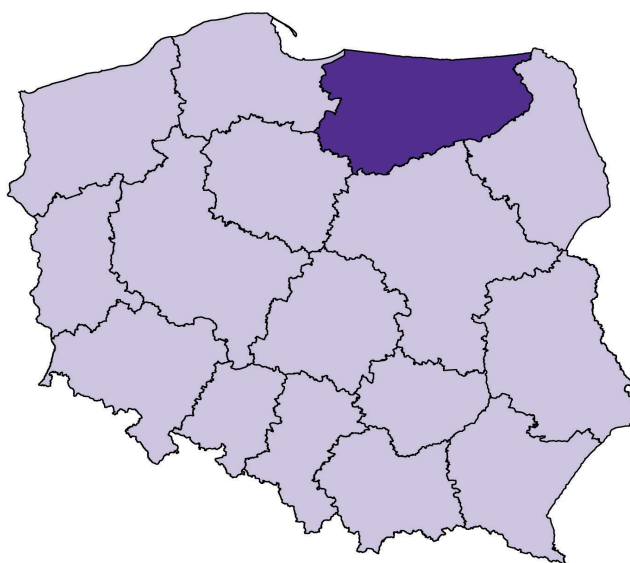
W 2018 r. w województwie świętokrzyskim w skali roku, zbiory rzepaku i rzepiku przy znacznym zwiększeniu powierzchni uprawy, ale słabszym plonowaniu, wzrosły o 50,6%. Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha rzepaku i rzepiku (28,1 dt) plasowały województwo na 4 pozycji w kraju. W porównaniu z 2017 r. wyższe były plony z 1 ha ziemniaków i buraków cukrowych.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania **pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 198,6 tys. szt. (1,8% krajowego pogłowia), bydła – 153,4 tys. szt. (2,5%), owiec – 6,9 tys. szt. (2,6%). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 14,5%) i bydła (o 2,3%), natomiast populacja owiec zwiększyła się (o 60,9%). Obsada trzody chlewnej, bydła i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 45,2 szt., 32,6 szt. i 1,5 szt. (wobec w kraju odpowiednio: 80,0 szt., 42,2 szt. i 1,8 szt.).

W województwie świętokrzyskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej i końcowej produkcji rolniczej wyniósł po 3,7%, a towarowej – 3,5%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 10,2% wyższa niż średnia w kraju.

Województwo warmińsko-mazurskie

Warmińsko-mazurskie voivodship

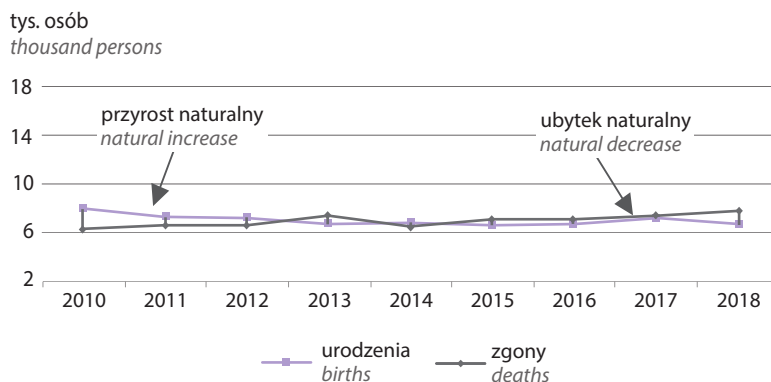

Powiaty	- 19
Miasta na prawach powiatu	- 2
Miasta ogółem	- 49
Gminy	- 116

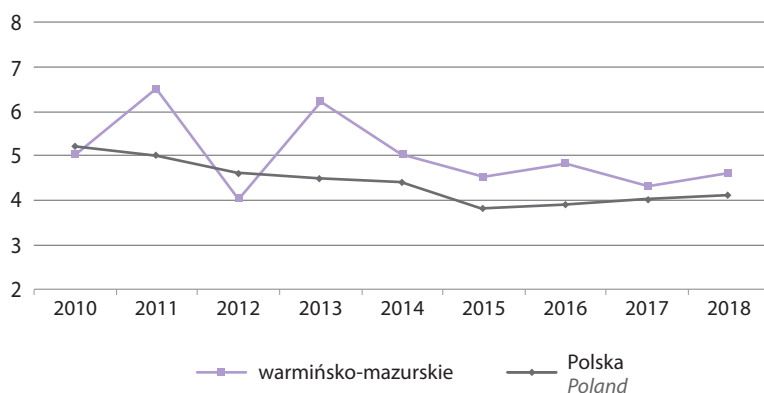
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	24,2 tys. km ² <i>24.2 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	1,4 mln mieszkańców <i>1.4 million inhabitants</i>
	4 lokata <i>4th position</i>		12 lokata <i>12th position</i>
	7,7% powierzchni kraju <i>7.7% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 59,0% (10 lokata) <i>urbanization rate:</i> 59.0% (10th position)

W województwie warmińsko-mazurskim, tak jak w latach poprzednich, notuje się ubytek liczby **ludności**. Spadek liczby mieszkańców w I półroczu 2018 r. wyniósł 3,5 tys. osób. Współczynnik przyrostu rzeczywistego pogorszył się o 0,7 pkt i wyniósł minus 1,8‰. Ogólne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ukształtowało się na poziomie minus 2,2‰ (wzrost o 0,3 pkt). Wartość ta – identyczna także dla województwa lubelskiego – była najniższa w Polsce (0,1‰ średnio w kraju). Współczynnik przyrostu naturalnego obniżył się z minus 0,3‰ do minus 1,5‰ (wobec minus 1,1‰ w kraju). Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych była wyższa niż średnio w kraju (4,6‰, wobec 4,1‰).

Wykres 107. Ruch naturalny ludności
 Chart 107. *Vital statistics of population*

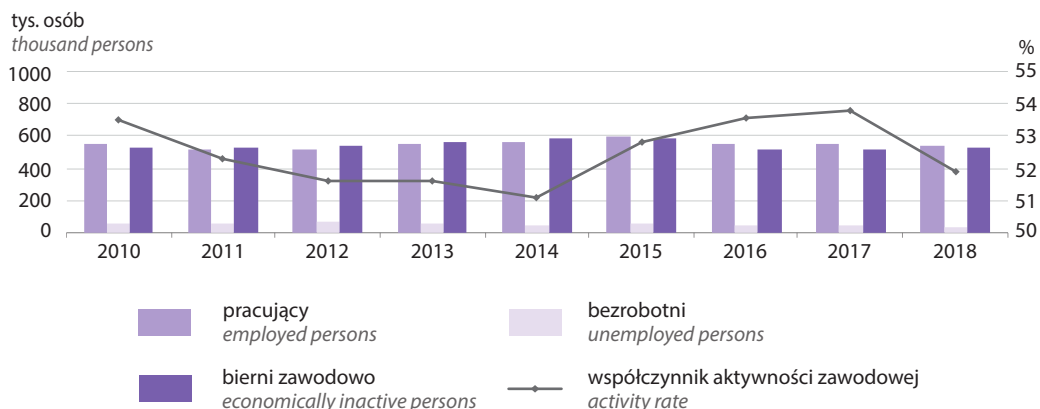
Wykres 108. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
 Chart 92. *Infant deaths per 1000 live births*

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 571 tys. i była o 4,4% mniejsza niż przed rokiem (najgłębszy, po świętokrzyskim spadek w kraju). **Współczynnik aktywności zawodowej** był niższy niż przed rokiem o 1,9 p. proc. i ukształtował się na poziomie 51,9% (najniższy w Polsce), przy średniej krajowej na poziomie 56,1%.

Wykres 109. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale

Chart 109. Economic activity of population in the fourth quarter

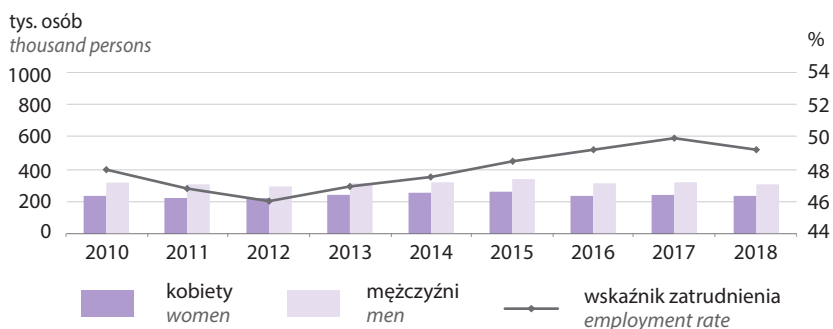

Liczba osób **pracujących** wyniosła 542 tys. i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. zmniejszyła się o 2,2% (najgłębszy spadek w kraju). Spadła zarówno liczba pracujących mężczyzn o 3,2%, jak i kobiet – o 0,8%.

Wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się w skali roku o 0,7 p. proc i w IV kwartale 2018 r. wyniósł 49,2% (najniższa wartość w kraju). W ujęciu terytorialnym odnotowano spadek o 0,8 p. proc. w miastach i o 0,3 p. proc. na wsi odpowiednio do 51,0% i 46,7% (najniższa wartość w Polsce).

Wykres 110. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale

Chart 110. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba osób **bezrobotnych** w IV kwartale 2018 r. ukształtowała się na poziomie 29 tys. i w ujęciu rocznym była mniejsza o 31,0%. Bezrobocie wśród kobiet spadło o 42,9%, a mężczyzn o 27,3%. Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 17,2% wszystkich bezrobotnych (wobec 23,9% w kraju), w skali roku odnotowano spadek o 6,6 p. proc.

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2018 r. w warmińsko-mazurskim spadła o 1,9 p. proc. i wyniosła 5,1%. Stopa bezrobocia kobiet wyniosła 4,8%, a mężczyzn 5,0%, tj. mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego odpowiednio po 3,3 p. proc. i o 1,5 p. proc. Warmińsko-mazurskie było województwem o najgłębszym spadku stopy bezrobocia na wsi (o 3,0 p. proc. do 6,2%), w mieście poziom stopy bezrobocia zmniejszył się o 1,3 p. proc. do 4,3%.

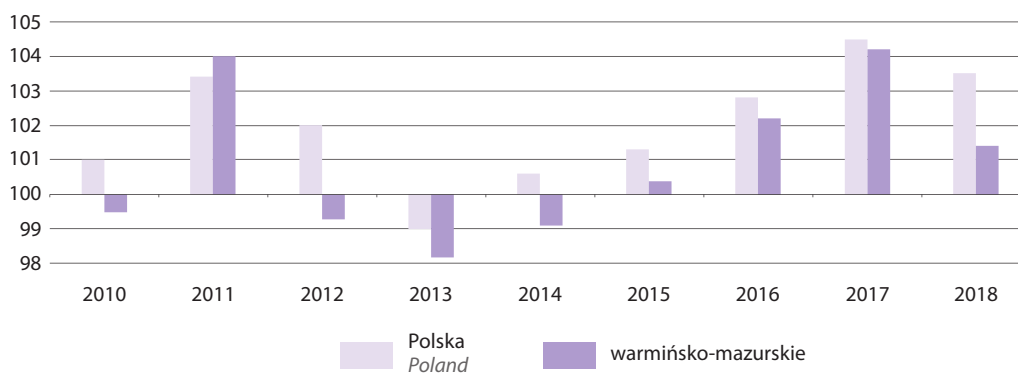
Liczba **biernych zawodowo** w województwie wzrosła w skali roku o 3,3% i wynosiła 531 tys. osób. Przy odnotowanym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,8%, udział biernych zawodowo zwiększył się w skali roku o 1,9 p. proc. i stanowił 48,2% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat (największy udział biernych zawodowo w kraju).

Relacja osób niepracujących do pracujących, w skali roku pogorszyła się, była nadal najmniej korzystna w kraju. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadały 1033 osoby bierne zawodowo lub bezrobotne (1004 rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** ukształtowało się na poziomie 146,5 tys. osób, tj. o 1,4% wyższym niż w 2017 r. (najmniejszy wzrost w kraju). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** wyniosło 3917 zł. (wzrost w skali roku 6,4%) i było najniższe w Polsce (80,7% średniej krajowej).

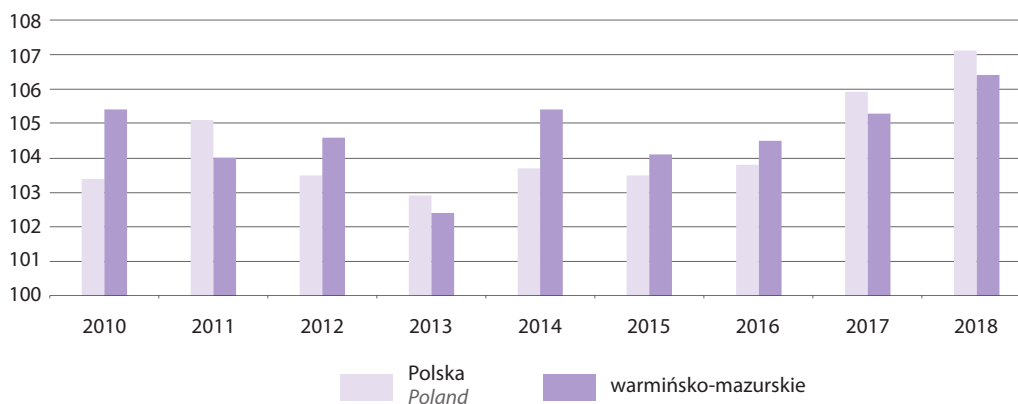
Wykres 111. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 111. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 112. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 112. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

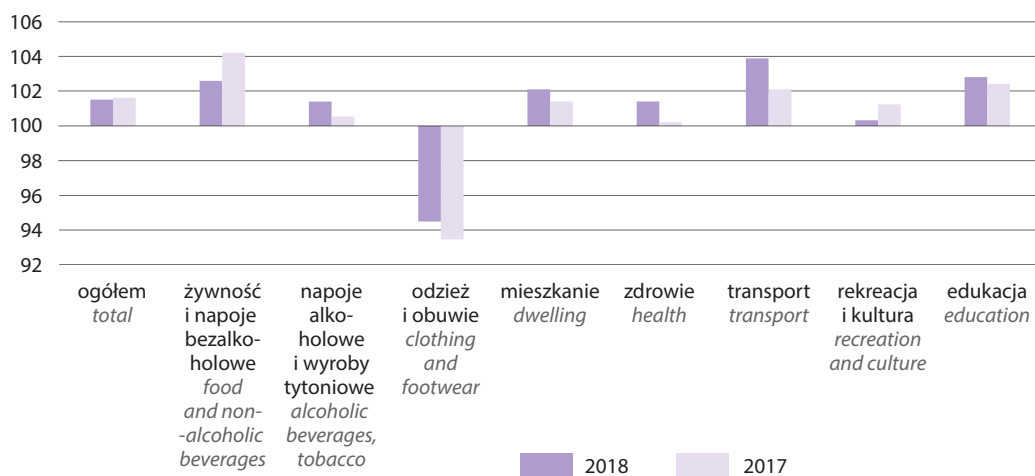

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1965 zł (o 11,6% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1247 zł (o 1,6% więcej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie warmińsko-mazurskim był o 0,1 p. proc. niższy niż średnio w kraju.

Wykres 113. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 113. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu mniejszym niż przeciętnie w kraju wzrosły m.in. ceny towarów i usług związanych z transportem (o 3,9% wobec 4,2%), artykułów i usług w zakresie zdrowia oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (po 1,4% wobec odpowiednio o 2,0% i 1,5%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 5,5% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo warmińsko-mazurskie w 2018 r. wytworzyło 2,4% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 1,7% produkcji sprzedanej **budownictwa**. Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu był mniejszy od uzyskanego średnio w Polsce (4,7%, wobec 5,8%), natomiast budownictwa był większy niż średnio w kraju (30,7%, wobec 25,2%; po największym wzroście w roku poprzednim – o 34,7%).

W 2018 r. w województwie **oddano do użytkowania** 5,2 tys. **mieszkań**, co stanowiło 2,8% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2017 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania (o 8,8%, wobec wzrostu o 3,8% średnio w kraju). Zwiększenie odnotowano we wszystkich formach budownictwa: indywidualnym (o 6,8%, największy wzrost w kraju), przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 1,5%) oraz spółdzielczym (305 mieszkań, wobec 76 przed rokiem). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 86,5 m² (90,2 m² w kraju).

Badane przedsiębiorstwa województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. odnotowały mniej korzystne **wyniki finansowe**. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe uległy pogorszeniu. Odnotowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów z 95,4% do 96,2%. Spadł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 4,6% do 3,8%) oraz netto (z 3,9% do 3,2%). Pogorszył się również wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,3% do 3,7%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 82,0%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 91,6% (wobec odpowiednio 84,0% i 92,4% w 2017 r.).

Nakłady inwestycyjne zrealizowane w badanych przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r. wyniosły 1793,5 mln zł, co stanowiło 1,3% nakładów w kraju. W ujęciu rocznym odnotowano największy spośród województw wzrost nakładów o 24,7% (w kraju wzrost o 12,5%). Zwiększenie wystąpiło w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 202,9%) oraz przemysł (o 31,5%). Spadek odno-

towano w: transporcie, gospodarce magazynowej (o 58,5%), budownictwie (o 27,3%) oraz handlu; na prawie pojazdów samochodowych (o 12,5%). W strukturze nakładów inwestycyjnych według sekcji PKD przeważały nakłady na przemysł (91,0% ogółu nakładów w województwie – największy udział w kraju). Największe nakłady inwestycyjne na środki trwałe poniesiono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 62,2%, a na budynki i budowlę przeznaczono – 31,9%.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 925,8 tys. ha (o 0,6% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 86,1% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	367,6	103,7	5,2	32,1	81,7	99,4	1179,0	84,7	5,2
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	46,4	68,5	5,5	22,3	79,1	86,4	103,4	54,1	4,7
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	8,8	120,1	3,0	189	76,4	75,3	165,8	91,7	2,3
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	4,6	139,1	2,0	490	89,7	83,9	225,7	124,7	1,6

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim zbiory buraków cukrowych, przy znacznym zwiększeniu powierzchni uprawy, ale słabszym plonowaniu, wzrosły w skali roku o 24,7%. Województwo w krajowej produkcji rzepaku i rzepiku zajmowało 8 lokatę, a w produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 10. Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha były słabsze niż przed rokiem i niższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 547,7 tys. szt. (5,0% krajowego pogłowia), bydła – 451,7 tys. szt. (7,3%), owiec – 14,2 tys. szt. (5,3%). W skali roku zwiększyło się pogłowie trzody chlewnej (o 5,5%) i owiec (o 94,9%, największy wzrost w kraju), natomiast populacja bydła nieznacznie zmniejszyła się (o 0,1%). Obsada trzody chlewnej i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio 64,1 szt. (6 lokata, w kraju 80,0 szt.) i 1,5 szt. (1,8 szt.), natomiast bydła była wyższa (47,6 szt. wobec 42,2 szt.) i lokowała województwo na 5 pozycji w kraju.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 5,0%, końcowej – 5,1%, a towarowej – 5,2%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 21,7% niższa niż średnia w kraju.

Województwo wielkopolskie

Wielkopolskie voivodship

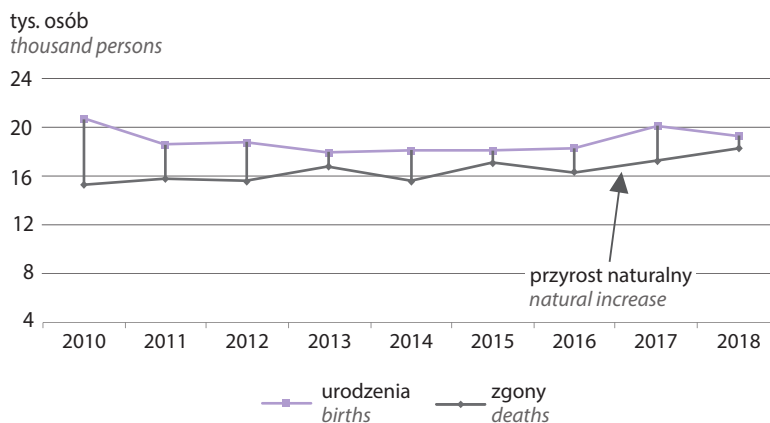
Powiaty	- 31
Miasta na prawach powiatu	- 4
Miasta ogółem	- 113
Gminy	- 226

Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	29,8 tys. km ² <i>29.8 thousand km²</i>	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	3,5 mln mieszkańców <i>3.5 million inhabitants</i>
	2 lokata <i>2nd position</i>		3 lokata <i>3rd position</i>
	9,5% powierzchni kraju <i>9.5% of the country's area</i>		wskaźnik urbanizacji: 54,6% (11 lokata) <i>urbanization rate:</i> <i>54.6% (11th position)</i>

Liczba **ludności** województwa wielkopolskiego systematycznie wzrasta. W I półroczu 2018 r. w stosunku do analogicznego okresu 2017 r. liczba mieszkańców zwiększyła się o 5,6 tys. osób. Obok województw: pomorskiego, małopolskiego i podkarpackiego także w wielkopolskim zanotowano dodatni przyrost naturalny, który wyniósł 0,5‰. W skali roku przyrost naturalny obniżył się jednak o 1,1 pkt z poziomu 1,5‰ w pierwszym półroczu 2017 r. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 11,0‰ (spadek o 0,6 pkt w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego). Współczynnik zgonów osiągnął wartość 10,5‰ (wzrost o 0,6 pkt). Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności nie zmieniło się w skali roku i wyniosło 0,3‰. Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych była niższa niż średnio w kraju o 0,2 pkt i wyniosła 3,9‰.

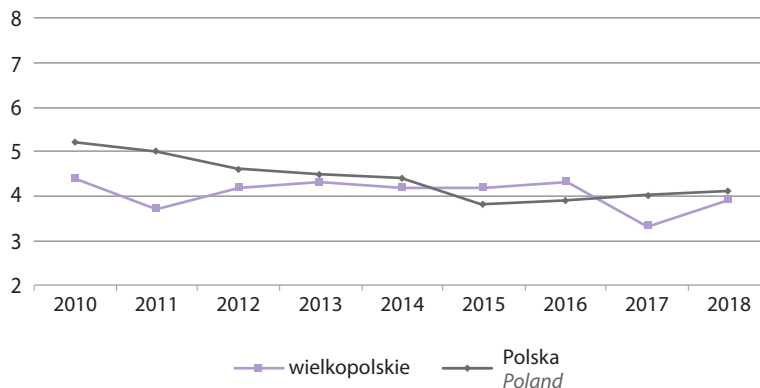
Wykres 114. Ruch naturalny ludności

Chart 114. Vital statistics of population

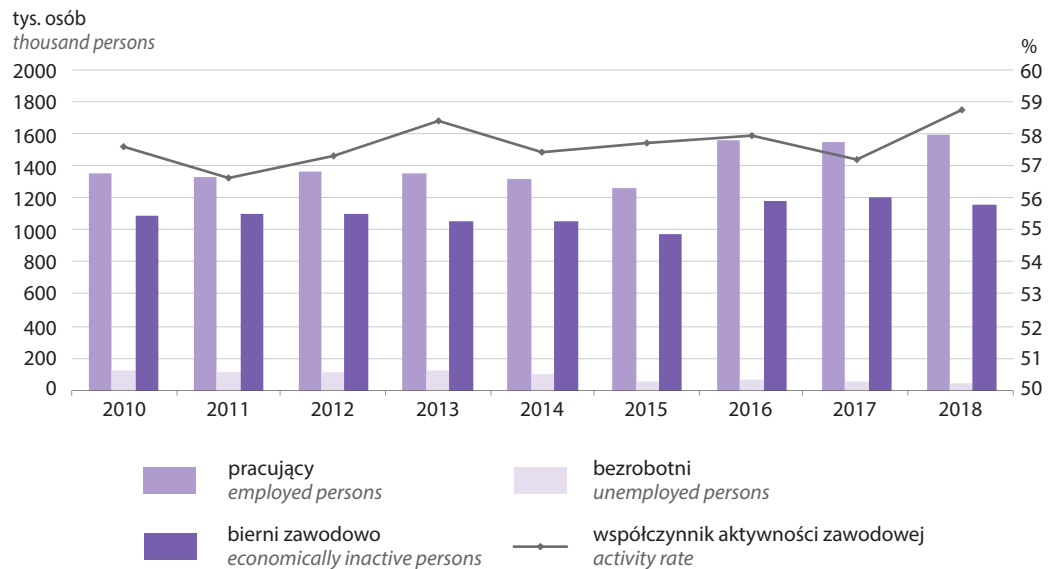
Wykres 115. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych

Chart 115. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 1643 tys. i była o 2,4% większa niż przed rokiem (największy wzrost w kraju). **Współczynnik aktywności zawodowej** wyniósł 58,7% i w odniesieniu do IV kwartału 2017 r. zwiększył się o 1,5 p. proc.

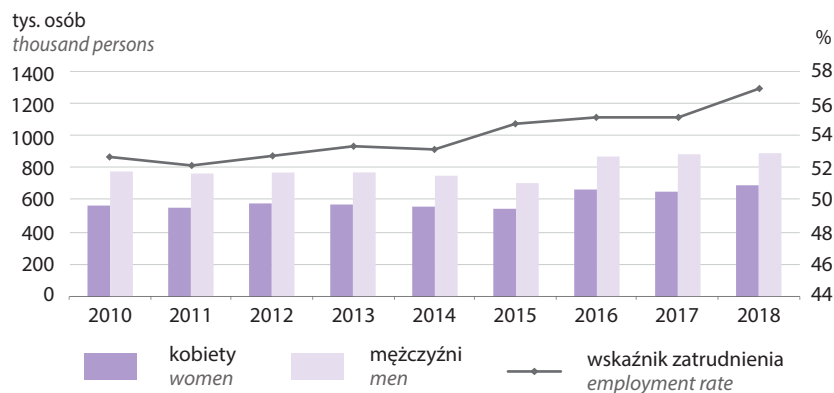
Wykres 116. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
Chart 116. *Economic activity of population in the fourth quarter*

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1595 tys. (9,7% pracujących w kraju) i zwiększyła się o 3,0% w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. Wzrosła liczba pracujących kobiet (o 5,6%, najwięcej w Polsce) oraz mężczyzn (o 1,1%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. zwiększył się o 1,8 p. proc. i wyniósł 57,0%. Wzrost odnotowano na wsi (o 3,7 p. proc. największy wzrost w kraju) do poziomu 58,0% (największa wartość wskaźnika po pomorskim). Wskaźnik zatrudnienia dla miast w skali roku nie uległ zmianie i pozostał na poziomie 56,0%.

Wykres 117. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
Chart 117. *Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter*

W IV kwartale 2018 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 49 tys. i w skali roku zmniejszyła się o 12,5%. Odnotowano spadek zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn (o 19,4%), jak i bezrobotnych kobiet (o 4,2%). Udział osób w wieku poniżej 25 lat wzrósł o 8,9 p. proc. (przy średnim spadku dla kraju o 1,3 p. proc.) i wyniósł 28,6% wszystkich bezrobotnych.

W IV kwartale 2018 r. w województwie wielkopolskim **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 3,0% (3 lokata, podobnie jak lubuskie i podlaskie). W podziale na płeć stopa bezrobocia wśród mężczyzn zmniejszyła się o 0,7 p. proc. do 2,7% i wśród kobiet o 0,3 p. proc. do 3,2%.

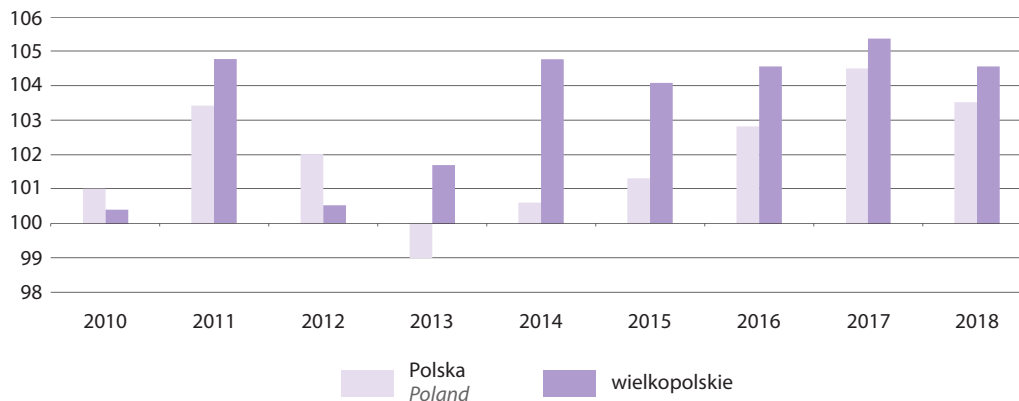
Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 1157 tys. osób, co stanowiło 41,3% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat i w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku ich liczba zmniejszyła się o 3,7% (najwyższy, po zachodniopomorskim, spadek w kraju), przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,2%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących w skali roku zmniejszyła się najbardziej w kraju. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 756 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (812 rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 764,1 tys. osób (tj. 12,3% zatrudnionych w Polsce) i było o 4,6% większe porównaniu z 2017 r. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4436 zł (wzrost o 7,0% w skali roku) i było o 8,6% niższe od średniego wynagrodzenia w kraju.

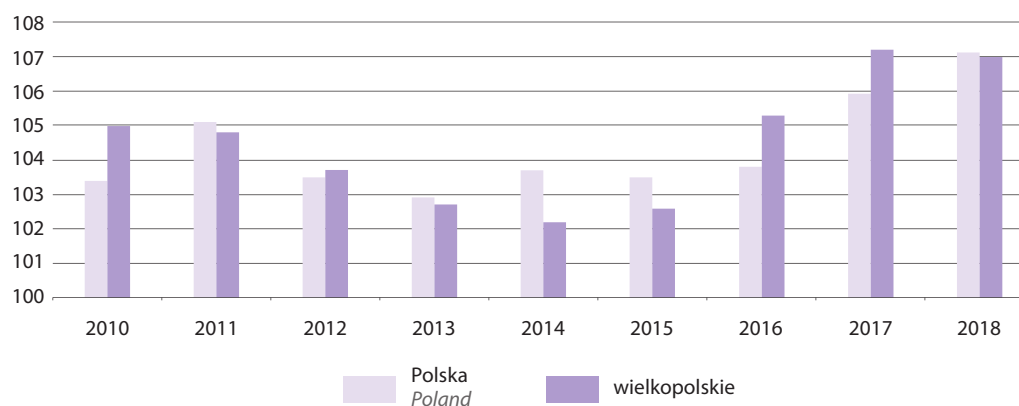
Wykres 118. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 118. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 119. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

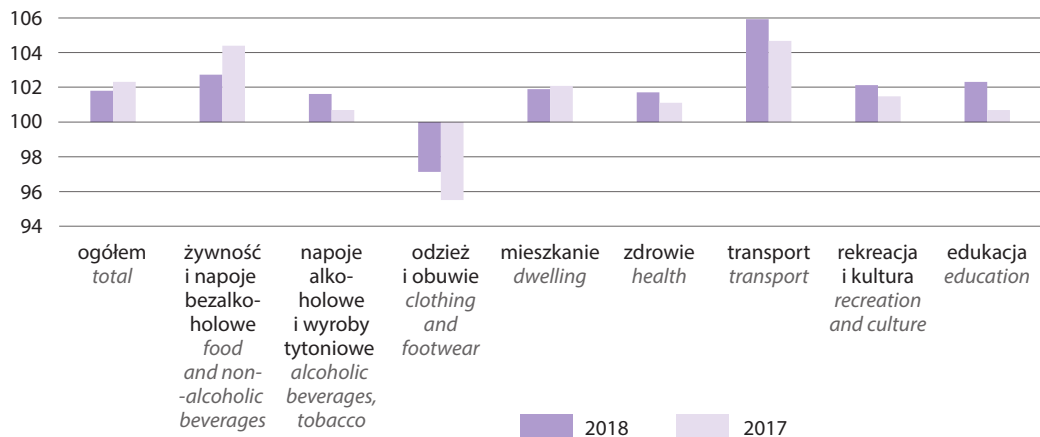
Chart 119. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2089 zł (o 6,0% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1206 zł (o 1,7% mniej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie wielkopolskim był o 0,2 p. proc. wyższy niż średnio w kraju.

Wykres 120. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)
Chart 120. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano największy w kraju wzrost cen towarów i usług w zakresie transportu (5,9% wobec 4,2%). W stopniu większym niż przeciętnie w kraju wzrosły również ceny m.in. żywności i napojów bezalkoholowych, towarów i usług związanych rekreacją i kulturą oraz w zakresie mieszkania (odpowiednio o: 2,7%, 2,1%, i 1,9% wobec 2,6%, 1,3%, i 1,8%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 2,9% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo wielkopolskie w 2018 r. wytworzyło 11,9% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 11,5% produkcji sprzedanej **budownictwa**, co lokowało województwo odpowiednio na 3 i 2 pozycji w kraju. W skali roku odnotowano wzrost zarówno produkcji sprzedanej przemysłu (o 2,4%, najmniej w kraju, po łódzkim), jaki i produkcji sprzedanej budownictwa (o 47,8%, najwięcej w Polsce).

W 2018 r. w województwie wielkopolskim **oddano do użytkowania** 19,9 tys. **mieszkań**, co stanowiło 10,7% mieszkań w kraju. W porównaniu z 2017 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 5,5% (wobec wzrostu w kraju o 3,8%). Wzrost dotyczył wszystkich form budownictwa: indywidualnego (o 4,8%), przeznaczanego na sprzedaż lub wynajem (o 3,2%) oraz spółdzielczego (128 mieszkania, wobec 25 przed rokiem). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była wyższa niż średnio w kraju (93,9 m², wobec 90,2 m²).

Badane przedsiębiorstwa województwa wielkopolskiego w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. uzyskały niekorzystne **wyniki finansowe**. Pogorszyła się większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Odnotowano wzrost wskaźnika poziomu kosztów z 95,5% do 95,6%. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 4,5% do 4,4%) i netto (z 3,8% do 3,7%). Zwiększył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,9% do 5,0%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 81,3%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 88,5% (wobec odpowiednio 83,5% i 85,9% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** poniesione w przedsiębiorstwach województwa wielkopolskiego wyniosły 14764,2 mln zł co stanowiło 10,4% wartości krajowej. W skali roku odnotowano zwiększenie nakładów o 15,8% (wobec wzrostu w kraju o 12,5%). Wzrost wystąpił w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 100,5%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 49,4%) oraz przemysł (o 11,4%). Spadek odnotowano w sekcjach transport, gospodarka magazynowa (o 46,6%) oraz budownictwo (o 13,5%).

Według sekcji PKD największy udział w nakładach inwestycyjnych miał przemysł (56,2%) oraz handel i naprawa pojazdów samochodowych (32,5%, najwyższy udział w kraju). Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 54,0%, a na budynki i budowle – 38,1% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 1729,8 tys. ha (o 1,9% mniej niż przed rokiem) i stanowiła 92,1% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b <i>Basic cereals^b</i>	927,5	100,4	13,1	30,0	71,6	92,9	2782,6	71,9	12,2
Rzepak i rzepik ^c <i>Rape and turnip rape^c</i>	98,9	90,6	11,7	23,1	81,6	89,5	228,2	73,8	10,5
Ziemniaki ^d <i>Potatoes^d</i>	31,8	74,4	10,9	249	80,9	99,2	792,6	60,1	10,8
Buraki cukrowe ^c <i>Sugar beets^c</i>	45,5	101,2	19,3	596	92,6	102,1	2713,6	93,7	19,7

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

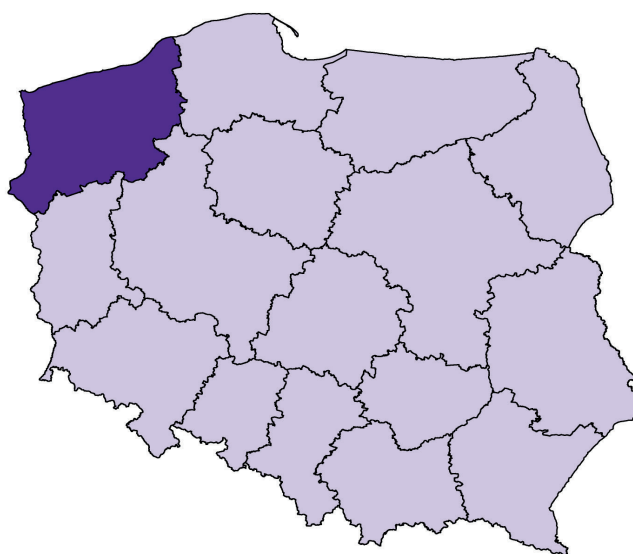
W 2018 r. województwo wielkopolskie zajmowało 2 lokatę w krajowej powierzchni uprawy: buraków cukrowych, zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi i ziemniaków, a w uprawie rzepaku i rzepiku – 3. W 2018 r. udział w krajowych zbiorach buraków cukrowych (19,7%) lokował województwo na 1 pozycji w kraju, zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (12,2%) i ziemniaków (10,8%) – na 2 pozycji, a rzepaku i rzepiku (10,5%) – na 4. Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha były słabsze niż przed rokiem i niższe niż przeciętne w kraju (z wyjątkiem buraków cukrowych).

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.), pogłowie trzody chlewnej liczyło 3965,8 tys. szt. (36,0% krajowego pogłowia, 1 lokata w kraju), bydła – 1030,8 tys. szt. (16,7%, 2 lokata), owiec – 22,8 tys. szt. (8,5%, 3 lokata). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 7,1%) i owiec (o 0,4%), natomiast liczebność stada bydła zwiększyła się (o 3,2%). Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była najwyższa w kraju i wynosiła 234,7 szt. (w kraju 80,0 szt.), a obsada bydła (59,3 szt., wobec 42,2 szt.) lokowała województwo na 2 miejscu. Obsada owiec wyniosła 1,3 szt., wobec 1,8 szt. średnio w kraju.

W województwie wielkopolskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 17,4% (tak jak w mazowieckim – najwięcej w kraju), końcowej – 18,0% (2 pozycja po mazowieckim) i towarowej – 18,4% (najwięcej w kraju). Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była najwyższa w kraju (o 48,2% wyższa od średniej w kraju).

Województwo zachodniopomorskie

Zachodniopomorskie voivodship

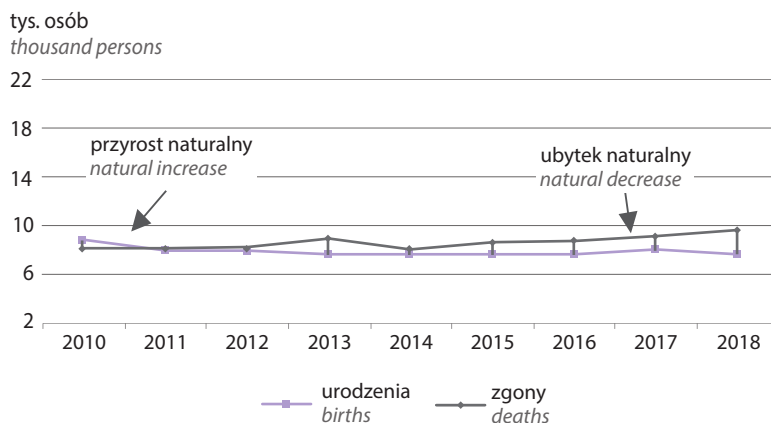
Powiaty	- 18
Miasta na prawach powiatu	- 3
Miasta ogółem	- 66
Gminy	- 114

Powierzchnia (stan w dniu 31 XII 2018 r.) <i>Area</i> (as of 31 XII 2018)	22,9 tys. km ² 22.9 thousand km ²	Ludność (stan w dniu 31 XII 2017 r.) <i>Population</i> (as of 31 XII 2017)	1,7 mln mieszkańców 1.7 million inhabitants
	5 lokata 5th position		11 lokata 11th position
	7,3% powierzchni kraju 7.3% of the country's area		wskaźnik urbanizacji: 68,6% (3 lokata) urbanization rate: 68.6% (3rd position)

Liczba **ludności** województwa zachodniopomorskiego w I półroczu 2018 r. była niższa niż w analogicznym okresie 2017 r. o 3,6 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego spadł o 1,0 pkt w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego i wyniósł minus 2,3‰. Na ubytek naturalny ludności wpłynęła przede wszystkim większa liczba zgonów niż urodzeń. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba urodzeń żywych wyniosła 9,0‰, a zgonów – 11,3‰ (w analogicznym okresie 2017 r. odpowiednio: 9,4‰ i 10,8‰). Współczynnik ogólnego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ukształtował się na poziomie minus 0,7‰ (minus 0,5‰ rok wcześniej i 0,1‰ średnio w kraju). Liczba zgonów niemowląt na 1000 ludności była o 1,0 pkt niższa niż w końcu czerwca 2017 r. i ukształtowała się na poziomie 3,6‰.

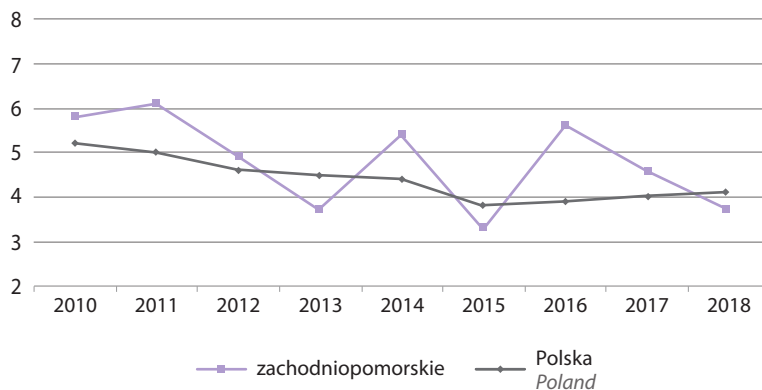
Wykres 121. Ruch naturalny ludności

Chart 121. Vital statistics of population

Wykres 122. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych

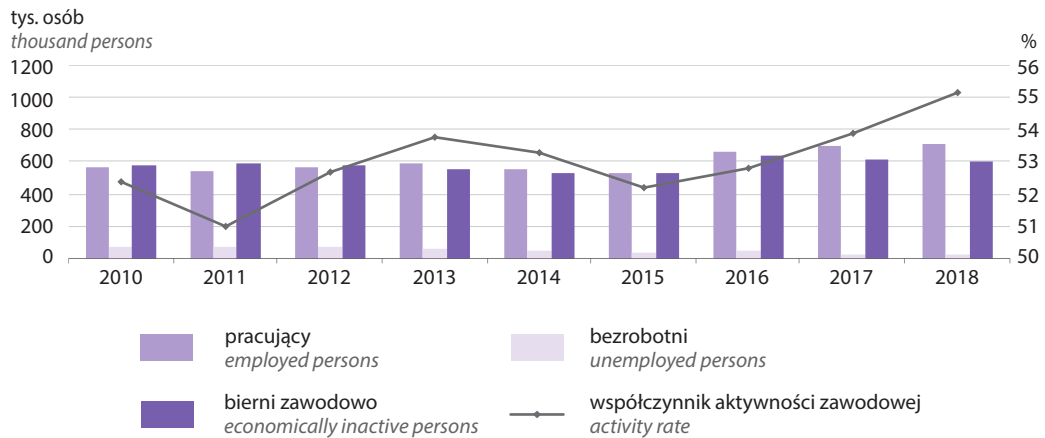
Chart 122. Infant deaths per 1000 live births

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności BAEL**, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2018 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 740 tys. osób i wzrosła w skali roku o 1,8% (największy, po wielkopolskim, wzrost w kraju). **Współczynnik aktywności zawodowej** w odniesieniu do IV kwartału 2017 r. zwiększył się o 1,3 p. proc. (największy, po wielkopolskim, wzrost w kraju) i osiągnął wartość 55,2%.

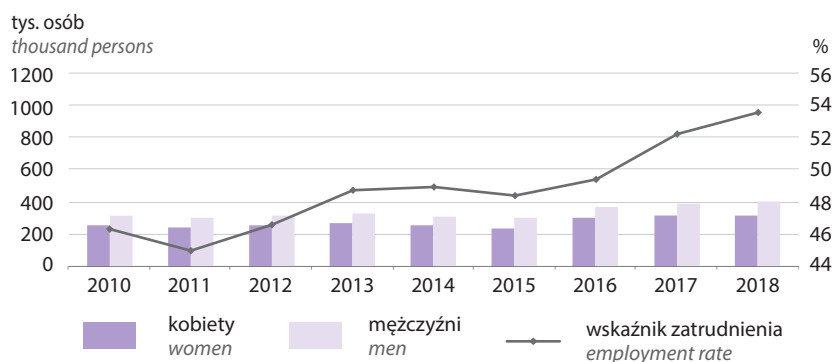
Wykres 123. Aktywność ekonomiczna ludności w IV kwartale
 Chart 123. Economic activity of population in the fourth quarter

Liczba osób **pracujących** wyniosła 717 tys. i w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. wzrosła o 1,7% (największy, po wielkopolskim, wzrost w kraju). W podziale na płeć zachodniopomorskie odnotowało największy wzrost liczby pracujących mężczyzn – o 3,9% i jednocześnie – spadek liczby pracujących kobiet – o 0,9%.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 r. wyniósł 53,5% i był o 1,3 p. proc. wyższy niż przed rokiem. Na wsi zwiększył się o 3,2 p. proc. i osiągnął poziom 54,7%; w mieście również odnotowano wzrost (o 0,3 p. proc. do 52,9%).

Wykres 124. Pracujący według płci i wskaźnik zatrudnienia ogółem w IV kwartale
 Chart 124. Employed persons by sex and employment rate in total in the fourth quarter

Liczba **bezrobotnych** w IV kwartale 2018 r. ukształtowała się na poziomie 23 tys. i w ujęciu rocznym zwiększyła się o 9,5%. Również w podziale na płeć odnotowano wzrost liczby bezrobotnych – wśród kobiet o 10,0%, mężczyzn – o 9,1%.

W IV kwartale 2018 r. w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. województwo zachodniopomorskie odnotowało wzrost **stopy bezrobocia** według BAEL o 0,2 p. proc. do poziomu 3,1% (wzrost odnotowano jeszcze jedynie w dolnośląskim). Wskaźnik ten był niższy na wsi (2,5%, spadek o 1,0 p. proc.;

2 lokata po pomorskim), a wyższy w mieście (3,4%, wzrost o 0,8 p. proc.). Wzrost stopy bezrobocia odnotowano w podziale na płeć; wśród kobiet zwiększenie o 0,3 p. proc. do 3,4%, wśród mężczyzn o 0,1 p. proc. do 2,9%.

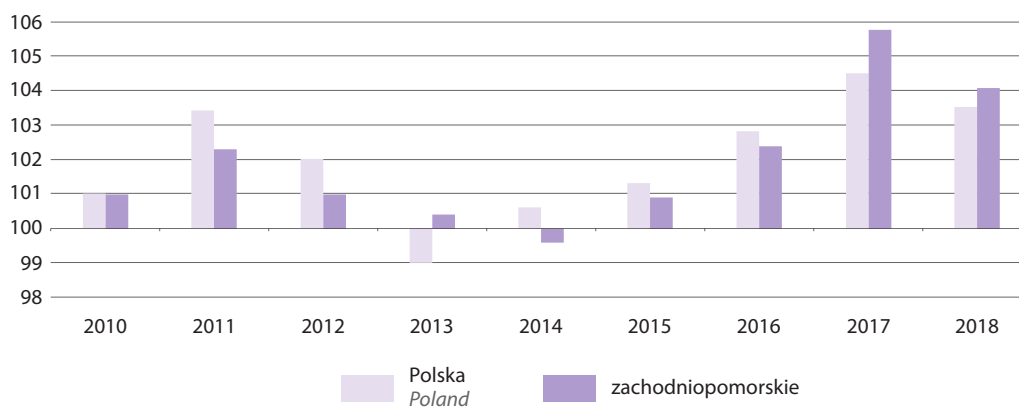
Populacja **biernych zawodowo** wyniosła 600 tys. osób, co stanowiło 44,8% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmniejszyła się o 3,8% (największy spadek w kraju), przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 0,7%.

Relacja osób niepracujących do pracujących w województwie zachodniopomorskim poprawiła się w skali roku. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadło 869 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (915 osób rok wcześniej).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2018 r. wyniosło 188,6 tys. osób i było o 4,1% większe niż w roku poprzednim. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 4467 zł (wzrost o 7,0% w skali roku) i było o 7,9% niższe od średniej krajowej.

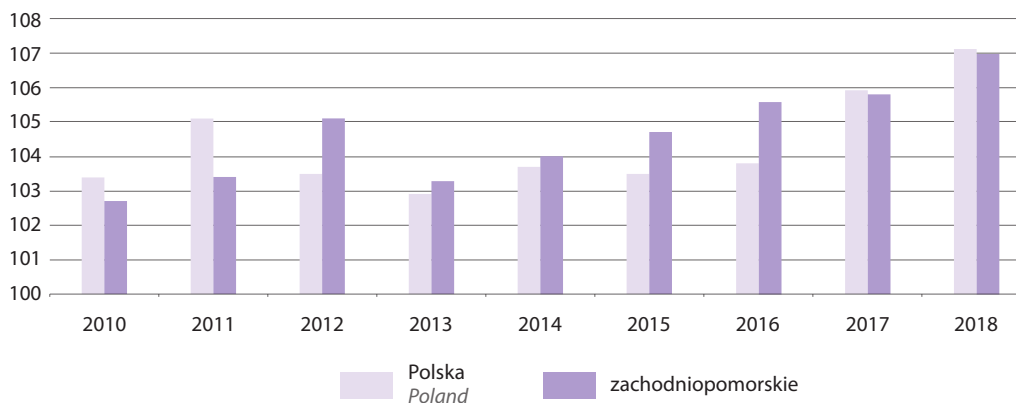
Wykres 125. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 125. Indices of average employment in business enterprise sector (previous year=100)

Wykres 126. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (rok poprzedni=100)

Chart 126. Indices of average gross wages and salaries in business enterprise sector (previous year=100)

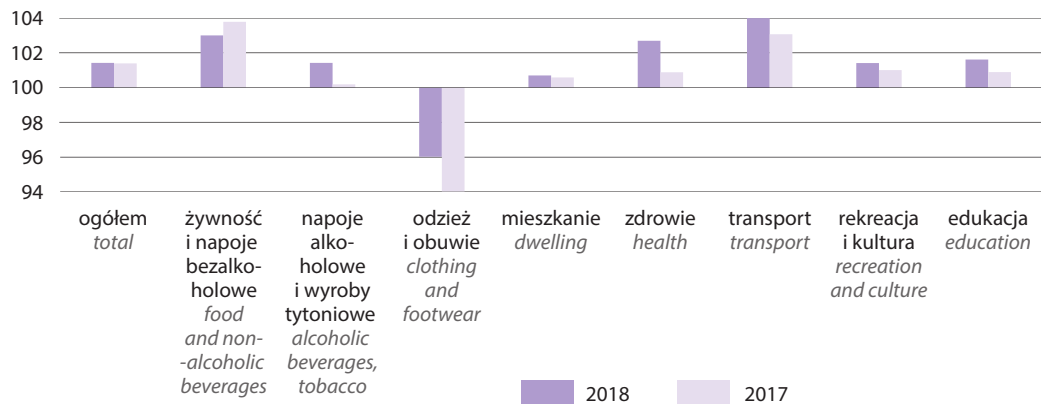

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 2081 zł (o 6,4% mniej niż przeciętna w kraju), a rolników indywidualnych – 1292 zł (o 5,3% więcej od przeciętnej krajowej).

W 2018 r. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie zachodniopomorskim był 0,2 p. proc niższy średnio w kraju.

Wykres 127. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni=100)

Chart 127. Price index of consumer goods and services (previous year=100)

W porównaniu z rokiem poprzednim w stopniu mniejszym niż przeciętnie w kraju wzrosły ceny m.in. towarów i usług w zakresie transportu, związanych z edukacją oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (odpowiednio o: 4,0%, 1,6% i 1,4% wobec 4,2%, 2,4% i 1,5%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 4,0% (wobec 3,6% w kraju).

Województwo zachodniopomorskie w 2018 r. wytworzyło 2,8% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 2,4% produkcji sprzedanej **budownictwa**. W skali roku odnotowano mniejszy niż średnio w kraju wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 4,3%, wobec 5,8%) oraz większy niż średnio w Polsce wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (o 26,4%, wobec 25,2%).

W 2018 r. w województwie zachodniopomorskim **oddano do użytkowania** 7,7 tys. **mieszkań**, co stanowiło 4,2% mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W porównaniu z 2017 r. odnotowano wzrost o 3,2% (w kraju wzrost o 3,8%). Wzrosła liczba mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 8,2%). Zwiększyła się również liczba mieszkań spółdzielczych (164 oddane mieszkania, wobec 110 przed rokiem), natomiast zmniejszyła się liczba oddanych mieszkań indywidualnych (o 10,5%, najgłębszy spadek w kraju). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 79,1 m² (najmniej po mazowieckim, przy średniej krajowej 90,2 m²).

Badane przedsiębiorstwa województwa zachodniopomorskiego w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. uzyskały słabsze **wyniki finansowe**. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe osłabiły się. Wzrósł wskaźnik poziomu kosztów – z 94,8% do 95,6%. Zmniejszył się wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 5,2% do 4,4%), netto (z 4,5 do 3,7%) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 5,1% do 4,5%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 79,9%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 86,3% (wobec odpowiednio 77,3% i 85,5% w 2017 r.).

W 2018 r. **nakłady inwestycyjne** zrealizowane w badanych przedsiębiorstwach województwa zachodniopomorskiego wyniosły 2871,9 mln zł, co stanowiło 2,0% wartości krajowej. W skali roku odnotowano wzrost nakładów o 12,9% (w kraju wzrost o 12,5%) Zwiększenie wystąpiło w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 86,9%), transport, gospodarka magazynowa (o 34,1%) oraz przemysł (o 10,8%). Spadek nakładów odnotowano w budownictwie (o 7,4%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 6,4%). Według sekcji PKD największy udział w nakładach inwestycyjnych miał przemysł (74,2%). Na ma-

szyny, urządzenia techniczne i narzędzia przeznaczono 57,6% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe, a na budynki i budowle – 32,1%.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** w 2018 r. (stan w czerwcu) wynosiła 815,6 tys. ha (o 1,6% więcej niż przed rokiem) i stanowiła 93,3% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie.

Według wynikowego szacunku produkcji głównych upraw rolnych w 2018 r., powierzchnia zasiewów, plony i zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>			Plony <i>Yields</i>			Zbiory <i>Production</i>		
	w tys. ha <i>in thousand ha</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>	z 1 ha w dt <i>per 1 ha in dt</i>	2017= =100	Polska= =100 ^a <i>Poland= =100^a</i>	w tys. t <i>in thousand tonnes</i>	2017= =100	Polska= =100 <i>Poland= =100</i>
Zboża podstawowe ^b									
<i>Basic cereals^b</i>	408,6	106,6	5,8	32,6	73,1	100,9	1331,7	78,0	5,8
Rzepak i rzepik ^c									
<i>Rape and turnip rape^c</i>	80,0	76,3	9,5	22,0	84,9	85,3	175,7	64,7	8,0
Ziemniaki ^d									
<i>Potatoes^d</i>	15,6	148,2	5,4	261	86,8	104,0	406,4	128,7	5,6
Buraki cukrowe ^c									
<i>Sugar beets^c</i>	12,3	91,4	5,2	565	89,1	96,7	696,6	81,4	5,1

a Relacje do średniej krajowej. b Z mieszankami zbożowymi. c Dane nieostateczne. d Bez ogrodów przydomowych.
a Relations to the average in the country. b With cereal mixes. c Non-final data. d Without kitchen gardens

W 2018 r. województwo zachodniopomorskie zajmowało 4 lokatę w kraju pod względem wielkości arealu uprawy rzepaku i rzepiku i 5 – w ich zbiorach. Wielkość powierzchni uprawy i uzyskane zbiory buraków cukrowych plasowały województwo na 7 pozycji, zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 8, a ziemniaków – 10. Osiągnięte w 2018 r. plony z 1 ha były słabsze niż przed rokiem, ale ziemniaków i zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyższe niż przeciętne w kraju.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego **badania pogłowia zwierząt gospodarskich** (stan w dniu 1 grudnia 2018 r.) pogłowie trzody chlewnej liczyło 268,9 tys. szt. (2,4% krajowego pogłowia), bydła – 107,0 tys. szt. (1,7%), owiec – 6,7 tys. szt. (2,5%). W skali roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 3,7%), natomiast wzrosła liczebność stada bydła (o 15,6%) i owiec (o 21,6%). Obsada trzody chlewnej, bydła i owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych była niższa niż średnio w kraju i wynosiła odpowiednio: 36,4 szt. (w kraju 80,0 szt.), 13,0 szt. (42,2 szt.) i 0,8 szt. (1,8 szt.).

W województwie zachodniopomorskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej wyniósł po 3,2%. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych osiągnęła jedną z najniższych (po województwie podkarpackim) wartości w kraju (56,7% średniej krajowej).

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.
2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.
3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
4. Dane w podziale terytorialnym oraz w podziale według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**.
5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
6. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.
7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
8. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
9. W publikacji dane w zakresie:
  - 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
  - 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
  - 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych** oraz **nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek prowadzących działalność gospodarczą zaliczoną według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw**, prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działal-

ności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Jako ceny stałe od 2011 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

12. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Oznaczenia sekcji	Opis	Stosowane skróty
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Handel; naprawa pojazdów samochodowych
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Zakwaterowanie i gastronomia
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Obsługa rynku nieruchomości
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Administrowanie i działalność wspierająca

16. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

Uwagi metodologiczne

1. Dane o:

a) **ludności** zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011) oraz danych ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności;

b) urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

2. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu** obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o **bezrobociu rejestrowanym** dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 645, z późniejszymi zmianami).

Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, pracę społecznie użyteczną oraz osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zalecenia działań aktywizacyjnych.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych i które zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 27 V 2014 r., spełniają co najmniej jedno z kryteriów:

a) bezrobotni do 30 roku życia,

b) długotrwale bezrobotni,

c) bezrobotni powyżej 50 roku życia,

d) bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,

e) bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,

f) bezrobotni niepełnosprawni.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę napływu bezrobotnych obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych do liczby osób aktywnych zawodowo w końcu kwartału.

4. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym, metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach z wyjątkiem osób przebywających poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy i więcej.

Wyniki badania uogólniono w oparciu o bilanse ludności, opracowane na podstawie NSP 2011.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

a) wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;

b) miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
- z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe ją podjąć w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przypadające na 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw obliczono przyjmując:

- a) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- b) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- c) honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.

Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r.

6. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także z budżetów Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

7. Dane o wartości produkcji sprzedanej przemysłu (tj. górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego, wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją) prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych, tj. dotacji do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** wyrażona w cenach bazowych, z uwagi na niewystępujący podatek akcyzowy i dotacje przedmiotowe, równa się wartości wyrażonej w cenach producenta.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- a) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- b) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- c) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- d) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- e) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

8. Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

9. Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw dostosowano do ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- a) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- b) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;

- c) pozostałe przychody operacyjne;
- d) przychody finansowe.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- a) koszt własny sprzedanych produktów (wytworzonych i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- b) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- c) pozostałe koszty operacyjne;
- d) koszty finansowe.

Wyniki finansowe:

- a) wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej — do końca 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- b) wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, które obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

Wskaźniki:

- a) wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- b) wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- c) wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- d) wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

10. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

11. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów żywnościowych są notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny żywności notowane są raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu.

12. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych. Prezentowane ceny skupu produktów rolnych pochodzą z badania miesięcznego (meldunek o skupie produktów rolnych realizowanym przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej).

13. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych** i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników **na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonywane przez stałych ankieterów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali całego kraju i województw.

14. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

15. Pogłowie zwierząt gospodarskich podano na podstawie badań pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego oraz bydła, owiec, drobiu i związanej z tymi gatunkami produkcji zwierzęcej, prezentując dane według grup produkcyjno-użytkowych. Badania pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku — w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich — 2-krotnie w roku — według stanu w czerwcu i grudniu.

16. Skup produktów rolnych dotyczy ilości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

17. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- a) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- b) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

18. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu) z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

General notes

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**.
2. Data are presented according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.
3. The item **"Industry"** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.
4. Data according to territorial division as well as to NACE Rev. 2 sections are compiled using the **enterprise method**.
5. Data are compiled in accordance with to the **respective organizational status of units of the national economy**.
6. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.
7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
8. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.
9. In the publication data in regard to:
  - a) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
  - b) **sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
  - c) **financial results of non-financial enterprises and investment outlays** and **newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of units conducting economic activity included, in accordance with the NACE Rev.2, in section "Agriculture, forestry and fishing" and "Financial and insurance activities"), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.
10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of "enterprise" – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. Enterprise sector includes those entities, which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and

support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. As constant prices since 2011 were adopted – 2010 constant prices (2010 average current prices).

12. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistics Poland.

13. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

14. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

15. The names of some sections of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables with the sign "Δ". The list of abbreviations used and their full names are given below:

Section marking	Description	Abbreviations
G	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	Trade; repair of motor vehicles
I	Accommodation and food service activities	Accommodation and catering

16. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

Methodological notes

1. Data concerning:

a) population are compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011 as well as current reporting data on vital statistics and population migration;

b) births and deaths (including infant deaths) – are calculated according to the definition of infant birth and death – recommended by the World Health Organization (WHO).

2. Data on **average paid employment** include persons employed on the basis of a labour contract on a full and part-time basis, converted to full-time work period.

3. Data on the **unemployed persons registered** in the powiat labour offices are presented in accordance with the Law of 20 IV 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions (uniform text Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments).

Registered unemployment has not include persons who: undergoing traineeships, an internship, person undergoing occupational preparation of adults and social utility works and directed to employment agency within the framework of activation actions appointment.

Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons, who are entitled to priority in appointment for participation in special programmes and who, in accordance with amendment to Law on Employment Promotion and Labour Market Institutions, in force since 27 V 2014, persons fulfilling at least one of the criteria:

a) unemployed persons below 30 years of age,

b) are long-term unemployed,

c) unemployed persons over 50 years of age,

d) unemployed persons benefiting from social assistance,

e) unemployed persons with at least one child under 6 years of age or at least one disabled child below 18 years of age,

f) disabled unemployed persons.

The long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adult in the workplace.

Unemployed persons without benefits are persons registered in employment offices, in search for work, who either lost or did not acquire rightsto benefits.

The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The **inflow rate of unemployment** is calculated as a ratio of newly registered unemployed persons to the number of economically active persons at the end of a quarter.

4. Data on the **economic activity of the population**, aged 15 and more, are compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS), which is conducted quarterly using continuous observation method (a sliding survey week). The survey includes the members of households in dwellings selected on a random basis excluding persons staying outside the households, i.e. abroad or living in institutional households, for 12 months or longer.

The survey results have been generalized based on population balances compiled on the basis on Population and Housing Census 2011.

Economically active population includes all persons who are considered as employed or unemployed.

Among the **employed persons** are included all persons aged 15 or more who within the surveyed week:

a) performed, for at least one hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as

paid employees, worked on own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting family economic activity outside agriculture;

b) had work but did not perform it:

- due to illness, maternity leave, parental leave or vacation,
- due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 – exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.

The **unemployed** are persons aged 15–74, who within the period of the surveyed week did not work, actively sought work and were available for work within two weeks after the surveyed week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within the period no longer than 3 months as well as persons who were available for that work.

The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or a given group) in the number of economically active population aged 15 and more (total or a given group).

5. Average monthly gross wage and salary per paid employee in the enterprise sector is calculated assuming the following:

a) personal wages and salaries, excluding wages and salaries of outworkers and apprentices as well as persons employed abroad;

b) payments from a share in profit or in the balance surplus of cooperatives;

c) fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with labour contract.

Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include deductions for personal income taxes as well as contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employees, introduced on 1 I 1999.

6. Information regarding retirement and other pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the budgets of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration as well as the Ministry of Justice.

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state bud-

get (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the source which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

Retirement and other pension benefits systems do not provide for the payment of retirement and other pensions arising out of international agreements.

Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

7. Data on the value of sold production of industry (i.e. of mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply and also water supply; sewerage, waste management and remediation activities) are presented excluding VAT and the excise tax, but including the value of subsidies on products and services, in so-called basic prices.

The **value of sold production of construction** presented in basic prices, is equal to the value expressed in producer's prices due to the lack of excise tax and entity subsidies.

Data regarding sold production of industry concerns industrial and non-industrial activities of economic entities included to the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities" and covers:

- a) the value of finished goods sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- b) the value of paid work and services rendered, i.e. both industrial and non-industrial;
- c) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms or full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- d) the value of products in the form of settlements in kind;
- e) products designated for increasing the value of own fixed assets.

8. Information regarding completed dwellings concerns dwellings in newly built and expanded buildings (partly comprising the expansion) as well as dwellings obtained as a result of investment adaptations, together with dwellings obtained from conversion of non-residential spaces. The division of dwellings into buildings of housing cooperatives, private buildings (i.e. realized by natural persons, foundations, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

9. Data on financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047, with later amendments).

Revenues from total activity (sums received and due) include:

- a) net revenues from sale of products (goods and services) including subsidies on products;
- b) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- c) other operating revenues;
- d) financial revenues.

Cost of obtaining revenues from total activity includes:

- a) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by change in product stocks;

- b) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- c) other operating costs;
- d) financial costs.

Financial results:

- a) gross financial result (profit or loss) is a result on economic activity — until the end of 2015 corrected by result on extraordinary events;
- b) net financial result (profit or loss) is obtained after decreasing of the gross financial result by obligatory encumbrances, which include corporate and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations.

Indices:

- a) sales profitability rate constitutes the relation of the result from the sale of products, goods and materials to net revenues from the sale of products, goods and materials;
- b) gross turnover profitability rate constitutes the relation of gross financial result to revenues from total activity;
- c) net turnover profitability rate constitutes the relation of net financial result to revenues from total activity;
- d) cost level indicator constitutes the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity.

10. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of households expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household' budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

11. The sources of information on **retail prices** of presented foodstuffs are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of food are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted two times a month.

12. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product. Presented procurement prices come from monthly survey (reports on procurement of agricultural products from legal persons and organizational entities without legal personality).

13. The information on prices of **agricultural products** and livestock received by farmers **on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces. Average monthly prices were calculated as arithmetic mean of quotations from the entire country and from voivodships.

14. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital

asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS), implemented since 1 I 2005).

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

15. Farm animal stocks have been disclosed on the basis of surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter and cattle, sheep, poultry and animal production related to these species, with data being presented according to production — utility groups. Surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter are conducted three times a year — in March as of 1st March, in June as of 1st June and in December as of 1st December, while surveys of cattle and other farm animal species — twice a year — as at June and December.

16. Procurement of agricultural products includes the quantity of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

17. Gross agricultural output includes:

- a) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (harvests for a given year);
- b) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

18. The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices for two consecutive years, i.e. the year preceding the surveyed year and the surveyed